Národní památkový ústav
územní odborné pracoviště v Olomouci

Olomouc č. p. 803
Hanácká kasárna

stavebně historický průzkum
A – textová část

Objednavatel: *Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM)*

Vedoucí oddělení: *Ing. Dalibor Buršík*

Autor*: Mgr. Tomáš Vítek, Mgr. Miroslav Papoušek, Mgr. Helena Richterová, Mgr. Ondřej Belšík*

Fotodokumentace*: Mgr. Ondřej Belšík , Mgr. Tomáš Vítek*

Spolupráce: *Ing. Dalibor Buršík, Dagmar Hradilová, Ing. Tomáš Kyncl, Zdeněk Otruba*

Olomouc prosinec 2019

Obsah:

Svazek A

1. Úvod / s. 3
2. Historie objektu / s. 4
   Miroslav Papoušek
3. Prameny a literatura /s. 63
4. Mapy a plány /s. 76
5. Ikonografie /s. 142
   Helena Richterová
6. Popis / s. 212
   Tomáš Vítek
7. Architektonické detaily / s. 228
8. Architektonické a památkové závady / s. 230
9. Stavební vývoj /s. 231
10. Náměty pro potřeby památkové péče /s. 233
11. Popis krovových konstrukcí / s. 236
    Ondřej Belšík
12. Výzkumná zpráva č. 087-18.

Svazek B - Fotodokumentace současného stavu

Svazek C - Výkresová část

Detaily vybraných stavebních prvků

Půdorys - 1. NP; 2. NP; 3. NP; 4. NP - stavební vývoj

Půdorys - 1. NP; 2. NP; 3. NP; 4. NP- památkové hodnocení:

Půdorys 6. NP krovu

1. Úvodní poznámka

Pozdně empírová budova Hanáckých kasáren byla vystavěna v letech 1839-46. Objekt opustila armáda české republiky v roce 2014 a od té doby je prázdný a nevyužitý pod správou Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Objekt se nalézá v městské památkové rezervaci a v ÚSKP je veden pod č. 13696/8-3693.

Jako podklad pro vyhodnocení plánové dokumentace bylo použito zaměření poskytnuté zadavatelem (SPAN, s.r.o. Ostrava). Zaměření vykazovalo četné závažné chyby, které bylo nutno v průběhu práce korigovat.

Předkládaný elaborát je dílo, na které se vztahuje autorskoprávní ochrana podle příslušného zákona o dílech literárních, vědeckých a uměleckých. Dílo je duševním vlastnictvím autorů a jeho kopírování a další šíření je možné jen s autorským svolením.

Závěry a hodnocení obsažená v tomto elaborátu nenahrazují příslušná vyjádření a rozhodnutí orgánů a organizací památkové péče.

2. Historie objektu

M. Papoušek

Na olomouckého Předhradí, na zastavěném pozemku dříve označeném domovním číslem 18[1], na němž se nachází nejvýznamnější kasárenská budova bývalé olomoucké bastionové pevnosti, vystavěná v letech 1742 až 1757[2], se rozprostíral areál kartuziánského kláštera, budovaný na tomto místě od roku 1437. V jeho sousedství byl situován na západní straně klášter klarisek, na východní straně klášter augustiniánů.[3]

K výstavbě Hanáckých kasáren, v době svého vzniku nazývaných „nemocniční" tedy Špitálská, přistoupil vojenský erár z větší části na území, na němž se rozkládaly budovy kartuziánského kláštera včetně klášterního kostela Nanebevzetí Panny Marie, zrušeného za josefinských reforem v roce 1782, který přešel stejně jako šest dalších olomouckých klášterů v roce 1786 do správy vojska, teprve po více než 40 letech užívání klášterních budov, za něž vojenský erár po dlouhá desetiletí odváděl Náboženskému fondu finanční prostředky za jejich nájem.[4]

Ať se josefínské reformy, spojené s rušením klášterů a kostelů nejen na území města Olomouce, mohou zdát být s dnešního pohledu navýsost ušlechtilé, s ohledem na fungování olomoucké bastionové pevnosti byly životně důležité. Při budování olomoucké bastionové pevnosti byla realizována především výstavba obranných pevnostních postavení na základě tehdejších nejmodernějších principů při zachování jádra historické městské zástavby i většiny starších linií městského opevnění. Za těmito stavebními počiny však pokulhávala výstavba zázemí pro ubytování olomoucké pevnostní posádky, což bylo zapříčiněno nedostatkem stavebních prostor pro realizaci nových kasárenských budov, ale nedostatečný přísun finančních prostředků. Z areálů zrušených olomouckých klášterů, využitých pro ubytování vojenských jednotek olomoucké posádky, byl pravděpodobně areál kartuziánského kláštera nejméně vhodným. Z popisu kláštera, který vychází z ideálního vyobrazení, plyne, že byl vybudován na komplikovaném půdoryse s mnoha patrovými spojovacími trakty a hospodářskými budovami. V severní části u parkánu se nacházel zčásti otevřený blok, složený z jednopatrových budov se sedlovými střechami. V jižní a západní části bylo přízemí otevřeno do velkého dvora arkádou, spojující jednotlivé patrové poustevny se samostatnými zahrádkami a dvě na ně kolmo navazující souběžná křídla. Do ulice a ke klášteru klarisek

přiléhalo jižní a západní přízemní křídlo s polopatrem. Jižně od kostela se nacházely společné prostory mnichů a snad i obydlí převora. V severní části kartouzy byla velká zahrada, přístupná brankou v parkánu. V severozápadní části areálu byl situován klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie.[5]

K jakému účelu byly budovy kláštera kartuziánů využívány vojenským erárem do doby výstavby nové kasárenské budovy včetně zásahů do jeho původního stavebního uspořádání, lze z excerpovaných archivních zdrojů získat jen neúplný obraz, poněvadž se písemnosti olomouckého fortifikačního ředitelství, uložené ve Státním okresním archivu v Olomouci, dochovaly jen v torzovitém a nesouvislém stavu. K upřesnění stavebních počinů či podrobnějšímu sledu událostí k tomuto tématu by zcela jistě přispělo studium písemností, které jsou uloženy ve vídeňském válečném archivu, případně v pražském vojenském historickém archivu, nicméně na tomto místě je nezbytné konstatovat, že na jejich studium bylo rezignováno s ohledem na to, že hlavním předmětem předložené práce je především historie nově zbudovaných Špitálský, tedy Hanáckých kasáren.

O tom, jak nakládat s budovami kartuziánského kláštera včetně jeho kostela pro potřeby olomouckého pevnostního velitelství se rozhodovalo na nejvyšších místech rakouského státu. V pokynu vídeňské válečné dvorské kanceláře z října 1785, adresovaném olomouckému fortifikačnímu ředitelství, se uvádí, že tři bývalé vedle sebe stojící kláštery, tj. klarisek, kartuziánů a augustiniánů, jsou jeho císařskou výsostí určeny k využití na vojenské kasárny. Navíc bylo doporučeno, aby byla v areálu kartuziánského kláštera zřízena nová vojenská pekárna. Osazenstvo pekárny mělo být ubytováno u pekárny, případně pokud to bude možné, v jednom z traktů kartuziánského kláštera.[6]

Výkazy s popisem návrhů na provedení stavebních úprav v areálu bývalého kartuziánského kláštera na vojenské kasárny, vyhotovené v únoru 1786, zaslal vyšším vojenským orgánům olomoucký místní fortifikační ředitel major J. Tilly s poznámkou, že adaptované a nově postavené budovy budou uvedeny do provozu v roce 1787. Jeho návrh úprav předpokládal, že bude zachována a využita především hlavní budova v jižní frontě klášterního areálu. Zchátralé objekty měly být zbourány a v zadní části areálu měl být postaven nový kasárenský trakt. Hlavní budova měla pojmout osazenstvo více než tří setnin, jejichž skutečný stav byl odhadován na 227 osob. Přízemí mělo obsahovat jeden pokoj pro dvě osoby Prima plana, 15 pokojů pro mužstvo, strážnici, dvě kuchyně pro mužstvo, dva záchody, patro objektu pak jeden důstojnický byt s kuchyní, 13 pokojů a tři kuchyně pro mužstvo a dva

záchody. V plánu přízemí byly, pravděpodobně provizorně, vyčleněny tři místnosti s předsíní, vyhrazené knihovníkovi olomoucké lycejní knihovny. Klášterní kostel se sakristiemi byl určen pro potřeby olomouckého vojenského zásobovacího úřadu.[7] Následující návrh majora J. Tilly z října 1786 předpokládal, že v zadní severní části areálu kartuziánského kláštera budou z větší části upraveny, ale i nově postaveny objekty podél parkánové zdi, které budou sloužit k provozu nové vojenské pekárny. Dle přiloženého popisu mělo obsahovat přízemní podlaží objektu pekařskou pec včetně pekařské kuchyně, pokoje pro pekařský personál, moučnou komoru, chlebovou komoru a sklad. V patře objektu se měl nacházet byt vrchního vojenského pekařského mistra, dále byt vojenského pekařského mistra, 22 pokojů pro vojenské pekaře a kuchyň. Na parkánu měla být situována vjezdová brána, umožňující vjezd a výjezd povozů s moukou. V souvislosti se zřízením nové pekárny měla být provedena i oprava tří studní, nacházejících se v příkopu bastionu číslo XIV, na parkánu a ve dvoře kláštera.[8]

O tom, do jaké míry se podařilo či spíše nepodařilo uskutečnit přeměnu budov kláštera kartuziánů na vojenská kasárna, je popsáno ve zprávě z 18. dubna 1794, kterou vypracoval pro olomoucké pevnostní velitelství opět místní fortifikační ředitel J. Tilly, povýšený do hodnosti podplukovníka. Ve svém přípise sděloval, že se veškeré dříve požadované úpravy na přestavbu budov kartuziánského kláštera na vojenská kasárna neuskutečnily z důvodu nedostatku finančních dotací, jenž byl zapříčiněn vypuknutím válečného konfliktu s osmanskou říší v roce 1787. Podplukovník J. Tilly proto navrhoval, aby byly provedeny nezbytné opravy především na zchátralé staré klášterní budově, která není delší dobu obývána vojskem. Jako kasárna toriž sloužila pouze nová klášterní budova, ve které byly dva důstojnické byty, a v níž bylo ubytováno 224 prostých vojínů. Aby bylo možné ubytovat v kartuziánských kasárnách všechny potřebné vojáky, požadoval přidělení mimořádné finanční dotace ve výši 8 810 zlatých na opravu obou klášterních budov. Dále uvedl, že po provedení úprav bude možné ubytovat ve staré klášterní budově jednoho důstojníka a 232 prostých vojínů, v nové klášterní budově pak jednoho setníka, jednoho důstojníka a 200 prostých vojínů.[9]

Skutečnost, že část areálu bývalého kartuziánského kláštera sloužila v roce 1797 jako vojenská kasárna a že v něm byla také činná vojenská pekárna, lze doložit ze stížností Josefa Arnošta Karmáška, bibliotekáře olomoucké lycejní knihovny, která sídlila v části sousedního bývalého kláštera klarisek. Karmášek upozorňoval na nebezpečí požáru, který hrozil jak ze strany provozu vojenské pekárny, skladující mnoho sáhů dřeva, tak i ze strany dělostřelců, ubytovaných v klášteru, kteří vysypávali starou slámu ze slamníků přímo na ulici, což by

v případě vzniku velkého požáru znamenalo zničení cenných knihovních sbírek, uložených ve lycejní knihovně.[10]

V odpovědi na žádost olomouckého pevnostního velitelství z roku 1800, která se týkala vyřešení akutního nedostatku kasárenských prostor pro ubytování olomoucké posádky, vypracovalo v lednu 1801 olomoucké místní fortifikační ředitelství pod vedením nového ředitele, plukovníka Josefa Cerriniho, návrh na opravu obývaných místností, šesti pokojů, dvou komor a kuchyně v patře předního traktu kartuziánských kasáren. Výkaz oprav, zaslaný nejprve Moravskoslezskému generálnímu velitelství v Brně, byl postoupen Hlavnímu ženijnímu úřadu ve Vídni. V březnu 1801 byla vídeňskou válečnou radou povolena oprava předního traktu kartuziánského kláštera, který byl po dlouhá léta prázdný, nicméně finanční částka na opravu byla snížena z požadovaných 686 zlatých na 685 zlatých.[11]

O fungování vojenských kasáren v areálu bývalého kartuziánského kláštera svědčí výkaz erárního majetku a kasáren v Olomouci, který vypracoval v roce 1802 na žádost Moravskoslezského generálního velitelství v Brně olomoucký fortifikační ředitel Josef Cerrini, povýšený v březnu 1801 do hodnosti generálmajora[12]. V uvedeném roce patřili k olomoucké posádce vojáci 3. polního dělostřeleckého pluku a třetí setniny 4. polního dělostřeleckého pluku, ubytovaní v tzv. klariských, kartuziánských a purkrabských kasárnách. V klariských a kartuziánských kasárnách bylo ubytováno celkem 570 osob osazenstva pluků a byly zde i čtyři důstojnické byty. Na základě místní prohlídky bylo konstatováno, že jsou oba objekty v dobrém stavebním stavu. Pokoje byly hodnoceny jako zčásti dobré a zčásti prostředního stavu, avšak umožňující ubytování vojska.[13]

Problémy se zchátralými kartuziánskými kasárnami i po provedených opravách však neskončily. V listopadu 1803 si velitel setniny, ubytované v kartuziánských kasárnách, stěžoval olomouckému fortifikačnímu ředitelství na to, že stropem do místnosti číslo 1 proniká srážková voda, která poškozuje šatstvo a lůžkoviny vojáků, a požadoval nápravu havarijního stavu.[14] K roku 1804 jsou zaznamenány i úvahy o tom, že by mohla být zbudována nová kasárenská budova v linii bývalých klášterů klarisek a kartuziánů včetně augustiniánské kaple sv. Josefa, pokud bude zbořena.[15]

V roce 1807 jsou kartuziánská kasárna zmíněna v žádosti velitele olomoucké pevnosti polního podmaršála Michaela von Frelich v souvislosti s vyklizením dvou pokojů a přemístěním účetního adjunkta a pevnostního desátníka, z čehož by bylo možné usuzovat na to, že v tomto roce kartuziánská kasárna ojediněle sloužila pouze k ubytování jednotlivců olomoucké

vojenské posádky.[16] Ve výkazech oprav kasárenských budov již kartuziánská kasárna nejsou uváděna.

V roce 1808 se poprvé objevuje zmínka o záměru vyšších vojenských orgánů postavit na místě bývalého kartuziánského kláštera nové pumovzdorné pěchotní kasárny. V souvislosti s tímto návrhem měla být prolomena nová ulice směrem k bastionu číslo XIV, tedy mezi budovou navrhovaných kasáren a částí areálu klariských kasáren, která sloužila potřebám lycejní knihovny. Tento návrh citelně zasáhl do fungování knihovny, poněvadž se předpokládalo, že z důvodu nově navrhované ulice bude stavebně upravena i jednopatrová přístavba ke kostelu sv. Kláry, v níž se nacházel čtenářský sál a byt bibliotekáře lycejní knihovny. Zahrada bibliotekáře, situovaná severně od přístavby měla být zcela zrušena. Následná jednání ve věci zrušení záměru na vybudování nové ulice a přestavbu objektu lycejní knihovny, která byla vedena v letech 1809 až 1810 s olomouckým místním fortifikačním ředitelstvím, byla pro představitele lycejní knihovny neúspěšná, neboť z popisu vztahů mezi knihovnou a olomouckými vojenskými orgány lze předpokládat, že byly navrhované přípravné práce na stavbě nových pěchotních kasáren, provedené na úkor sousední lycejní knihovny, realizovány. Bibliotekář Michael Václav Voigt ve výčtu vztahů s vojenskou posádkou poznamenal, že v roce 1813 provedlo olomoucké ženijní ředitelství stavební úpravy čtenářského sálu lycejní knihovny v linii nové uliční čáry, které spočívaly ve svévolném zmenšení budovy přístavby ke kostelu sv. Kláry o jeden sáh. V přístavbě byly nahrazeny klenby trámovým stropem, v patře byl zřízen nový byt bibliotekáře. Shora popisované úpravy jsou zakresleny ve skici z roku 1808, v níž jsou žlutými liniemi vyznačeny nově navrhované pěchotní kasárny na místě bývalých kartuziánských kasáren, objekty lycejní knihovny, přistavěné ke kostelu sv. Kláry, sloužící potřebám lycejní knihovny a navrhované k demolici, případně ke stavebním úpravám, a nově navrhovaná ulice mezi novými pěchotními kasárnami a lycejní knihovnou, vedoucí k bastionu číslo XIV.[17]

Z konceptu zprávy místního fortifikačního ředitele generálmajora Josefa Cerriniho z 18. dubna 1809, adresované olomouckému pevnostnímu velitelství plyne, že v tomto roce byly zahájeny přípravné práce na stavbě nových pěchotních kasáren na místě bývalých kartuziánských kasáren. V tomto roce byly prováděny práce na výkopech základů, přičemž se projevily značné problémy s odvozem vytěženého materiálu, poněvadž byly v současné době v daném úseku olomoucké pevnosti realizovány dvě rozsáhlé stavební akce, a to vestavba nové vojenské pekárny do bastionu číslo XIV a vestavba dělostřeleckých kasáren do bastionou

číslo XII. Místní fortifikační ředitelství si stěžovalo na nedostatek místa a na problémy s odvozem vykopaného materiálu, který činil denně 90 kubických sáhů, proto žádalo o povolení vyvážet tento materiál do dosud nezbořené budovy kartuziánských kasáren, stojící při otevřené ulici. Dále požadovalo i zboření blíže nespecifikované budovy, která náležela olomouckému vojenskému zásobovacímu úřadu, snad klášterního kostela, a stěžovalo si, že prohlubování základů je příliš drahé a stále problematičtější. Ve zprávě majora Antona Gemperly von Weidenthal z 28. července 1810, kterou vypracoval v nepřítomnosti olomouckého fortifikačního ředitele pro Moravskoslezské generální velitelství v Brně ve věci kasárenských budov, skladů a nemocnic v olomoucké pevnosti, je sice zmíněn jeho předpoklad, že po dokončení stavby pumovzdorných pěchotních kasáren bude do tří až čtyř let odstraněn v olomoucké pevnosti problém s ubytováním vojska [18], nicméně se lze domnívat, že byly práce na výstavbě pěchotních kasáren zastaveny a že za účelem získání větší stavební plochy bylo provedeno do roku 1814 pouze ubourání západní části augustiniánského kláštera a kostela Všech svatých.[19] Tato ucelená stavební plocha pro navrhovanou stavbu pěchotních kasáren na ploše bývalého areálu kláštera kartuziánů a na ploše západní části bývalého kláštera augustiniánů je zakreslena v přehledném plánu města, který pochází přibližně z roku 1825, tj. z doby, kdy byl místním fortifikačním ředitelem Anton Gemperly von Weindenthal, povýšený do hodnosti plukovníka.[20] Ve srovnání se stávajícím objektem Hanáckých kasáren se jednalo o čtyřkřídlou budovu sahající až k západnímu křídlu budovy Kadetky, přičemž dvorní plochu kasáren členil na dvě části středový trakt propojující severní a jižní křídlo.

V roce 1830 vypracoval člen hlavního ženijního úřadu, polní podmaršál Josef von Benczur koncepční materiál, adresovaný generálnímu ženijnímu řediteli arcivévodovi Janovi, v němž kromě variantních řešení modernizace olomoucké pevnosti, poukázal na nutnost výstavby kasáren, nemocnic a skladovacích prostor, chráněných proti dopadu zápalných střel.[21]

V roce 1831 nastoupil do funkce olomouckého fortifikačního ředitele major Emanuel Zitta, který v návaznosti na Benczurovy návrhy vypracoval v roce 1832 podrobný pamětní spis, v němž podal zprávu o stavu a možnostech celkové modernizace olomoucké pevnosti, přičemž se přikláněl k názoru, že bude nezbytné přebudovat olomouckou bastionovou pevnost na pevnost táborovou, která bude schopna odolat útokům i velkých armád.[22]

Ve svém spise Zitta konstatoval, že posádka pevnosti může odolávat obléhání nepřítele jen potud, pokud bude mít k dispozici dostatek prostor pro uskladnění zásob válečného

materiálu a potravin a dále ubytovacích prostor pro umístění zdravého i nemocného mužstva. Podivoval se nad tím, že pro tak důležitou pevnost jako je Olomouc, nebyla dosud zřízena nemocnice pro případ válečného konfliktu. Poukazoval na to, že vojenská nemocnice, existující od roku 1802 na klášteře Hradisko, se nalézá mimo pevnostní obvod, a že v případě řízeného zaplavení pevnosti při jejím obléhání, nebude do ní možné převážet nemocné mužstvo, poněvadž bude tato nemocnice opuštěna. Navrhoval proto, aby byla postavena nová dělostřelbě odolná nemocnice uvnitř pevnosti. Za vhodné místo pro její postavení považoval prostor Korunní pevnůstky, přičemž podotkl, že nynější mírová nemocnice v klášteru Hradisko může být přenechána olomoucké posádce. V souvislosti s tím navrhoval vybudovat kasematní prostory v lících a bocích bastionu číslo XXIV, v nichž by bylo možné získat větší prostor pro ubytování důstojníků nebo pomocného personálu nové nemocnice. Za vhodné místo pro postavení nových dělostřelbě odolných pěchotních kasáren pro 733 mužů považoval příkop Korunní pevnůstky s odůvodněním, že tato část pevnosti nebude vystavena přímému útoku nepřítele, poněvadž je chráněna dvojitou inundací.[23]

V červnu 1833 byl do Olomouce vyslán člen generálního ženijního ředitelství plukovník Camillo Vacani, aby na místě samém posoudil Zittovy návrhy. Vacani zaměřil svoji pozornost zejména na opevnění dominantních výšin, Tabulového a Šibeničního vrchu, a na předběžný návrh nové kasárenské budovy, která měla v případě válečného konfliktu sloužit jako vojenská nemocnice.[24] 20. července 1833 předložil plukovník Vacani generálnímu ženijnímu řediteli arcivévodovi Janovi kromě plánů na vybudování dvou samostatných fortových objektů na shora zmíněných výšinách také návrh na postavení nových, dělostřelbě odolných nemocničních (Špitálských) kasáren na místě, které bylo již dříve stanoveno pro stavbu pěchotních kasáren, tj. na místě bývalého kláštera kartuziánů. Ve svém návrhu sledoval zejména co největší odolnost kasárenské budovy, přičemž navrhoval, aby se nepostupovalo při stavbě kasáren dle obvyklého způsobu, tj. aby nebyla odstraněna zemina z prostoru dvora kasárenské budovy. Navrhoval postavit trojkřídlou kasárenskou budovu s hlavní fasádou v přímé linii s Coudní ulicí, dnešní ulicí 1. máje, o délce 60 sáhů a dvěma bočními křídly o délce 40 sáhů směřujícími k valu. Ve střední části hlavní budovy i bočních křídel měl být zbudován chodbový koridor, prosvětlený velkými okny a dobře přístupný po schodištích. Po stranách koridoru měly být zaklenuté místnosti, jejichž klenby se měly opírat, oproti obvyklému způsobu, o čtyři zdi. Tato úprava měla budově poskytnout požadovanou odolnost. Stavbu navrhoval založit na kamenných základech nebo na pohyblivých pilotách s přilehlými

přizdívkami. Budova měla obsahovat celkem pět podlaží, dvě podzemní a tři nadzemní, přičemž dělostřelbě odolnou klenbou mělo být opatřeno nejhořejší patro budovy.[25]

V přípise z 1. října 1833, adresovaném Hlavnímu ženijnímu úřadu ve Vídni, se vyjádřil posuzovatel Vacaniho návrhu v tom smyslu, že se prokázalo, že návrh na postavení dělostřelbě odolných pěchotních kasáren v olomoucké pevnosti, navrhovaných již před mnoha lety, je nezbytnou nutností, a konstatoval, že tento projekt bude konečně realizován. Dále uvedl, že generální ženijní ředitel arcivévoda Jan nařídil, aby bylo v projektu provedeno několik změn, spočívajících v rozložení kasárenské budovy, přičemž bylo nařízeno, aby byl vypracován a následně předložen detailní stavební projekt dělostřelbě odolných kasáren, které budou sloužit jako nemocnice (vojenský špitál), k posouzení jeho císařské výsosti.[26]

V první polovině roku 1834 pokračoval plukovník Vacani v úzké spolupráci s majorem Zittou na dopracování projektu obou fortových objektů a nemocničních kasáren. Závěrečný elaborát s nezbytnými plány zaslal plukovník Vacani dne 26. července 1834 generálními ženijnímu řediteli arcivévodovi Janovi, který veškerou projektovou dokumentaci fortů na Tabulovém a Šibeničním vrchu a Špitálských kasáren předložil o měsíc později prezidentovi dvorské válečné rady hraběti Hardeggovi a následně požádal o přidělení mimořádné finanční dotace na jejich výstavbu. Projekt však nebyl v tomto roce schválen a jeho realizace byla odsunuta na pozdější dobu. Předběžný souhlas k záměru na budoucí výstavbu obou fortů a Špitálských kasáren byl vydán dvorskou válečnou radou teprve na počátku ledna 1835. Do přehledného plánu olomoucké pevnosti z let 1833-1834 byl také zakreslen ustálený a později realizovaný půdorys nové čtyřkřídlé kasárenské budovy s vnitřním dvorem.[27]

Pokyn pro zahájení přípravných prací na jejich vybudování všech tří shora uvedených objektů vydal generální ředitel arcivévoda Jan dne 27. července 1838 s tím, že vlastní práce budou zahájeny v roce 1839. Na přípravných pracích, které spočívaly v přepracování a dopracování předchozího Vacaniho projektu, se podílelo celé olomoucké fortifikační ředitelství, které v lednu 1839 čítalo celkem deset důstojníků inženýrů.[28]

Dne 2. června 1839 schválil rakouský císař Ferdinand I. výstavbu navrhovaných fortů na Šibeničním a Tabulové vrchu a Špitálských kasáren a povolil uvolnit první dotaci na rok 1839 ve výši 200 000 zlatých, přičemž se předpokládalo, že výstavba všech tří objektů v Olomouci bude dokončena v roce 1844.[29]

Dle zprávy Emanuela Zitty z 16. června 1839, adresované generálnímu ženijnímu řediteli arcivévodu Janovi, byly práce na stavbě pumovzdorných Špitálských kasáren i fortů na

Šibeničním a Tabulové vrchu, tj. na třech hlavních stavebních objektech mimořádného stavebního fondu, zahájeny dne 12. června 1839. Na realizaci tohoto fondu bylo zřízeno pět stavebních brigád, z nichž brigáda, označená římskou číslicí tři byla určena na stavbu Špitálských kasáren. K Zittově zprávě byly přiloženy instrukce pro provádění fortifikačních staveb v Olomouci z 6. června 1839, v nichž bylo stanoveno, že velitelé objektů každý pátek v 10 hodin dopoledne obdrží v kanceláři olomouckého fortifikačního ředitelství ústní dispozice. K těmto dispozicím přinesou velitelé objektů písemné požadavky na práce, na fortifikační a stavební materiál. Požadavky budou jednotlivým velitelům pracovních brigád předávány každou sobotu v 9 hodin dopoledne. V rozdělovníku stavebních objektů u mimořádného stavebního fondu, který vypracoval Zitta taktéž 6. června 2018, je uvedeno, že na výstavbě Špitálských kasáren se budou, kromě velitele objektu inženýra kapitánporučíka Conte Cortiho, podílet fortifikační účetní asistent Schrinner, fortifikační zednický mistr Josef Rimmel, vyšší dozorce šikovatel Kaiser, vrchní minér Hrdina, starší minér Donner, mladší minér Köhler včetně minérů potřebných k trhacím pracím. Kromě toho měl mít velitel minérské setniny kapitán Nowotny na starosti dohled nejen nad fortifikačním kamenolomem, ale i nad trhacími pracemi u Špitálských kasáren. Na závěr své zprávy požadoval Zitta, aby byly do Olomouce zaslány originální výkresy projektů a aby byl do Olomouce přidělen jeden zdatný kreslíř minérského sboru, aby mohlo olomoucké fortifikačních ředitelství vyhotovit kopie výkresové dokumentace.[30]

Po celou dobu výstavby zasílalo olomoucké fortifikační ředitelství nadřízeným ženijním orgánům měsíční výkazy stavu provedených stavebních prací. V prvním z nich, datovaném 10. červencem 1839, je uvedeno, že byly strženy různé zdi, které ohraničovaly stavební prostor kasáren, a že byl zahájen výkop zeminy pro dvě spodní podlaží kasáren.[31]

Poté, co olomoucké pevnostní velitelství vydalo 10. června 1839 příkaz k převzetí staveniště pro stavbu Špitálských kasáren, uskutečnilo se následující den komisionální jednání za účasti vojenských a městských orgánů, na němž olomoucké fortifikační ředitelství předložilo projekt stavby nové kasárenské budovy, a seznámilo členy komise s tím, co považuje za nezbytné zabezpečit, aby stavba probíhala bez vážnějších problémů. Zitta členům komise sdělil, že nová budova sice respektuje ulici, vedoucí kolem budovy, nicméně že je potřebné zajistit pro výstavbu budovy nezbytný stavební prostor a že je třeba zajistit místo pro uskladnění stavebního materiálu, kamene, cihel, písku a vápna, a postavit přístřešek na uskladnění nářadí. Dále uvedl, že v souvislosti s otevřením Koželužské ulice musí být

demolována budova porážky olomouckého řeznického cechu a také přilehlá městská hradební věž, pocházející z poloviny 15. století.

Do zápisu z jednání komise byly zakotveny především zásadní a podrobněji zdůvodněné požadavky olomouckého místního fortifikačního ředitelství. V ulici Coudní, dnešní ulici 1. máje, a to počínaje od ulice Nožířské, dnešní Denisovy, se předpokládalo zvýšení nivelety ulice, poněvadž se uprostřed ní nacházel kanál odvádějící dešťovou vodu, který bylo nutné přebudovat z důvodu realizace novostavby kasáren. Změnou nivelety se zejména dveřní prahy domů č. p. 40, 41, 42 a 43 olomouckých měšťanů na Předhradí ocitly pod úrovní nivelety ulice. Zitta k tomu poznamenal, že se těchto pár soukromých osob bude muset podřídit všeobecnému zájmu. Všichni členové komise souhlasili s umístěním plotu v Coudní ulici s tím, že zejména o týdenních a výročních trzích budou muset jezdit těžce naložené vozy podél vojenské zbrojnice a arcibiskupského paláce. Co se týkalo zajištění místa pro skladování stavebního materiálu, nepředpokládalo olomoucké fortifikační ředitelství, že bude možné tento materiál skladovat přímo na staveništi, poněvadž v prostoru dvora navrhovaných kasáren měla být zprvu ukládána vykopaná zemina a později se zde plánovala výstavba lešení. Předpokládalo se, že část požadovaného skladovacího prostoru vznikne po demolici kostela Panny Marie na Předhradí. Jeho konečná demolice však byla podmíněna realizací nového obilního skladu pro olomoucký vojenský zásobovací úřad. Zitta také navrhoval, aby se pro skladování stavebního materiálu využila část náměstí, přiléhající ke kostelu, a také část zadních prostor za budovou Kadetky. Úředníci olomouckého magistrátu souhlasili s budoucím zmenšením místa na náměstí při pořádání trhů. Se zabráním části dvora Kadetky pro stavební účely však vyslovil nesouhlas velitel kadetní setniny Jankowich. Požadoval, aby byla část dvora, určená pro skladování vápna a písku, oddělena od herního a cvičebního prostoru dostatečně vysokým plotem. Kromě jiného si stěžoval na to, že bude zničeno celkem 25 zapěstovaných, drahocenných a ušlechtilých stromů, které věnoval k okrase dvora Kadetky olomoucký arcibiskup a že bude omezen pohyb kadetů na volném vzduchu po několik let, což bude mít negativní vliv na jejich zdravotní stav. Zitta do zápisu uvedl, že stížnosti velitele Kadetky na omezení cvičení chovanců jsou zbytečná, poněvadž zbývající část dvora nebude zabrána, a že kromě tohoto prostoru užívá kadetní setnina ke cvičení i envelopu číslo 18. Navíc podotkl, že plocha dvora ke cvičení kadetů byla malá do té doby, než získala Kadetka k užívání větší část kurtiny mezi bastiony číslo XIV a XV a celý bastion číslo XV, k čemuž přispělo olomoucké místní fortifikační ředitelství přenecháním těchto pozemků kadetní škole. Dále poukazoval na to, že

nalezení jiného vhodného místa pro stavbu není možné, poněvadž by to bylo spojeno se značným navýšením nákladů na dopravu z příliš vzdálených míst, např. z fortifikačního stavebního dvora by to obnášelo přibližně 450 sáhů, a že je proto nutné část dvora kadetky využít na skladování vápna a písku a k postavení objektu na nářadí. Závěrem komise souhlasila s otevřením Koželužské ulice, které bylo vázáno na demolici cechovní porážky a snesení přiléhající hradební věže. Magistrátní rada se zavázala, že neprodleně uvědomí cech řezníků o nutnosti provést demolici, a pokud tak cech neučiní do 14 dnů, záleží na fortifikačním úřadu, aby sám otevřel onu dosud slepou ulici.[32]

V roce 1839 byly práce na výstavbě nové kasárenské budovy spojeny s demolicemi a stavbami nových vojenských objektů. V tomto roce probíhaly výkopy zeminy a odstřelování pevného či rozvolněného skalního podloží v plochách všech čtyř budoucích křídel budovy a demolice zdí starých budov a starých městských hradebních zdí v prostoru staveniště. V ulici Coudní, dnešní ulici 1. máje, bylo staveniště ohraničeno 80 sáhů dlouhým a sedm stop vysokým plotem. Plotem byla oddělena od stavebního dvora také část zadního dvora Kadetky. V kynetě pevnostního příkopu ve frontě 15-16 byly instalovány čtyři pumpy, kterými byla čerpána voda do prostoru stavebního dvora, potřebná pro hašení vápna a výrobu malty. Na tomto místě byly také postaveny dva dřevěné sklady, jeden na nářadí a jeden na živé vápno.

Nejvíce se pokročilo při přípravách výstavby zadního (severního) křídla, u něhož byly po výkopech zeminy v celé jeho délce, šířce a výšce provedeny i výkopy pro zbudování základů všech hlavních, středních a dělících zdí do hloubky 10 až 12 stop (3,2 až 3,8 m). Zvláštní pozornost byla ve stavebních výkazech věnována výkopům pro zbudování základů podporných zdí, nesoucích klenby. Výkopy pro podporné zdi kleneb u zadního křídla byly prováděny do hloubky 12 stop (3,8 m). Výkop pro podpornou zeď u SV nároží však byl proveden do hloubky 18 stop (5,7 m). Po vyrovnání lože bylo u zadního (severního) křídla již v září 1839 zahájeno budování základového zdiva vnější hlavní zdi, vnější a vnitřní chodbové zdi i podporných zdí z lomového kamene. Ve vnitřku budovy byly u pravého zadního nároží (SV nároží) vyzděny odpadní kanály, které byly zaklenuty lomovým kamenem. Od tohoto nároží byl také veden zaklenutý odpadní kanál k odpadnímu kanálu budovy vojenské pekárny v bastionu číslo XIV. U zbývajících křídel budovy byly výkopy v jejich plochách do konce listopadu 1839 dokončeny jen zčásti, u pravého (východního) v celé délce ale do poloviční výšky, u předního (jižního) jen zčásti, u levého (západního) na celou šířku a výšku ale na délku jen ze tří čtvrtin.

Se závěrem roku bylo vystavěné základové zdivo o výšce více než jeden sáh (cca 2 m) na zimní období překryto zeminou. Část zeminy a kamene, získaná při výkopech a odstřelech, byla použita k zasypání bažiny před bastionem číslo XV, část byla deponována na blíže neurčeném místě. Zbývající část kamenného materiálu byla použita na zdění základů nové budovy. V červenci 1839 bylo také zahájeno budování dutých podlah u obilného skladu olomouckého vojenského zásobovacího úřadu na Juliánském vrchu (v místě dnešního č. p. 245), aby bylo možné zbořit zejména stavbě kasáren překážející kostel Panny Marie na Předhradí, ale i kostel sv. Blažeje, ze kterých byly na stavbu obilného skladu upotřebeny jejich dřevěné stavební prvky. V srpnu se začalo s rozebíráním střechy a bouráním kleneb kostela Panny Marie na Předhradí. V září 1839 byl kostel již z poloviny demolován. V tomto měsíci byly také vybudovány nové moučné komory nejen v objektu na Juliánském vrchu, ale i v nově postaveném zásobovacím skladu na „střeše“ bastionu číslo XXIV, u nichž byly použity dřevěné prvky ze shora zmíněných kostelů.[33]

V prosinci 1839 byla celá pojížděná plocha staveniště vyrovnána a prostřednictvím vykopaného materiálu byla také zavážena bažina až před bastion číslo XVI. V lednu 1840 byl na stavbě vykonáván jen dohled a bylo prováděno čištění kanálů od ledu v kynetě. Od poloviny ledna 1840 se pokračovalo ve výkopech zeminy i v odstřelování skalního podloží zejména v ploše levého (západního) traktu, od měsíce února pak i v plochách předního (jižního) a pravého (východního) traktu. V únoru 1840 byla ukončena demolice kostela Panny Marie na Předhradí. Suť z demolovaného kostela byla odvezena a upotřebitelný lomový kámen byl uložen k použití na stavbě kasáren. Současně probíhaly práce na uvolnění Koželužské ulice, aby se usnadnil dovoz materiálu na staveniště. Tyto práce si opět vyžádaly výkopy značného množství zeminy včetně odstřelů skalního podloží a bourání starých zdí. V březnu byly podél pravého (východního) a předního (jižního) křídla provedeny výkopy pro zbudování hlavního odpadního kanálu v délce 50 sáhů (cca 98 m). Práce na stavbě všech čtyř křídel kasáren i všech vnějších a vnitřních světlíků probíhaly v měsících dubnu až červnu 1840 v rychlém tempu.
U pravého (východního) křídla bylo zahájeno zdění základů podporných zdí, hlavních zdí a opěrné zdi vnitřního světlíku. Opěrná zeď vnějšího světlíku z lomového kamene podél tohoto křídla byla dokončena, stejně jako odpadní kanál.

U předního (jižního) traktu probíhaly výkopy pro základy podporných zdí a hlavních zdí křídla, ale i přední (jižní) a vnitřní (severní, dvorní) opěrné zdi světlíku. Aby mohlo být zahájeno budování základů u tohoto křídla, byla zčásti vyzděna opěrná zeď vnitřního světlíku a v celé

výši pak opěrná zeď vnějšího světlíku z lomového kamene včetně náběhů (pat) kleneb. Poněvadž se stavba již při výkopech podél předního (jižního) křídla potýkala s nesoudržnou zeminou, která se sesouvala do výkopu, byla opěrná zeď vnějšího světlíku opatřena na své jižní straně pěti zděnými opěráky. V této době byl také dokončen odpadní kanál, zaklenutý lomovým kamenem, a probíhalo zdění základů podporných a dalších zdí křídla.

U levého (západního) traktu byly dokončeny výkopy zeminy v jeho ploše, stejně jako výkopy pro záchodovou žumpu a odpadní kanál. Opěrná zeď vnějšího světlíku podél tohoto traktu byla vyzděna jen zčásti.

U zadního (severního) traktu byla dohotovena levá nárožní podporná zeď, stejně jako záchodová žumpa a část odpadního kanálu. Zčásti byla vyzděna opěrná zeď světlíku z lomového kamene na jižní (dvorní) straně tohoto křídla.[34]

V následujícím období, od června do srpna 1840, byla u pravého (východního) křídla dokončena opěrná zeď vnitřního světlíku a byly z větší části vyzděny základy podporných a hlavních zdí tohoto křídla. Při následném zdění bylo dosaženo soklové výšky zdiva u vnitřní hlavní zdi vyjma nejhornější vrstvy z kamenných kvádrů.

U předního (jižního) traktu bylo prováděno zdění základů podporných a hlavních zdí včetně schodišť a pokračovalo se ve zdění opěrné zdi vnitřního světlíku.

U levého (západního) křídla bylo po dokončení výkopů zahájeno zdění základů podporných a hlavních zdí tohoto křídla, přičemž část hlavních zdí byla opatřena i kamenným obkladem. Příliš vysoký terén podél založené soklové části byl zčásti snížen a získanou zeminou byl navyšován terén dvora kasáren. Zatímco opěrná zeď vnitřního světlíku podél tohoto křídla byla vyzděna jen zčásti, opěrná zeď vnějšího světlíku byla již dokončena. Dobudován byl i vnější (levý) hlavní odpadní kanál až po břeh ramene Moravy.

U zadního (severního) křídla bylo dokončeno budování podporných zdí a pokračovalo se ve zdění zdí tohoto traktu. U hlavních zdí tohoto křídla byl z větší části vyhotoven lem z kamenných kvádrů. Na dvoře kasáren se navíc vyrovnával terén, na němž byla rozprostírána navezená stavební suť.[35]

V měsících září a listopad 1840 se u pravého (východního) křídla pokračovalo ve zdění podporných, dělících a chodbových zdí, přičemž vnější hlavní zeď byla vyzděna až po soklovou výšku.

U předního (jižního) křídla byly provedeny základy jednoho schodištního tělesa a byla dokončena opěrná zeď vnitřního světlíku.

U levého (západního) křídla byla dokončena opěrná zeď vnitřního světlíku. Vnější a vnitřní hlavní zdi tohoto křídla byly vyzděny až po soklovou úroveň. Stejně tak byly vyzděny základy dělících a chodbových zdí.

U zadního (severního) křídla se pokračovalo ve zdění zdí a byly vyzděny základy schodišťového tělesa.

U zadního (severního) i u obou postranních křídel byl dokončen sokl, obložený kvádrovým kamenným zdivem. V prostoru dvora byly vyzděny a zaklenuty dva odpadní kanály, které vedly z jeho středu k nárožním sklepním otvorům. Pokračovalo se také ve srovnávání a utužování plochy dvorního prostoru. Na zimní období byly základy předního (jižního) traktu překryty zeminou, provedené zdivo u zbývajících traktů bylo překryto fošnami a prkny.
V tomto období také probíhaly práce na podchycení stavebních ramp v podobě zemních těles, budovaných jak na levé straně, v dnešní ulici Hanáckého pluku, tak i na pravé straně, v dnešní ulici Pekární.[36]

Po dlouhém zimním období byly zahájeny stavební práce na kasárenské budově teprve v březnu 1841.[37] Intenzivní postup při výstavbě kasárenské budovy do letních měsíců roku 1841 je zobrazen na litografické vedutě Kadetky, jejímž autorem byl kadet W. Daniel a která byla vydána olomouckou tiskárnou Skarnitzel a Domek. Na vedutě v pohledu od severu je znázorněna nejen budova Kadetky s jejím cvičištěm v prostoru bastionu číslo XV a navazující kurtinou, ale i dostavěné první podlažní pravého (východního) křídla a část prvního podlaží zadního (severního) křídla kasárenské budovy, přičemž úroveň kasárenského dvora je o „jedno podlaží“ vyšší.[38] Na konci srpna 1841 bylo dosaženo při výstavbě všech čtyř křídel budovy výšky do úrovně podlah třetího podlaží, a to i z důvodu dostatečného přísunu cihel z modernizované olomoucké vojenské cihelny.[39] V červnu 1841 byla také zahájena výstavba opěrné zdi zadního dvora bývalého kláštera klarisek, dotčeného stavbou nových kasáren, a to v prodloužení vnější linie zadního (jižního) křídla kasáren. [40] Od července do konce listopadu 1841 byly v prostoru dvora kasáren hloubeny dvě studny na pitnou vodu.[41] Od září 1841 probíhalo nejen hrubé omítání opěrných zdí světlíkových příkopů, ale i dláždění příkopů.[42]

V souvislostí s dokončením výstavby dvou podlaží kasárenské budovy, nazývaných v dobových materiálech sklepní, byla ve druhé polovině roku 1841 zvýšena dodatečným násypem úroveň městské komunikace, vedoucí od ulice Nožířské (dnešní Denisovy) podél nové kasárenské budovy až po budovu Kadetky, a byla nově vydlážděna. Přestože byl tento záměr znám od roku 1839, řešil stavební úřad městského magistrátu na začátku listopadu

1841 námitky majitelů protilehlých domů č. p. 40, 41, 42 a 43 na Předhradí proti nové regulaci úrovně dlažby v Coudní ulici (dnešní ulici 1. máje), kterou se dveřní prahy vstupů do jejich domů měly ocitnout pod úrovní nově položené dlažby. Jejich stížnosti s ohledem na prioritu výstavby kasárenské budovy nebylo vyhověno. Emanuel Zitta na závěr písemně informoval dne 15. listopadu 1841 olomoucký magistrát o tom, že během dvou dnů bude provedena úprava části nového uličního dláždění z důvodu zřízení vjezdů do nově stavěných kasáren z ulice Coudní, aby bylo možné používat jejich horní vjezdové brány.[43]

Aby mohly zdárně pokračovat práce na výstavbě zbývajících tří podlaží kasárenské budovy, byl vypracován návrh na postavení lešení u kasárenské budovy, signovaný dne 24. ledna 1842 plukovníkem Emanuelem Zittou společně s pevnostním velitelem Josefem Lauerem. Do půdorysného plánu byly zakresleny také pomocné stavební rampy. Dvě ve dvoře kasáren, jedna v dnešní ulici Hanáckého pluku, jedna v dnešní ulici Koželužské, směřující od pravého boku bastinou číslo XIV ke kasárnám, a dvě v dnešní ulici Pekární, přičemž jedna z nich směřovala do prostoru kurtiny mezi bastiony číslo XIV a XV, na jejíž části se nacházel stavební dvůr.[44] Od dubna 1842 probíhala výstavba lešení u všech čtyř křídel budovy, aby bylo možné zahájit výstavbu třetího podlaží budovy.[45] V této době byl místním fortifikačním ředitelstvím pověřen vedením stavby nových kasáren inženýr kapitánporučík Maximilian von Stein, který v této funkci vystřídal dosavadního velitele objektu inženýra kapitánporučíka Conte Cortiho. Baronem Steinem jsou také signovány výkresy fasád nových pumovzdorných kasáren, vidované 26. května 1842 plukovníkem Zittou a zaslané k posouzení nadřízeným orgánům. Na prvním plánu je zakreslena severní fasáda zadního (severního) křídla a jižní fasáda předního (jižního) křídla. Na druhém plánu je zakreslena dvorní fasáda zadního (severního) křídla včetně objektu kaple, dvorní fasáda předního (jižního) křídla budovy a vnější fasáda pravého (východního) křídla budovy.[46] Následně dne 31. května vydal své rozhodnutí generální ženijní ředitel arcivévoda Johann nejen o způsobu provedení fasád kasárenské budovy na základě předložených plánů, ale i o tom, že střecha nové kasárenské budovy bude provedena dle způsobu *jaký je v celé Itálii obvyklý*, tj. že bude opatřena vlašským krovem, přestože se původně uvažovalo, a to s ohledem na dodržení odolnosti nové kasárenské budovy proti nejtěžšímu dělostřeleckému ostřelování, i na dosud převládající způsob zastřešování jak pevnostních prvků, tak i dalších pevnostních objektů, o vybudování střechy ze zemního nakrytí.[47]

Od května do konce října 1842 probíhalo zdění třetího až pátého podlaží nejprve u zadního (severního) křídla včetně kaple, následně pak předního (jižního) křídla, a to včetně osazování kamenné římsy.[48]

Vzhledem k tomu, že dosud nebyl znám materiál potřebný na zastřešení nové kasárenské budovy, požádalo olomoucké místní fortifikační ředitelství jménem majora Zitty 19. října 1842 nadřízené orgány o rozhodnutí v této věci. Z obsahu uvedené žádosti je zřejmé, že olomoucké místní fortifikační ředitelství se začalo zabývat myšlenkou na pokrytí střešního pláště kasárenské budovy zinkovým plechem. Poněvadž do konce roku 1842 neobdrželo v dané věci žádnou odpověď, urgovalo olomoucké místní fortifikační ředitelství svoji žádost 2. ledna 1843. Ve věci navrhovaného pokrytí střechy kasárenské budovy zinkovým plechem, přiložilo i písemnou nabídku pruské firmy Flach & Keil, majitelky válcoven mědi, zinku a železa, datovanou 1. říjnem 1842. Navíc žádalo, aby bylo v nejbližší době rozhodnuto, nejen jakým materiálem má být pokryta střecha nových kasáren, ale i jakým způsobem mají být zajištěny dodávky kamenného materiálu na římsy a dříví na trámové stropy pátého podlaží. Z korespondence majora Zitty s hraběte Latourem a arcivévodou Janem je zřejmé, že byly do začátku dubna 1843 dořešeny problémy spojené s tím, jakým krovem má být opatřena kasárenská budova, jaký materiál bude použit na pokrytí střechy a jakým způsobem budou realizovány dodávky kamenných kvádrů na římsy a dřeva na zhotovení krovu a trámových stropů pátého podlaží. Na základě protokolu z jednání vojenské komise z 23. února 1843 rozhodl 30. března 1843 arcivévoda Jan o tom, že dodávky potřebného materiálu na rok 1843 budou dojednány se současnými smluvními partnery na dodávky materiálu pro řádný fortifikační fond za ceny, povolené pro roky 1841, 1842 a 1843. Dodávky stavebního dříví a trámů byly svěřeny olomouckému tesařskému mistrovi Josefovi Kusému (Josef Kussi), dodávky kvádrového kamene pak olomouckému měšťanovi Karlu Lauerovi. Z probíhající diskuze o materiálu na pokrytí střešního pláště nových kasáren vzešly vítězně střešní tašky, které se jevily jako všeobecně obvyklý materiál, který by měl být použit v daném případě o to více, jestliže bude vyroben ve velmi dobré kvalitě ve výborně zařízené olomoucké fortifikační cihelně. Co se týká ostatních navrhovaných materiálů na pokrytí střechy, byl želený plech shledán jako nepřípustný, zinkový plech jako málo vyzkoušený. Břidlicová krytina nebyla doporučena s ohledem na kolísající kvalitu materiálu v dané době. Konečná konstrukční podoba krovu nových kasáren, odsouhlasená generálním ženijním ředitelem Janem 4. dubna 1843, vycházela z konstrukce krovu pumovzdorného pivovaru, zbudovaného v roce 1839

v pevnosti Josefov, a dále z kombinace návrhů krovů vypracovaných v únoru 1843 olomouckým místním fortifikačním ředitelstvím a profesorem vídeňské inženýrské akademie majorem von Kuhsenitz. Ve výsledku se jednalo o vazníkové věšadlové konstrukce kombinované s příčnými nosnými zdmi. Dřevěné plné vazby (vazníky) byly v zásadě osazeny vždy do pole mezi nosnými zdmi. Vaznice tak získaly ve středu své délky podporu. Vaznice neměly být zazděny, nýbrž se zamýšlelo, že budou opřeny o cihelné zarážky. Při realizaci byly zarážky nahrazeny kamennými prvky. Krokve oproti josefovskému krovu byly zesíleny z 3/3 palcových na 4/5 palcové.[49]

Od dubna do konce srpna se pokračovalo v dokončování zdění do výšky pátého podlaží u levého (západního) a pravého (východního) křídla budovy. V srpnu 1843 byly následně osazovány u dokončených částí pátého podlaží kamenné římsy a bylo zahájeno vyzdívání nosných střešních zdí nad jednotlivými křídly včetně osazování kamenných sedel a zarážek vaznic krovové konstrukce. Tři prostory nad předním (jižním) křídlem se podařilo opatřit krovem a část střechy pokrýt jednoduchým taškovým krytím.[50] V září 1843 bylo u předního (jižního) křídla dokončováno zaklenutí všech prostor, chodeb a schodišť ve 2. až 3. podlaží, včetně zaklenutí kaple ve 4. podlaží u zadního (jižního) křídla. Budování kleneb v jednotlivých podlažích zadního křídla i postranních křídel bylo prováděno na sklonku podzimu 1843, přičemž se pravděpodobně podařilo zaklenout prostory ve dvou podlažích.[51]

V roce 1843 několikrát navštívili stavbu nových kasáren a obou fortů generálmajor Caboga a polní podmaršál Latour, kteří o výsledcích svých inspekčních cest informovali přímo generálního ženijního ředitele arcivévodu Jana.[52] Co se týká stavby Špitálských kasáren, oba dva oceňovali kvalitu materiálu i pracovních výkonů a vyzdvihovali příkladnou práci vedoucího stavby kapitán-poručíka barona Steina a zejména fortifikačního zednického mistra Rimmela.
Generálmajor Caboga ve zprávě z 20. července 1843 z nepochopitelných důvodů navrhoval, aby se u tak velkolepé kasárenské budovy upustilo od zemního nakrytí předpokládaných kleneb posledního podlaží, přičemž argumentoval tím, že by se mohlo zemní nakrytí v budoucnu rozpadnout na prach, což by neposloužilo účelu, který předpokládal odolnost proti bombám. Dále informoval, že by mohla být kasárenská budova do konce podzimu 1843 zastřešena a že by se mohlo pokračovat v budování kleneb pod již zastřešeným objektem. Hrabě Latour ve své zprávě z 18. října 1843 označil olomoucký pumovzdorný „válečný špitál“ za nejgrandióznější stavbu svého druhu vůbec. Také on předpokládal, že bude do konce podzimu 1843 budova zastřešena. Dále uváděl, že místnosti dvou nejspodnějších podlaží jsou

dohotoveny a že v příštím roce budou provedeny klenby ve 3. a 4. podlažích. Na inspekční zprávy obou vysoce postavených ženijních důstojníků navázal další zprávou olomoucký místní fortifikační ředitel major Zitta 12. listopadu 1843, kterou adresoval generálnímu ženijnímu řediteli Janovi a ve které z důvodu upuštění od zemního nakrytí kasárenské budovy navrhoval, aby byla v intencích zachování pumovzdornosti budovaného kasárenského objektu zesílena tloušťka kleneb nad čtvrtým podlažím z dříve stanovených dvou stop a šesti palců na tři stopy při stávajícím rozpětí kleneb 18 stop, přičemž poznamenal, že zemní nakrytí nebude potřebné a zesílení kleneb se neprojeví negativně na podporných zdech. Jeho návrh však nebyl kladně přijat.[53]

V měsících dubnu až červenu 1844 byly vyzděny klenby ve čtvrtém podlaží předního (jižního) a zadního (severního) křídla o tloušťce dvou stop a šesti palců včetně kleneb chodby a schodiště, a nad pátým podlažím byly osazovány stropní trámy. U předního křídla probíhalo opracování a osazování kamenných okenních ostění. V levém (západním) a pravém (východním) křídle probíhalo budování kleneb v prvním až třetím podlaží, včetně chodeb a schodišť. V červnu 1843 byl vyzděn také jeden z odpadních kanálů před budovou.[54]

Do konce srpna 1844 pokročily práce nejdále u předního (jižního) křídla, u něhož bylo dokončeno zaklenutí čtvrtého podlaží a u něhož byly trámové stropy pátého podlaží opatřeny zásypem. Kromě toho se pokračovalo ve dvojitém pokrývání taškovou střešní krytinou, v omítání fasády a ve vytahování říms. V předním a zadním traktu bylo dokončeno pokládání prkenných podlah, což bylo provedeno u postranních traktů jen částečně. Pokračovalo se také v opracovávání kamenných okenních ostění a jejich osazování a také v osazování okenních rámů. Stejně tak byly osazeny kamenné prvky atiky. Veškeré kamenné, dřevěné a kovové prvky (okna, kování, mříže, svody včetně oplechování vyráběly fortifikační řemeslníci zařazení u fortifikačního stavebního dvora v Olomouci.[55]

V období od září do listopadu 1844 byly u předního (jižního) křídla dokončeny římsy a omítání přední fasády a zdění komínů nad střešní rovinu. Ve všech křídlech bylo dokončeno zdění pumovzdorných kleneb ve čtvrtém podlaží. U zadního křídla byla dokončen krov a kupole věžovité kaple, na niž byl osazen kříž. Bylo také dokončeno dvojité krytí taškovou krytinou. U předního křídla byl osazen atikový kříž. U předního (jižního) křídla byly osazovány dveřní zárubně. Pokračovalo osazování kamenných okenních ostění. V podlaží zadního traktu a v podlažích postranních křídel byly osazovány železné mříže.[56]

V roce 1845 se pokračovalo v provádění říms a omítání fasád, orákosování stropů pátého podlaží a ve štukování místností.[57]

V květnu 1846 byly v levém (západním) křídle vyzděny komíny a sporáky. Zařizování důstojnických kuchyní bylo dokončeno. Stejně tak kamenná dlažba na chodbách, v kuchyních a na záchodech. Započalo se s osazováním kamenných schodišťových stupňů a osazováním železných záchodových mís.[58]

V roce 1846 byly veškeré stavební a zařizovací práce na objektu ukončeny. V roce 1847 popisoval Alois Vojtěch Šembera novostavbu Špitálských kasáren jako „důkladnou a ozdobně, v podlouhlý čtverhran vystavěnou budovu s pěknou, uměleckým obrazem sv. Jana Křtitele okrášlenou domovní kaplí, nad níž vystupuje úhledná báň. Nad průčelím budovy se vznášejí tři pozlacení císařští orlové, na kovových štítech s nápisem uprostřed *Ferdinandus I. Imperator Austriae. MDCCCXLVI*. K vystavění této, kromě čtvrtého podlaží veskrze zaklenuté a vůbec ve stavitelském ohledu znamenité budovy, se spotřebovalo 4000 sáhů kamene a 14 milionů cihel. Nyní v ní přebývá sbor minérů a sapérů. V případě obležení města má sloužit jako vojenská nemocnice“.[59]

V dochovaném přehledu budov vojenského eráru v Olomouci pro období od 1. května do konce října 1847 jsou uvedena Špitálská kasárna s podrobným popisem jejich využití pro jednotky minérského a sapérského sboru, které byly v této době dislokovány v Olomouci. V budově bylo v uvedeném období ubytováno celkem 1813 osob, přičemž v tomto počtu bylo zahrnuto i devět žen s dětmi. Jednotlivé místnosti byly označeny arabskými číslicemi 1 až 392 od prvního po páté podlaží, přičemž místnost číslo 1 se nacházela ve středu severního křídla. V každém podlaží budovy, v jejich rozích, byly společné záchody. V jednotlivých podlažích se střídaly místnosti pro minérský a sapérský sbor. V prvním podlaží severního, východního a západního křídla byly místnosti určené k vězeňským účelům, místnosti pro mužstvo, truhlářství minérského sboru a místnost, určená k litografickým účelům. V severním křídle byla navíc jedna stáj pro koně a dvě vozovny, v jižním křídle pak osm skladů na dřevo pro sapérský sbor a devět skladů na dřevo pro minérský sbor. Ve druhém podlaží byly místnosti pro mužstva obou sborů, oděvní sklady a kantýna (markytánka). Ve třetím podlaží byly opět místnosti pro mužstvo obou sborů, pro písaře, poddůstojníky, důstojníky a lékaře obou sborů. Ve čtvrtém podlaží byly místnosti pro mužstvo sapérů, písaře, pobočnictví minérského sboru, poddůstojníky a důstojníky sapérského a minérského sboru a kaple. V pátém podlaží byly místnosti pro mužstvo, kapelníka, písaře, profesionisty (krejčí, ševce a jiné řemeslníky),

poddůstojníky a důstojníky sapérského sboru. Nacházela se zde i školní místnost včetně archivu.[60] Zatímco je v roce 1847 uváděno jako sídlo štábu sapérského sboru Bruck an der Leitha a sídlo štábu minérského sboru Hainburg, v roce 1848 měly oba dva sbory sídlo svých štábů v Olomouci ve Špitálských kasárnách.[61]

Ve výkazu vojenských budov olomoucké pevnosti z roku 1854 je uveden účel místností včetně vojenských jednotek, sídlících ve Špitálských kasárnách. „Jmenovaná budova zaujímá obdélný čtyřúhelník o délce 60 sáhů a šířce 40 sáhů. Budova je pětipatrová a obsahuje dvůr, oddělený od budovy tzv. světlíkovým příkopem. Spodní tři patra jsou opatřena klenbami o tloušťce jedné stopy, čtvrté patro o tloušťce 2 stop a 6 palců, páté patro však má trámový strop. Přistavěna je malá kaple. V nejspodnějším patře předního (jižního) křídla jsou klenuté sklady dřeva, a v prvním patře téhož křídla jsou šatnice (sklady vojenských oděvů), tatáž dvě patra ostatních křídel stejně jako tři vyšší patra zadního traktu slouží pro ubytování a školení mužstva ženijního vojska a 20. pěšího pluku prince pruského, stejně jako tři horní podlaží předního křídla a obou bočních křídel k ubytování štábních a vyšších důstojníků. V době války mají tato kasárna sloužit, jak plyne z jejich názvu, jako ubytovna pro nemocné, odolná proti bombám. Vcelku obsahují tato kasárna, kromě kaple, prostory k ubytování pro čtyři štábní důstojníky, 18 setníků, 21 nižších důstojníků, 30 Prima plana, 52 pokojů pro prosté vojíny, čtyři kancelářské místnosti, 10 školních místností, dvě knihovní místnosti, dvě archivní místnosti, dvě strážnice, dva byty pro profousy, osm vězeňských místností, jednu markytánskou místnost, jednu prádelnu, 18 kuchyňských skladů pro prosté vojáky, 10 kuchyňských skladů pro Prima Plana, osm sborových a devět setninových skladů, 54 skladů na dřevo, dvě stáje pro 14 koní, dvě vozové remízy pro šest vozů, dvě komory na sedla a 16 záchodů. V kasárnách jsou ubytováni tři štábní důstojníci, vyšší důstojníci, Prima plana a mužstvo“.[62]

V roce 1856 byly realizovány významné stavební úpravy spočívající ve snížení úrovně dvora kasárenské budovy. O této úpravě sice rozhodlo Generální ženijní ředitelství ve Vídni již 18. července 1853, avšak projekční přípravy, vypracované Ženijním ředitelstvím v Olomouci pod vedením podplukovníka Ladislava Mareše, byly dokončeny a schváleny teprve roku 1855. Krátce po zahájení užívání kasáren k ubytování vojáků bylo totiž zjištěno, že v místnostech pro mužstvo v prvním a ve druhém podlaží objektu je nedostatečné sucho. Pokoje sice byly vytápěny, ale chodby, jimiž se vcházelo do pokojů, byly neustále chladné a vlhké, přičemž vlhký studený vzduch pronikající do pokojů pro mužstvo, představoval pro zdraví ubytovaného mužstva značné nebezpečí. Předpokládalo se, že po odstranění zemního jádra dvora budou

chodby více prosvětlené a suché a že teplotní a vlhkostní rozdíly mezi pokoji a chodbou budou odstraněny. Dle návrhu olomouckého ženijního ředitelství z 8. května 1855 bylo požadované odstraňování zeminy ze dvora kasáren provedeno v rámci uspokojení dalších potřeb ženijních orgánů. Získaná zemina a suť byly použity při opětovně zahájené výstavbě permanentního fortu číslo XXII na Lazcích. Získaný stavební materiál, krycí kamenné desky a železná zábradlí z opěrných zídek dvorních světlíkových příkopů (o délce 114 sáhů a výšce 4 sáhy) byly použity na permanentním fortu číslo XXII a na dalších třech budovaných permanentních fortech II, IV, XX. Z konzultací s bývalým fortifikačním stavebním mistrem Josefem Rimmelem, nyní působícím jako měšťanský stavební mistr v Olomouci, vyplynulo, že nejspodnější část dvora je tvořena pevnou skálou, ze které bude možné získat kvalitní lomový kámen o objemu 300 kubických sáhů, který může být použit na fortu číslo XXII nebo při opravě městských hradeb. Z prosince 1856 se dochoval výkres půdorysu, podélných a příčných řezů dvora kasárenské budovy, signovaný plukovníkem Ladislavem Marešem. Na prvním vyobrazení, zachycujícím stav kasárenského dvora před snížením jeho úrovně, je zakreslen půdorys dvora s linií dvorních fasád kasárenské budovy a vnitřních opěrných zdí dvorního světlíkového příkopu, zábradlím na opěrných zdech a vždy dvěma vstupy z třetího podlaží jednotlivých křídel budovy na dvůr prostřednictví lávek přemosťujících světlíkový příkop. U zadního (jižního) křídla se nacházely dvě symetricky umístěné studny. Ve středu podélné osy dvora byly dva symetricky umístěné zasakovací objekty na srážkovou vodu. Na druhém vyobrazení, zachycujícím stav kasárenského dvora po snížení jeho úrovně, je zakreslen půdorys dvora s linií dvorních fasád kasárenské budovy. Podél dvorní fasády předního (jižního) křídla, do úrovně podlahy prvního podlaží, se nachází ponechaná část zdi bývalého světlíkového příkopu, která má podobu úzké rampy s dvěma symetrickými schodišti v rozích budovy. Od této „rampy“ je dvůr spádován směrem k zadnímu (severnímu) křídlu. Dvůr je opatřen kamennou dlažbou, která byla v objemu 700 kubických sáhů vytrhána a znovu položena na urovnaném prostoru sníženého dvora. V rozích dvora jsou čtyři symetricky umístěné zasakovací objekty na srážkovou vodu (navíc dva u schodišť), se spádováním do rohů dvora u zadního (severního) křídla, dále dvě studny symetricky umístěné u zadního (severního) křídla, o něco níže mezi studnami a fasádou zadního křídla pak dvě symetricky umístěné jámy na smetí.[63]

Ve výkazu, vyhotoveném místní vojenskou komisí v srpnu 1871, je zaznamenán nejen účel, k jakému Špitálská kasárna v té době sloužila, ale v přiložených půdorysných plánech jednotlivých podlaží jsou zakresleny i požadavky na dispoziční úpravy objektu.

Kasárna byla dle výkazu určena k ubytování štábu pěšího pluku včetně kanceláří a učeben, k ubytování dvou polních praporů téhož pluku, k umístění dvou brigádních soudů včetně kanceláří a vězení a k uskladnění zásob druhého pluku polního dělostřelectva. Mezi ubytovanými byli dva štábní důstojníci, sedm hejtmanů a 34 nižších důstojníků. Bylo zde celkem 13 kompletních poddůstojnických bytů, 26 poddůstojnických pokojů, 47 pokojů pro mužstvo v počtu 703 osob, 44 skladů na dřevo a 26 stání pro koně. Číslování jednotlivých místností, označených arabskými číslicemi 1 až 390 od prvního po páté podlaží, odpovídalo číslování zavedenému v roce 1847, přičemž místnost číslo 1 se nacházela ve středu severního křídla. V půdorysných plánech jednotlivých podlaží jsou očíslovány jen místnosti, u nichž byly navrhovány stavební úpravy změnou jejich dispozice. Černou linkou bylo vyznačeno stávající zdivo, šrafováním černou barvou zdivo, které mělo být odstraněno, žlutou barvou nově navrhované zdivo. V SV a SZ koutě nádvoří jsou žlutou barvou zakresleny nově navrhované přístavby, sahající až do pátého podlaží. Jednalo se o přístavby dvou objektů prádelny, které však nebyly realizovány.[64] Co se týkalo zásobáren pluku polního dělostřelectva, umístěných v roce 1871 ve Špitálských kasárnách, jednalo se o 2. Moravsko-haličský pluk polního dělostřelectva, jehož štáb měl sídlo v Olomouci.[65] Co se týkalo nejmenovaného pěšího pluku, sídlícího ve Špitálských kasárnách v roce 1871, jednalo se pravděpodobně o 9. Haličský pěší pluk, jehož štáb pluku se nacházel v Olomouci, jeho rezervní a doplňovací okresní velitelství bylo ve Stryji v Haliči.[66] Nanejvýš pravděpodobné je také to, že v roce 1872 přesídlil z Vídně do olomouckých Špitálských kasáren 54. Moravský pěší pluk, nazývaný Hanácký, s jehož existencí a pozdějším přejmenováním kasáren na Hanácká je historie objektu nerozlučně spjata. Od roku 1872 měl 54. Moravský pěší pluk v Olomouci nejen sídlo svého rezervního velitelství a doplňovacího okresu, ale také až do roku 1914 sídlo štábu pluku, vyjma krátkých údobí, během kterých však zůstával vždy nejméně jeden z jeho čtyř praporů v Olomouci.[67]

V přípise Ženijního ředitelství v Olomouci z 22. prosince 1878, adresovaného nadřízenému ženijnímu ředitelství v Brně, jsou uvedeny tři pěší pluky včetně jejich rozmístění v Olomouci. K těmto pěším plukům patřil 54. Moravský pěší pluk, který měl přiděleny Špitálské kasárny, ubytovací kasematy v permanentním fortu XI. Jednotky tohoto pluku, jimž velel nadporučík Robert Neumann-Ettenreich von Spallart, používaly cvičiště na Envelopě, u Salzerovy reduty, u Bystrovan, střelnici včetně strážnice u permanentního fortu XXII a školu plavání za bastionem XVI. Ke zbývajícím dvěma pěším plukům patřil 3. Moravský pěší pluk, jemuž byly přiděleny kasárny klarisek, školní kasárna (Schlasteriekaserne), ubytovací

kasematy v generálním úseku 7-8, v Bystřické redutě a v permanentních fortech II, IV a XXII. Jednotkám tohoto pluku velel v Olomouci plukovník Hugo von Henriquez, dále pak 9. Haličský pěší pluk, který měl přiděleny ubytovací kasematy v permanentních fortech Šibeniční vrch, XIII a XV, hlavní strážnici na Horním náměstí, strážnice u Hradské brány a u jezového mostu 28. Jednotkám tohoto pluku v Olomouci velel plukovník Heinrich Pelican..[68]

Po vypuknutí 1. světové války se přesunul štáb 54. Moravského pěšího pluku se svými prapory na frontu, přičemž v Olomouci setrval pouze záložní a doplňovací prapor. Po ukončení válečného konfliktu se jednotky 54. moravského pěšího pluku v listopadu 1918 vrátily do Olomouce.[69] Krátce po jejich příjezdu byl odstraněn ze štítu Špitálských kasáren rakouský říšský znak a kasárenská budova byla přejmenována na Hanácké kasárny.[70] Z řad dobrovolníků vznikl 19. června 1917 v ruském Borispolu 2. záložní prapor, z něhož byl 27. července 1917 ustaven legionářský 6. československý pěší pluk Hanácký, jehož oficiální název se krátce nato změnil na 6. československý střelecký pluk Hanácký. Po přestálých bojích v Rusku byla tato legionářská jednotka z Ruska evakuována a byla dislokována v Olomouci. Legionáři byli po svém příjezdu do Olomouce 20. června 1920 ubytováni v Hanáckých kasárnách. Následně došlo k formálnímu sloučení legionářského 6. střeleckého pluku s domácím 54. moravským pěším plukem 21. září 1920. Při unifikaci československé armády byl pluk dne 7. ledna 1920 zařazen jako 6. pěší pluk Hanácký.[71]

V období od září 1920 do září 1938 sídlil 6. pěší pluk Hanácký v Hanáckých kasárnách[72], v nichž se od roku 1920 až do roku 1928 nacházelo i jemu nadřízené velitelství 7. divize, které se v roce 1928 přestěhovalo do nových dělostřeleckých kasáren v Olomouci.[73]

V roce 1935 schválilo ministerstvo národní obrany návrh stavebního ředitelství Zemského vojenského velitelství v Brně na stavební úpravy Hanáckých kasáren v Olomouci. V rámci tohoto návrhu měla být provedena oprava fasád, o jejíž realizaci však chybí ve spisu jakákoliv zpráva. Ve spisu je pouze vyúčtování stavebních úprav v Hanáckých a Masarykových kasárnách a Poddůstojnickém domě, provedených v roce 1937 olomouckým stavitelem a tesařským mistrem Vladimírem Novotným, a to včetně jím vyhotovených vyúčtovacích plánů, přičemž kolaudaci těchto stavební úprav provádělo olomoucké stavební ředitelství IV. sboru.

V roce 1937 byla provedena adaptace místností číslo 265 a 267 na čekárnu velitelství 6. pěšího pluku ve 4. podlaží jižního křídla spočívající ve zvětšení okenního otvoru směrem do chodby. Na stejném plánu je rovněž dokumentováno položení keramické dlažby 30/30/5 cm na chodbách 3. podlaží (Viz Vyúčtovací plán stavebních úprav v Hanáckých kasárnách

v Olomouci, adaptace místností č. 265 a 267 na čekárnu pro velitelství pluku, půdorys 1 : 100, řez I-Í 1 : 50, II. patro chodba – Dlažba z terasových dlaždic 30/30/5 cm, dole razítko Vladimír a Alois Novotný, Olomouc, Doloplazy, Olomouc, prosinec 1937).

Ve vyúčtování stavební prací z roku 1937 jsou uvedeny práce tesařské a truhlářské, Z tesařským prací k nim patřilo ve 2. podlaží severního křídla v místnostech číslo 108 a 109 vytržení a pořízení nových jednokřídlých dveří s nadsvětlíkem se zárubní 100/320 cm, s drátěnou sítí v nadsvětlíku. Dále ve 4. podlaží v severního křídla v místnostech číslo 210 a 300, ve 4. podlaží západního křídla v místnostech číslo 276 a 287 a v 5. podlaží severního křídla v místnostech číslo 311, 392 a 393 vytrhání starých podlah i s polštáři, položení nové hoblované podlahy z prken I tř. 33 mm silných na péro a drážku, kladených na polštáře 8/10 mm. Kolem stěn byly osazeny trojúhelníkové lišty 30/15 mm a byl odklizen starý vadný násyp. V místnostech číslo 392 a 393 byly navíc vytrženy staré prošlapané schodišťové stupně a byly zhotoveny stupně nové, hoblované, o tl. 52 mm, s novými 20 cm vysokými podstupnicemi o tl. 26 mm ((Viz Vyúčtování hoblovaných podlah v Hanáckých kasárnách a Poddůstojnickém domě v Olomouci, měřítko 1 : 100, dole razítko fy Vladimír Novotný, Olomouc, leden 1937). Z truhlářských prací k nim patřila ve 2. podlaží severního křídla v místnosti číslo 106 oprava dveří s nadsvětlíkem o velikosti 100/320 cm s dvojnásobný hnědým nátěrem dveří. Dále ve 3. podlaží severního křídla v místnosti číslo 199, ve 4. podlaží severního křídla v místnostech číslo 210 a 300, ve 4. podlaží západního křídla v místnosti číslo 292, v 5. podlaží severního křídla v místnostech číslo 396, 397 a 398 dodání a osazení nových náplňových jednokřídlých dveří, shodných se starými dveřmi, o velikosti 100/190 cm včetně obložení vadných míst zárubně prkny 20 mm silnými a novým mosazných klik se štítky. K těmto shora uvedeným pracím náleží půdorysné plány 2., 3., 4. a 5. podlaží Hanáckých kasáren, přičemž číslování místností odpovídá číslování uplatněnému již v roce 1847. U některých místností jsou zaznamenány provedené stavební úpravy. (Viz Plán Hanáckých kasáren v Olomouci, půdorysy I. poschodí, II. poschodí, III. poschodí a IV. poschodí, měřítko 1 : 400, nahoře Vojenská stavební odbočka 7. Olomouc, dole razítko fy Vladimír Novotný, Olomouc, cca 1937. Pozn.: Chybí 1. podlaží budovy.).[74]

Z května 1938 pochází zúčtovací nákres na výměnu vnitřního zařízení v Hanáckých kasárnách v Olomouci, jehož autorem byl olomoucký stavitel Tomáš Šipka. Na tomto půdorysném výkresu části 1. podlaží západního a severního křídla a části 2. podlaží severního křídla jsou sice označeny arabskými číslicemi jen čtyři místnosti (64, 65, 66 a 67) ve 2. podlaží (I. patře) severního křídla, nicméně toto číslování místností odpovídá číslování místností

zavedenému již po dostavbě kasáren v roce 1847, tj. číslování od prvního po páté podlaží s místností číslo 1 ve středu severního křídla. V nákresech u několika místností jsou popsány provedené stavební úpravy. U vstupů z chodby do místnosti číslo 43 v 1. podlaží západního křídla a do místností číslo 56 a 58 v 1. podlaží severního křídla byly rozšířeny dveřní otvory. U místností číslo 64, 65, 66 a 67 ve 2. podlaží (I. patře) severního křídla byly provedeny úpravy sestávající z provedení nátěru na starých kovových sítích v nadsvětlících místností a starých mříží směrem do vnitřní chodby, případně v instalaci nové sítě opatřené nátěrem.[75]

Ve dnech 11. až 13. března se v Olomouci konaly oslavy 20. výročí bitvy u Bachmače. Dne 13. března se sešlo více než 30. 000 lidí z Olomouce a širokého okolí, aby shlédlo slavnostní pochod legionářů bývalého 6. střeleckého pluku Hanáckého. Při této příležitosti byla během projevu ministra obrany Františka Machníka odhalena na průčelí budovy Hanáckých kasáren tzv. Bachmačská deska.[76]

Po osvobození byl 4. června 1945 6. pěší pluk Hanácký obnoven a při reorganizaci armády byl v roce 1947 zrušen.[77] Hanácká kasárna se postupně začala využívat nejen k ubytování mužstva, ale zejména k technickým a administrativním účelům. Od 50. do 90. let 20. století zde měly své sídlo Městská vojenská správa, Okresní vojenská správa Olomouc, Krajská vojenská správa, Vojenská stavební správa, Krajská ubytovací a stavební správa, Vojenská stavební ubytovací správa, Správa vojenské dopravy, Spojovací středisko, Vojenský finanční úřad.[78]

Podrobnější projekty víceméně k dílčím stavebním úpravám Hanáckých kasáren jsou doloženy teprve od roku 1951.

V roce 1951 byly prováděny stavební úpravy v místnostech 1. a 2. podlaží východní části jižního křídla Hanáckých kasáren, vyprojektované v březnu, dubnu a květnu 1951 olomouckým střediskem n. p. Moravostav. V projektu jsou uvedeny výpočty výměrů stavební akce z roku 1951, která se však týká i dalších vojenských budov, které v té době pravděpodobně náležely k Hanáckých kasárnám. V 1. NP Hanáckých kasáren byly provedeny zazdívky okenních otvorů do dvora a do ulice Koželužské a příčky v místnostech a na chodbách jižního a východního křídla. V místnostech 1. podlaží byly okopány vnitřní omítky a byla vytrhána stará cihelná dlažba kladená naplocho, v chodbě pak stará kamenná dlažba. Špalety okenních otvorů v místnostech a v chodbě byly z vnitřní strany rozšířeny a zazděny. V podlahách místností a chodby byly zbudovány klimatizační a topné kanály, do vysekaných nik ve zdivu byly osazeny radiátory. Nad klenbami místností označených čísly 3 a 4 byly po

vybourání cihelných kleneb osazeny ocelové nosníky. Z místnosti číslo 8 (ale i z chodby východního křídla) byl veden kanalizační sběrač do chodby, z chodby pak pod druhým okenním otvorem do nové tříkomorové sedimentační žumpy pro 195 osob, zbudované v JV rohu nádvoří, od níž byla vedena kanalizace nádvořím a průjezdem v severním křídle budovy do ulice Koželužské. Nad klenbou žumpy v JV rohu budovy byla zbudována křížem armovaná železobetonová deska. V místnosti nad ní byla provedena izolační přizdívka. Staré odvětrávací roury vedené od stropů žumpy po 2. podlaží byly nahrazeny novými. Nad klenbou 2. podlaží byl zbudován železobetonový nosník. Stará cihelná dlažba kladená naplocho v 1. podlaží byla opatřena cementovým potěrem o tl. 15 cm, na který byla položena pryžová podlaha. Komín v této části budovy byl rozšířen, stejně jako komínová hlava. V této části budovy byly provedeny nové rozvody vody a nová vnitřní elektroinstalace vedená pod omítkou. Nové připojení objektu bylo provedeno z pouličního vedení uloženého na konzolách ve zdi. Pro potřeby ústředního vytápění byla provedena demontáž staré kotelny (článkových parních kotlů v místnosti východního křídla) a rozvodného potrubí. Následně byla instalována nová kotelna pro parní nízkotlaké topení a nové rozvodné potrubí.[79]

V roce 1952 byl v objektu realizován projekt na adaptaci kuchyně v 1. patře (2. podlaží) severního křídla s dispozičními změnami v místnostech dle plánu č. 1 až 38. Dále pak výměna palubkových podlahových prken včetně doplnění novými polštáři a olištováním kolem stěn a opravy vnitřních omítek kolem vyměněných podlah v 1. patře v místnostech č. 133, 134 a 135, ve 2. patře v místnostech 238, 239 a 240, ve 3. patře v místnostech č. 351, 352, 353a, 249 až 253, ve 4. patře v místnostech č. 371, 373, 162 až 366. Zaznamenána je oprava střešní krytiny a žlabů, sestávající z přeložení stávající krytiny z pálených bobrovek a jejich vymazání nastavovanou maltou. Na části střechy byl použit eternit. Dále byla provedena výměna oken do ulice v 1. patře v místnostech 121 až 123 a 125 až 127 a osazení nových zdvojených velkých čtyřkřídlých oken, s ventilačním křídlem, a parapetním prkénkem, včetně kování. Výměna oken na chodbách, spočívající ve vytržení starých rámových oken 125/205 na chodbách všech pater a osazení nových zdvojených velkých čtyřkřídlých oken 125/205 s ventilačním křídlem včetně kování a parapetních prkének. V tomto roce bylo vyprojektováno zařízení na vytápění nízkotlakou párou parovarných kuchyňských kotlů a kuchyňských místností. Ze stávajícího vytápění v místnostech WC a umýváren v 1. až 4. patře zůstal jen vodorovný rozvod páry. Přívody kondenzátu byly navrženy jako nové. Připojení na stávající stupačky bylo provedeno pod stropy místností. V kuchyní bylo instalováno šest nových parovarných kuchyňských kotlů.

Pro vytápění byla navržena kotelna se dvěma litinovými článkovými kotly. Kotelna v 1. podlaží východního křídla byla prohloubena 1,60 pod podlahu uhelny. Rozváděcí potrubí bylo uloženo pod stropem přízemí volně. Součástí projektu byla nová elektroinstalace, zdravotnická zařízení a kanalizace, sloužící k odvedení povrchové vody z nádvoří a střešních odpadů. Navržená stoka v délce 73 m byla napojena na městskou kanalizaci v Koželužské ulici, do kontrolní jímky byly svedeny i povrchové vody z objektu pekárny. V tomto roce bylo nově provedeno oplechování říms a atiky včetně nátěrů. V roce 1952 byl připraven projekt na montáž elektrického nákladního výtahu v rohu nádvoří mezi západním a severním křídlem, který však byl realizován v západním křídle v nově vyzděné šachtě s pěti zastávkami.[80]

V roce 1953 byla vyprojektována adaptace trafostanice, umístěné v přízemí ve zrušené truhlářské dílně, která byla realizována v následujícím roce. V roce 1953 byly v objektu provedeny stavební úpravy, zahrnující adaptace v místnostech určených pro speciálnímu účely, dále místnostech určených ke stravování, přípravě jídel, skladování zásob potravin, vody a paliva, k odpočinku a v místnostech náhradního zdroje elektrického proudu, zdroje nouzového osvětlení, akumulátorovny, v opravně a ve skladech. Oprava se týkala také záchodů s umývárnou. V rámci těchto adaptačních prací se provádělo nové betonové základové zdivo s lomovým kamenem, dále vodorovná izolace proti vlhkosti sestávající z dvojnásobné lepenky a ze tří nátěrů asfaltem v místech, kde se pod podkladním betonem nacházelo skalní podloží. Dále se jednalo o cihelné zazdívky oken na cementovou maltu, provádění cihelných a dřevěných příček. V místnostech byly prováděny klimatizační kanály a nové elektrorozvody slaboproudu. Nové vnitřní omítky byly prováděny jako vápenné, štukové. V části místností byly prováděny olejové nátěry do výše 1,5 m a byly prováděny nové povrchy podlah jako gumové na podkladním xylolytu a terasové. V tomto roce byl také zaveden systém ústředního vytápění nízkotlakou párou. Pro potřeby kotelny byl zřízen nový průlezný komín. Opravy se týkaly i kanalizace. V roce 1953 byla také vyprojektována nosná anténní konstrukce sestávající z pěti příhradových nosných stožárů, umístěných na betonovém základku na půdě v rozích, vytvořeným zdivem schodišť. Stožáry byly ukotveny lany upevněnými konzolami do venkovních zdí budovy.[81]

V letech 1960 až 1978 byly v objektu kasáren prováděny dílčí adaptace, rekonstrukce i generální opravy.[82]

V roce 1960 k nim patřila generální oprava vnitřní elektroinstalace. V přízemí umístění nové trafostanice s náhradním dieselagregátem, přičemž hlavní rozvody byly svedeny do betonové

trubky pod podlahou, podružné rozvody byly zasekány pod omítkou. Dále generální oprava záchodů spočívající ve výměně kanalizačního odpadního potrubí včetně zařizovacích předmětů a vodovodu v místech stávajících záchodů ve spodním rohu Hanáckých kasáren z ulice Hanáckého pluku.

V roce 1961 byly po opálení starých nátěrů oken v 1. a 2. patře objektu provedeny nové nátěry oken v barvě krémové a světle šedé. Dále byla provedena generální oprava teraccové dlažby ve sklepech objektu, spočívající ve zdrsnění cihlového podkladu a položení teraccových dlaždic a také generální oprava podlah v místnostech 2. NP severního křídla, spočívající v obrácení stávající palubové podlahy a položení vlysů.

V roce 1962 byl realizován projekt adaptace ve 4. patře objektu za účelem získání šesti kanceláří. Bylo provedeno přeložení chodby od okenní strany do střední části prostoru. V příčných zdech byly provedeny průrazy 220/210, podélné stěny v partiích po 555 cm byly vybourány. V průrazech bylo zdivo podchyceno čtyřmi ocelovými profily I č. 16. Podhledy z dřevocementových desek byly omítnuty. Rovných podhledů stropu bylo docíleno mezistropem z hranolů 6/7,5. V nové chodbě byla položena dlažba z terasových dlaždic, v kancelářích z vlysů. Po celé vnitřní straně byla vyměněna atypická jednoduchá okna za stejná zdvojená. Vnitřní chodba byla částečně prosvětlena sklobetonovými okny. Tentýž postup prací byl proveden i ve 2. patře objektu opět za účelem získání nových kanceláří. Zde bylo provedeno pět průrazů v příčných zdech o velikosti 200 x 200 za účelem vytvoření nové chodby včetně jednoho průrazu v podélné zdi. V roce 1961 byla také vytvořena ve 4. patře jižního křídle objektu společenská místnost. Poněvadž byl nad klenbami uložen krov a původní příčné zdi zároveň plnily funkci plných vazeb, tj. byly na nich uloženy vaznice, byl krov nad daným prostorem rozebrán a znovu osazen po vyhotovení nového železobetonového stropu nad společenskou místností a plných vazeb.

V letech 1969 až 1971 byla vyprojektována generální oprava sociálních zařízení v objektu včetně zřízení sauny. Oprava spočívala v pořízení nových rozvodů teplé a studené vody a nových zařizovacích předmětů. Nové kanalizační stupačky byly zaústěny do stávajících stupaček ve sklepě objektu. Odvětrání odpadů bylo vyústěno nad střechu objektu. Sauna byla umístěna v levém suterénním křídle objektu. Kromě rekonstrukce umýváren a místností se zdravotní instalací byla v kotelně v 1. NP instalována nová kotelna se třemi litinovými kotly, napojená na parovodní potrubí.

Co se týká svépomocných stavebních akcí realizovaných v letech 1970 až 1971, lze se zmínit o úpravě jedné místnosti na kino pro 80 diváků a o umístění anténního systému pro přijímací středisko nad hřeben střechy, osazeného na čtyřech ocelových stožárech.

V roce 1975 byl realizován projekt adaptace ve 3. patře objektu za účelem získání 10 kanceláří, který spočíval v opětovném přeložení chodby od okenní strany do střední části prostoru prostřednictvím průrazů o velikosti 220/210 a podchycení zdiva ocelovými nosníky I. č. 16 o dílce 280 cm. Z let 1975 až 1977 pochází projekt zpracovaný Krajskou vojenskou ubytovací a stavební správou Olomouc, provozním střediskem 0729, na stavební úpravy v severním křídle s vchodem do uhelny a kotelny z ulice Koželužské a v západním křídle z důvodu instalace ústředního vytápění s teplovodními rozvody. V severním křídle v dolní kotelně bylo vybouráno zdivo pro instalaci litinových článkových kotlů. Úroveň kotelny byla snížena a základové zdivo bylo doplněno prostým betonem. V severním křídle bylo instalováno ústřední vytápění. V klenbách byly provedeny prostupy pro rozvodné potrubí. Ústřední vytápění bylo instalováno v přední a boční části, užívané tehdy OVS Olomouc, a ve 3. a 4. patře. Zdroj tepla byl ze stávající rekonstruované kotelny situované v severním křídle. Rozvodné potrubí a zpětné potrubí bylo v půdním prostoru opatřeno skelnou čedičovou vlnou.

V roce 1977 byla provedena rekonstrukce trafostanice v Hanáckých kasárnách. V roce 1978 byly provedeny úpravy dílen provozního střediska KVUSS, nacházející se v přízemí jižního křídla objektu se vstupem z ulice Koželužské. V dílnách byly provedeny nové dispoziční úpravy, průrazy ve zdivu, podchycení zdiva, nové dveře. Nově zde byly umístěny stroje i zařízení kovárny.

V letech 1978 až 1988 byla realizována v pěti stavebních etapách generální oprava fasád objektu, projekčně připravená v letech 1976-1977. Jednotlivé stavební části, zahrnující v první etapě opravu fasády z ulice Koželužské, ve druhé opravu fasády z ulice Pekární, ve třetí opravu fasády z ulice Hanáckého pluku, ve čtvrté opravu fasády z ulice 1. máje a v páté opravu dvorních fasád, byly realizovány podle jednotného stanoveného principu a spočívaly v otlučení fasádních omítek na cihlu a v provedení nových fasádních dvouvrstvých omítek (jádro mastná malta z hrubého štuku, vrchní vrstva ze štuku jemného) s konečnou úprava likocelovým nátěrem (latexové barvy z Rakouska) na základních plochách v barvě světle zelené. V případě zachování části stávajících omítek, měly být tyto zpevněny a přeštukovány řídkým štukem. Kamenné prvky, římsy, ostění oken včetně parapetů, ostění dveří a vrat a sokl, byly očištěny, opraveny případně doplněny umělým kamenem do původního stavu a opatřeny nátěrem

v barvě pískovce. Všechny ostatní cihelné římsy se štukovou omítkou byly také natřeny v barvě pískovce dle rakouského vzorníku barev Baria. Všechny klempířské prvky byly provedeny z měděného plechu (oplechování okapů, říms, okenních parapetů, nadokapní žlaby a odpadní trouby). Okenní mříže a mříže u anglických dvorků byly restaurovány, doplněny a opatřeny barevným nátěrem v černém matném odstínu. Dubová vrata byla napuštěna fermeží a šelakem. V případě provedení vrat z měkkého dřeva měla být jejich povrchová úprava shodná jako u oken v barvě tmavého okru. Ve stejném provedení byly provedeny i nátěry ocelových dveří s větracími mřížemi – žaluziemi do trafostanice, kotelny a skladu do ulice Koželužské, osazených do ocelových úhelníkových zárubní, přičemž bylo stávající svislé pískovcové ostění osekáno v šířce 5 cm u každé strany. Nová okna byla dvojitá, dovnitř otvíravá, v horní třetině přizpůsobená k ventilování, s nátěrem v tmavém okru (světlé hnědi), přičemž dle zápisu z 27. 9. 1976 bylo s OSSPPOP Olomouc dohodnuto, že profilace oken může být zjednodušena. Okna na fasádě severního křídla do ulice Koželužské byla dvojího rozměru, v přízemí až 3. patře o R: 115 x 230 cm, ve 4. patře o R: 115 x 200 cm. Nová dřevěná vrata byla dvoukřídlá, dovnitř otvíravá s vodorovnými výplněmi v podobě obdélníků a přiklíženými kosodélníky. V roce 1986 byla restaurována kartuš na střeše jižní fasády. V rámci páté stavební etapy byla provedena oprava věže (kaple), spočívající v demontáži krytiny, krovu, podlah a schodiště a v nové provedení těchto prvků. Závěrem byla provedena oprava komínových těles včetně hlav.[83]

V roce 1996 byla provedena kompletní rekonstrukce transformovny včetně připojení na veřejnou síť a páteřní sítě a také rekonstrukce elektroinstalace ve 3. a 4. NP v místnostech, v nichž byla vytvořena počítačová síť. Dále byla v tomto roce provedena i rekonstrukce a úprava hlavního vchodu z tř. 1. máje, která spočívala v rehabilitaci původního vstupu. Ve vestibulu, kromě položení nové dlažby TAURUS, byla zbudována nová vrátnice a nová prosklená stěna.[84]

V letech 1997 až 1998 byla provedena výměna rozvodu ústředního topení včetně otopných těles v návaznosti na změnu systému vytápění z nízkotlakého parního na teplovodní topení, spočívající v napojení stupaček na kotelnu v přízemí, demontáž stávajících rozvodů a topných těles a montáži nového potrubí a nových litinových článkových radiátorů typu Kalor,[85]

V letech 1998 až 1999 byla provedena rekonstrukce elektrického nákladního výtahu, přičemž byla osazena nová technologie lanového nákladního výtahu typu MF-1600-5/5-M/C/V o nosnosti 1600 kg.[86]

V roce 2002 byly provedeny stavební úpravy kuchyně v severním křídle ve 2. NP objektu, spočívající v opravě elektroinstalace a v instalaci nového systému teplovzdušného větrání s dohřevem a chlazením přiváděného vzduchu, přičemž strojovna VZT byla umístěna ve stávajícím skladu zeleniny,[87]

V letech 2004 až 2005 byly realizovány drobné stavební akce, rekonstrukce prostor sociálních zařízení ve 3. NP (2. patře), 4. NP (3. patře) a v 5. NP (4. patře) v jihozápadním křídle, opravě elektroinstalace ve 3 a 4. patře, opravě místností ve 3. patře severního křídla.[88]

V letech 2004 až 2006 byla vyprojektována a provedena oprava části elektroinstalace ve 2. patře, v němž sídlila vojenská policie, a současně byl v objektu instalován přístupový a kamerového systém a kontrolou a blokováním určených vstupů v 1. a 2. patře.[89]

V letech 1989 až 1913 byla Hanácká kasárna sídlem Vojenské okresní správy, později Územní vojenské správy (transformované do Krajského vojenského velitelství), Vojenské stavební ubytovací správy (transformované do Agentury hospodaření s nemovitým majetkem MO, Odboru pro nakládání s nepotřebným majetkem MO a Odboru ochrany územních zájmů), Velitelství Vojenské policie Olomouc (od roku 1991), Správy vojenské dopravy (transformované do Úřadu vojenské dopravy, později Regionálního střediska vojenské dopravy), orgánů Spojovacího střediska (transformovaných do orgánů Agentury Komunikačních informačních systémů), orgánů Vojenského finančního úřadu (transformovaných do orgánů Agentury finanční Sekce ekonomické MO), Rekrutačního pracoviště Agentury personální AČR, orgánů Odborně technického dozoru MO a orgánů Úřadu pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. Od roku 2014 byl objekt Hanáckých kasáren uvolněn. Vojenské útvary a vojenská zařízení byly přemístěny do Žižkových kasáren v Olomouci. Uvolněný objekt byl převeden pod správu Odboru pro nakládání s nepotřebným majetkem. Dne 9. května 2016 byl objekt předán mimo hospodaření rezortu Ministerstva obrany ČR pod správu Úřadu pro právní zastupování státu ve věcech majetkových.[90]

Poznámky

1 Nather, Wilhelm: Kronika olomouckých domů. II. Díl, Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 251-252.

2 K dějinám a vývoji olomoucké pevnosti existuje celá řada publikací. Patří k nim: Kuch-Breburda, Miloslav – Kupka, Vladimír: Pevnost Olomouc. Dvůr Králové nad Labem 2003;

Viktořík, Michael: Táborová pevnost Olomouc. Modernizace olomoucké pevnosti v 19. století. České Budějovice 2011.

3 Popis královského hlavního města Olomouce sepsaný syndikem Florianem Josefem Louckým roku 1746. K vydání připravili Libuše Spáčilová a Vladimír Spáčil, Olomouc 1991, viz komentář k jednotlivým paragrafům edice, str. 176-177. Viz k témuž Situační nákres severní strany dnešní ulice 1. máje z roku 1745 s vyznačením klášterů, klarisek, kartuziánů a augustiniánů: Jemelková, Simona: Augustiniáni na olomouckém Předhradí. In: Olomoucké kláštery, Olomouc 2005, s. 55, a Plán Olomouce s josefinským číslováním z roku1795 s vyznačením kasáren v bývalých klášterech klarisek (38), kartuziánů (37) a augustiniánů (36) na Předhradí: SOkA Olomouc, fond Sbírka map a plánů Olomouce, sign. II, inv . č. 9.

4 Státní okresní archiv v Olomouci (dále jen SOkA Olomouc), fond Místní fortifikační ředitelství v Olomouci (dále jen MFŘ Olomouc), inv. č. 13, kart. 2. Jedná se o sdělení olomouckého místního fortifikačního ředitele, plukovníka Antona Gemperly von Weidenthal krajskému úřadu, že nájemné za část bývalých kartuziánských kasáren, která byla převedena na stavbu pěchotních kasáren, bylo v letech 1819, 1820 a 1821 zaplaceno nájemné.

5 Perokresba kláštera olomouckých kartuziánů, vyhotovená podle neznámé pohřešované olejomalby z 18. století je uvedena v I. části Ikonografie Olomouce do roku 1900 z pera Václava Buriana (viz Sborník Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, oddíl B, Společenské vědy, Olomouc, 1959, str. 413, č. kat. 335 (uložena: Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, sb. disertací CM fakulty č. 56). Popis kláštera dle této perokresby provedl Dušan Foltýn v Encyklopedii moravských a slezských klášterů, ve slovníku lokalit pod názvem „Zaniklá kartouza s kostelem Nanebevzetí P. Marie“.

6 SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 2, kart. č. 1.

7 Tamtéž, inv. č. 13, kart. č. 2.

8 Tamtéž, inv. č. 2, kart. č. 1.

9 Tamtéž, inv. č. 13, kart. č. 2.

10 Glonek, Jiří: Stabilizace knihovny za Josefa Arnošta Karmáška (1791 – 1809). In: Chrám věd a múz. Dějiny Vědecké knihovny v Olomouci, Olomouc 2016, s. 106.

11 SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 13, kart. č. 2.

12 Kupka, Vladimír: Stavitelé, obránci a dobyvatelé pevností. Praha 2005, s. 82-84. Baron Josef Cerrini de Monte Varchii byl zasloužilým členem rakouského inženýrského sboru. V březnu 1801 byl ve funkci olomouckého místního fortifikačního ředitele povýšen do hodnosti

generálmajora. Kupka uvádí, že mu byla jako zasloužilému válečníkovi přidělena klidnější funkce zástupce velitele olomoucké pevnosti a že se zde před svým úmrtím v roce 1809 dočkal povýšení na polního podmaršála. V písemných materiálech olomouckého místního fortifikačního ředitelství z let 1808 a 1809 je však uváděn až do svého úmrtí jako ředitel olomouckého místního fortifikačního ředitelství, viz k témuž SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 3, kart. č. 1 a inv. č. 28, kart. č. 5.

13 SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 27, kart. č. 5.

14 Tamtéž, inv. č. 13, kart. č. 2.

15 Tamtéž, inv. č. 28, kart. č. 5.

16 Tamtéž, inv. č. 13, kart. č. 2.

17 Tamtéž, inv. č. 3, kart. č. 1. Jednání v lycejní knihovně se 6. května 1808 zúčastnil ředitel místního fortifikačního ředitelství generálmajor Josef Cerrini. Skica s popisem k návrhu úprav lycejní knhovny včetně otevření nové ulice a výstavby nových kasáren pro pěší viz SOkA Olomouc, fond Sbírka map a plánů Olomouce, sign. II, inv . č. 16.

18 SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 28, kart. č. 5.

19 Kšírův zákres situace dnešního Domu armády s nově prolomenou ulicí Pekární a částí půdorysu Hanáckých kasáren. Kšír, Josef: Klášter Všech svatých, nyní Dům armády v Olomouci. In: Časopis Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci, řada společenskovědná, ročník 60 (1), čísla 2-3, 1970, str. 123.

20 Přehledný plán města a části Hlavní a hraniční pevnosti Olomouc se žlutou barvou zakresleným půdorysem plánovaných kasáren pro pěší na místě kartuziánského kláštera, uložený v ÖStA Wien – Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 10. Viz k témuž: Viktořík, Michael: Táborová pevnost Olomouc. Modernizace olomoucké pevnosti v 19. století. České Budějovice 2011, s. 68.

21 Viktořík, Michael: Táborová pevnost Olomouc. Modernizace olomoucké pevnosti v 19. století. České Budějovice 2011, s. 21–23. Pro táborovou pevnost je v dobových materiálech užíván termín „verschanztes Lager“.

22 Viktořík, Michael, c. d., s. 25.

23 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1832, kart. č. 313, sign. 15/20.

24 Viktořík, Michael, c. d. s. 31.

25 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1838, kart. č. 363, sign. 28/8.

26 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1833, kart. č. 323, sign. 28/8.

27 Viktořík, Michael, c. d. s. 32–33. Viz k témuž Přehledný plán nově navržených fortů na Tabulovém a Šibeničním vrchu, nových pumovzdorných Špitálských kasáren ve městě a nového opevnění Kláštera Hradisko, který byl zpracován pod vedením inženýra plukovníka Vacaniho v letech 1833-1834, uložený v ÖStA Wien – Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 13, 1834. Kresbu plánu provedl vedoucí sapérů Nürnberger, v plánu je žlutě vyznačen ustálený a později realizovaný půdorys čtyřkřídlé kasárenské budovy s vnitřním dvorem.

28 Viktořík, Michael, c. d. s. 34–35.

29 Viktořík, Michael, c. d. s. 36.

30 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD 1839, kart. č. 372, sign. 28/84.

31 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD 1839, kart. č. 372, sign. 28/126.

32 SOkA Olomouc, fond AMO, reg. 1786–1873, inv. č. 362, kart. č. 570.

33 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD 1839, kart. č. 372, sign. 28/110, 28/151, 28/177, 28/227, 28/229.

34 Tamtéž, GGD 1840, kart. č. 372, sign. 28/12, 28/44, 28/65, 28/91, 28/112, 28/129, 28/158.

35 Tamtéž, GGD 1840, kart. č. 381, sign., 28/173, 28/192, 28/207, 28/234.

36 Tamtéž, GGD 1840, kart. č. 382, sign., 28/207, 28/234.

37 Tamtéž, GGD 1841, kart. č. 389, sign., 28/52.

38 SOkA Olomouc, Sbírka obrazového materiálu a fotografií Olomouce, sign. V/11, inv. č. 275.

39 Viktořík, Michael, c. d. s. 38.

40 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD 1841, kart. č. 389, sign., 28/85.

41 Tamtéž, GGD 1841, kart. č. 389, sign. 28/89, 28/91, 28/93 a 28/145.

42 Tamtéž, GGD 1841, kart. č. 389, sign. 28/93.

43 SOkA Oomouc, fond AMO, reg. 1786–1873, inv. č. 362, kart. č. 570.

44 SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 23, kart. č. 4.

45 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD 1842, kart. č. 399, sign. 28/18, 28/45.

46 SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 23, kart. č. 4.

47 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1843, kart. č. 409, sign. 28/1. Rozhodnutí z 31. května 1842 je uvedeno ve zprávě profesora vídeňské inženýrské akademie majora von Kuhsenitz, týkající se zhotovení konstrukce krovu na kasárenské budově.

48 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1842, kart. č. 399, sign. 28/46 a sign. 28/93.

49 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1843, kart. č. 409, sign. 28/1. Ve spisu je přiložen i řez krovu pro budované olomoucké Špitálské kasárny (dnešní Hanácká) z 8. března 1843, jehož autorem je profesor vídeňské inženýrské akademie majorem von Kuhsenitz.

50 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1843, kart. č. 409, sign. 28/37, sign. 28/51, sign. 28/53 a 28/58.

51 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1843, kart. č. 409, sign. 28/81. K témuž viz též Viktořík, Michael, c. d. s. 38.

52 Viktořík, Michael, c. d. s. 38.

53 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1843, kart. č. 410, sign. 28/56.

54 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1844, kart. č. 421, sign. 28/40, 28/42, 28/45.

55 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1844, kart. č. 421, sign. 28/51.

56 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1844, kart. č. 421, sign. 28/54, 28/56 a 28/58.

57 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1845, kart. č. 433, sign.28/48.

58 ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1846, kart. č. 447, sign. 28/38.

59 Šembera, Vojtěch Alois: Holomauc, královské hlawní město w Moravě. Poutník, časopis obrázkový pro každého, Praha 1847, s. 294. První informaci o Šemberově článku přinesl Pavel Zatloukal, Pavel ve své publikaci Meditace o architektuře.

60 SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 15, kart. č. 2.

61 Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthumes, Wien 1847, Mineurs-Corps s. 401, Sapeur-Corps s. 402. Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthumes, Wien 1848, Mineurs-Corps s. 401, Sapeur-Corps s. 402.

62 ÖStA – KA Wien, GGD, 1854, kart. č. 778, sign. 28/1. Jako Prima plana se jmenovali v armádě žoldnéři ze šlechtických a patricijských rodin. Byli psáni na prvních stranách seznamu pluků. Později to byli všichni ti, kteří nebyly zařazeni do součásti pluku, tj. důstojníci, poddůstojníci a hudebníci. Sídlem štábu a doplňovacího velitelství 20. pěšího pluku pruského prince (20. Infanterie-Regiment Prinz Friedrich Wilhelm von Preussen) byl v roce 1854 Nowy Sącz (Neu Sandec) v Haliči. Část jeho jednotek však byla v roce 1854 ubytována ve Špitálských kasárnách v Olomouci. Viz Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthumes, Wien 1854, s. 222-224.

63 ÖStA – KA Wien, GGD, 1855, kart. č. 778, sign. 6-11/1,2.

64 SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 28, karton 5. U spisového materiálu je pět plánů Špitálských kasáren, půdorysy 1., 2., 3., 4. a 5. nadzemního podlaží.

65 Kais. Königl. Militär-Schematismus für 1871. Wien, Jänner 1871, s. 650-651 (2. Mahrisch-Galizisches Feld-Artillerie-Regiment).

66 Kais. Königl. Militär-Schematismus für 1871. Wien, Jänner 1871, s. 284-285 (9. Galizisches Infanterie-Regiment).

67 Kais. Königl. Militär-Schematismus für 1871. Wien, Jänner 1871, s. 371-372 (54. Mährisches Infanterie-Regiment) a Kais. Königl. Militär-Schematismus für 1872. Wien, Februar 1872, s. 302-303 (54. Mährisches Infanterie-Regiment).

68 VÚA Praha – VHA, fond General-Kommando Brünn, 1878, kart. 861, sign. 14/2 až 33/92 (Pěší pluk číslo 14. Špitálská kasárna). Viz k témuž Kais. Königl. Militär-Schematismus für 1878. Wien, Dezember 1877, s. 230-231 3. Mährisches Infanterie-Regiment, s. 242-243 9. Galizisches Infanterie-Regiment, s. 332-333 54. Mahrisches Infanterie-Regiment.

69 Sedlář, Tomáš: Československí legionáři. Občané a rodáci města Olomouce. Olomouc 2003, s. 23-53.

70 Našinec, č. 269, 22. listopadu 1918.

71 Sedlář, Tomáš, c. d., s. 52.

72 K 6. pěšímu pluku, sídlícímu v Hanáckých kasárnách v období let 1920 až 1938, viz https://forum.valka.cz/topic/view/103695/Pesi-pluk-6-1920-1938.

73 Fidler, Jiří – Sluka, Václav: Encyklopedie branné moci Republiky československé. Praha 2006, s. 574-575 – Sedmá divize.

74 VÚA Praha – VHA, fond Stavební ředitelství IV. sbor, obyčejné spisy (B spisy), 1937, inv. č. 1520, karton 5. Zde jsou uloženy čtyři plány Hanáckých kasáren, půdorysy I., II, III. a IV. poschodí.

75 VÚA Praha – VHA, fond Stavební ředitelství IV. sbor, 1937, inv. č. 1685, kart. 20.

76 Sedlář, Tomáš, c. d., s. 71-72 (zde foto ze sbírek VMO)

77 Sedlář, Tomáš, c. d., s. 52.

78 Informace k organizacím sídlícím v Hanáckých kasárnách v období od 50. do 90. let 20. století poskytl současný správce Vojenské posádky Olomouc pan Ing. Alois Kadlčík.

79 ÚZVSM, Hanácké kasárny, stavební spisy, 1951, svazky 163.51-11.080, 3051-11.030, 3051-11.030.

80 ÚZVSM, Hanácké kasárny, stavební spisy, 1952, svazky 12.315-1845.21, 12.754-3563.31.

81 ÚZVSM, Hanácké kasárna, stavební spisy, 1953, svazek 11.755-3525.31.

82 ÚZVSM, Hanácké kasárny, stavební spisy, 1960-1974, svazek 1112.01 v tomto svazku jsou samostatně označeny pro jednotlivé roky dílčí akce: 1960, Generální oprava vnitřní elektroinstalace, 1960, akce 28-1118; Sociální zařízení, 1960, akce 29-1152/a; Nátěry oken a dveří venkovního a dvorního traktu, 1961, akce 29-1152/c; Podlahy a schody, 1961, akce 21-0719; Úpravy ve 2. a 4. patře, kanceláře, společenská místnost, 1962, akce 1112.01; Sociální zařízení a sauna I. a II. etapa, 1970, akce 5516-595/67; Sociální zařízení a sauna IV. a III. etapa, 1970, akce 55-16-577-73, 55-16-777-70; Rekonstrukce části chodby 3. patra, 1975; Rekonstrukce trafostanice Hanácká kasárna, 55-16-686-74, 1977; Úpravy dílen provozního střediska KVUSS, 1978;

83 ÚZSVM, Hanácké kasárny, stavební spisy, 1976-1988, 11/b generální oprava fasády, I. stavba, 55-16-941; 11/c generální oprava fasády, II. stavba, 55-16-930-70; 11/d generální oprava fasády, III. stavba, 55-16-930-70; 11/e generální oprava fasády, IV. stavba, 55-16-930-70; 11/a generální oprava fasády, V. etapa, 55-16-941.

84 ÚZSVM, Hanácké kasárny, stavební spisy, 1996, 55-16-225 (072201 12 A.)

85 ÚZSVM, Hanácké kasárny, stavební spisy, 1997-1998, 072201 (sv. 12)

86 (ÚZSVM, Hanácké kasárny, stavební spisy, 1998-1999, 072201 (sv. 13)

87 ÚZSVM, Hanácké kasárny, 2002, stavební spisy, 072201 (sv. 16)

88 ÚZSVM, Hanácké kasárny, stavební spisy, 2004-2005, 20-23, 072201 (sv. 20, 21, 22 a 23)

89 ÚZSVM, Hanácké kasárny, stavební spisy, 2004-2006, 072201 (sv. 17, 18, 19)

90 Informace k organizacím sídlícím v Hanáckých kasárnách v období let 1989 až 2013 poskytl současný správce Vojenské posádky Olomouc pan Ing. Alois Kadlčík.

Soupis historických plánů a ikonografie k poznámkám v textu

Pozn. č. 3

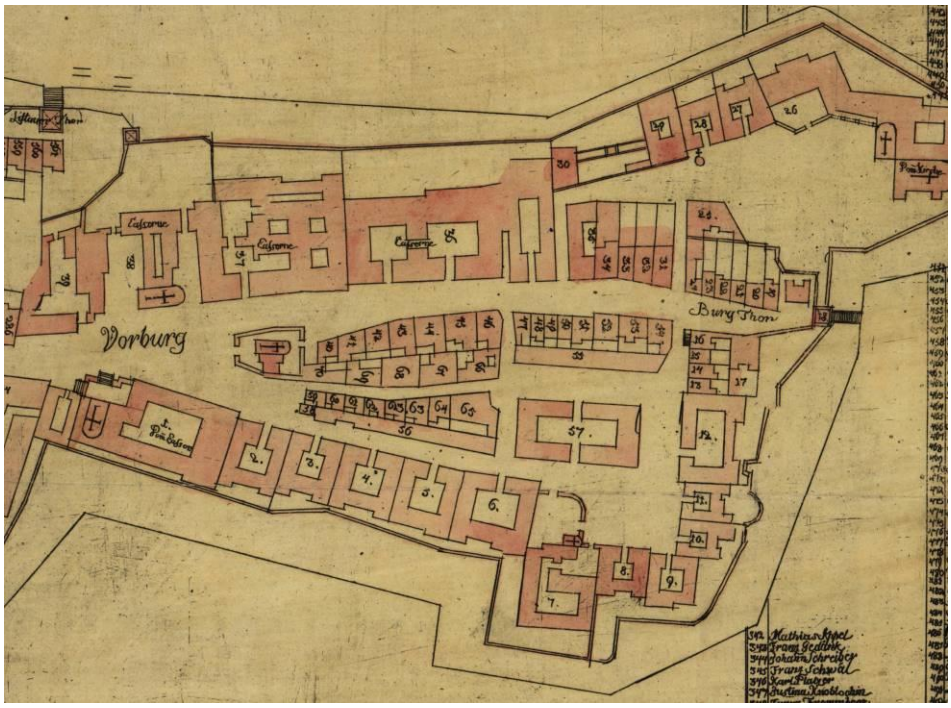

a Výřez z plánu Olomouce s josefinským číslováním 1795 s vyznačením kasáren bývalých klášterů klarisek (38), kartuziánů (37) a augustiniánů (36) na Předhradí. SOkA Olomouc, fond Sbírka map a plánů Olomouce, sign. II, inv . č. 9.

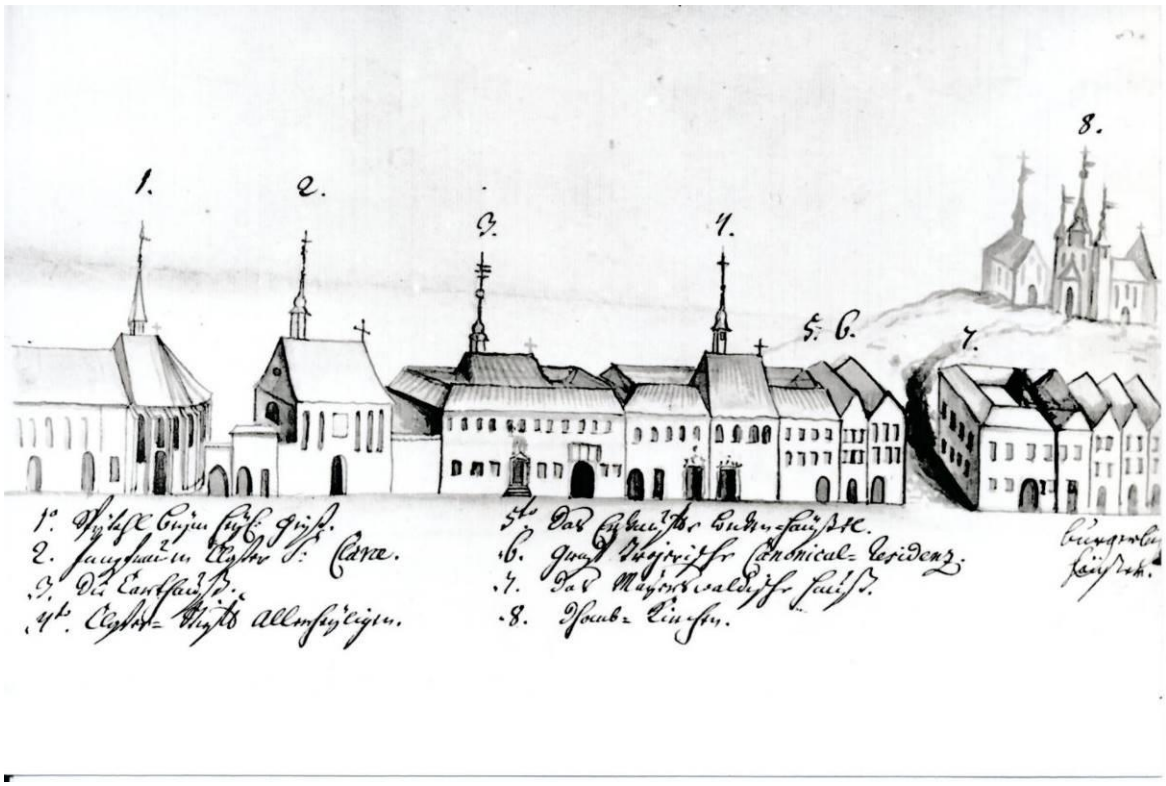

b Předhradí mezi Novou a Hradskou bránou od jv. (1 špitál sv. Ducha, 2 klášter sv. Kláry, 3 klášter kartuziánů, 4 klášter augustiniánů u Všech svatých), lavírovaná perokresba, z r. 1745. Viz: Burian V.: Ikonografie Olomouce do roku 1900 (I. část). In: Sborník Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, oddíl B, Společenské vědy, Olomouc, 1959, str. 396, č. kat. č. kat. 54 (uloženo: Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond E 3, augustiniáni Olomouc, sign. I 65. Viz též: Jemelková, S.: Augustiniáni na olomouckém Předhradí. In: In: Olomoucké kláštery, Olomouc 2005, s. 55.

Pozn. č. 5

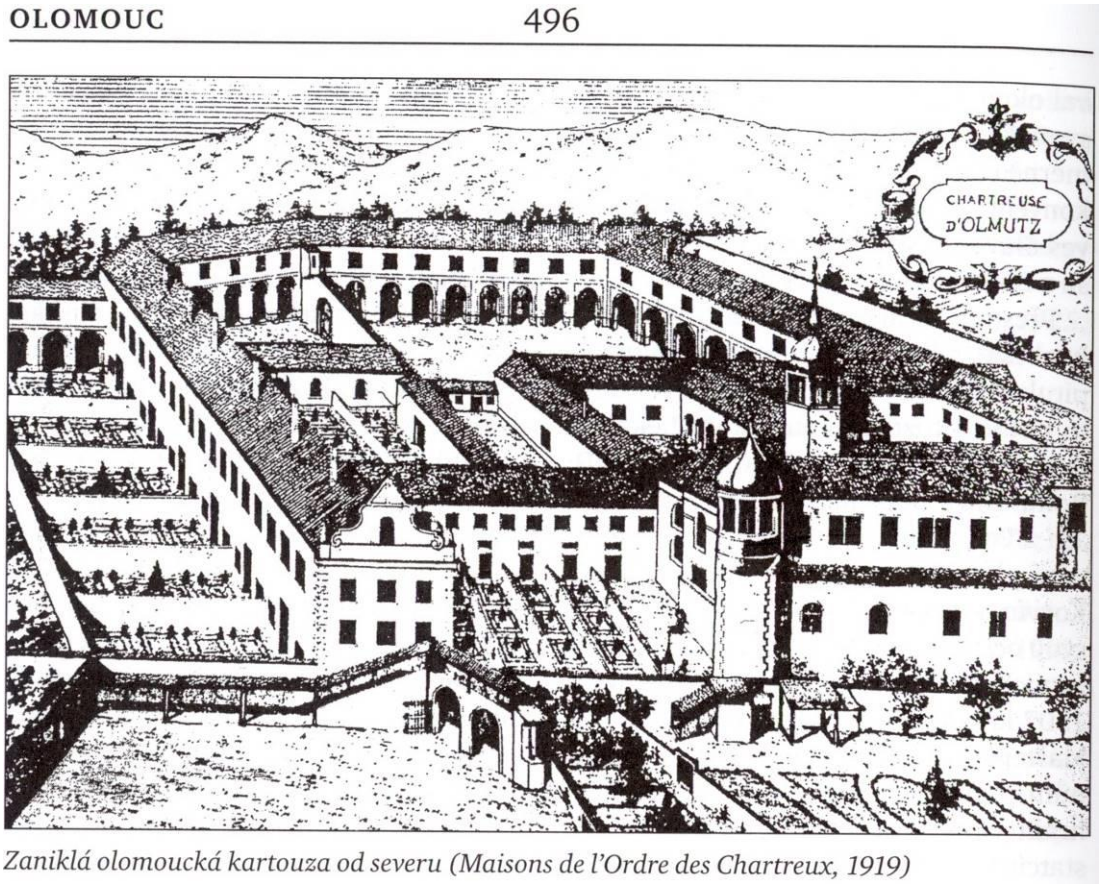

Zaniklá olomoucká kartouza od severu (Maisons de l'Ordre des Chartreux, 1919)

Klášter kartuziánů v Olomouci, od s., perokresba podle neznámé pohřešované olejomalby, 18. stol. Viz: Burian V.: Ikonografie Olomouce do roku 1900 (I. část). In: Sborník Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, oddíl B, Společenské vědy, Olomouc, 1959, str. 413, č. kat. 335 (uloženo: Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, sb. disertací CM fakulty č. 56). Viz též: Foltýn, Dušan a kol.: Encyklopedie moravských a slezských klášterů. Praha 2005. Viz slovník lokalit „Zaniklá kartouza s kostelem Nanebevzetí P. Marie“, s. 494–498.

Pozn. č. 17

Skica s popisem k návrhu úprav lycejní knhovny včetně otevření nové ulice a výstavby nových kasáren pro pěší (Žlutou linií jsou vyznačeny nově navrhované kasárny pro pěší, červenými šrafovanými liniemi jsou označeny objekty studijní knihovny určené k demolici, uprostřed je vyznačena nově prolomená ulice k bastionu číslo 14 mezi studijní knihovnou a novými kasárnami pro pěší). SOkA Olomouc, fond Sbírka map a plánů Olomouce, sign. II, inv. č. 16.

A – textová část

Pozn. č. 19

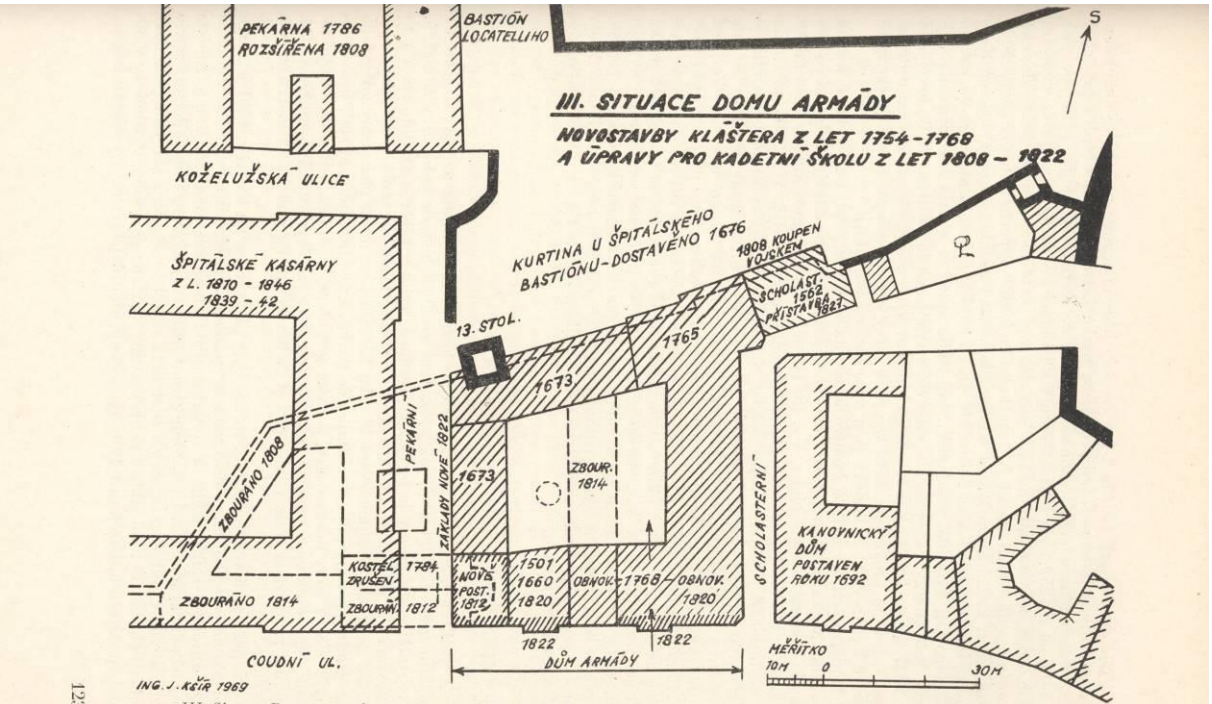

123

III. Situace Domu armády; novostavby kláštera z l. 1754—1768 a stavební úpravy pro kadetní školu z l. 1808—1822.

Zákres situace dnešního Domu armády s nově prolomenou ulicí Pekární a částí půdorysu Hanáckých kasáren. Kšír, Josef: Klášter Všech svatých, nyní Dům armády v Olomouci. In: Časopis Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci, řada společenskovědná, ročník 60 (1), čísla 2-3, 1970, str. 123.

Pozn. č. 20

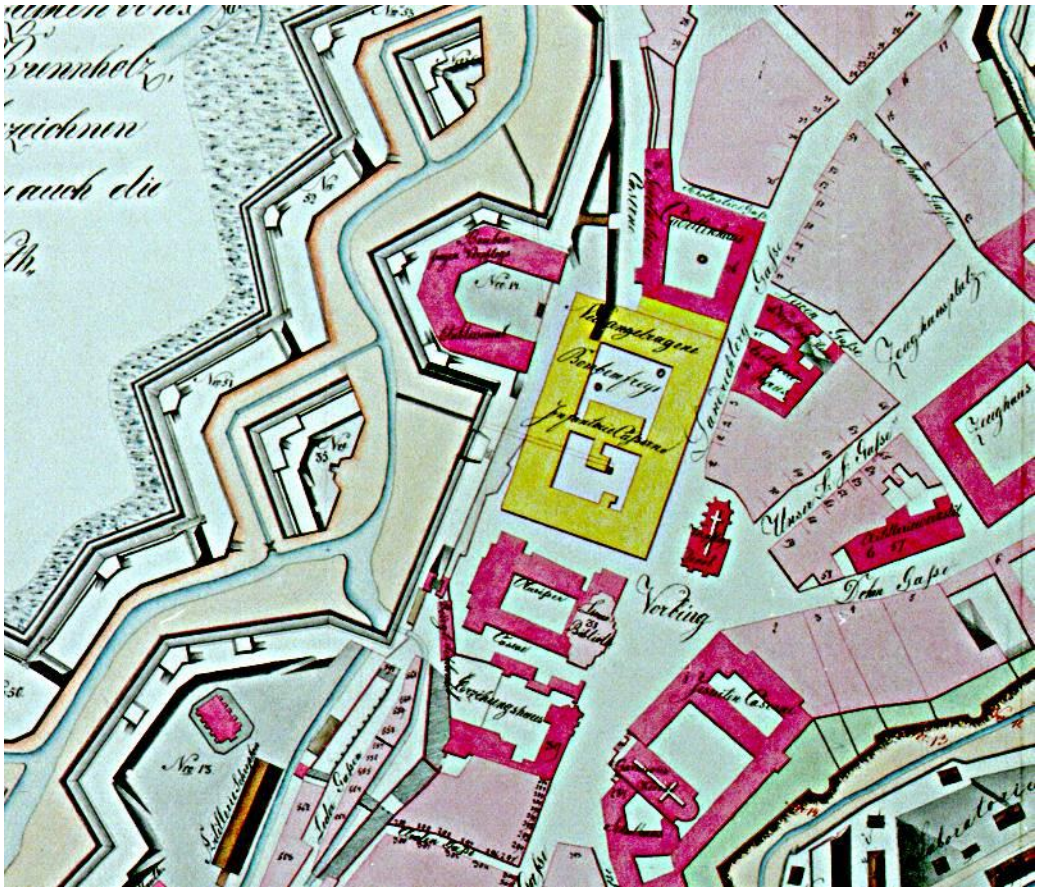

Přehledný plán města a části Hlavní a hraniční pevnosti Olomouc (1825), výřez. V plánu je žlutou barvou zaznačen půdorys plánovaných kasáren pro pěší, pozdějších Špitálských kasáren. ÖStA Wien – Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 10.

Pozn. č. 27

Přehledný plán nově navržených fortů na Tabulovém a Šibeničním vrchu, nových pumovzdorných Špitálských kasáren ve městě a nového opevnění Kláštera Hradisko, návrh zpracovaný pod vedením inženýra plukovníka Vacaniho, kreslil vedoucí sapérů Nürnberger, 1833-1834, ve výřezu je žlutě vyznačen půdorys čtyřkřídlé kasárenské budovy s vnitřním dvorem. ÖStA Wien – Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 13, 1834.

Pozn. č. 38

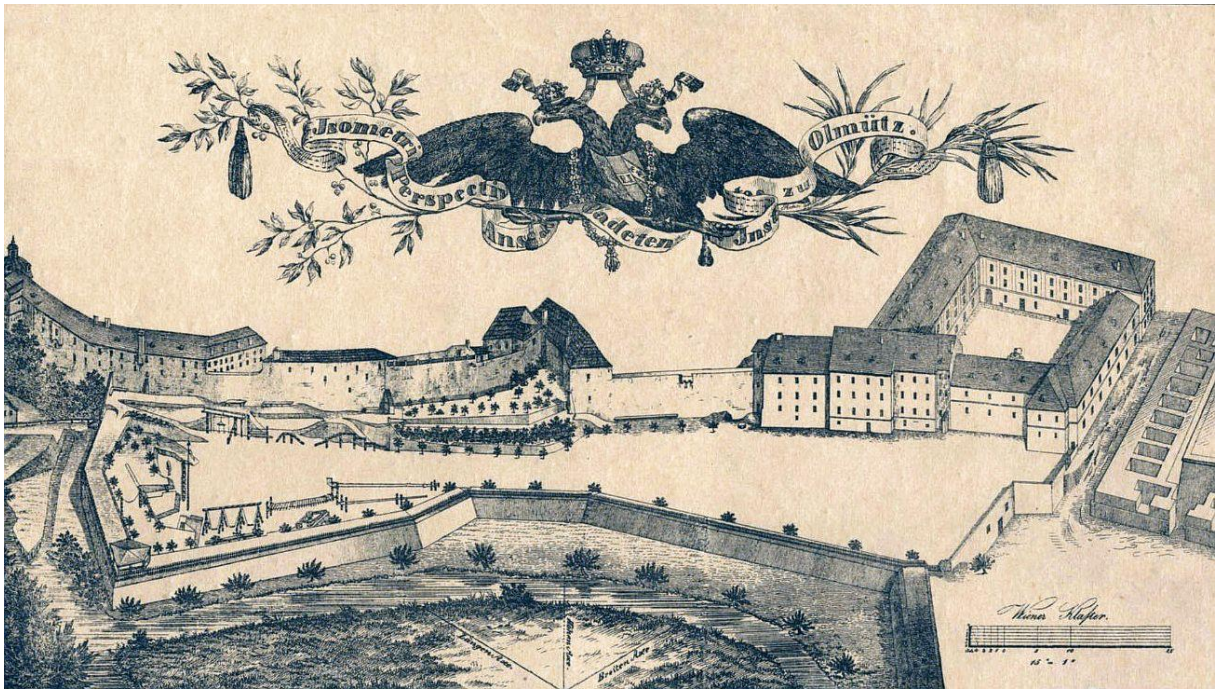

Izometrická veduta kadetního ústavu v Olomouci, kreslil kadet W. Daniel z 35. pluku, 1841, litografie, tisk Skarnitzel a Domek (Olomouc). SOkA Olomouc, Sbírka obrazového materiálu a fotografií Olomouce, inv. č. 0275.

Pozn. č. 46

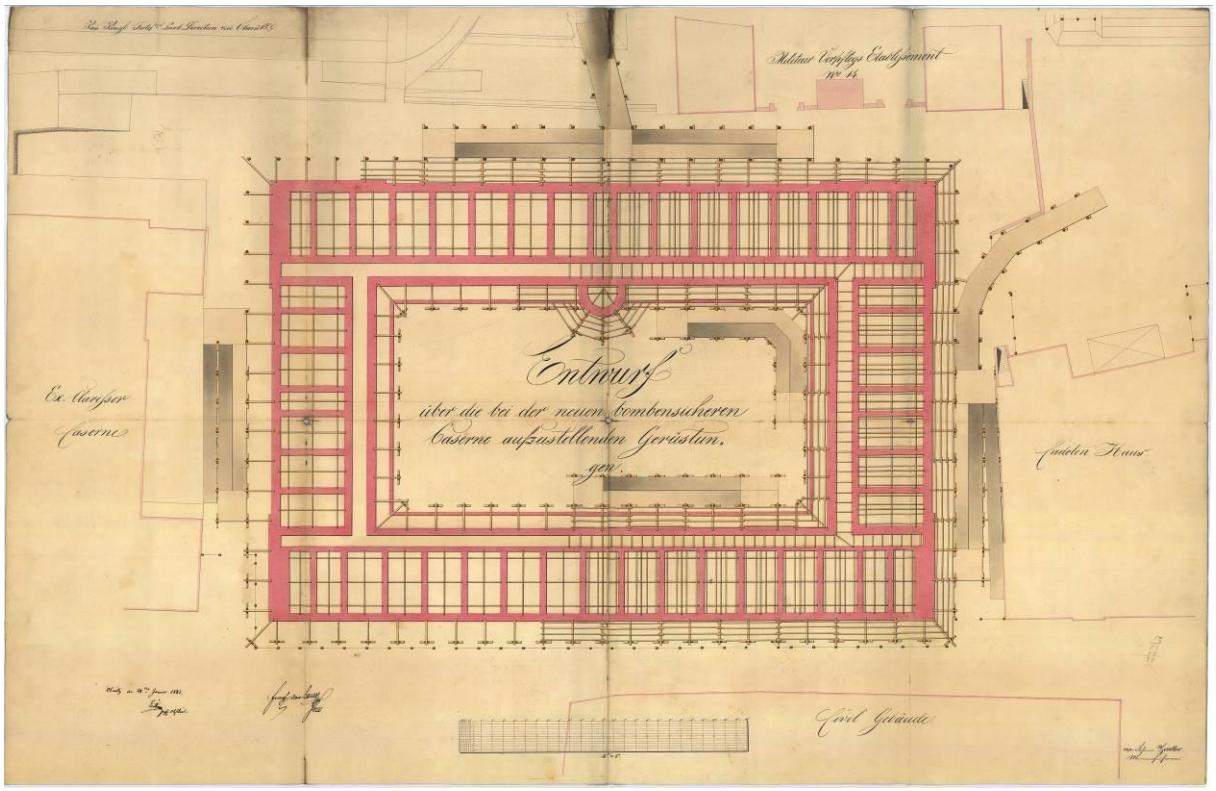

a Návrh lešení, které se má postavit u nových pumovzdorných kasáren (*Špitálských, dnešních Hanáckých kasáren*), perokresba, kolorovaná, Místní fortifikační ředitelství v Olomouci, autor kopie vedoucí minérů Johann Heidler, leden 1842. SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 23, kart. č. 4.

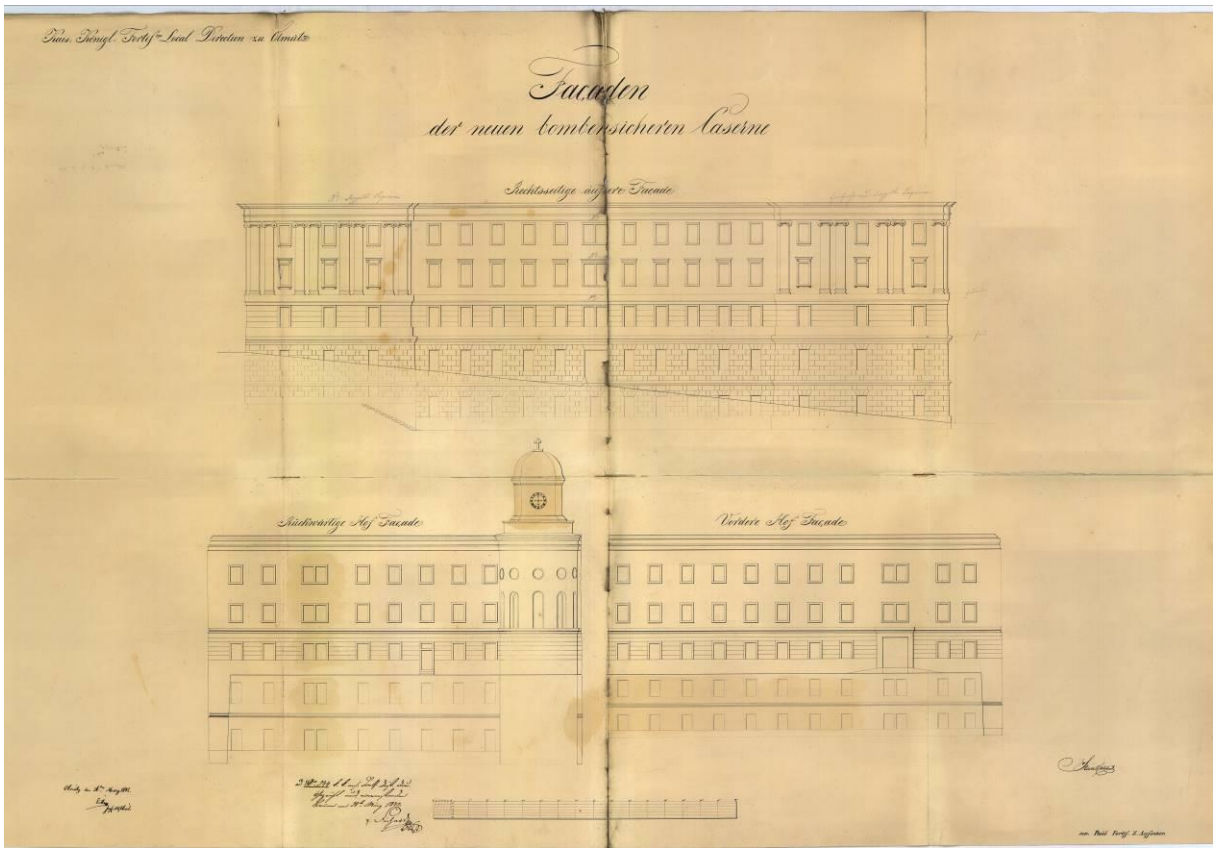

b Fasády nových pumovzdorných kasáren (*Špitálských, dnešních Hanáckých kasáren*). Zadní fasáda. Přední neboli hlavní fasáda. Perokresba, kolorovaná, Místní fortifikační ředitelství v Olomouci, autor Maximilian Eugen von Stein, květen 1942. SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 23, kart. č. 4.

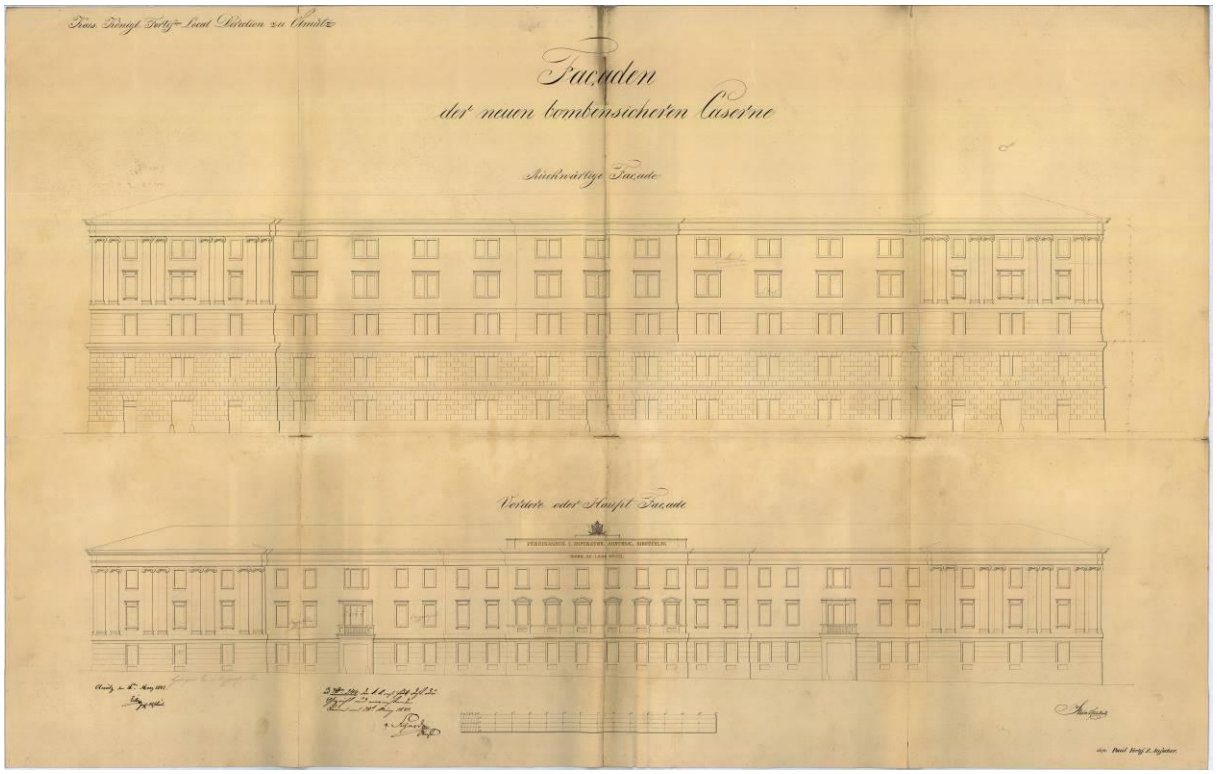

c Fasády nových pumovzdorných kasáren (*Špitálských, dnešních Hanáckých kasáren*). Pravostranná vnější fasáda. Zadní dvorní fasáda. Přední dvorní fasáda. Perokresba, kolorovaná, Místní fortifikační ředitelství v Olomouci, autor Maximilian Eugen von Stein, květen 1942. SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 23, kart. č. 4.

Pozn. č. 63

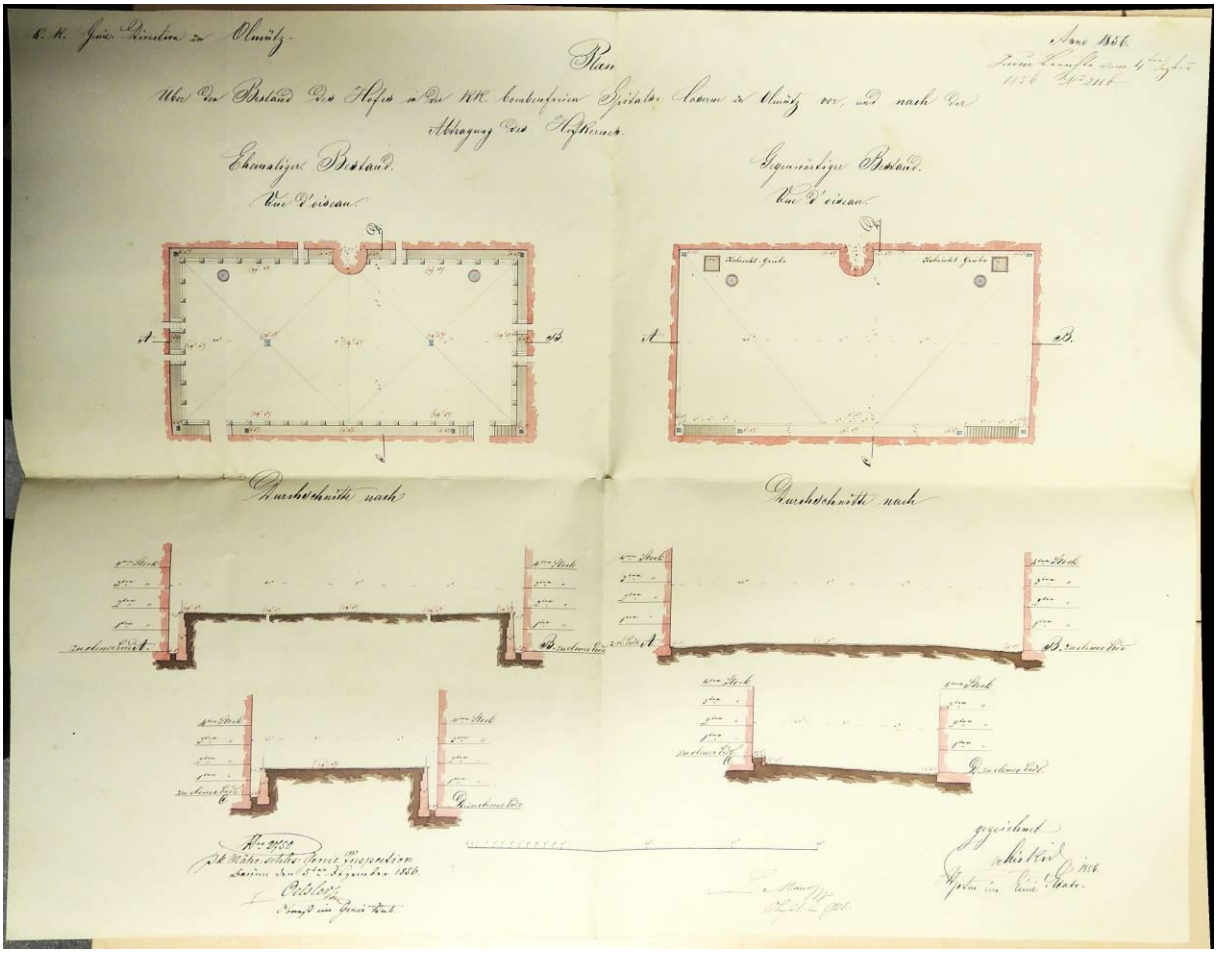

Plán stavu dvora c. k. pumovzdorných Špitálských kasáren v Olomouci před a po odstranění jádra dvora, bývalý a současný stav, Ženijní ředitelství v Olomouci, kreslil Miskich, 1856. ÖStA – KA Wien, GGD, 1855, kart. č. 778, sign. 6-11/1,2.

Pozn. č. 6

Vše: SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 28, karton 5. U spisového materiálu je pět plánů Špitálských kasáren, půdorysy 1., 2., 3., 4. a 5. NP.

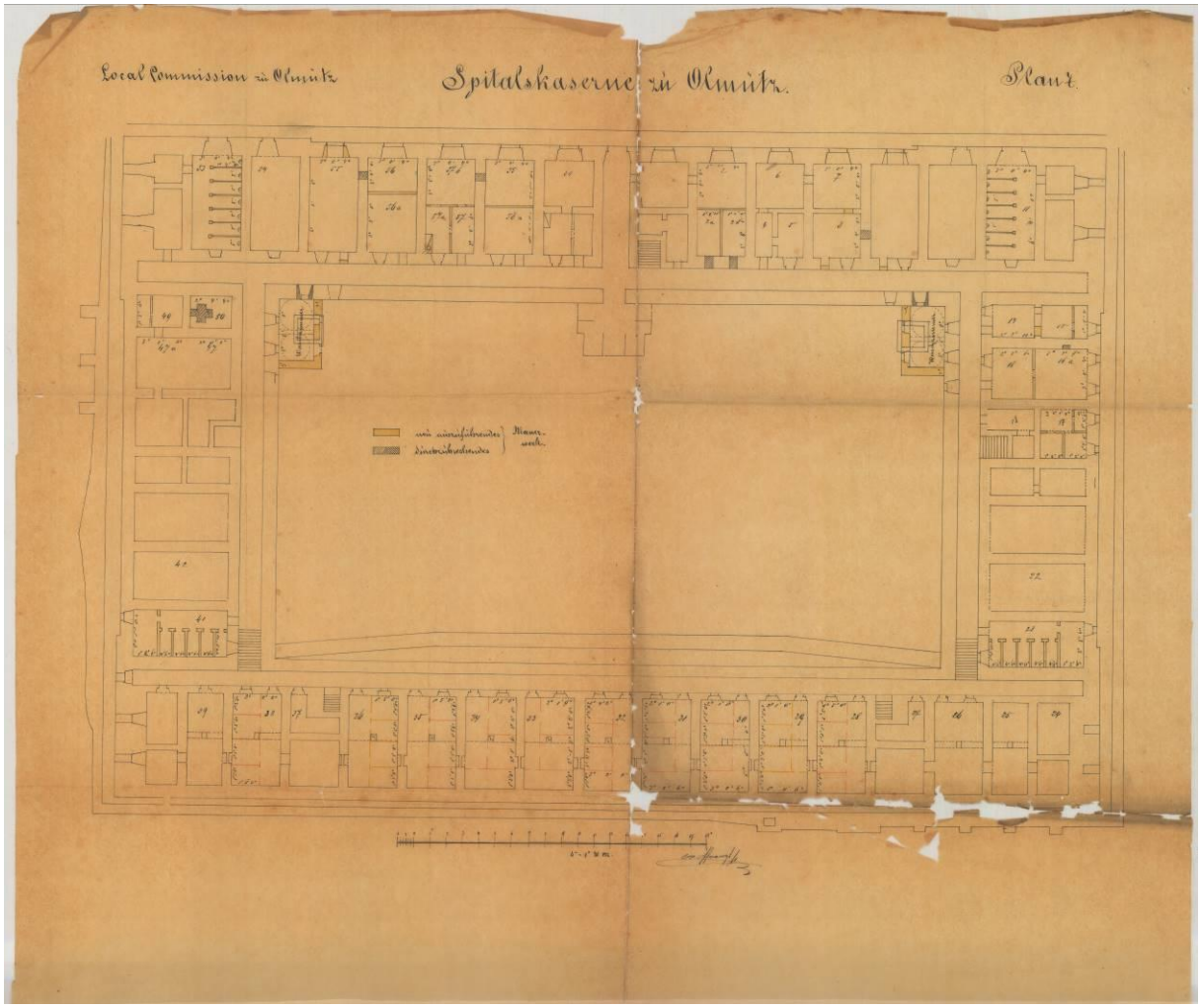

a Špitálská kasárna v Olomouci, plán č. 7, půdorys 1. NP. SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 28, kart. 5.

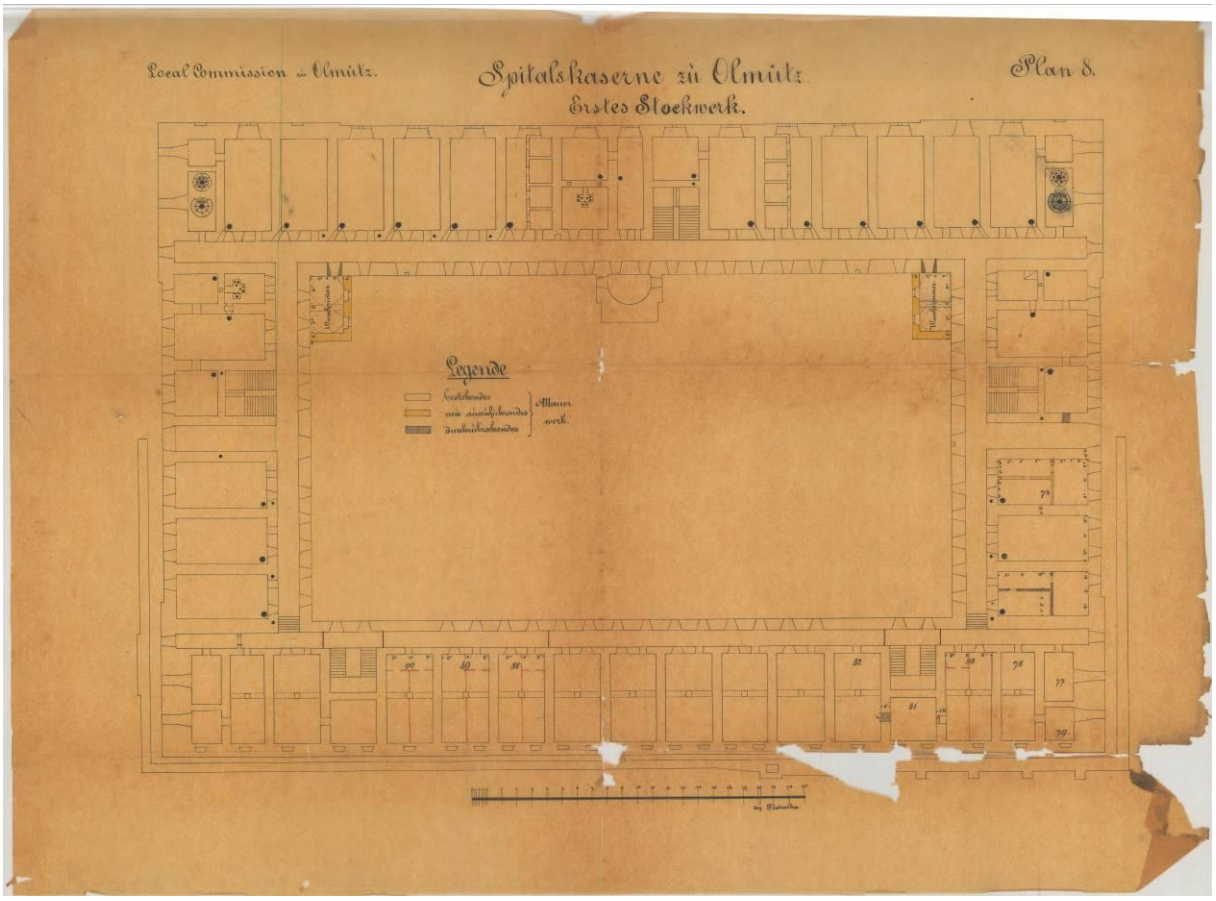

b Špitálská kasárna v Olomouci, plán č. 8, první patro, půdorys 2. NP. SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 28, kart. 5.

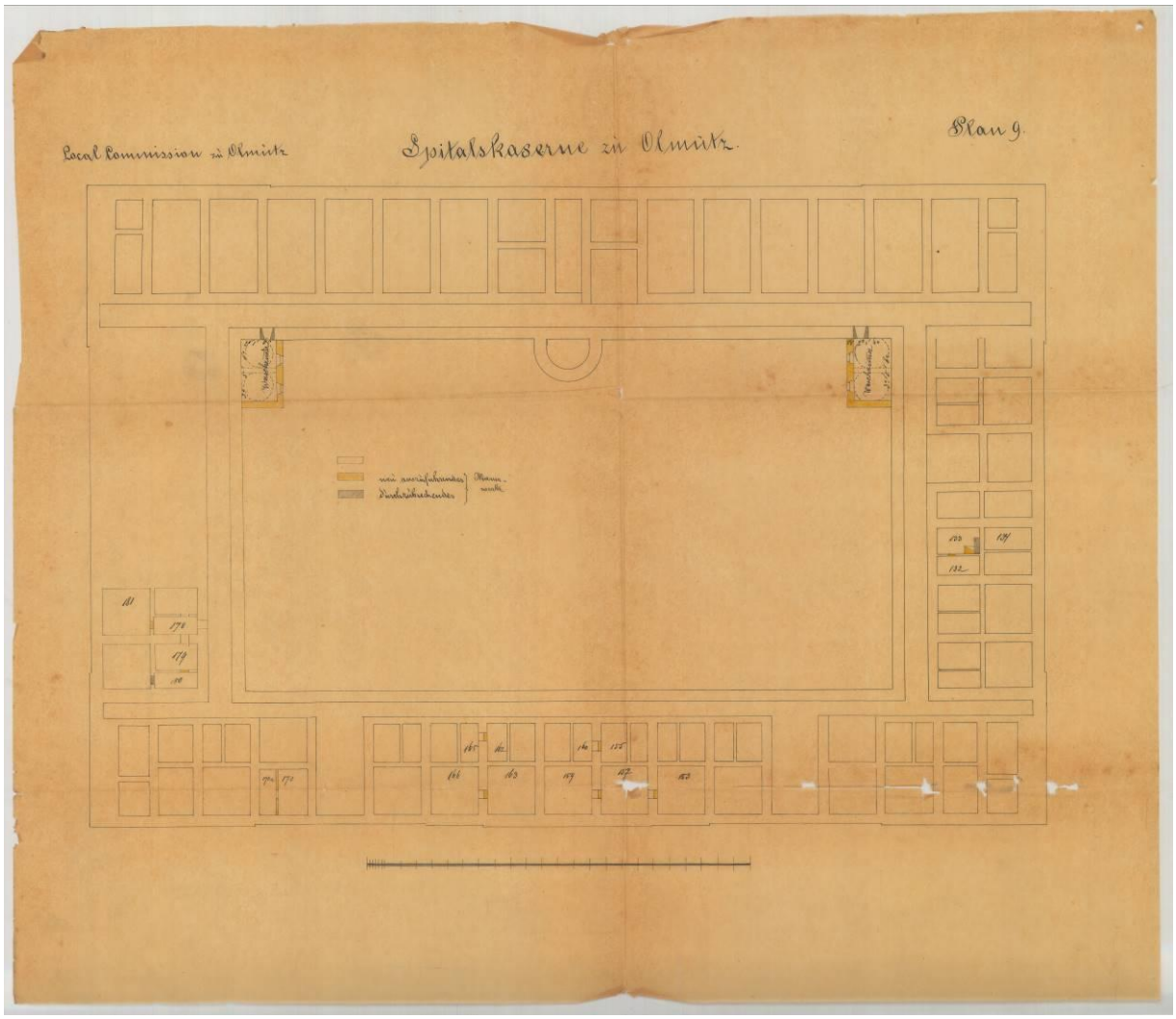

c Špitálská kasárna v Olomouci, plán č. 9, druhé patro, půdorys 3. NP. SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 28, kart. 5.

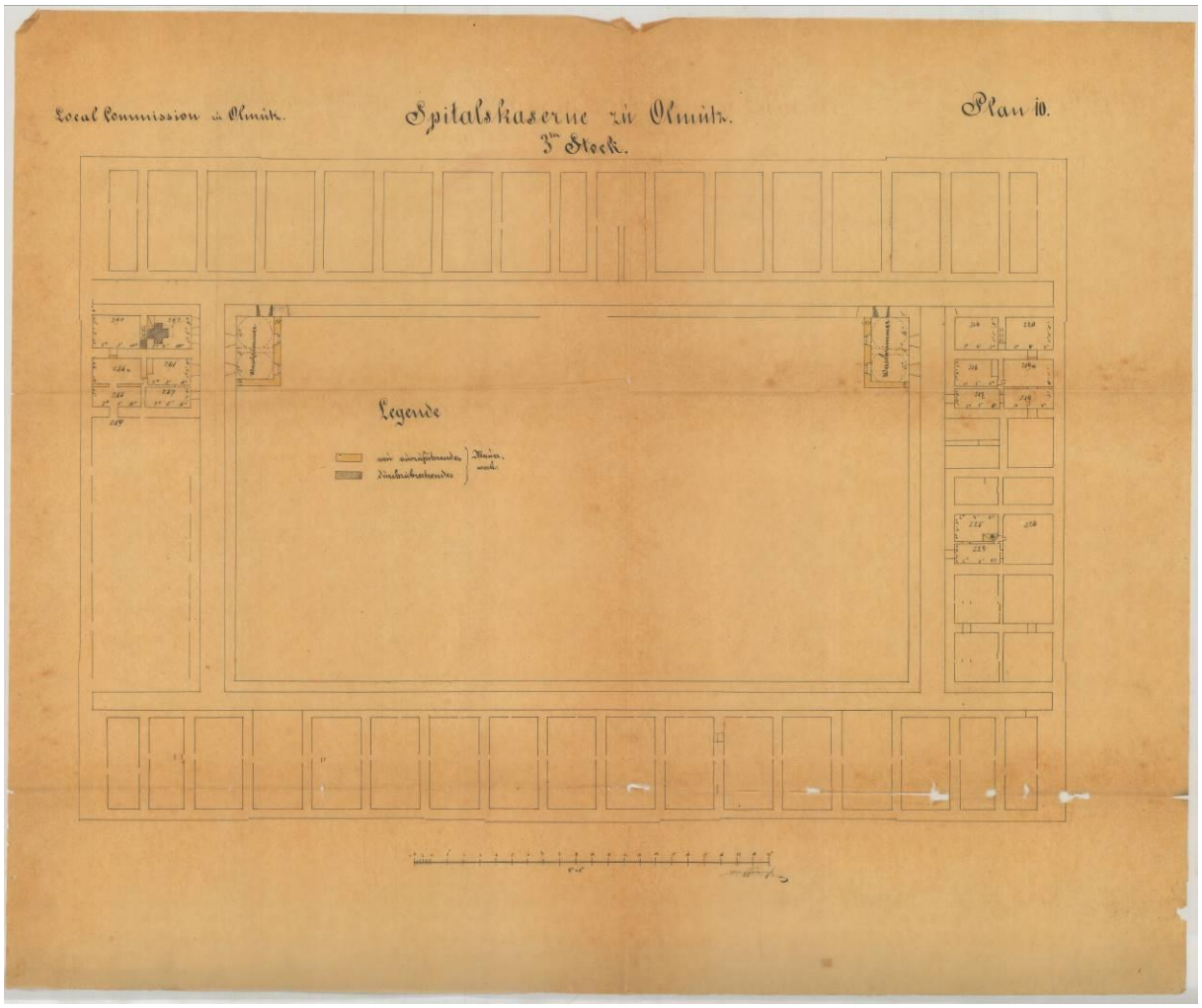

d Špitálská kasárna v Olomouci, plán č. 10, třetí patro, půdorys 4. NP. SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 28, kart. 5.

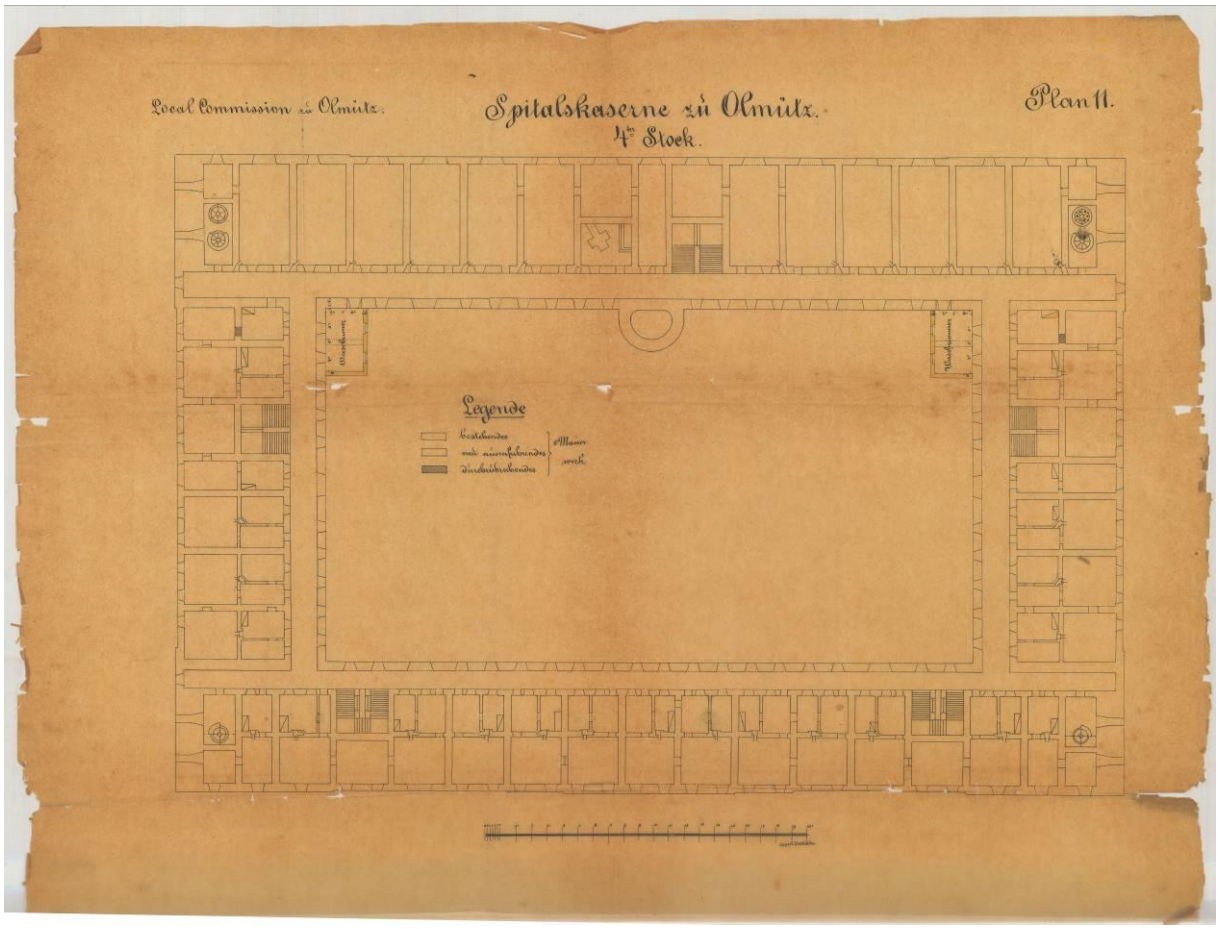

e Špitálská kasárna v Olomouci, plán č. 11, čtvrté patro, půdorys 4. NP. SOkA Olomouc, fond MFŘ Olomouc, inv. č. 28, kart. 5.

Pozn. č. 74

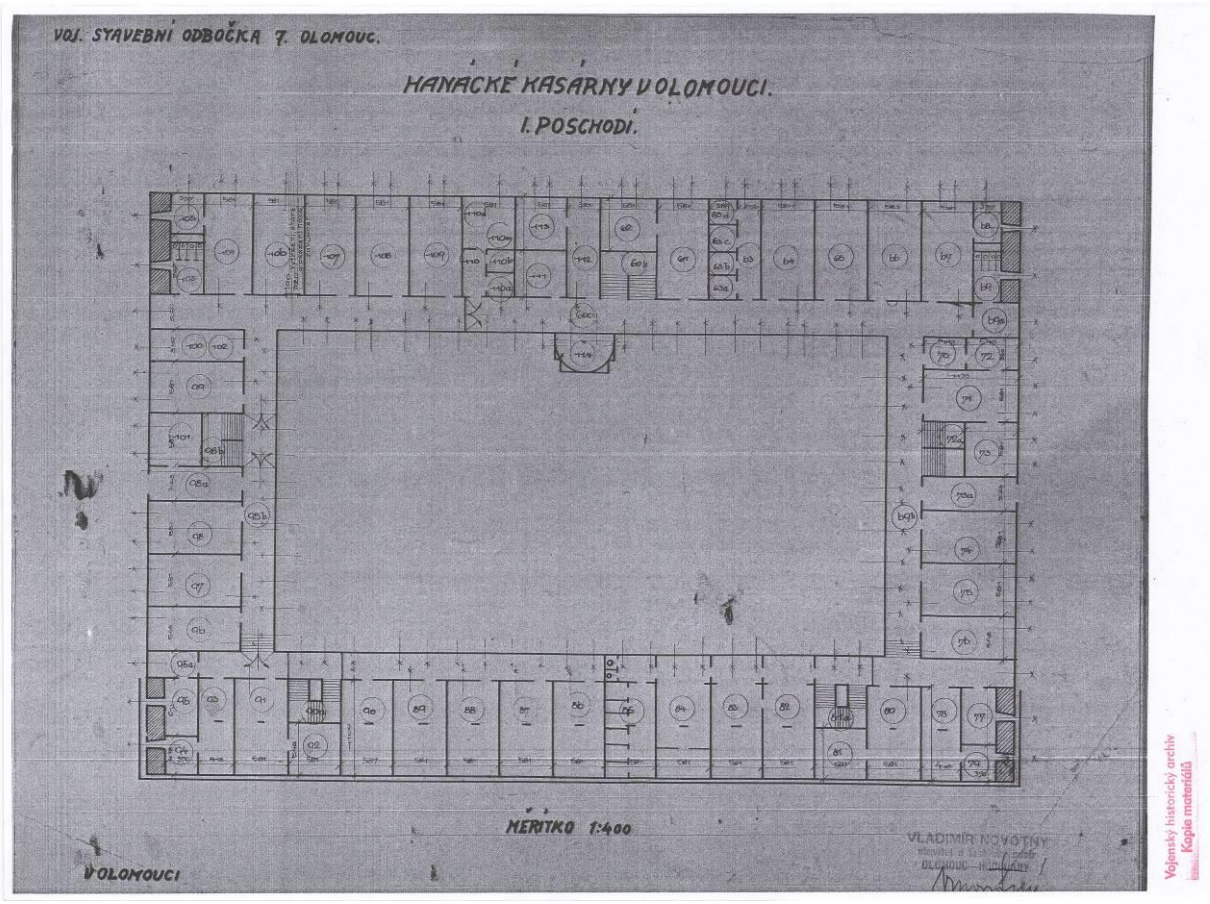

a Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys I. poschodí.

A – textová část

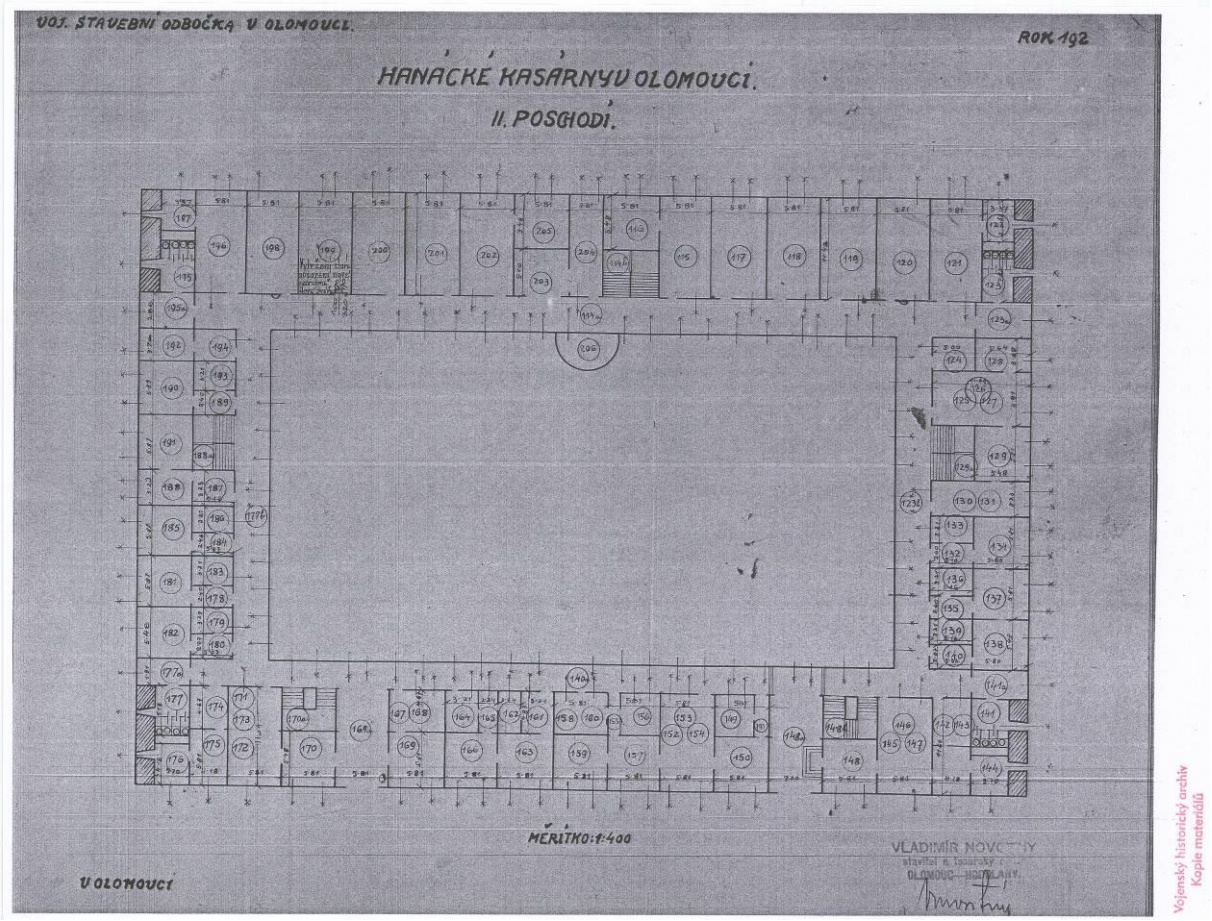

b Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys II. poschodí.

A – textová část

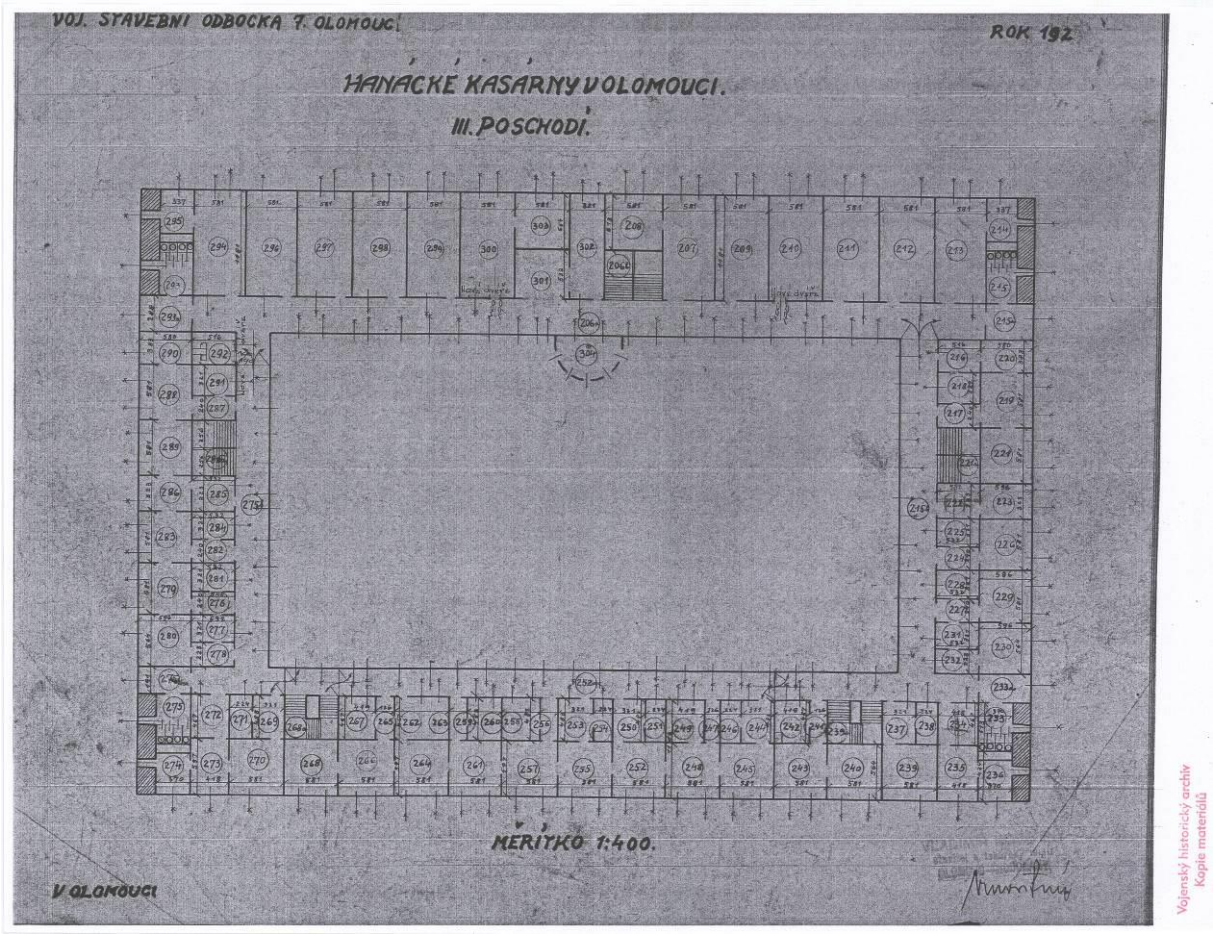

c Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys III. poschodí.

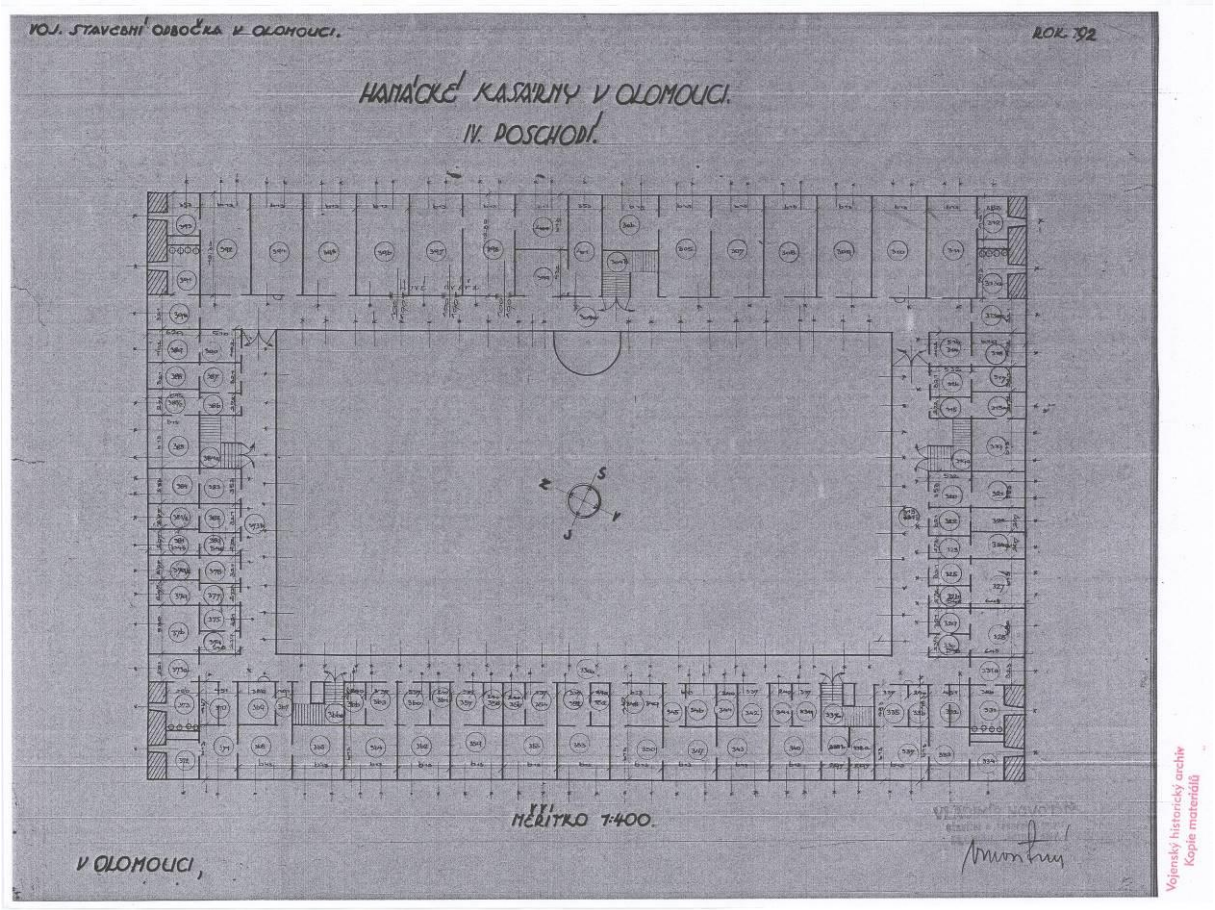

d Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys IV. poschodí.

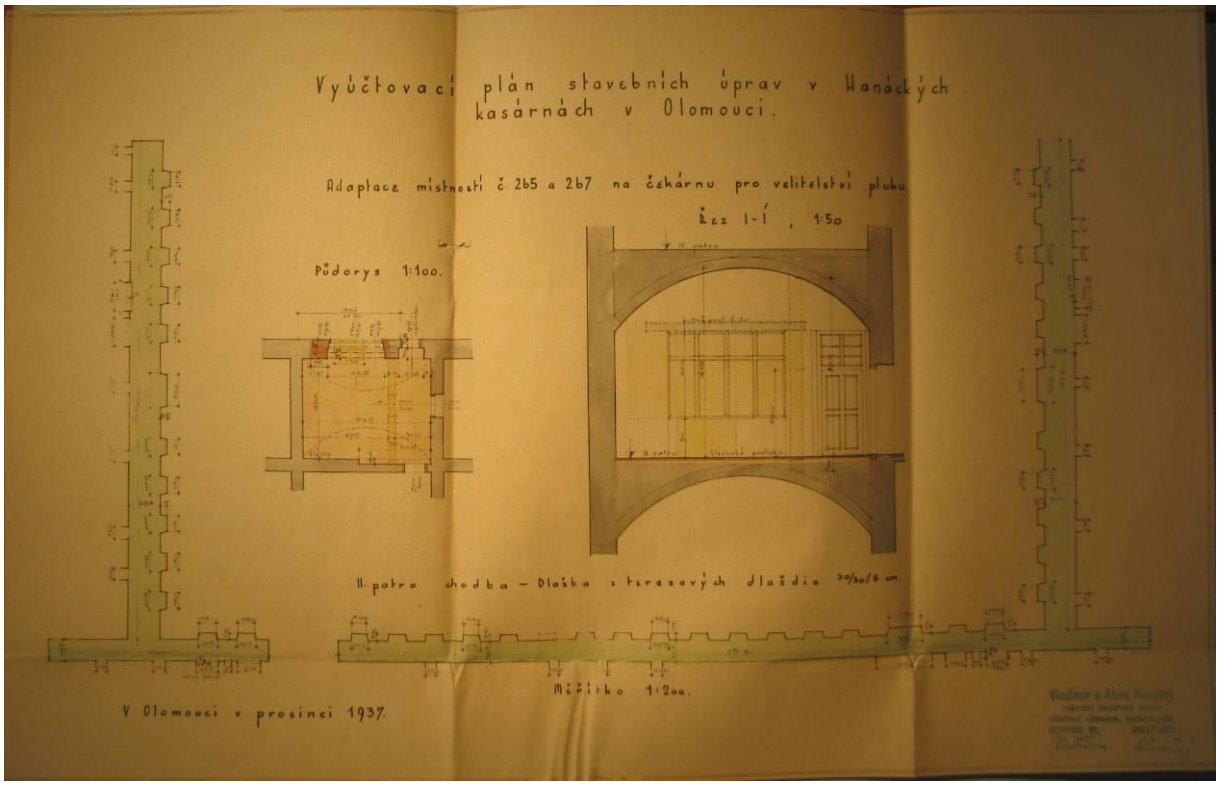

e Hanácké kasárny v Olomouci, adaptace místností č. 265 a 267 na čekárnu pro velitelství pluku, položení keramické dlažby ve II. patře budovy.

Vše uloženo: VÚA Praha – VHA, fond Stavební ředitelství IV. sbor, obyčejné spisy (B spisy), 1937, inv. č. 1520, karton 5.

3. Prameny a literatura

Archivní prameny

Rakouský státní archiv ve Vídni – Válečný archiv (Österreichisches Staatsarchiv Wien – Kriegsarchiv, viz dále ÖStA Wien – KA)

Fond: Generalgeniedirektion (GGD), 1832, 1833, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844, 1845, 1846, 1854, 1855

Fond: Kartensammlung, Inland CIV Olmütz, Nr. 10 (1825), Nr. 13, 1834

Ministerstvo obrany, Agentura hospodaření s nemovitým majetkem, odbor správy nemovitého majetku Brno, spisovna, signatura 07 22 01 A Olomouc, Hanácké kasárny

Státní okresní archiv Olomouc (SOkA Olomouc)

Fond: Archiv města Olomouce (AMO), reg. 1786-1873

Fond: Místní fortifikační ředitelství v Olomouci (MFŘ Olomouc)

Fond: Sbírka map a plánů Olomouc (SMaP Olomouc)

Fond Sbírka obrazového materiálů a fotografií Olomouc (SOMaF Olomouc)

Úřad pro zatupování státu ve věcech majetkových (ÚZSVM), Hanácké kasárny, stavební spisy 1951–1999

Vojenský ústřední archiv Praha (VÚA Praha) – Vojenský historický archiv (VHA)

Fond General-Kommando Brünn, 1878

Fond Stavební ředitelství IV. sbor, 1937, obyčejné spisy (B spisy) a obyčejné spisy (C plány)

Fond MNO, zřízení vojenských stavebních správ na sklonku roku 1945, inv. č. 6529, č. j. 39/2/7, kart. č. 129

Tištěné prameny

Našinec, č. 269, 22. listopadu 1918

Vojenské schematismy rakouského císařství z let 1791 až 1914 přístupné na internetové stránce:

https://library.hungaricana.hu/en/collection/austrian_state_archives_MilitarAlmanachSchematismus/

Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthumes, Wien 1847.

Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthumes, Wien 1848.

Militär-Schematismus des österreichischen Kaiserthumes, Wien 1854.

Kais. königl. Militär-Schematismus für 1871. Wien, Jänner 1871.

Kais. Königl. Militär-Schematismus für 1872. Wien, Februar 1872.

Kais. Königl. Militär-Schematismus für 1878. Wien, Dezember 1877.

Schematismus für das kaiserliche und königliche Heer und für die kaiserliche und königliche Kriegsmarine für 1896, Wien 1895.

Literatura

Burian Václav: Ikonografie Olomouce do roku 1900 (I. část). In: Sborník Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, oddíl B, Společenské vědy, Olomouc, 1959, str. 371-421.

Fidler, Jiří – Sluka, Václav: Encyklopedie branné moci Republiky československé. Praha 2006.

Foltýn, Dušan a kol.: Encyklopedie moravských a slezských klášterů. Praha 2005.

Chrám věd a múz. Dějiny Vědecké knihovny v Olomouci, Olomouc 2016.

Jemelková, Simona: Augustiniáni na olomouckém Předhradí. In: Olomoucké kláštery, Olomouc 2005, s. 55.

Kšír, Josef: Klášter Všech svatých, nyní Dům armády v Olomouci. In: Časopis Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci, řada společenskovědná, ročník 60 (1), čísla 2-3, 1970, s. 113-127.

Kuch-Breburda, Miloslav – Kupka, Vladimír: Pevnost Olomouc. Dvůr Králové nad Labem 2003.

Kupka, Vladimír: Stavitelé, obránci a dobyvatelé pevností. Praha 2005.

Nather, Wilhelm: Kronika olomouckých domů. II. Díl, Univerzita Palackého v Olomouci, 2005.

Popis královského hlavního města Olomouce, sepsaný syndikem Florianem Josefem Louckým roku 1746. K vydání připravili Libuše Spáčilová a Vladimír Spáčil, Olomouc 1991.

Sedlář, Tomáš: Českoslovenští legionáři. Občané a rodáci města Olomouce. Olomouc 2003.

Šembera, Vojtěch Alois: Holomauc, králowské hlawní město w Moravě. In: Poutník, časopis obrázkový pro každého, Praha 1847, s. 257-262, 292-295.

Viktořík, Michael: Táborová pevnost Olomouc. Modernizace olomoucké pevnosti v 19. století. České Budějovice 2011.

Zatloukal, Pavel: Meditace o architektuře. Olomouc/ Brno/ Hradec Králové 1815-1915. Arbor Vitae 2016.

Internet

K historii 54. pěšího pluku Hanáckého (6. střeleckého pluku Hanáckého – pěšího pluku č. 6 Hanáckého viz:

https://forum.valka.cz/topic/view/103695/Pesi-pluk-6-1920-1938

6. střelecký pluk Hanácký - pěší pluk č. 6 Hanácký, Pěší pluk č. 6 Hanácký (I. až IV. prapor 6. pěšího pluku), od 21. 9. 1920 do 24. 9. 1938 sídlil v Olomouci v Hanáckých kasárnách (nadřízené velitelství od 21. 9. 1920 do 31. 12. 1937 13. pěší brigáda, od 31. 12. 1937 do 24. 9. 1938 7. divize)

Přílohy

1 Státní okresní archiv v Olomouci, fond Místní fortifikační ředitelství Olomouc, inv. č. 15, karton 2, 1847, výkaz místností ve Špitálských kasárnách (a - d).

2 Státní okresní archiv v Olomouci, fond Místní fortifikační ředitelství Olomouc, inv. č. 28, karton 5, 1871, výkaz místností ve Špitálských kasárnách (a – h).

Prameny a literatura přílohy 1 a 2 - výkazy

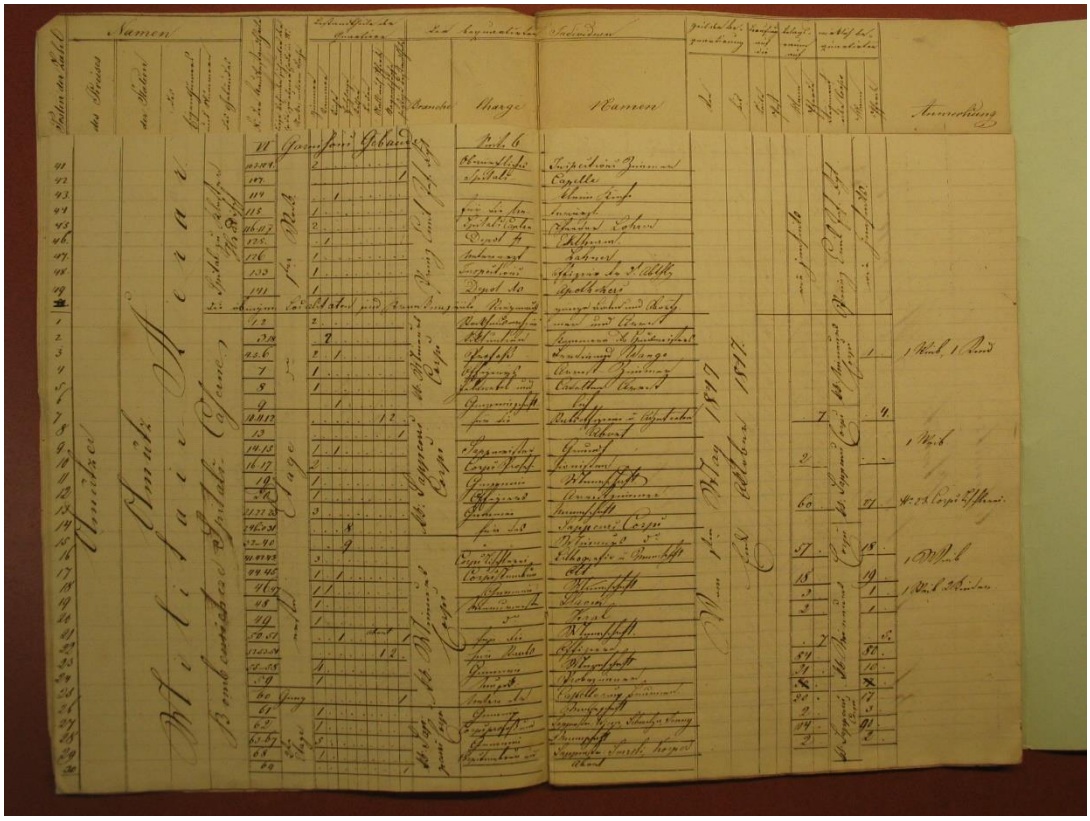

1a

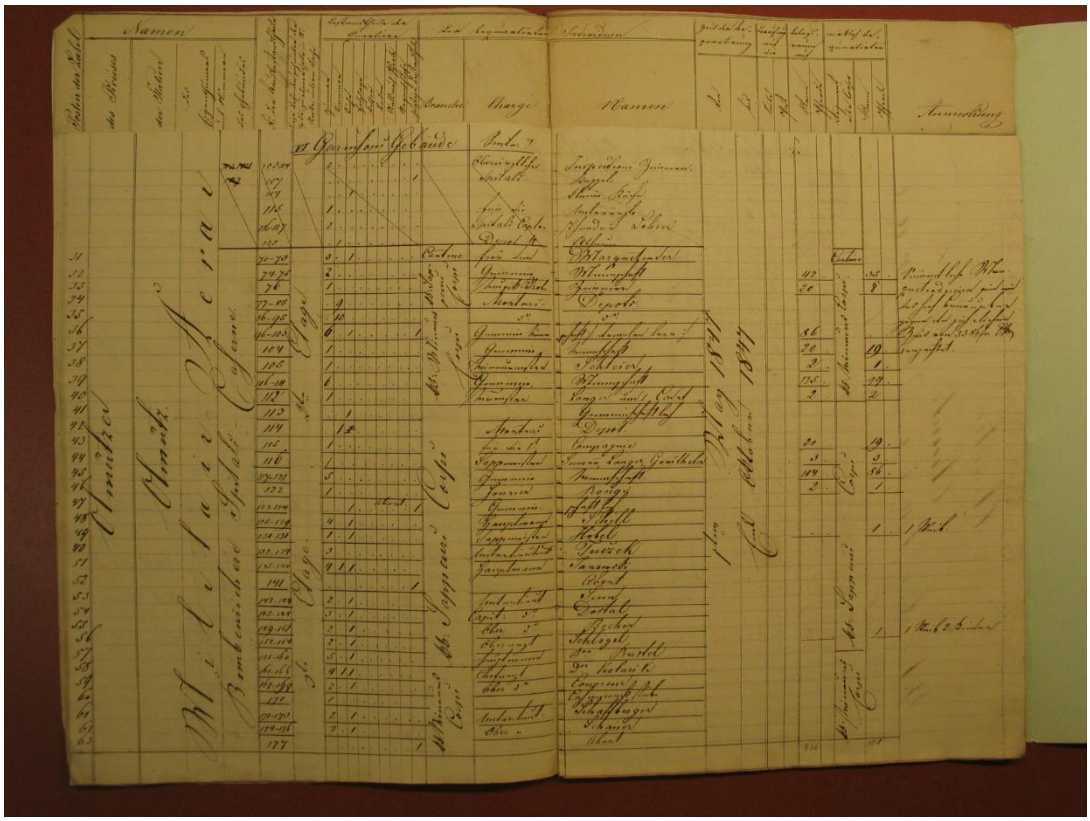

1b

A – textová část

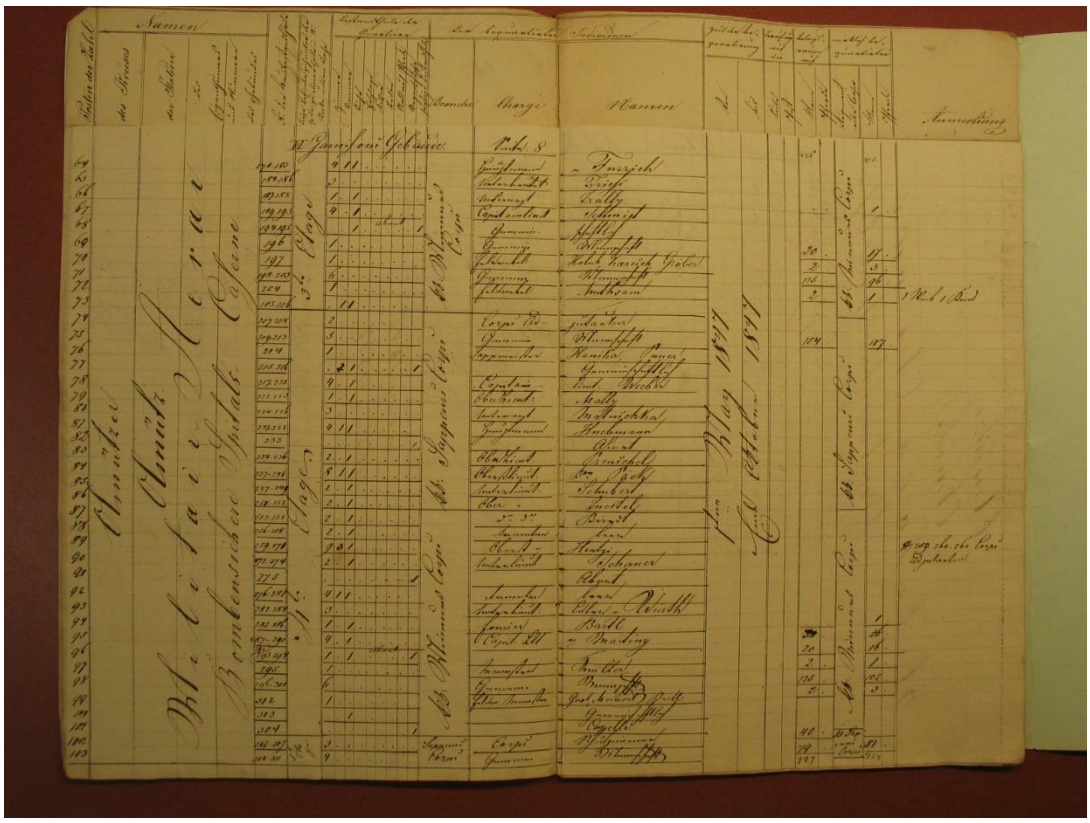

1c

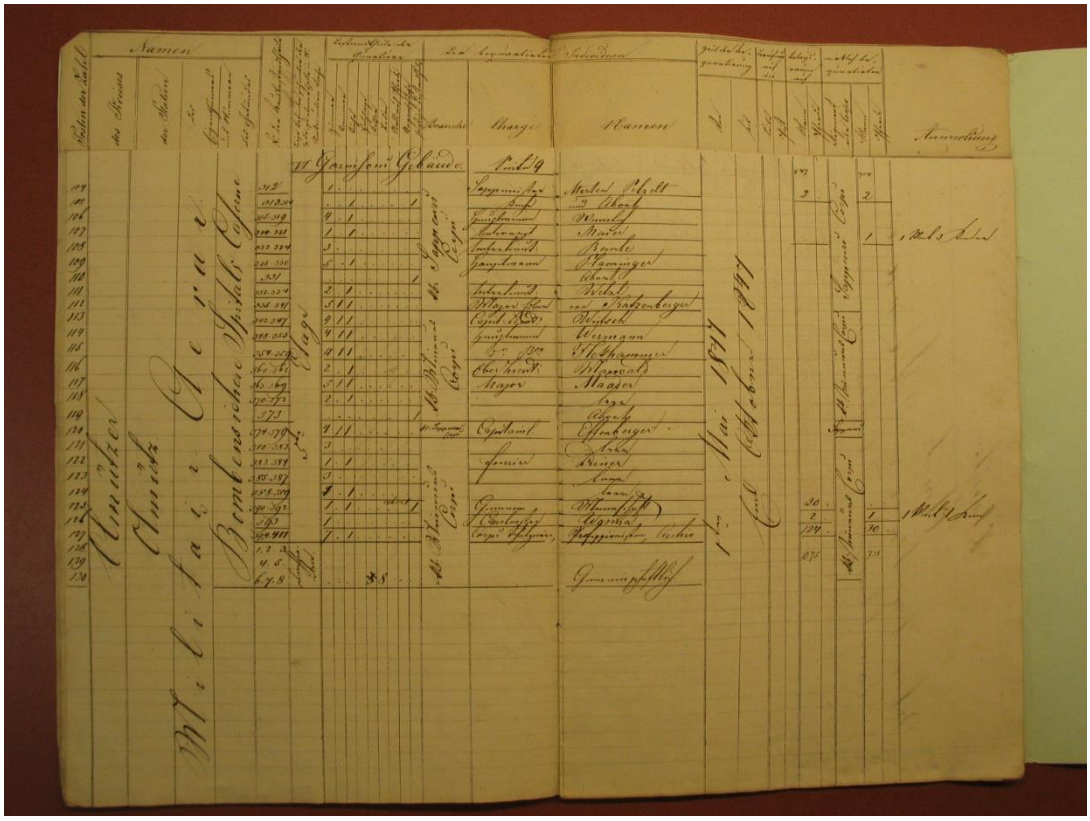

1d

A – textová část

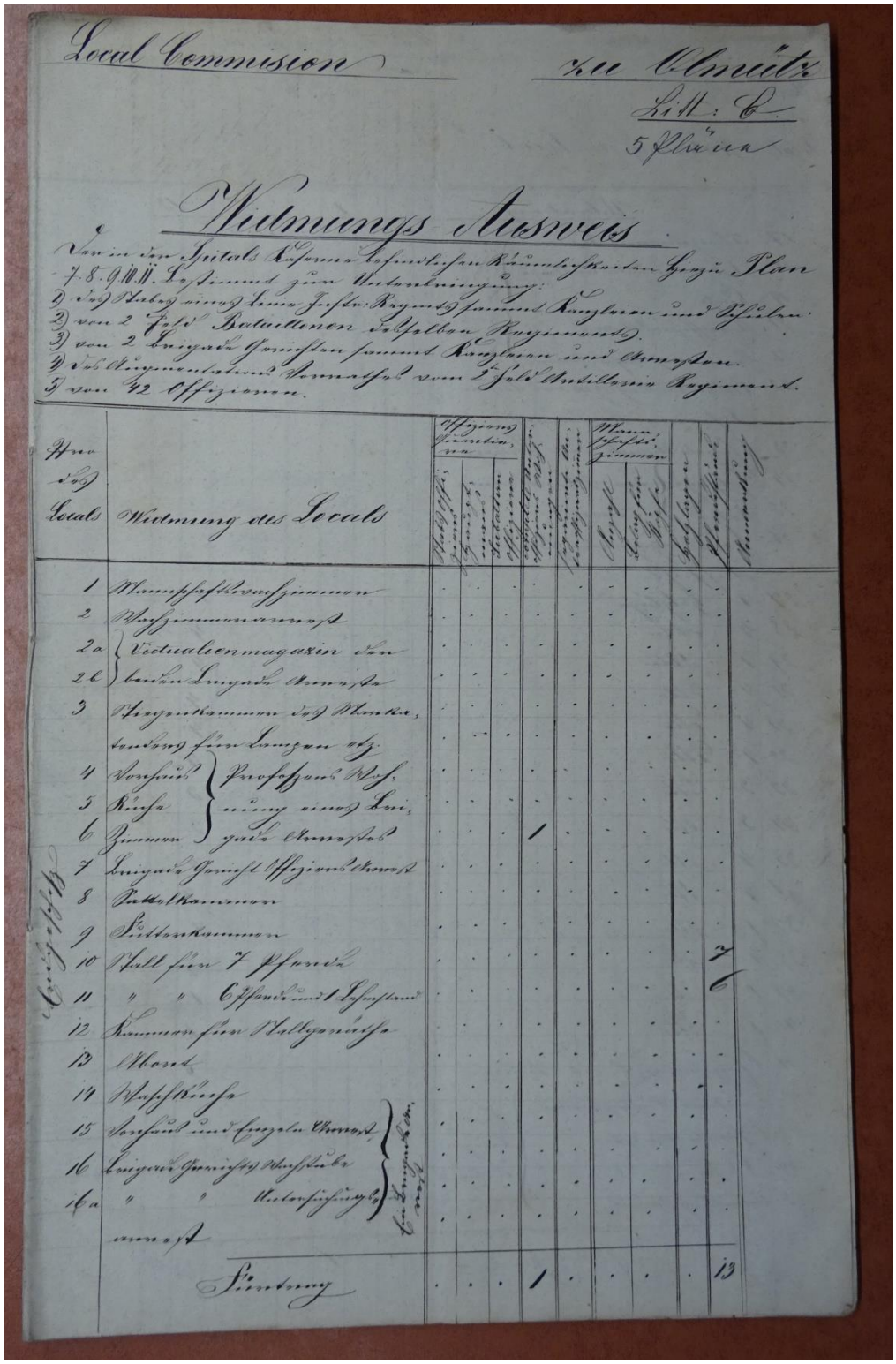

Local Commision zu Olmütz

Lit: C.

5 Plätze

Wohnungs Ausweis

Von im Spitale befindlichen Kranken Stand

7-8-9 u. 11. Bestimmt zur Unterbringung:

1) Des Stabes eines Linien Infant. Regiments sammt Knechten und Pferden.
2) von 2 Comp. Bataillonen Infanterie Regiments.
3) von 2 Einjährig Freiwilligen sammt Knechten und Pferden.
4) Des Ungarischen Stammes von 2 Comp. Artillerie Regiment.
5) von 32 Offizieren.

Nro des Locals	Widmung des Locals	Offizierszimmer			Mannschaftszimmer					
1	Mannschaftszimmer	.	.	.	.	.	.	.	.	
2	Offiziersmannschaft	.	.	.	.	.	.	.	.	
2a	Victualienmagazin	.	.	.	.	.	.	.	.	
2b	beim Einjährig Stamme	.	.	.	.	.	.	.	.	
3	Wagenkammer des Stabes,	.	.	.	.	.	.	.	.	
	und für Knechte etc.	.	.	.	.	.	.	.	.	
4	Vorspann Profession Pferde	.	.	.	.	.	.	.	.	
5	Küche nöthig eines Ein-	.	.	.	.	.	.	.	.	
6	Zimmer jährig Stammes	.	.	.	1	.	.	.	.	
7	Einjährig Freiwillig Offiziers Stamm	.	.	.	.	.	.	.	.	
8	Bettkammer	.	.	.	.	.	.	.	.	
9	Bettenkammer	.	.	.	.	.	.	.	.	
10	Stall für 7 Pferde	.	.	.	.	.	.	.	7	
11	" " 6 Pferde und 1 Knechte	.	.	.	.	.	.	.	6	
12	Kammer für Stallgeräthe	.	.	.	.	.	.	.	.	
13	Abort	.	.	.	.	.	.	.	.	
14	Waschküche	.	.	.	.	.	.	.	.	
15	Vorstand und Einjährig Stamm	.	.	.	.	.	.	.	.	
16	Einjährig Freiwillig Wachstube	.	.	.	.	.	.	.	.	
16a	" " Unterkunftszimmer	.	.	.	.	.	.	.	.	
	Summa	.	.	.	1	.	.	.	13	

2a

A – textová část

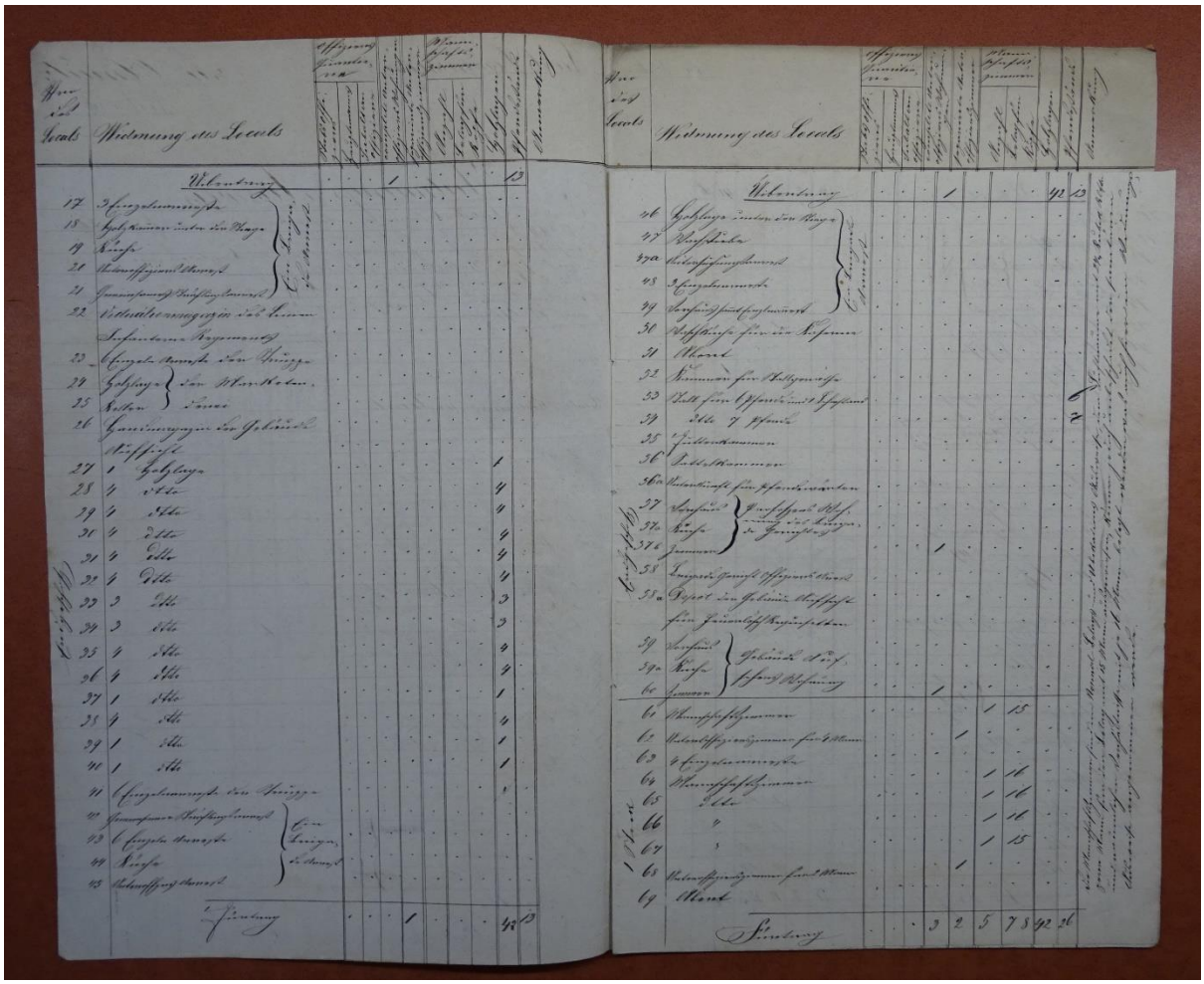

2b

A – textová část

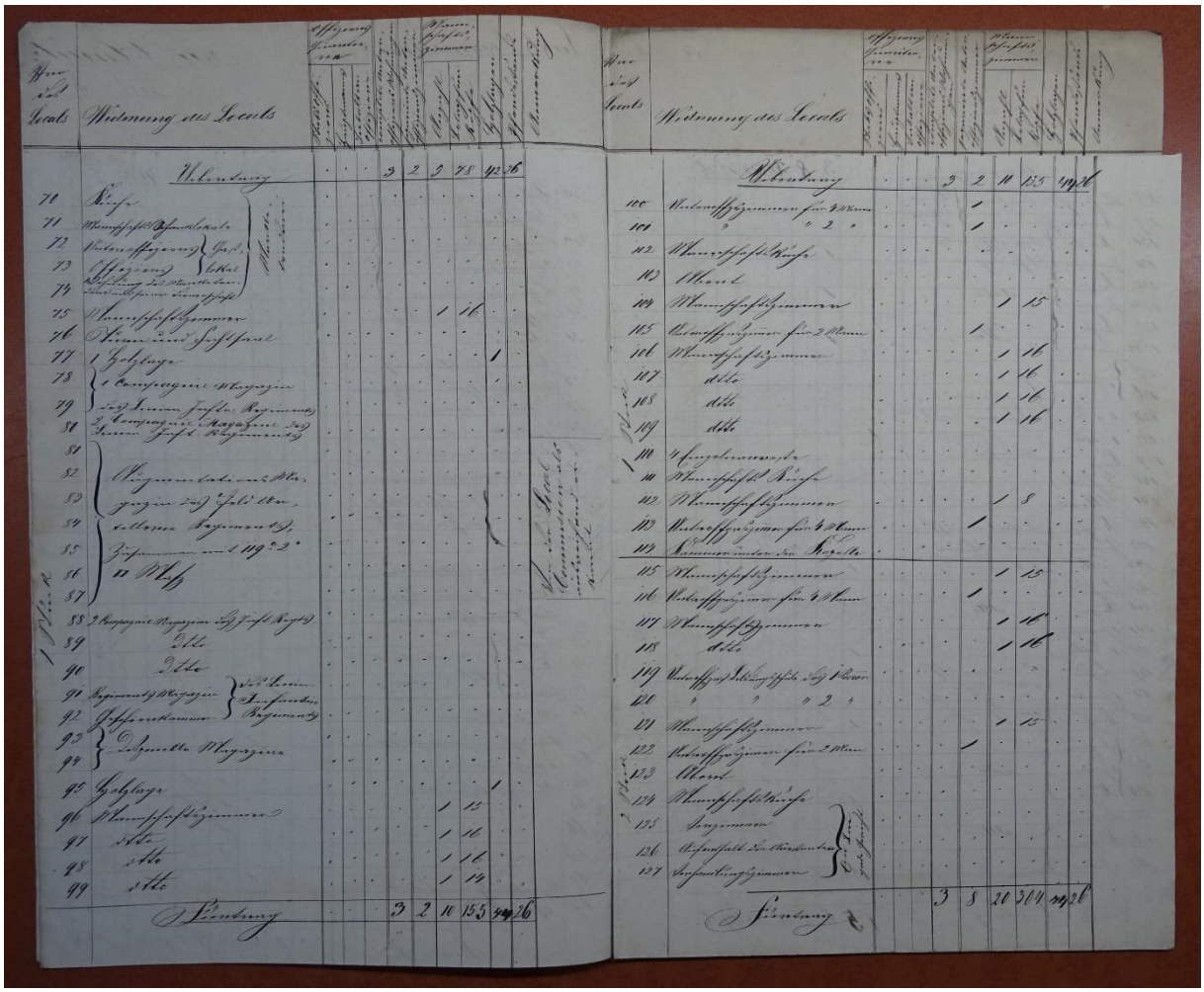

2c

A – textová část

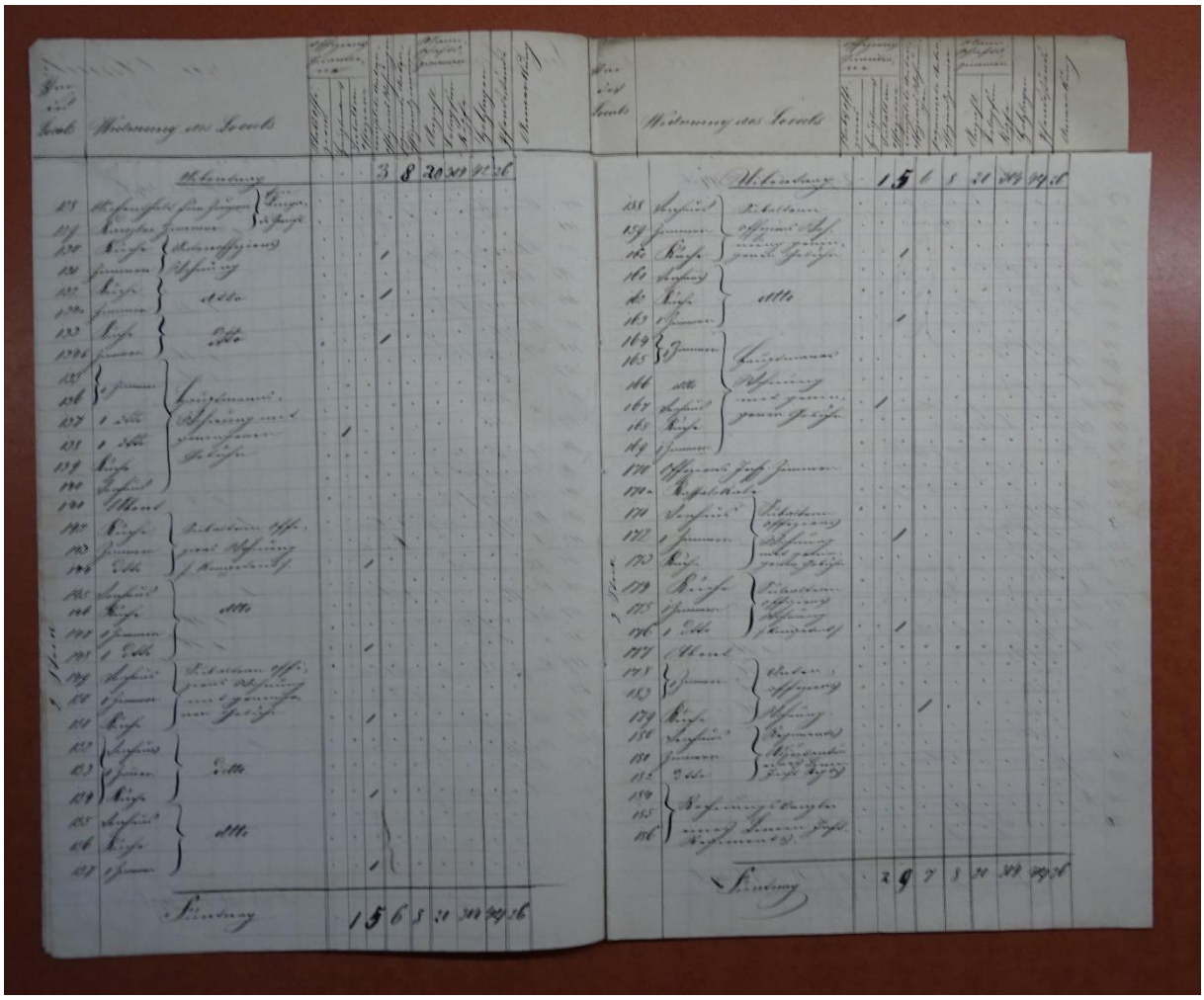

2d

A – textová část

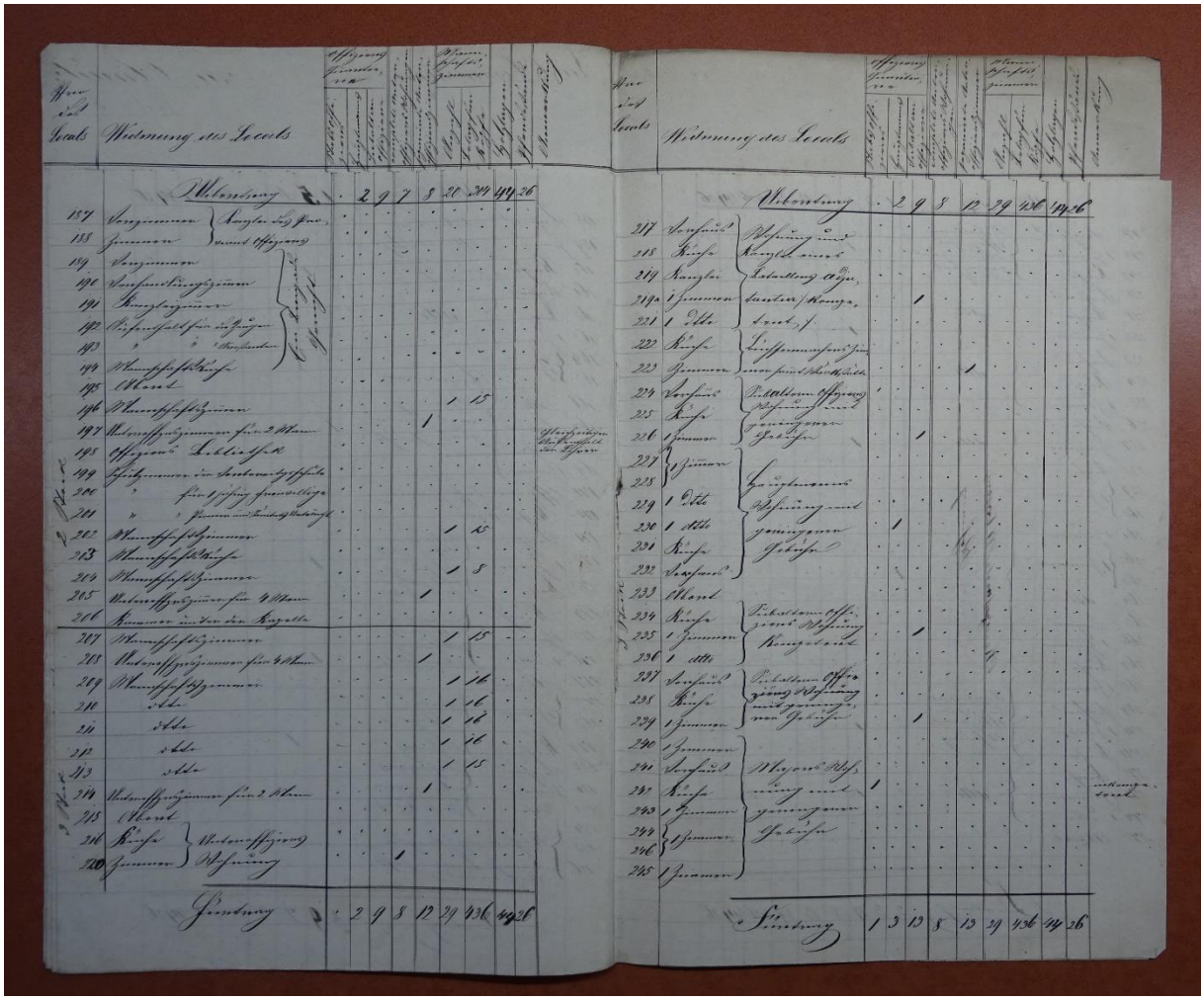

2e

A – textová část

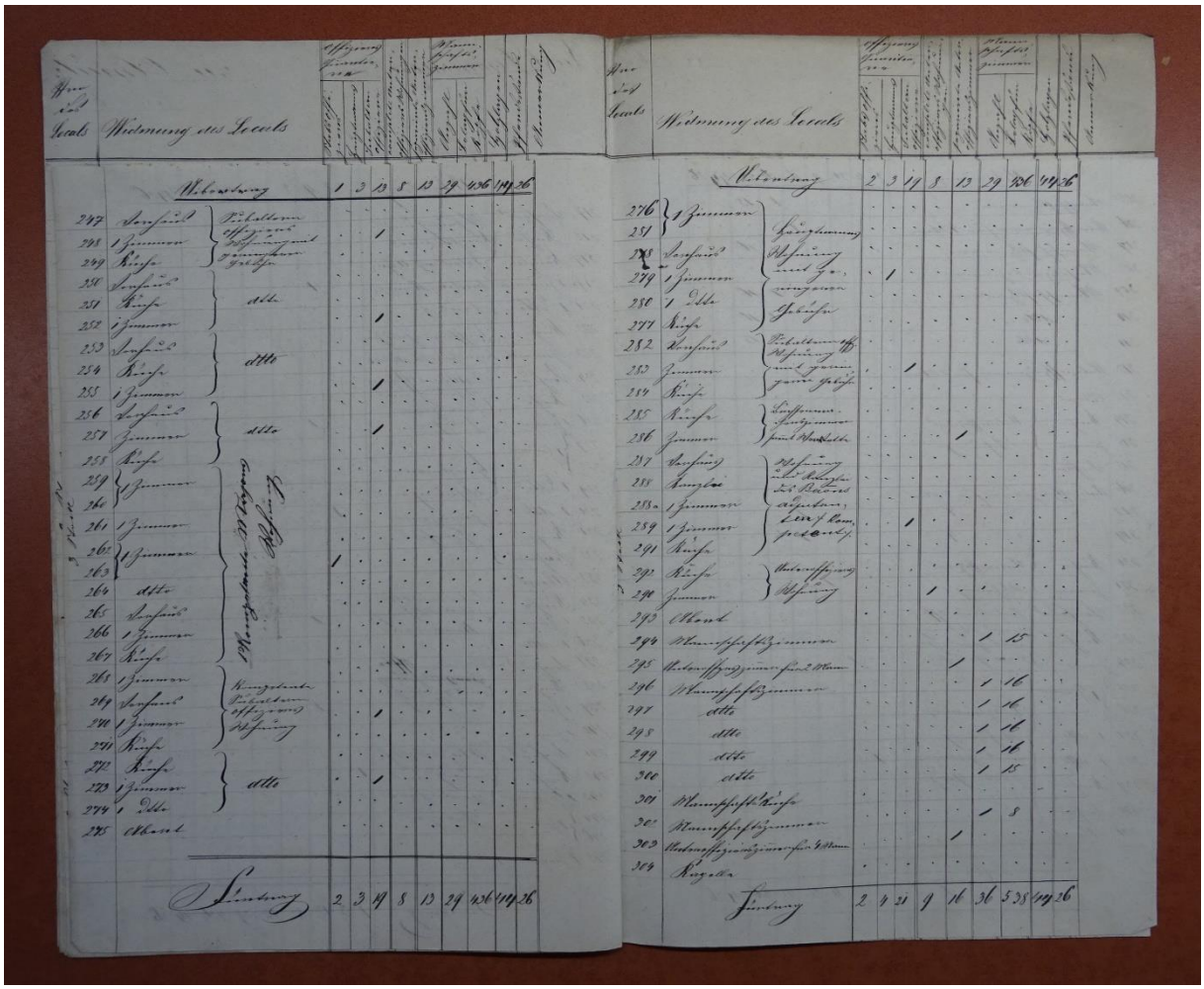

2f

A – textová část

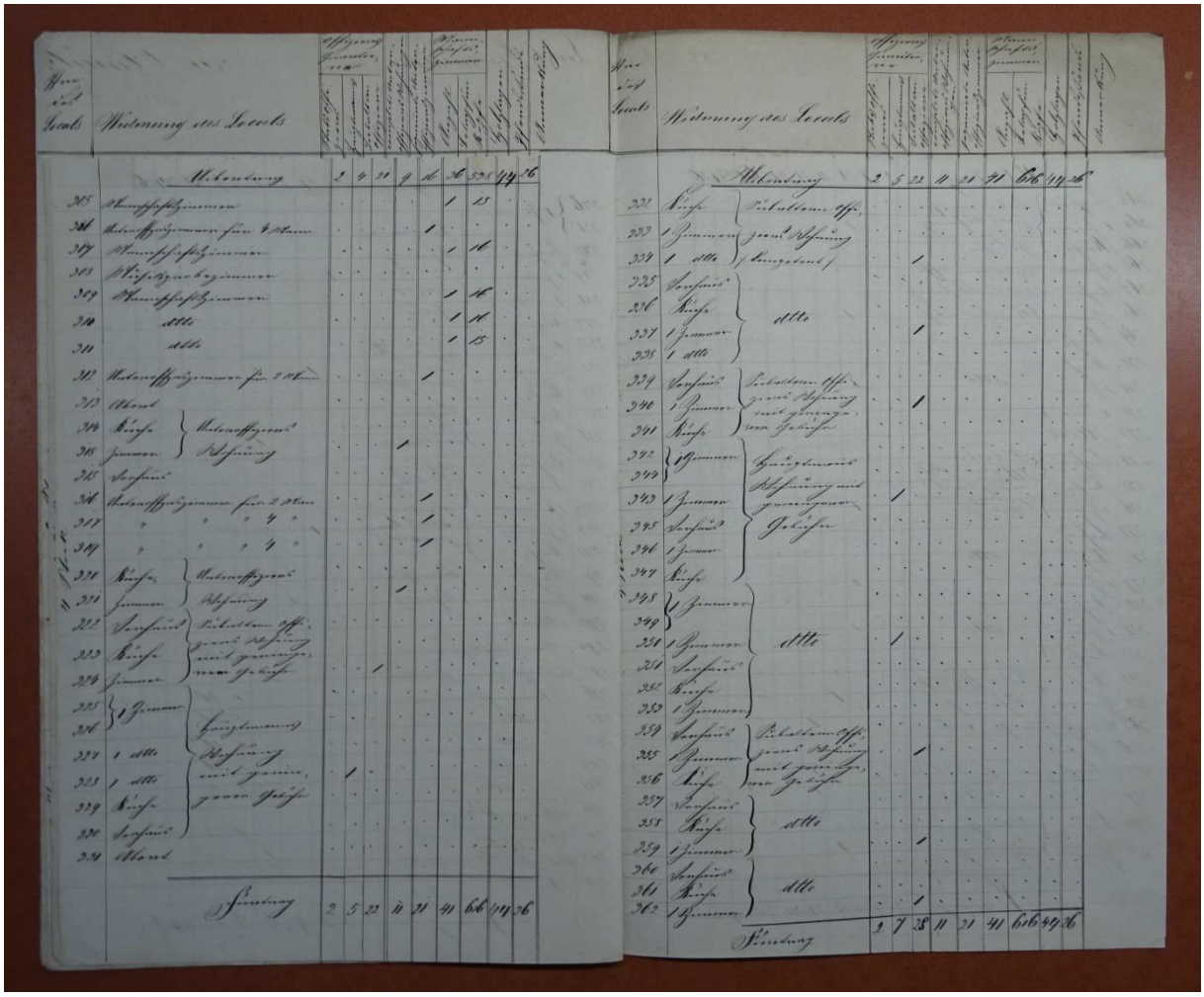

2g

A – textová část

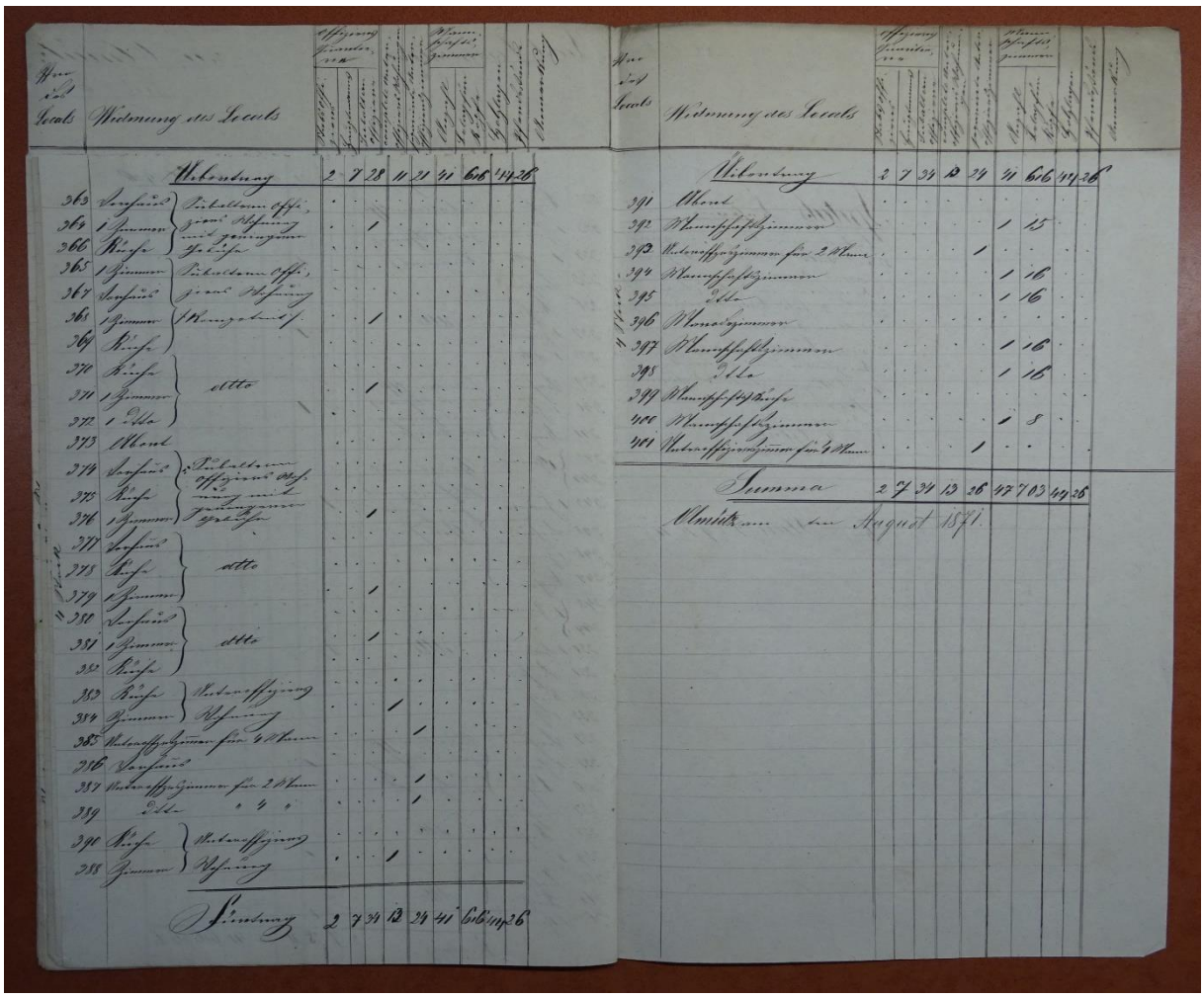

2h

4. Mapy a plány

Ministerstvo obrany, Agentura hospodaření s nemovitým majetkem, odbor správy nemovitého majetku Brno, spisovna, signatura 07 22 01 A Olomouc, Hanácké kasárny

1 Hanácké kasárny, situace, 1973.

2 Hanácké kasárny, půdorys přízemí, 1965.

3 Hanácké kasárny, půdorys 1. patra, 1973.

4 Hanácké kasárny, půdorys 2. patra, 1973.

5 Hanácké kasárny, půdorys 3. patra, nedatováno.

6 Hanácké kasárny, půdorys 4. patra, 1973.

7 Hanácké kasárny, příčné řezy A-A, B-B, 1960.

8 Olomouc, Hanácké kasárny, plán úpravy nádvoří, 1980.

A – textová část

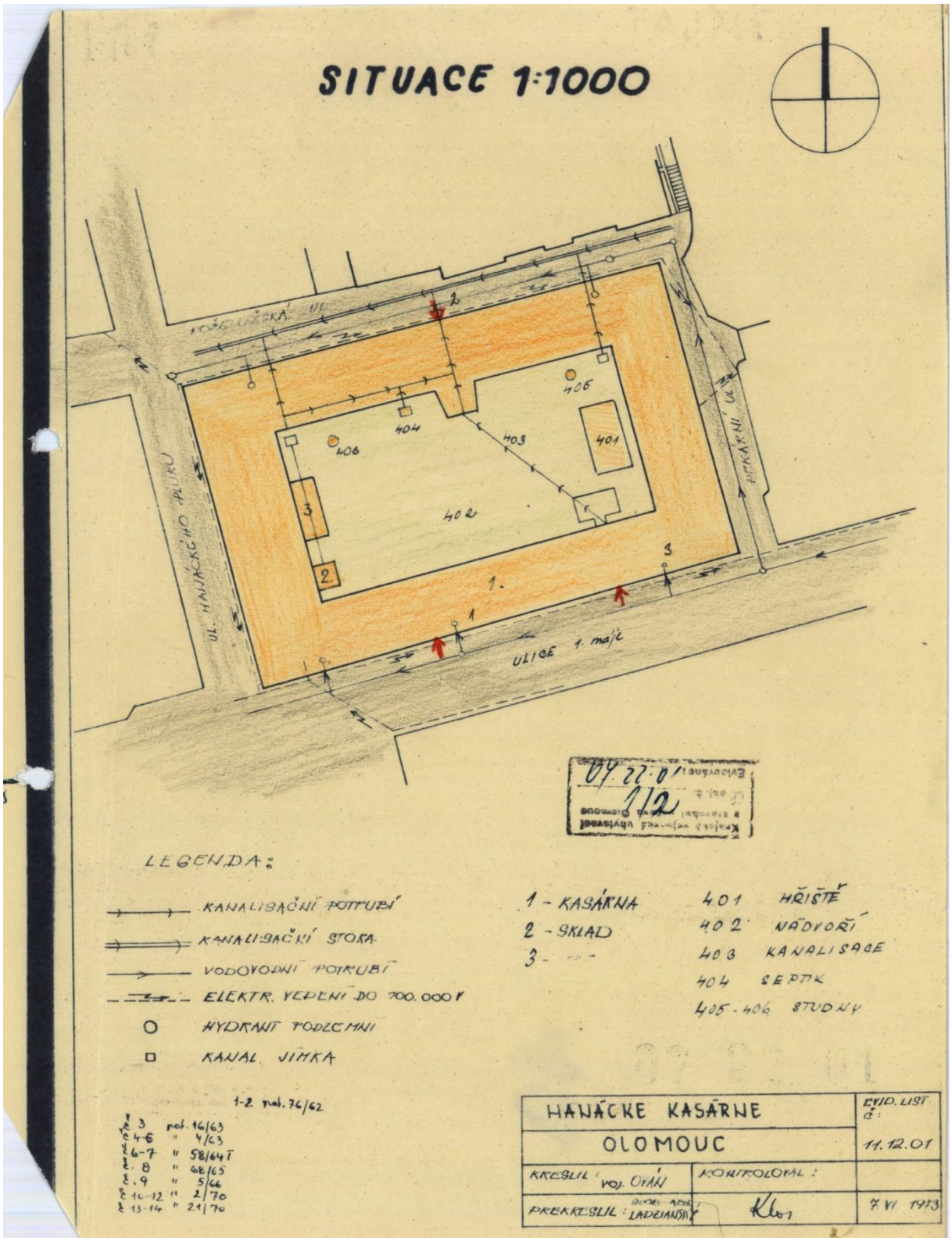

1 Hanácké kasárny, situace, 1973.

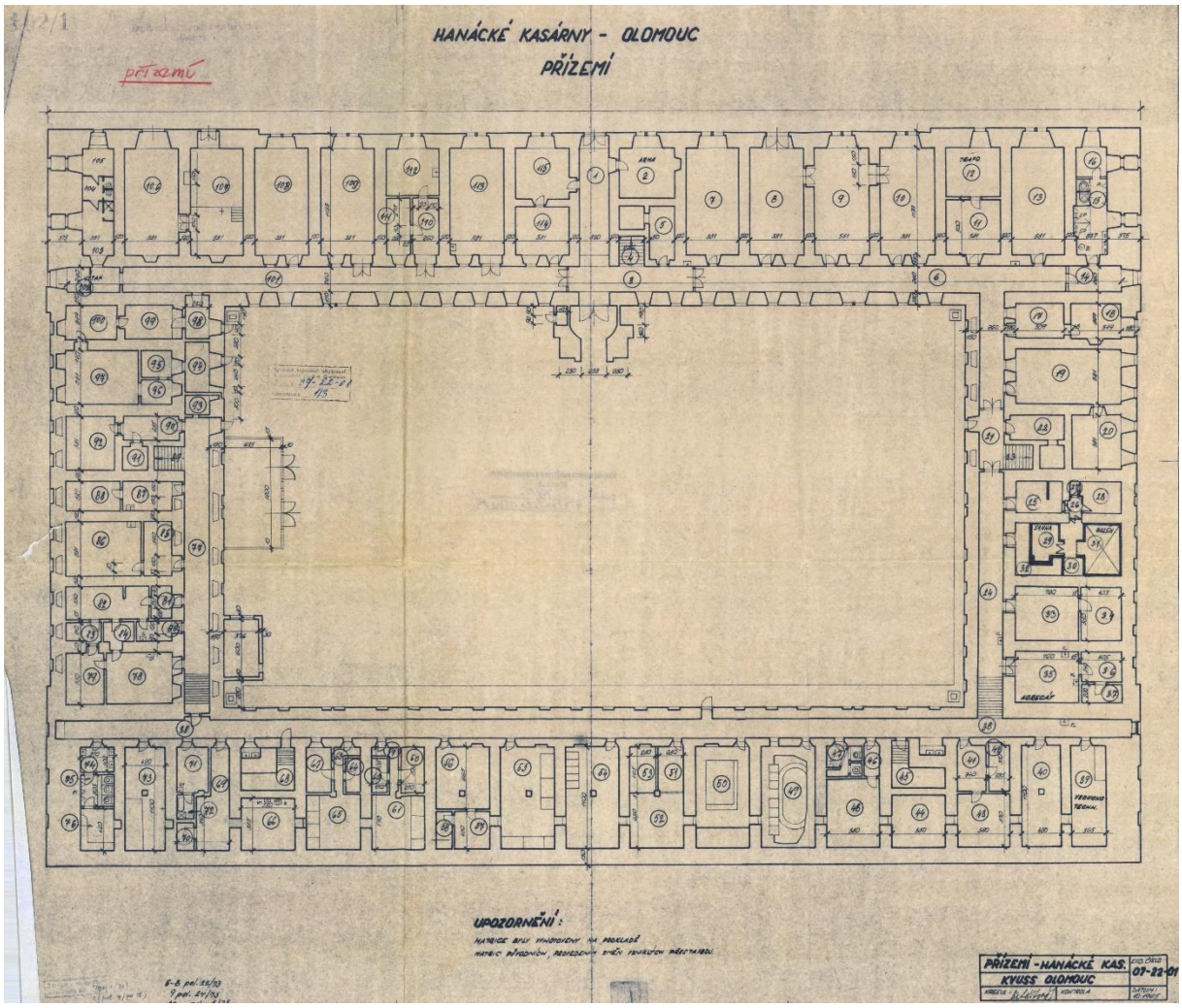

2 Hanácké kasárny, půdorys přízemí, 1965.

A – textová část

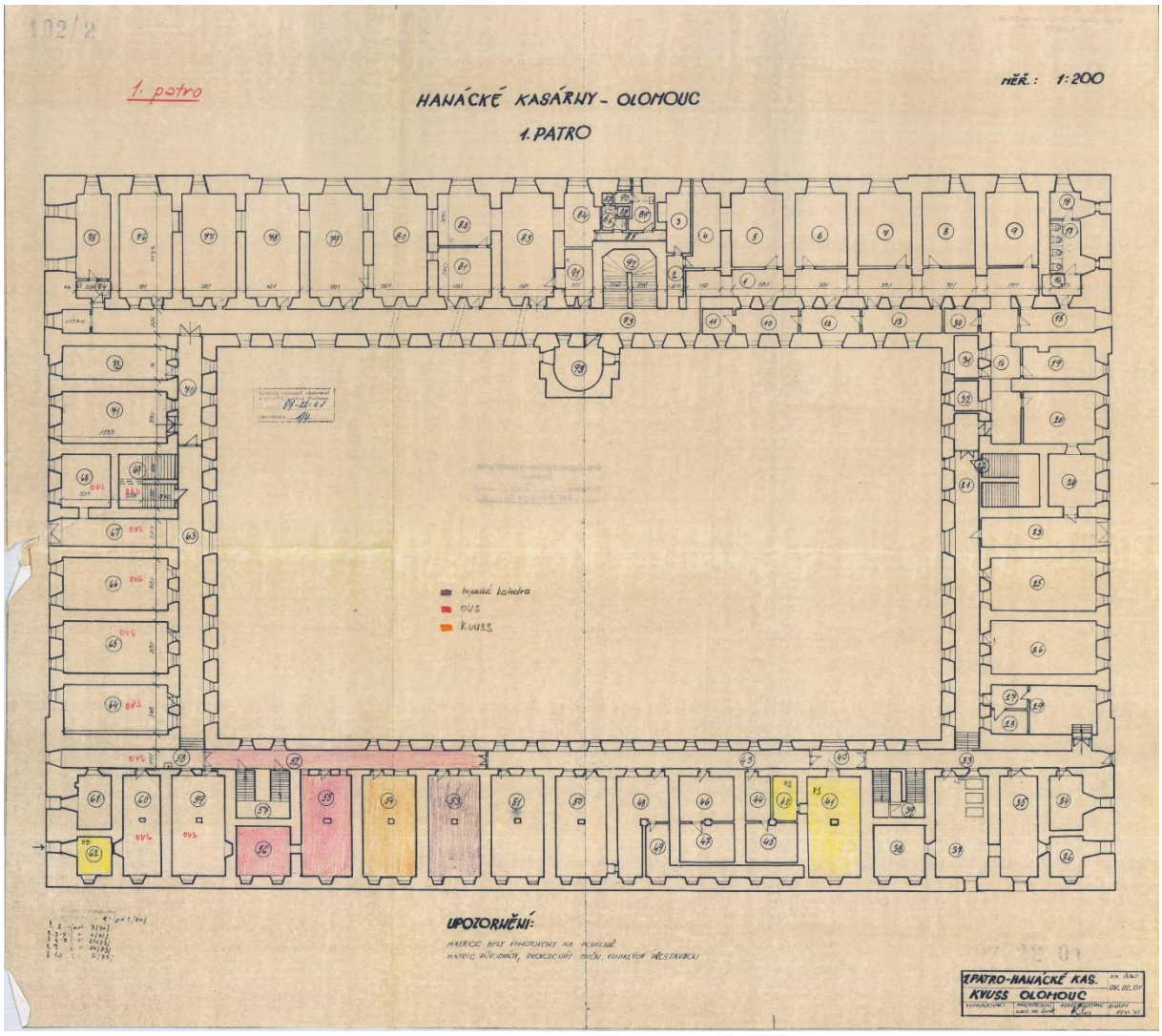

3 Hanácké kasárny, půdorys 1. patra, 1973.

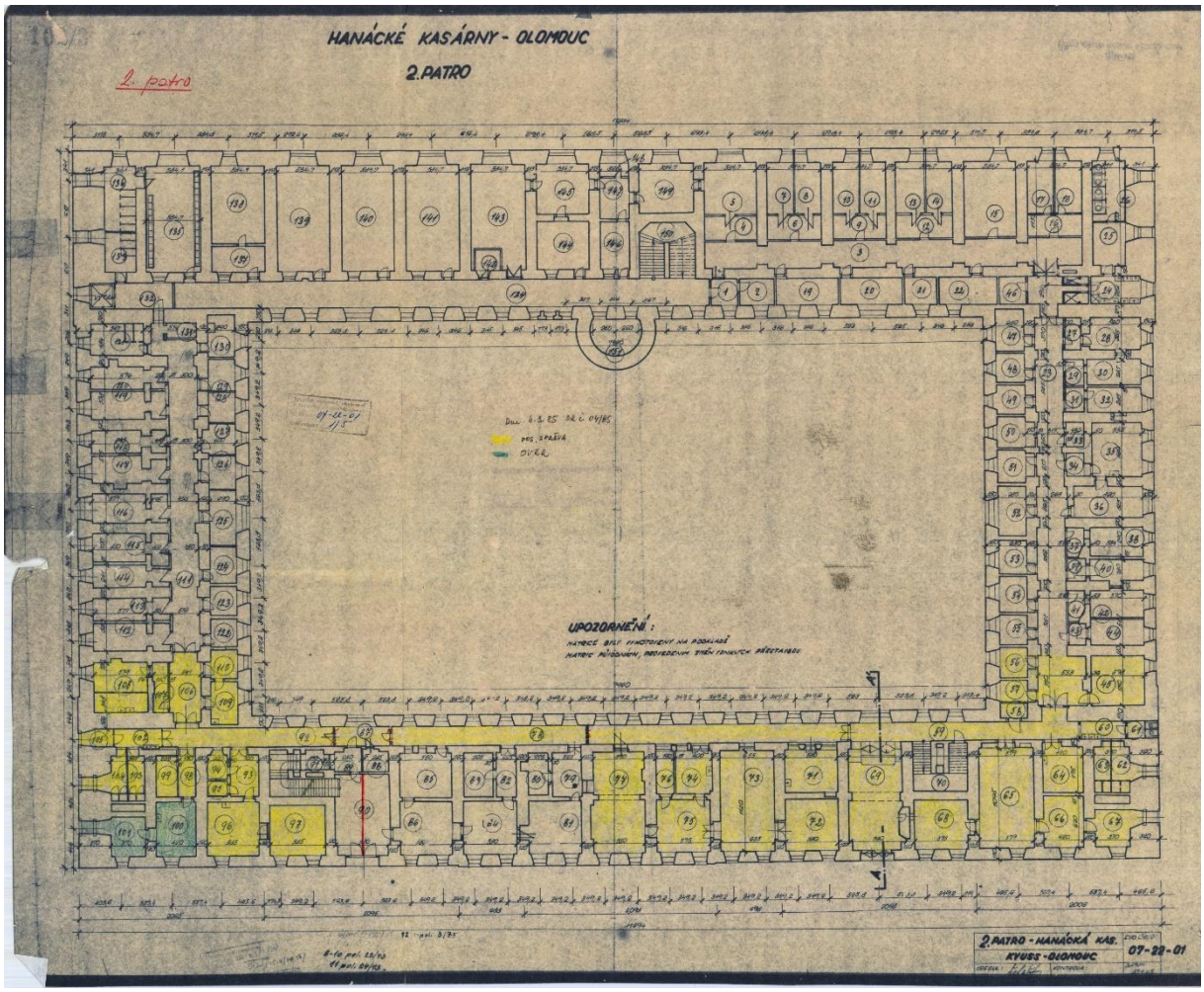

4 Hanácké kasárny, půdorys 2. patra, 1973

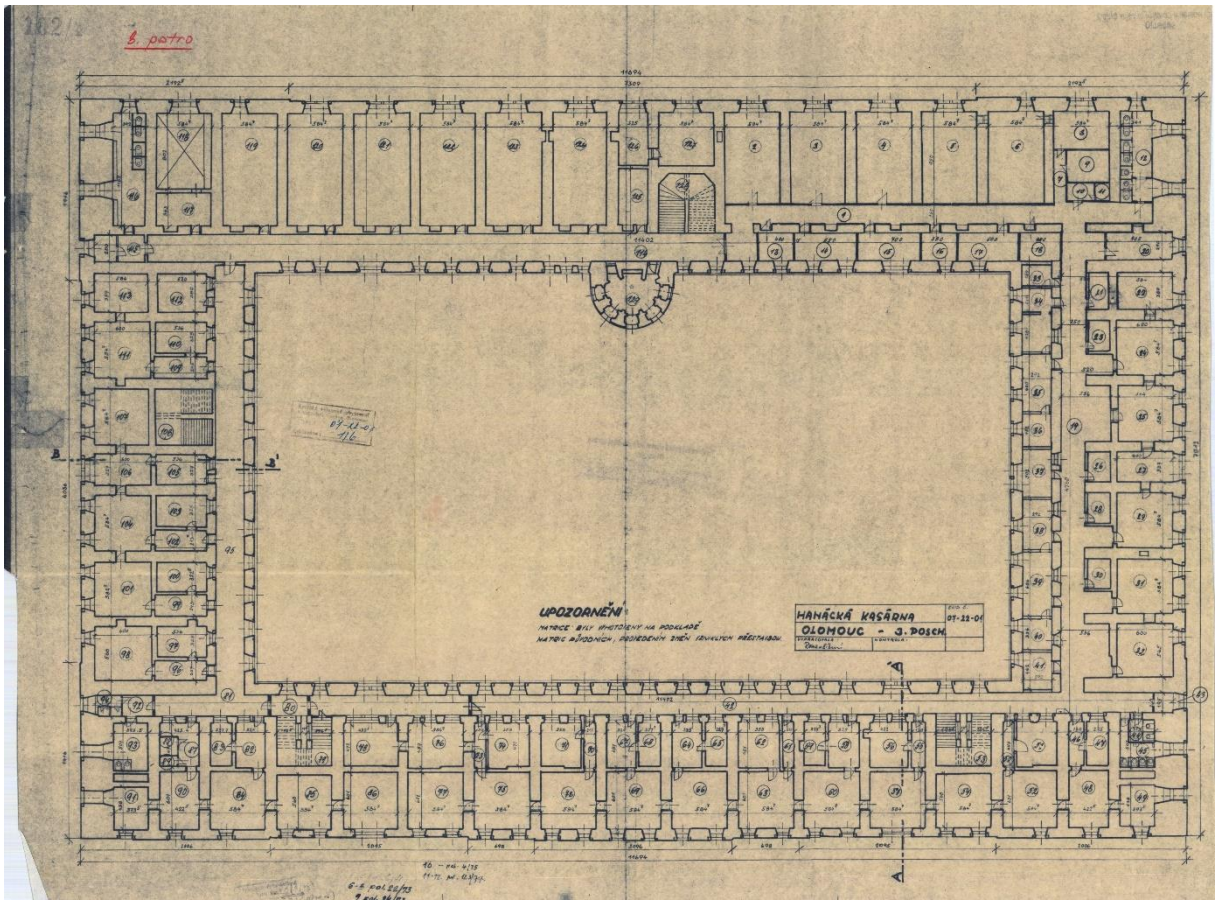

5 Hanácké kasárny, půdorys 3. patra, nedatováno

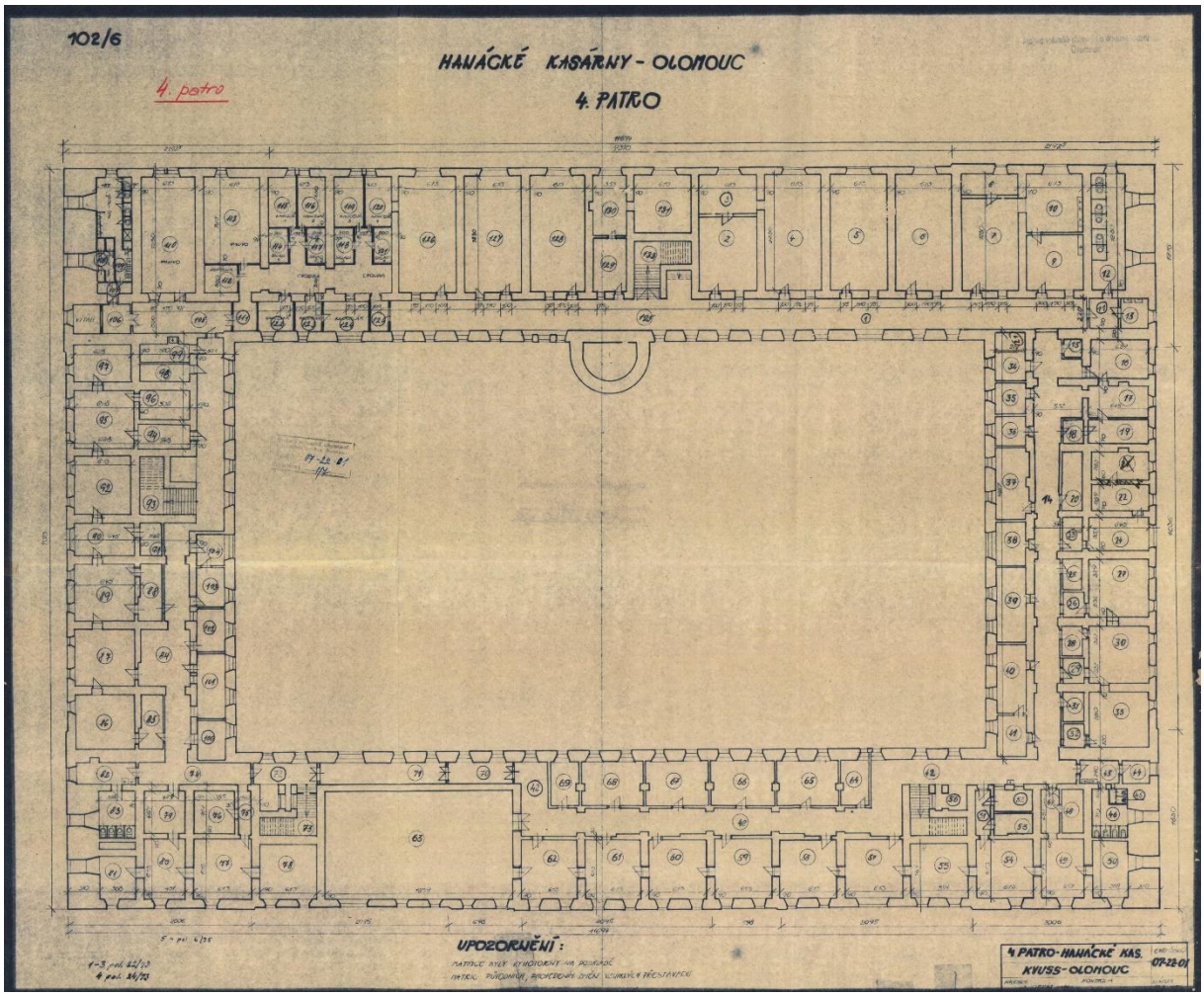

6 Hanácké kasárny, půdorys 4. patra, 1973

A – textová část

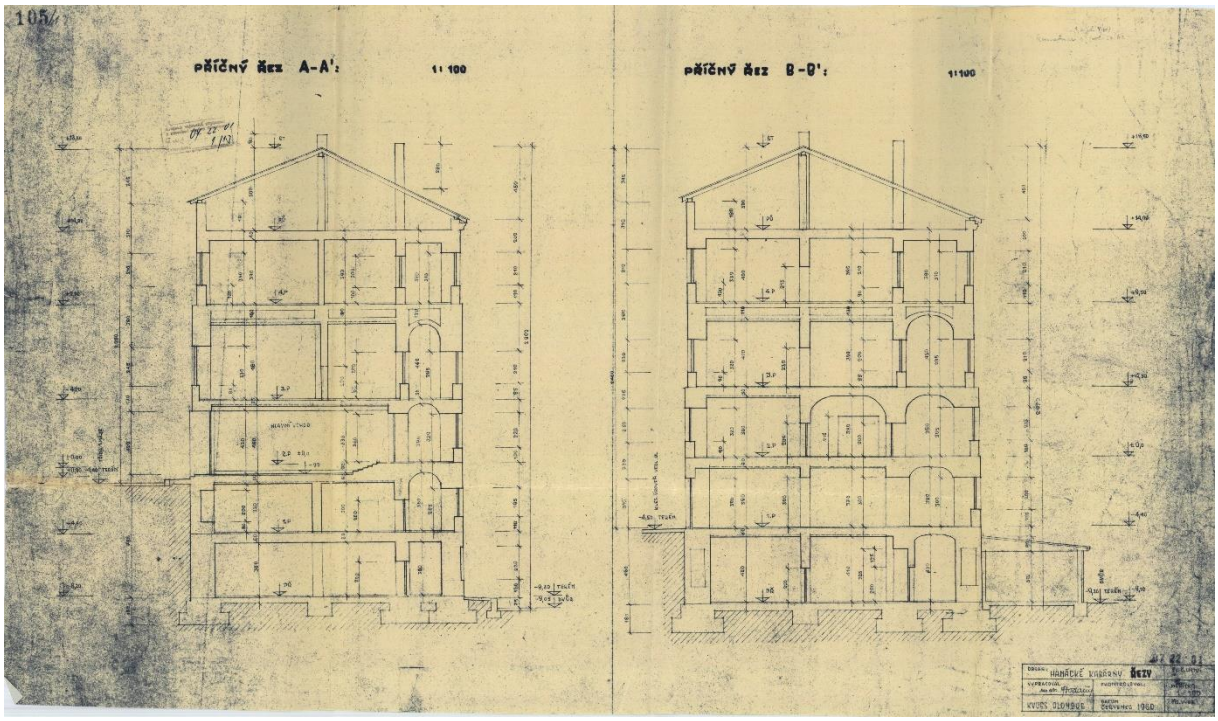

7 Hanácké kasárny, příčné řezy A-A, B-B, 1960

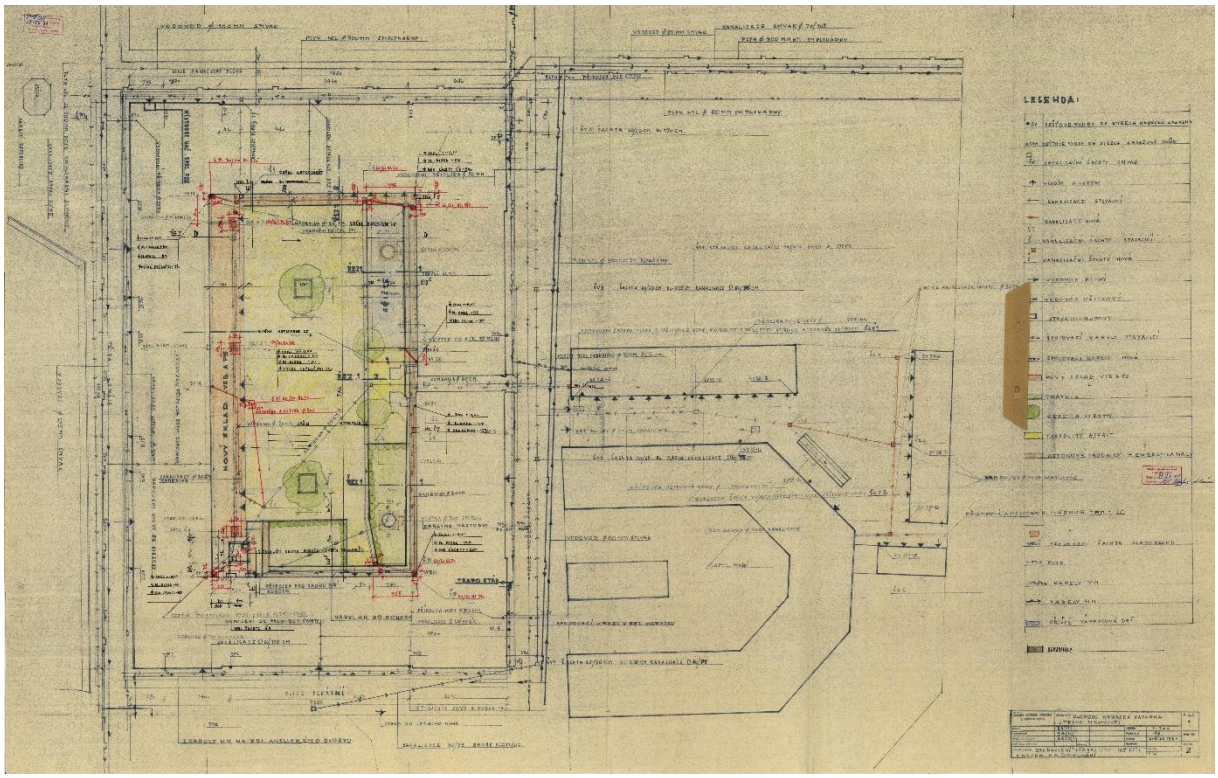

8 Olomouc, Hanácké kasárny, plán úpravy nádvoří, 1980

Soupis plánů z VHA Praha

Vše uloženo: VÚA Praha – VHA, fond Stavební ředitelství IV. sbor, obyčejné spisy (B spisy), 1937, inv. č. 1520, karton 5.

01 Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys I. poschodí, Vladimír Novotný stavitel, nedatováno (1937)

02 Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys II. poschodí, Vladimír Novotný stavitel, nedatováno (1937)

03 Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys III. poschodí, Vladimír Novotný stavitel, nedatováno (1937)

04 Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys IV. poschodí, Vladimír Novotný stavitel, nedatováno (1937)

05 Hanácké kasárny v Olomouci, adaptace místností č. 265 a 267 na čekárnu pro velitelství pluku, položení keramické dlažby ve II. patře budovy, Vladimír a Alois Novotný, stavitel, tesařský mistr, prosinec 1937.

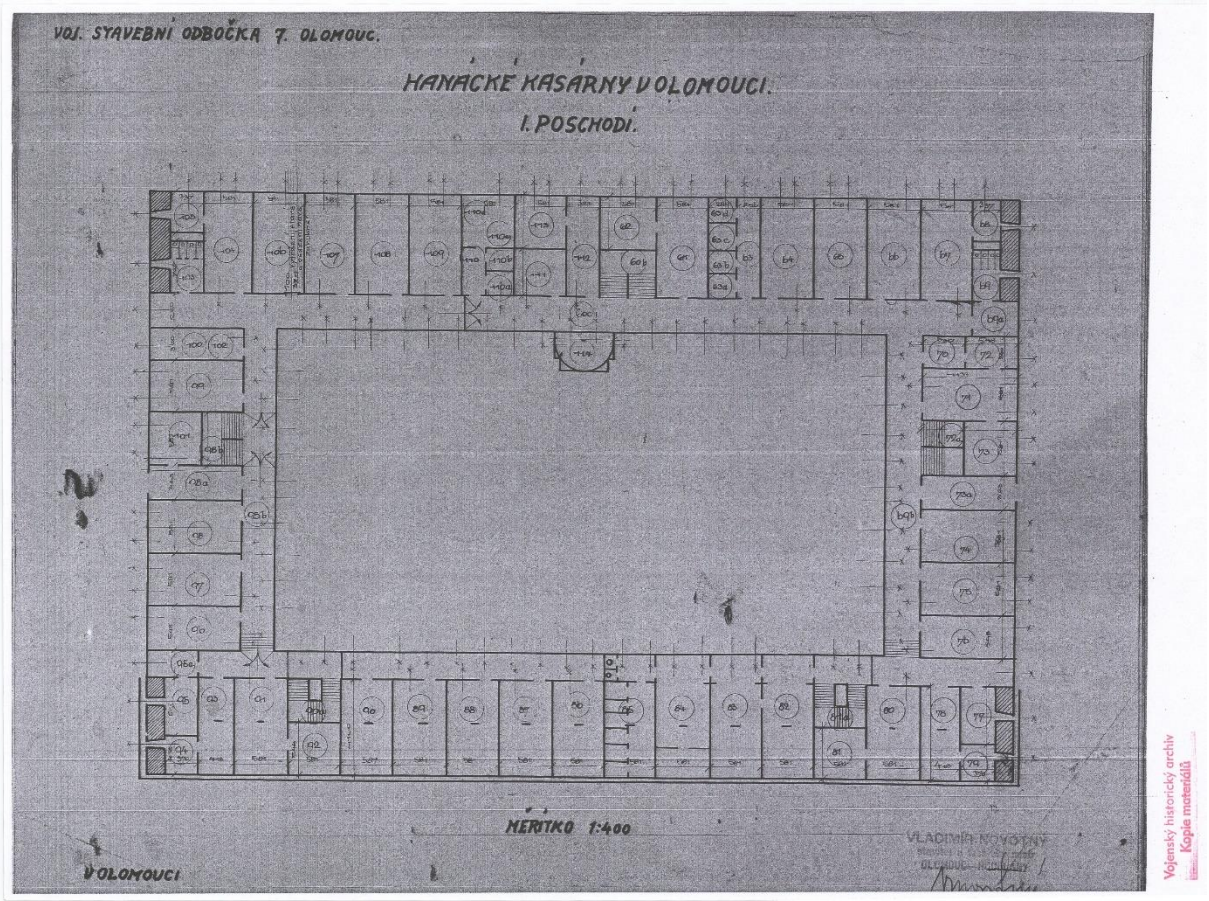

01 Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys I. poschodí, Vladimír Novotný stavitel, nedatováno (1937)

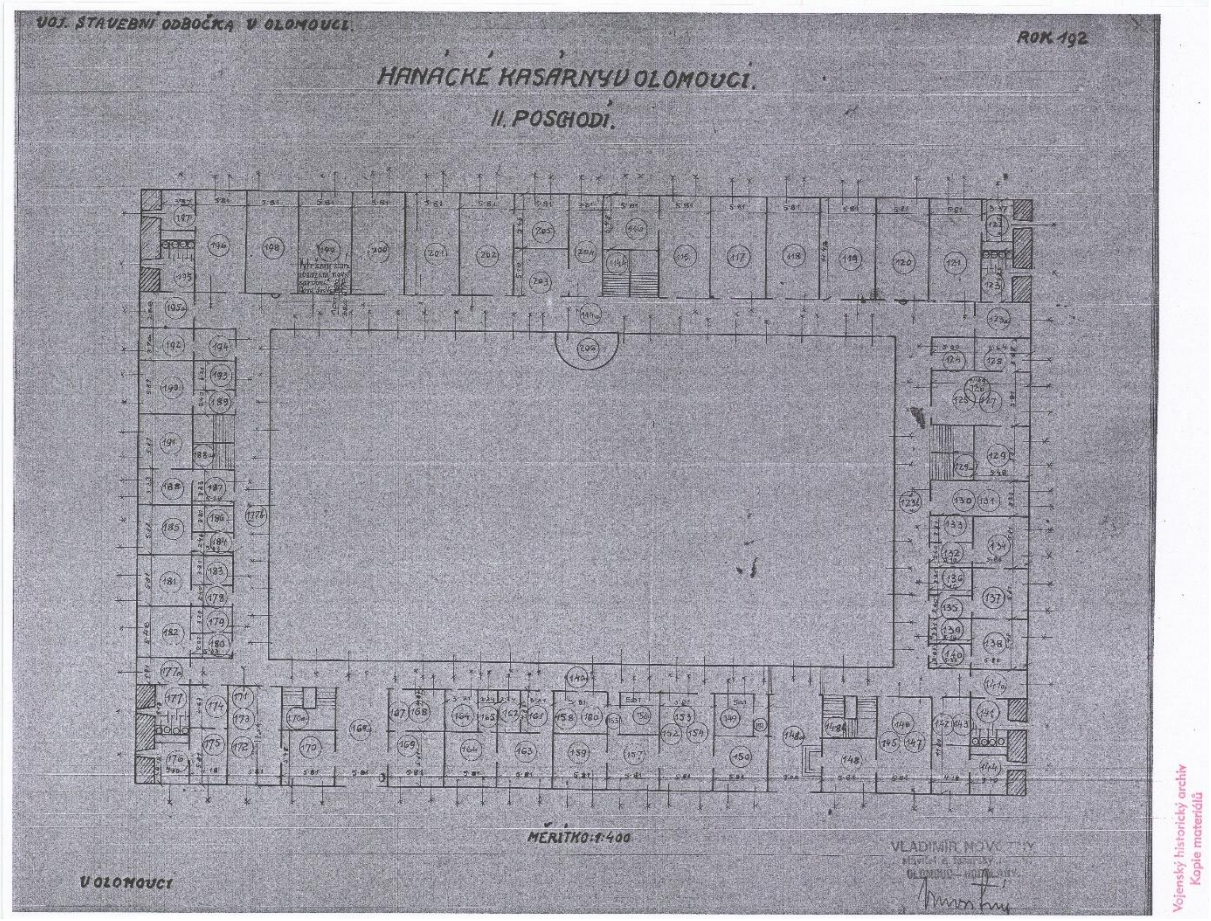

02 Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys II. poschodí, Vladimír Novotný stavitel, nedatováno (1937)

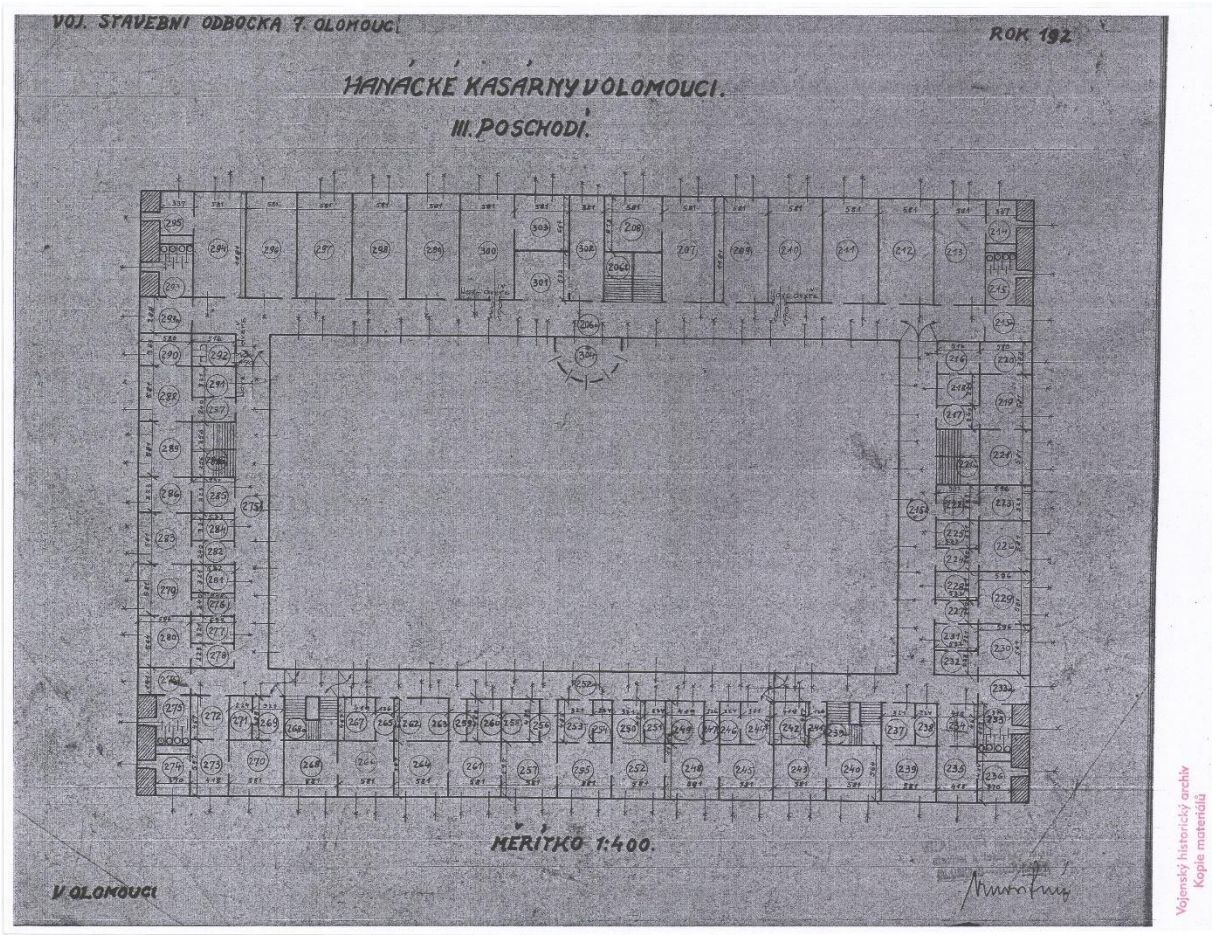

03 Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys III. poschodí, Vladimír Novotný stavitel, nedatováno (1937)

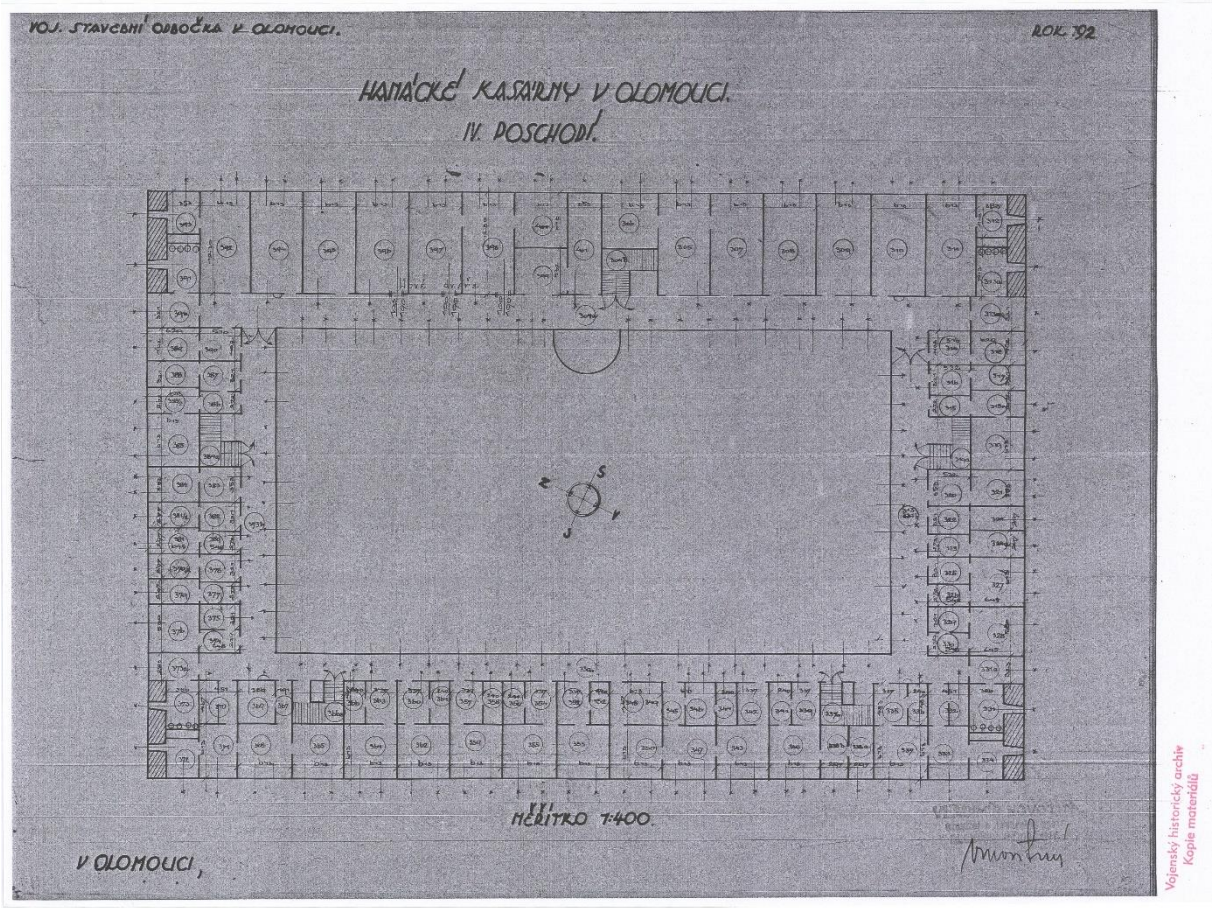

04 Hanácké kasárny v Olomouci, půdorys IV. poschodí, Vladimír Novotný stavitel, nedatováno (1937)

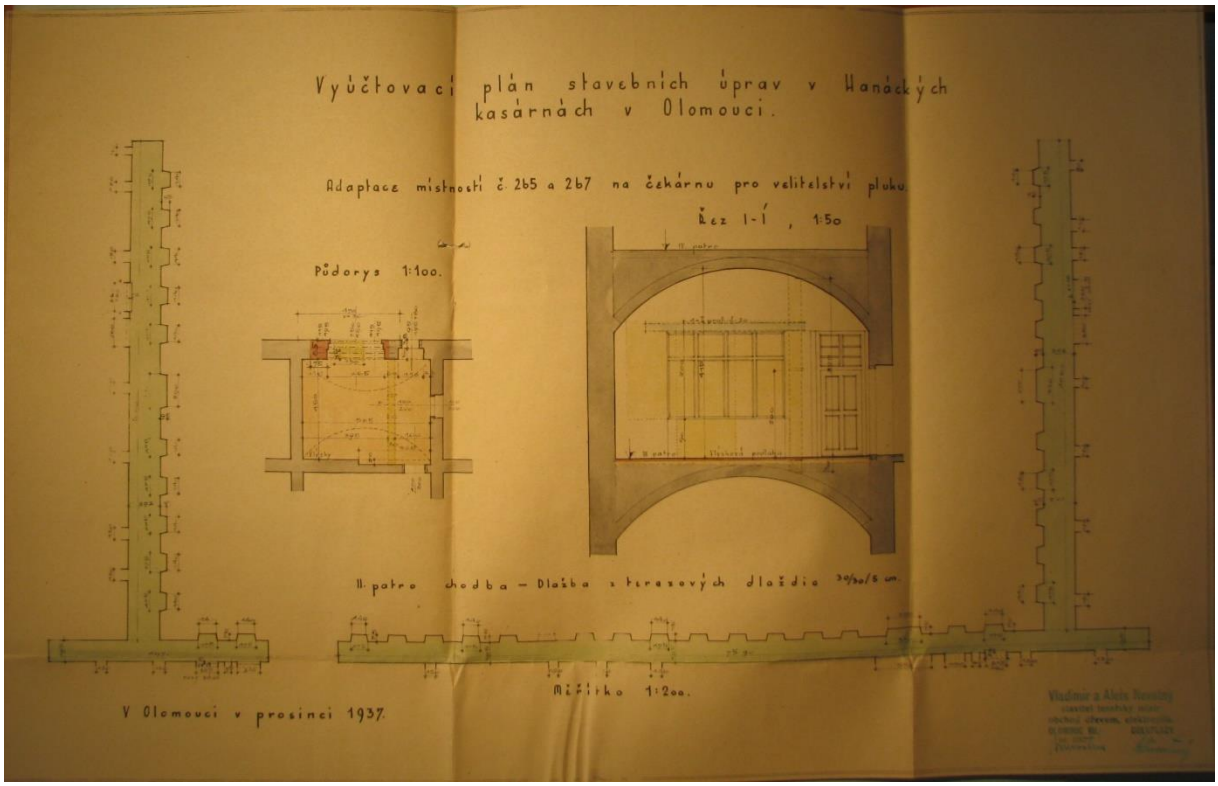

05 Hanácké kasárny v Olomouci, adaptace místností č. 265 a 267 na čekárnu pro velitelství pluku, položení keramické dlažby ve II. patře budovy, Vladimír a Alois Novotný, stavitel, tesařský mistr, prosinec 1937.

Plány ÚZVSM - soupis

1951

Stavební spis 163.51-11.080 – plány:

1. Speciální stavba 163.51-11.080, půdorys II. suterénu (1. podlaží), duben 1951
2. Speciální stavba 163.51-11.080, půdorys I. suterénu (2. podlaží), květen 1951
3. Speciální stavba 163.51-11.080, květen 1951, základy, klimatizační a topné kanály, květen 1951
4. Speciální stavba 163.51-11.080, řez A-A´, duben 1951
5. Speciální stavba 163.51-11.080, řez B-B´, květen 1951
6. Speciální stavba 163.51-11.080, řez C-C´, květen 1951
7. Speciální stavba 163.51-11.080, řez D-D´, duben 1951
8. Speciální stavba 163.51-11.080, detail úprav podlah, květen 1951
9. Speciální stavba 163.51-11.080, detail napojení do žumpy, květen 1951
10. Speciální stavba 163.51-11.080, oprava komínu, květen 1951

Stavební spis 136.51-11.080 – plány:

11. Situace, květen 1951 (zákres kanalizace vedené od žumpy v JV rohu nádvoří přes nádvoří a průjezdem do ulice Koželužské)

Stavební spis 3051-11.030 – plány:

12. Speciální stavba 3051-11.030, půdorys, *1. podlaží*, březen 1951
13. Speciální stavba 3051-11.030, vytápění, duben 1951
14. Speciální stavba 3051-11.030, detail rekonstrukce kotelny, květen 1951

1952

Stavební spis 12.315-1845.21 – plány:

15. Půdorys kuchyně v I. patře, únor 1952

Stavební spis* 12.754-3563.31 (*Projekt na montáž nákladního výtahu v rohu nádvoří, změna umístění do konce chodby; obnova palubkových podlah; obnova fasád na všech čtyřech křídlech) – plány:

16. Výtahová šachta, červenec 1952
17. Nákladní výtah, srpen 1952
18. Dispozice TNV 1000, 1952

1962

Stavební spis 1112.01 – plány:

19. Hanácké kasárny, IV. patro část, současný stav, březen 1962
20. Hanácké kasárny, řez příčný A-A´, březen 1962
21. Hanácké kasárny, řez podélný, současný stav, březen 1962

22. Hanácké kasárny, krov, současný stav, březen 1962
23. Hanácké kasárny, zasedací místnost a šatna, březen 1962
24. Hanácké kasárny, řez A-A´, březen 1962
25. Hanácké kasárny, řez B-B´, březen 1962
26. Hanácké kasárny, zasedací místnost a šatna, půdorys, březen 1962
27. Hanácké kasárny, II. patro část, půdorys, březen 1962
28. Hanácké kasárny, IV. a II. patro, úpravy, březen 1962

1971

Stavební spis 1112.01 – plány:

29. Sauna, půdorys, povoleno 1969
30. Rekonstrukce soc. zařízení, IV. patro, III. etapa, leden 1971.
31. Rekonstrukce soc. zařízení, přízemí, I. patro, nový stav, IV. etapa, leden 1971.
32. Rekonstrukce soc. zařízení, přízemí, nový stav, IV. etapa, leden 1971.
33. Rekonstrukce soc. zařízení, II. patro, nový stav, IV. etapa, leden 1971.
34. Rekonstrukce soc. zařízení, III. patro, nový stav, IV. etapa, leden 1971.

1975

Stavební spis 1112.01 – plány:

35. Rekonstrukce části chodby 3. patra, půdorys, 1975

1978

Stavební spis 1112.01 – plány:

36. Úpravy dílen PS KVUSS, půdorys, listopad 1978

1975-1977

Stavební spis nečíslován

37. Hanácká kasárna, severní křídlo, rekonstrukce dolní kotelny, 1976

1970 - (1988)

Stavební spis, svépomocné akce 07-22-01 – plány:

38. Kino 80 na rotě kpt. Valáška, půdorys, řezy, 1967
39. Kino 80 na rotě kpt. Valáška, výkres detailů, 1967
40. Bufet KVUSS, půdorys vnitřních zařízení, 1989

1976 (1978)-1981 (1988)

Stavební spisy GO fasád I. stavba 55-16-941 – plány:

41. Hanácká kasárna, GO fasád I. stavba, pohled severní, Koželužská ulice, září 1976.

Stavební spisy GO fasád II. stavba 55-16-930-70 – plány:

42. Hanácká kasárna, GO fasád II. stavba, pohled východní, Pekární ulice, listopad 1976.
43. Hanácká kasárna, GO fasád II. stavba, pohled východní z komunikace, Pekární ulice, listopad 1976.

Stavební spisy GO fasád III. stavba 55-16-930-70 – plány:

44. Hanácká kasárna, GO fasád III. stavba, ulice Hanáckého pluku, příčné řezy F-F´, G-G´, H-H´, Pekární ulice, květen 1977.

45. Hanácká kasárna, GO fasád III. stavba, pohled západní, ulice Hanáckého pluku, duben 1977.
46. Hanácká kasárna, GO fasád III. stavba, pohled západní se zábradlím, ulice Hanáckého pluku, duben 1977.

Stavební spisy GO fasád IV. stavba 55-16-930-70 – plány:

47. Hanácká kasárna, GO fasád IV. stavba, pohled jižní, ulice 1. máje, červen 1977.
48. Hanácká kasárna, GO fasád IV. stavba, ulice Hanáckého pluku, příčné řezy I-I´, J-J´, K-K´, červen 1977.

Stavební spisy GO fasád V. stavba 55-16-941 – plány:

49. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní severovýchodní, leden 1977
50. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní jihozápadní, leden 1977
51. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní jihovýchodní, leden 1977
52. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní severozápadní, leden 1977
53. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní na věž SV a JZ, leden 1977

1996

Stavební spisy, akce 55-16-225 (072201 12 A – plány:

54. Hanácká kasárna, rekonstrukce vstupu, tř. 1. máje, půdorys, srpen 1996

2005

Stavební spisy drobné akce 072201 – plány:

55. Hanácká kasárna, oprava místností KVV, 4. NP, III. patro, půdorys, srpen 2005

1951

Stavební spis 163.51-11.080 – plány:

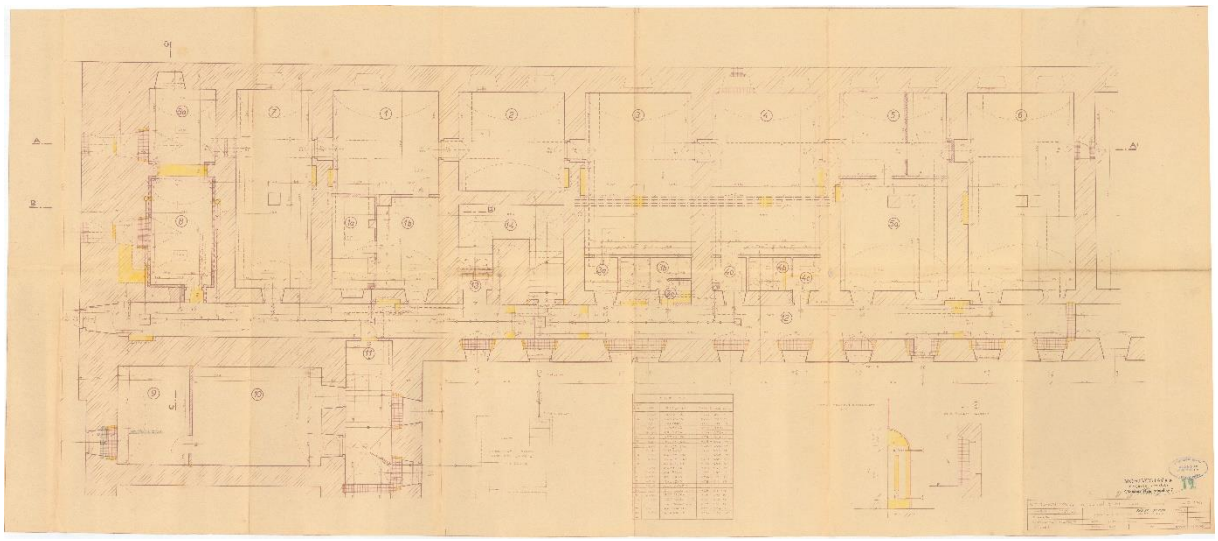

1. Speciální stavba 163.51-11.080, půdorys II. suterénu (1. podlaží), duben 1951

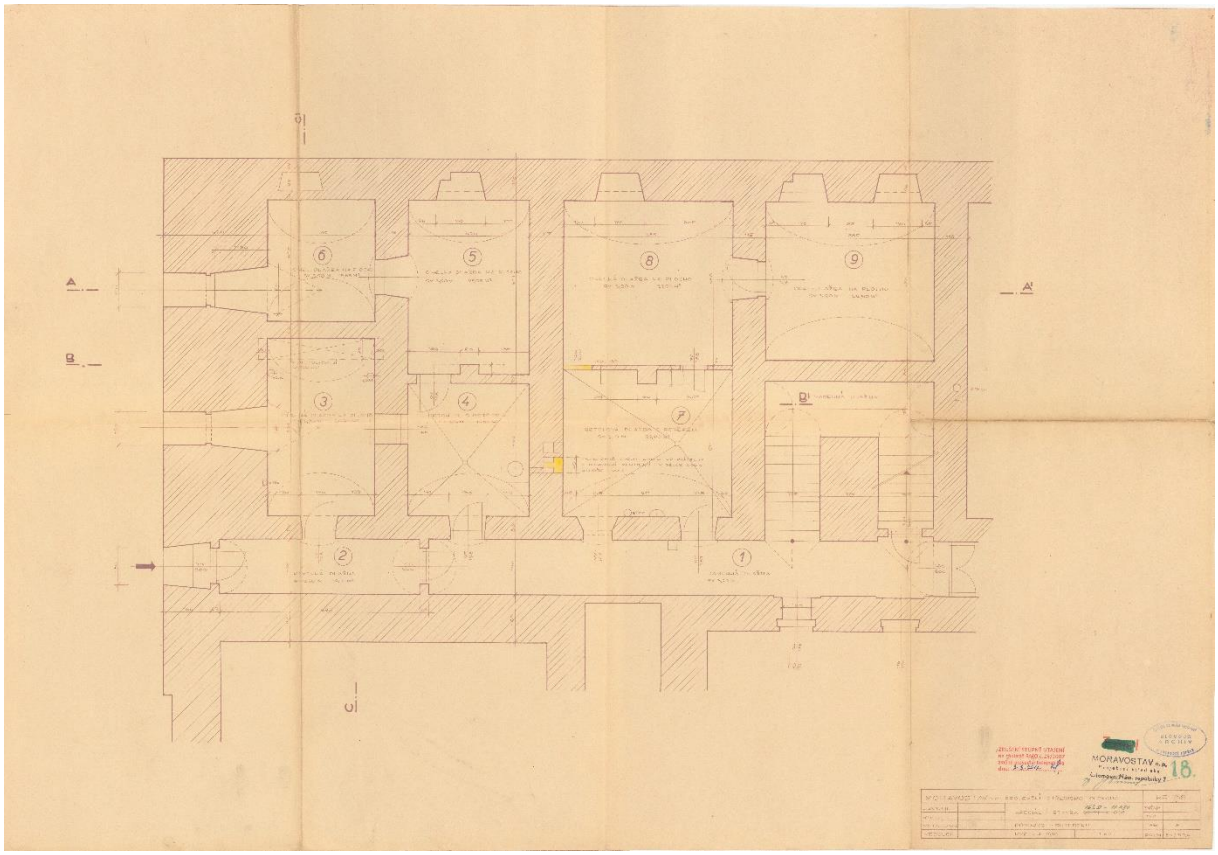

2. Speciální stavba 163.51-11.080, půdorys I. suterénu (2. podlaží), květen 1951

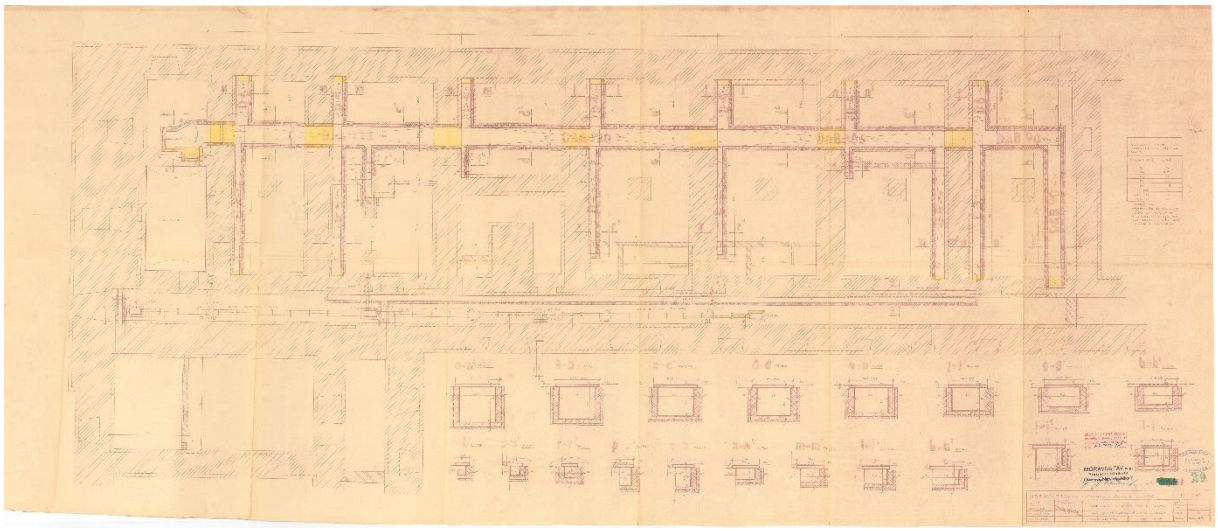

3. Speciální stavba 163.51-11.080, květen 1951, základy, klimatizační a topné kanály, květen 1951

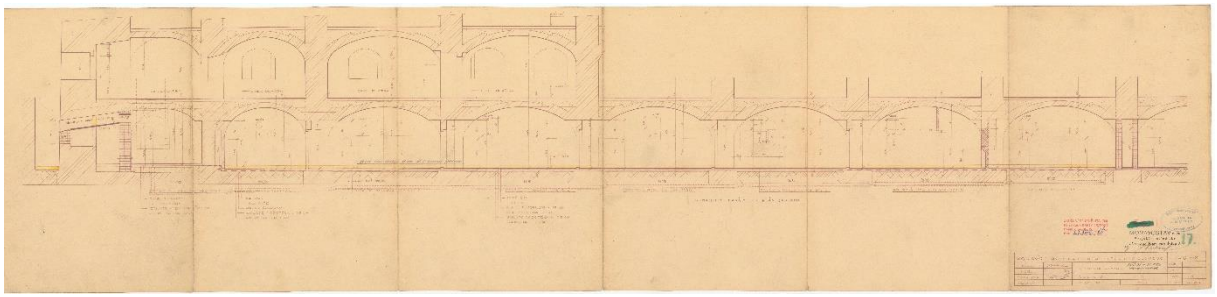

4. Speciální stavba 163.51-11.080, řez A-A´, duben 1951

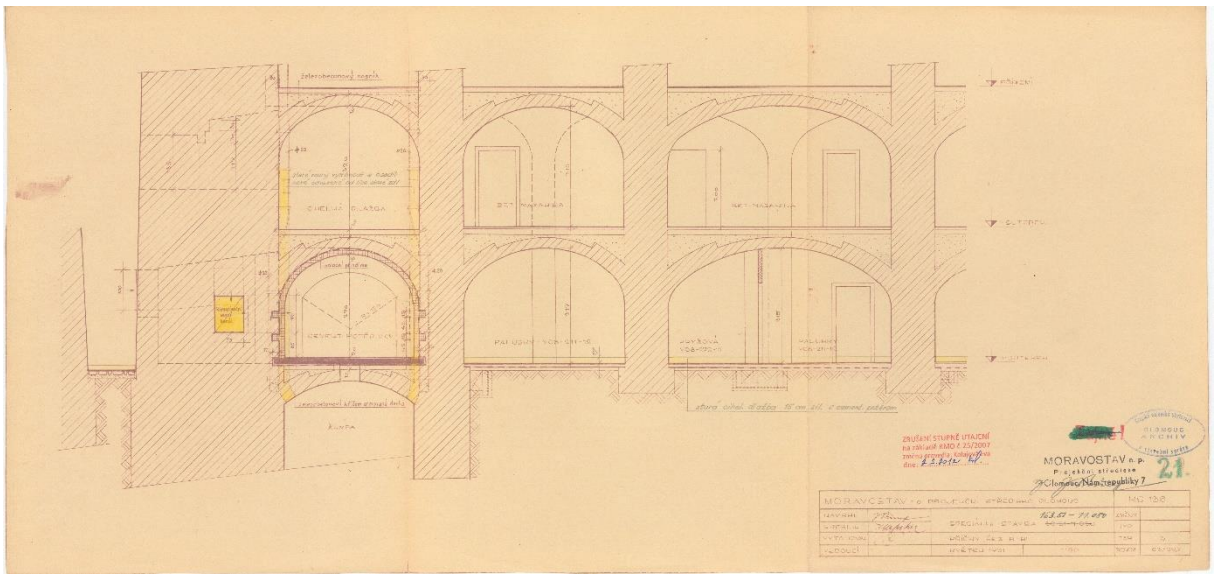

5. Speciální stavba 163.51-11.080, řez B-B´, květen 1951

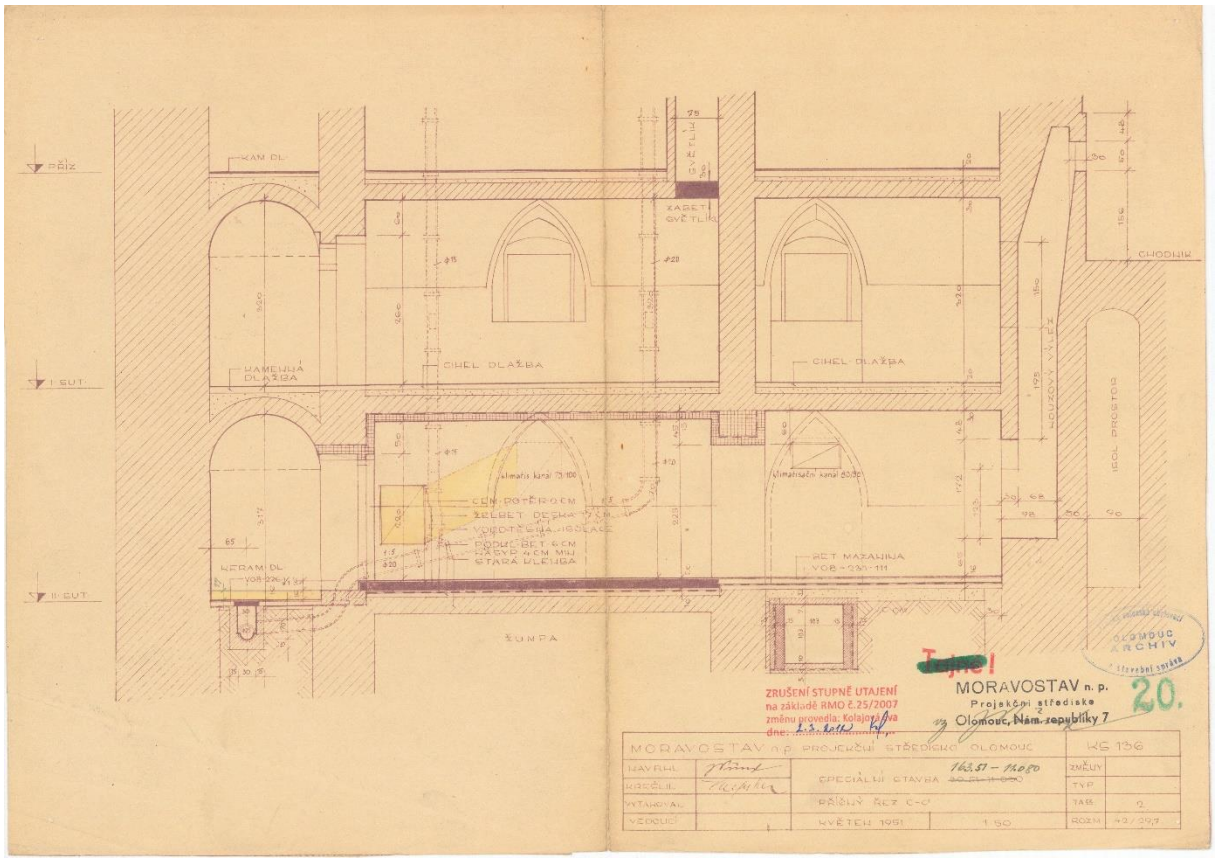

6. Speciální stavba 163.51-11.080, řez C-C´, květen 1951

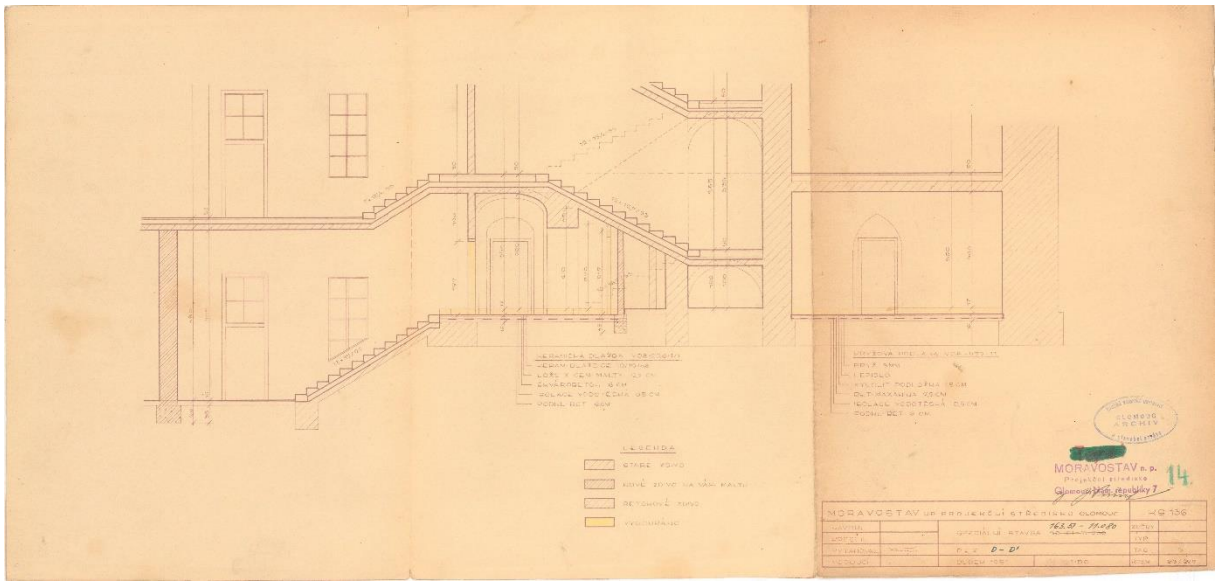

7. Speciální stavba 163.51-11.080, řez D-D´, duben 1951

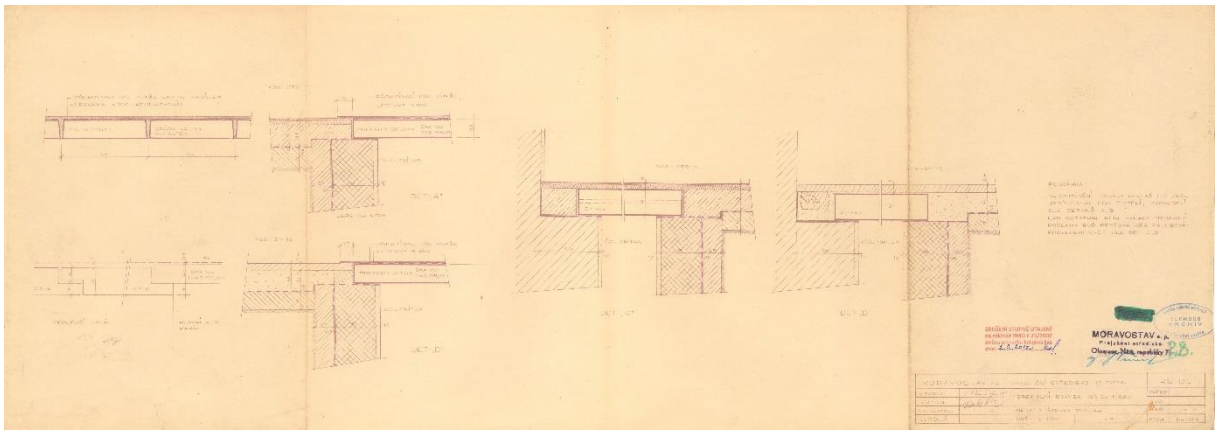

8. Speciální stavba 163.51-11.080, detail úprav podlah, květen 1951

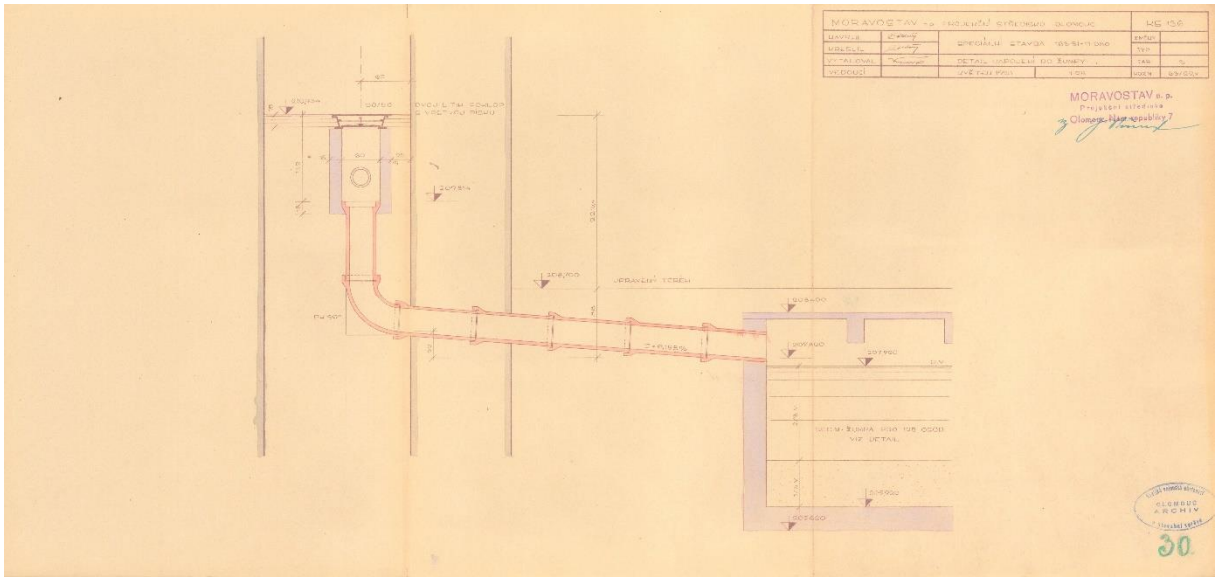

9. Speciální stavba 163.51-11.080, detail napojení do žumpy, květen 1951

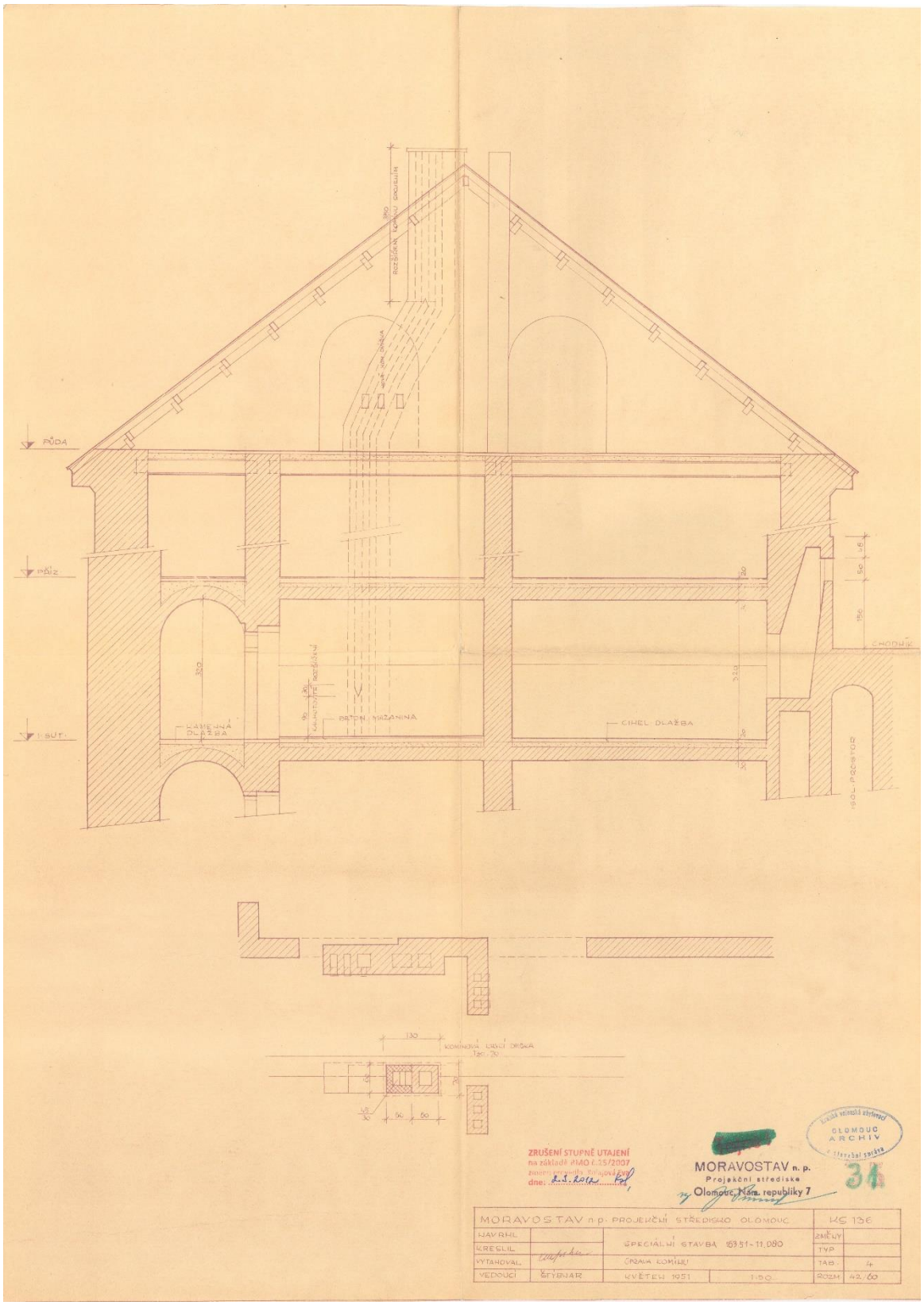

10. Speciální stavba 163.51-11.080, oprava komínu, květen 1951

Stavební spis 136.51-11.080 – plány:

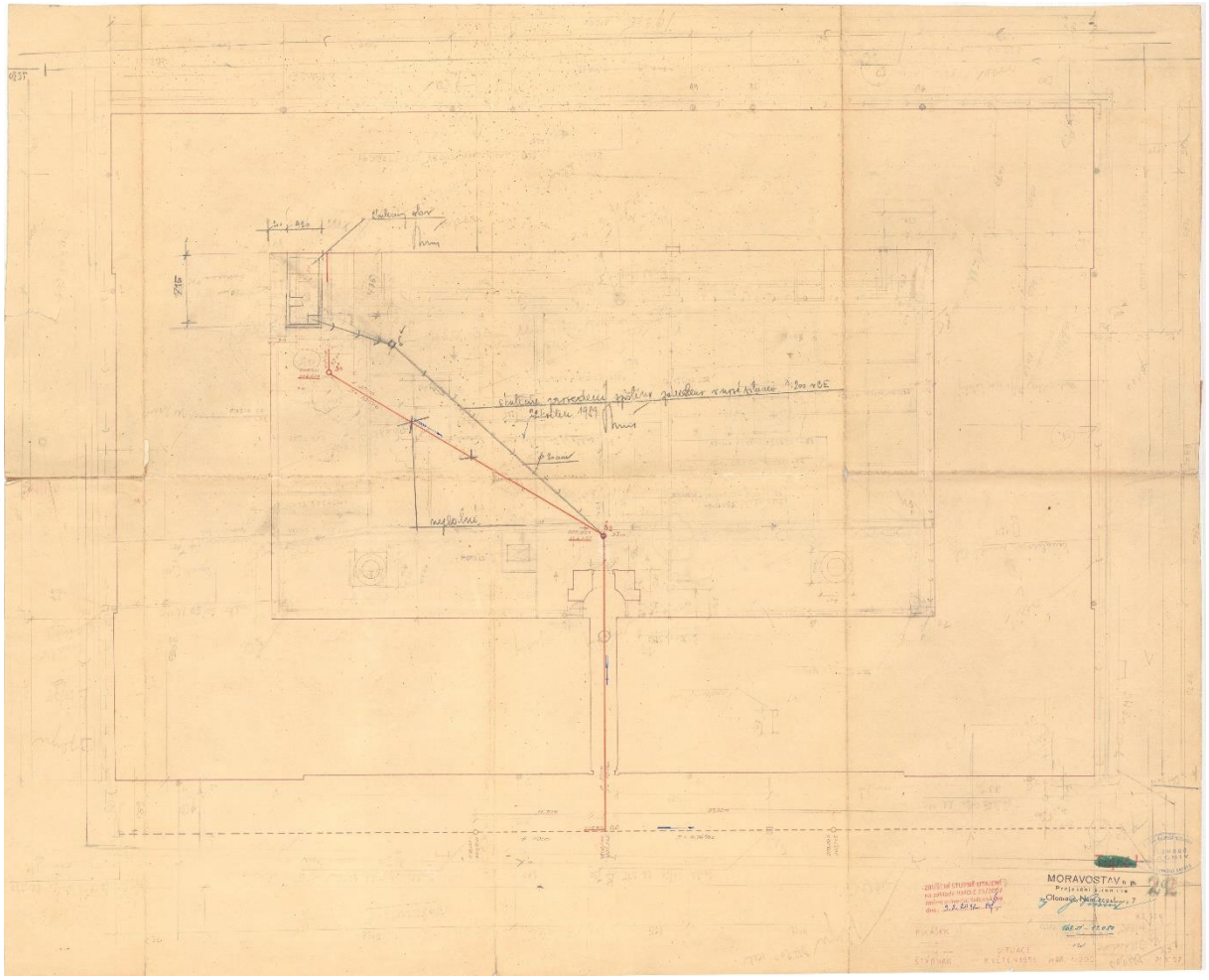

11. Situace, květen 1951 (zákres kanalizace vedené od žumpy v JV rohu nádvoří přes nádvoří a průjezdem do ulice Koželužské)

Stavební spis 3051-11.030 – plány:

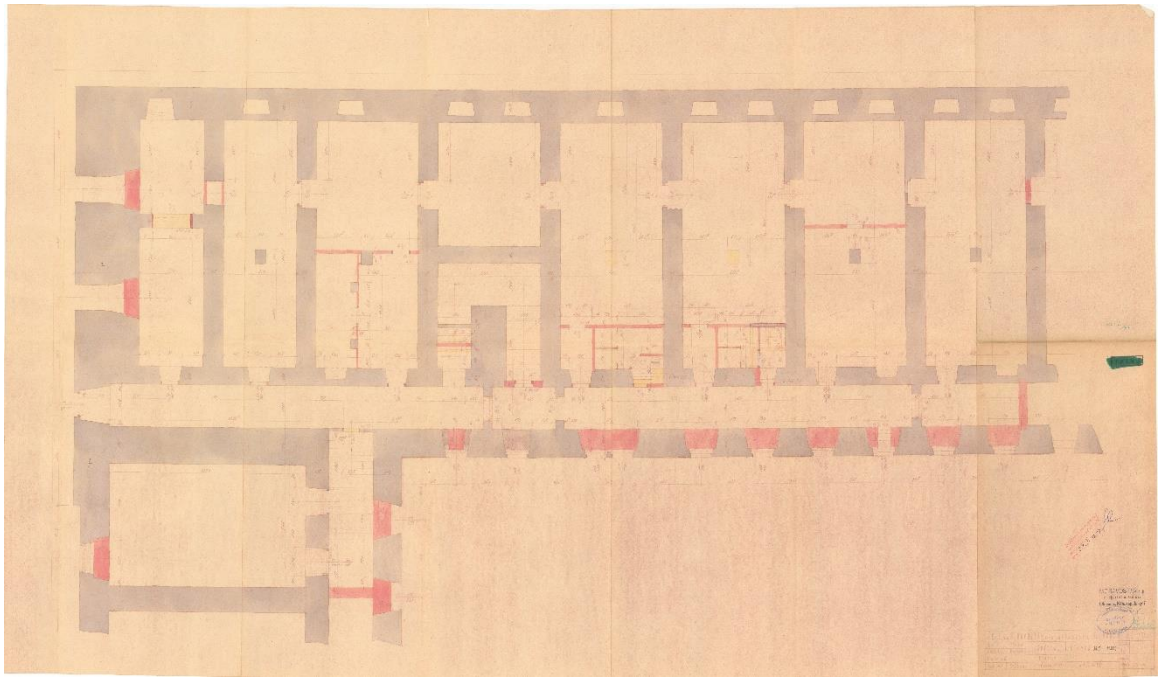

12. Speciální stavba 3051-11.030, půdorys, *1. podlaží*, březen 1951

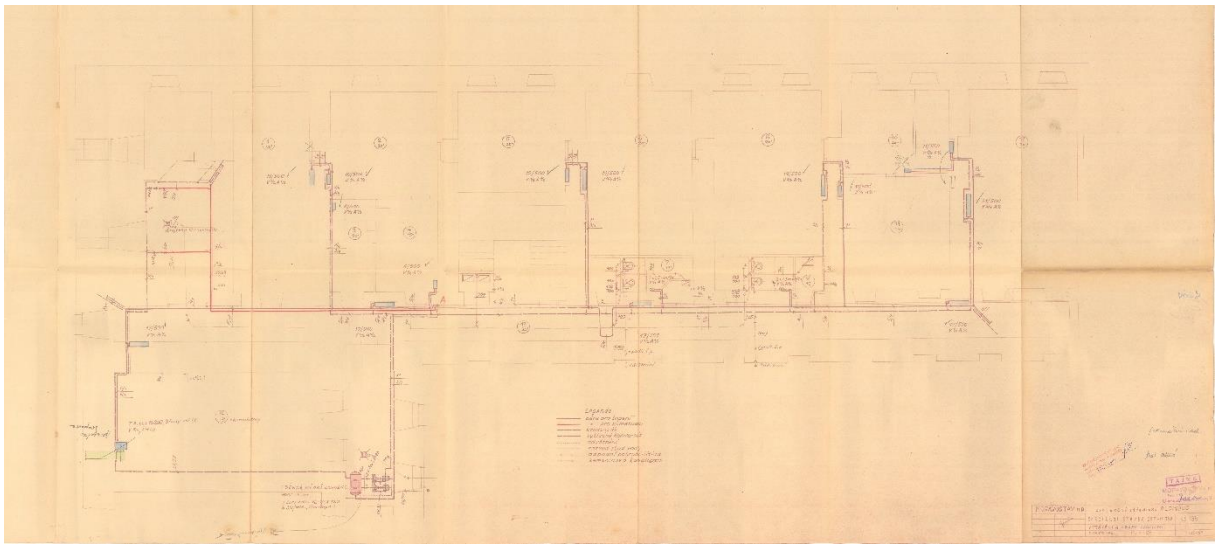

13. Speciální stavba 3051-11.030, vytápění, duben 1951

A – textová část

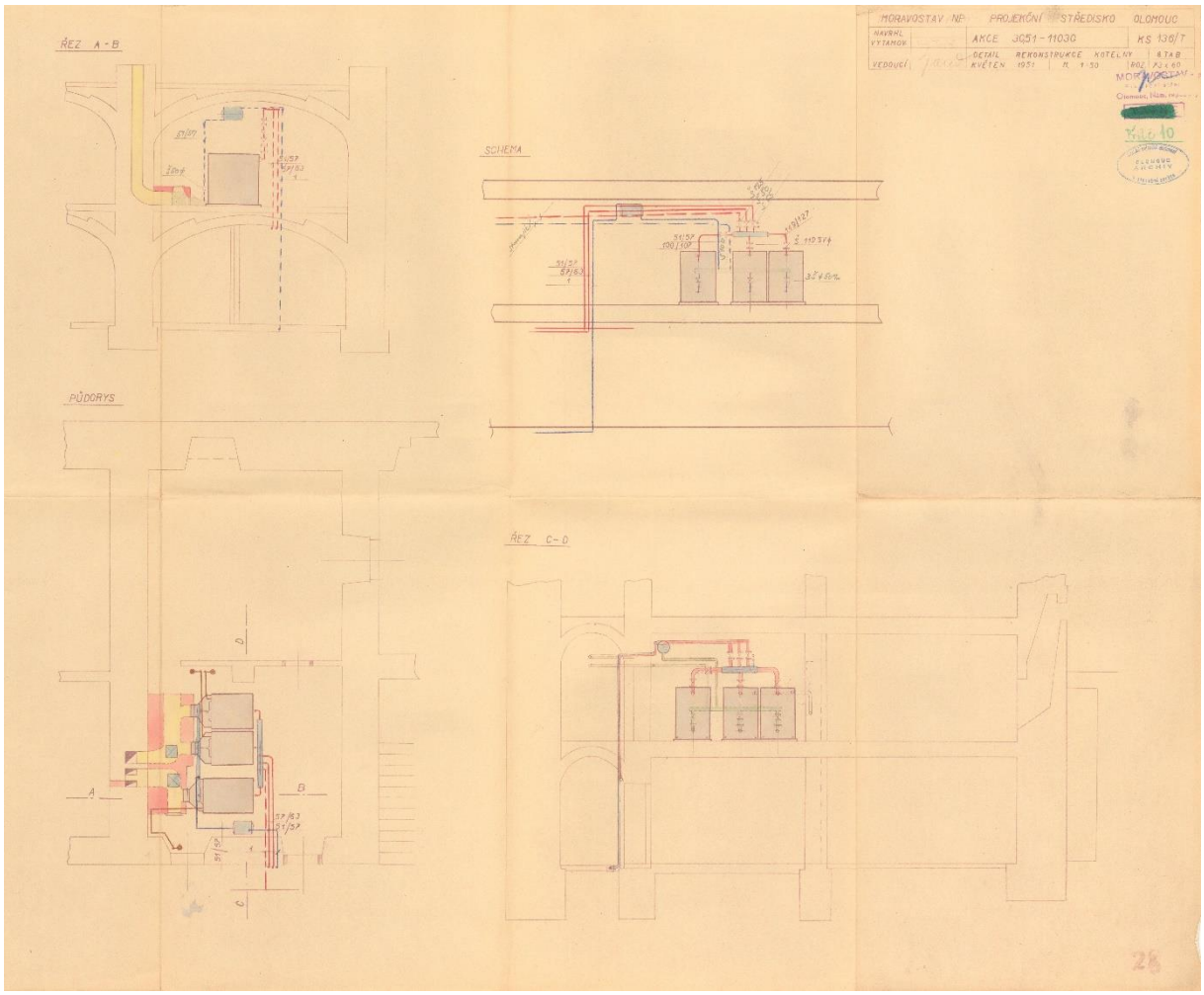

14. Speciální stavba 3051-11.030, detail rekonstrukce kotelny, květen 1951

1952

Stavební spis 12.315-1845.21 – plány:

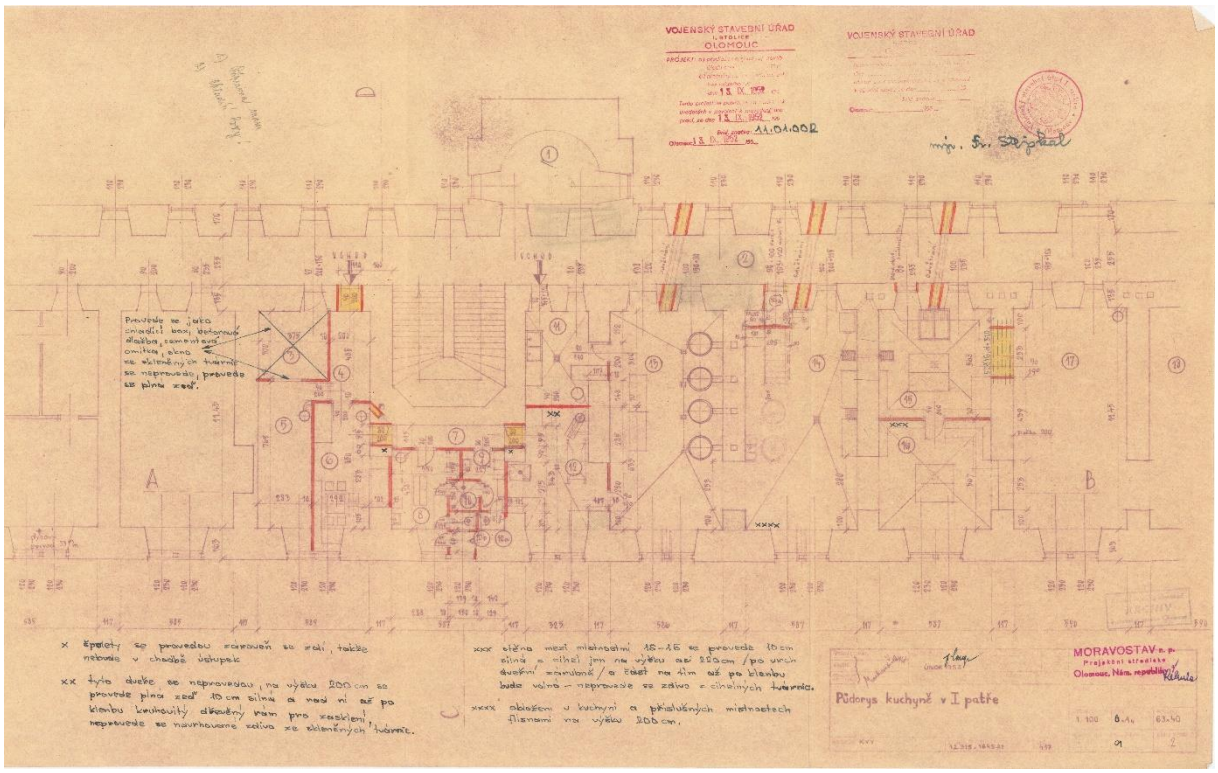

15. Půdorys kuchyně v I. patře, únor 1952

Stavební spis* 12.754-3563.31 (*Projekt na montáž nákladního výtahu v rohu nádvoří, změna umístění do konce chodby; obnova palubkových podlah; obnova fasád na všech čtyřech křídlech) – plány:

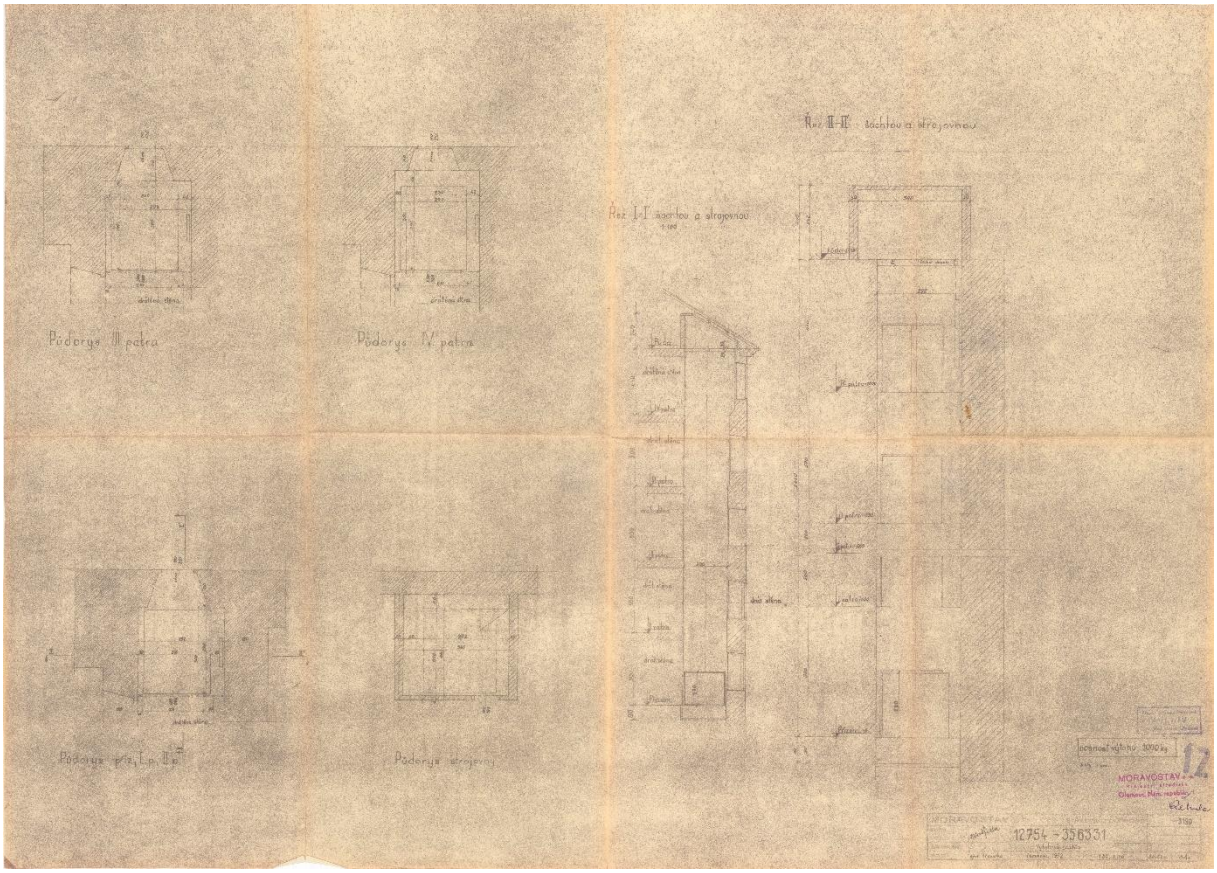

16. Výtahová šachta, červenec 1952

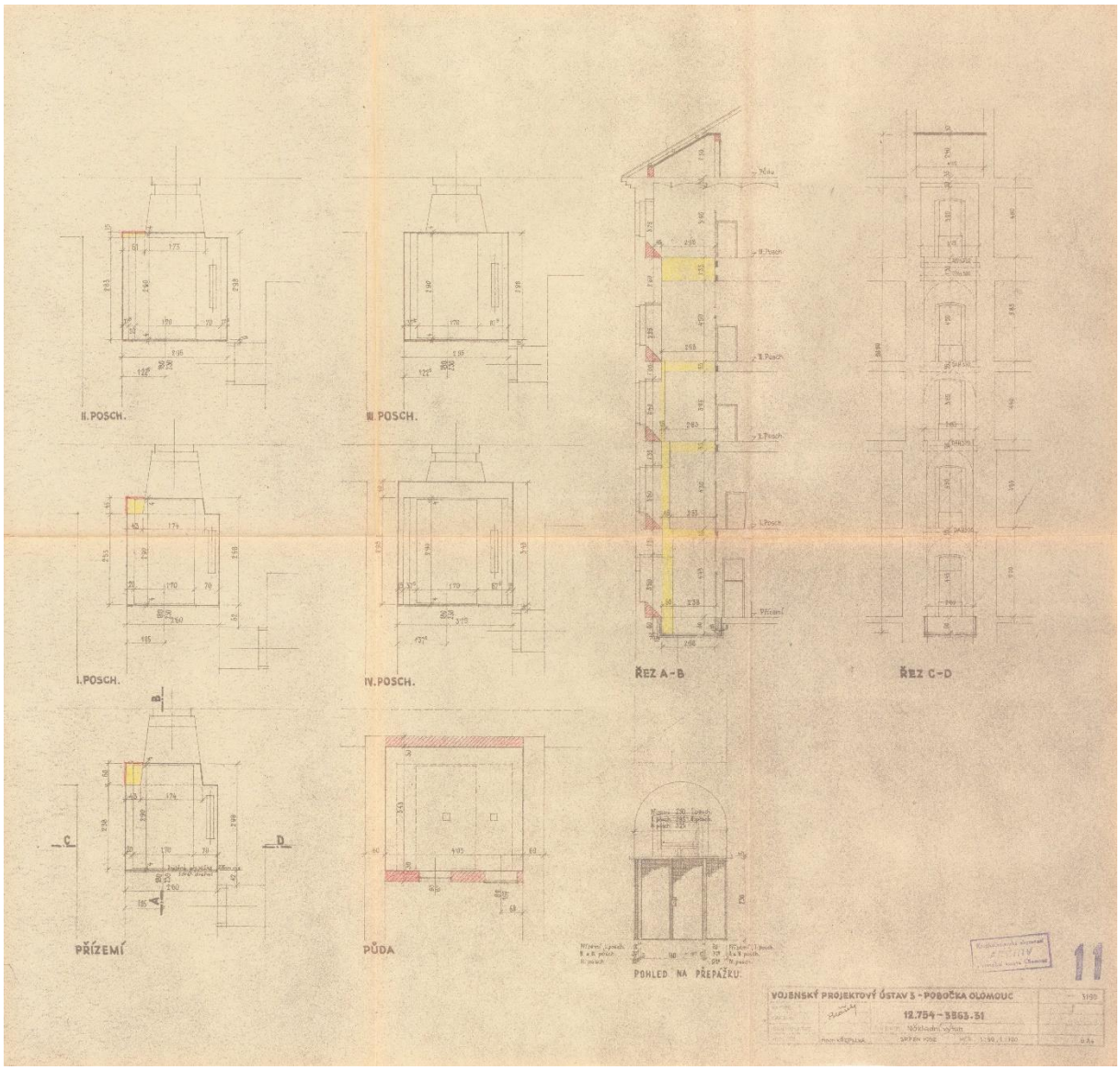

17. Nákladní výtah, srpen 1952

A – textová část

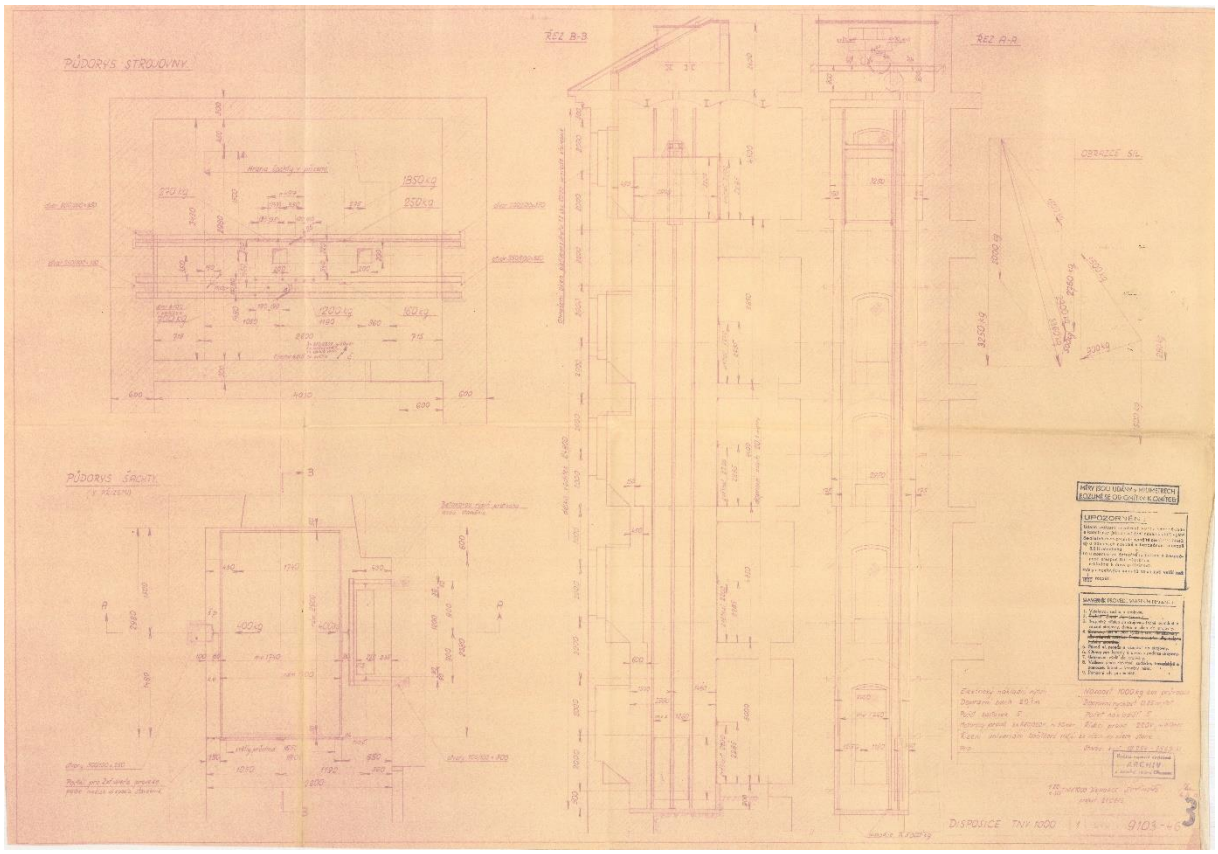

18. Dispozice TNV 1000, 1952

1962

Stavební spis 1112.01 – plány:

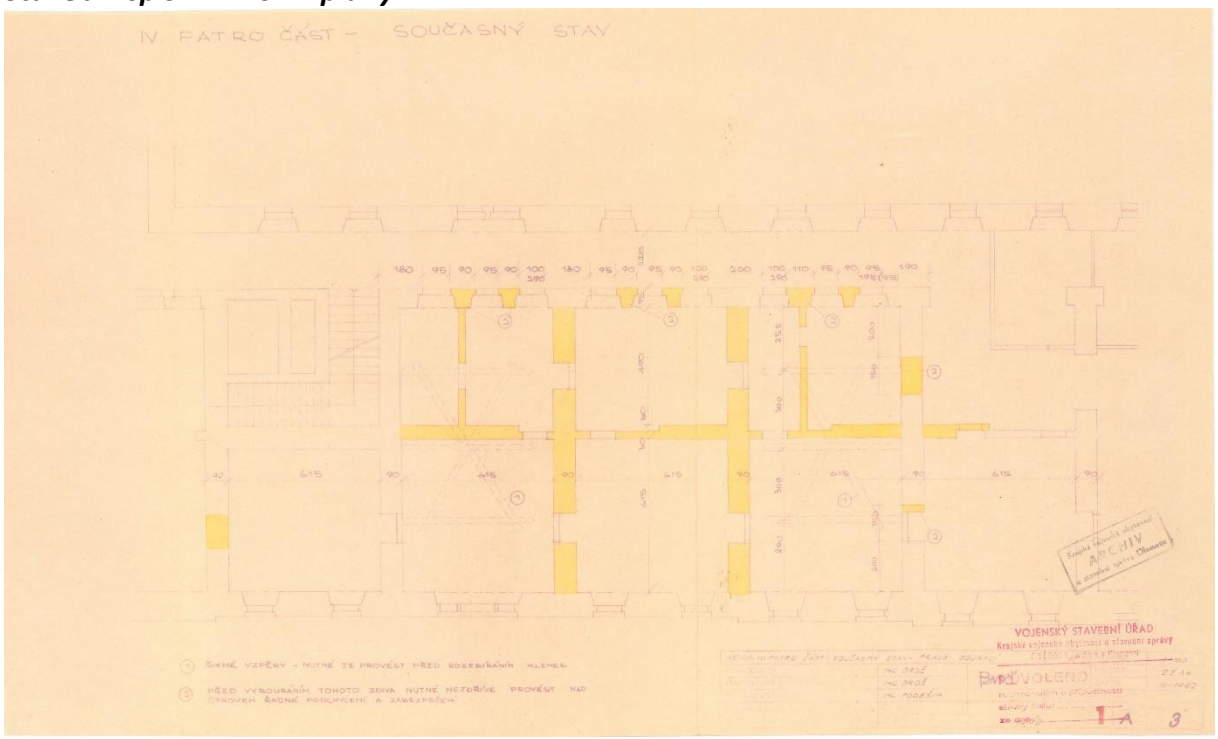

19. Hanácké kasárny, IV. patro část, současný stav, březen 1962

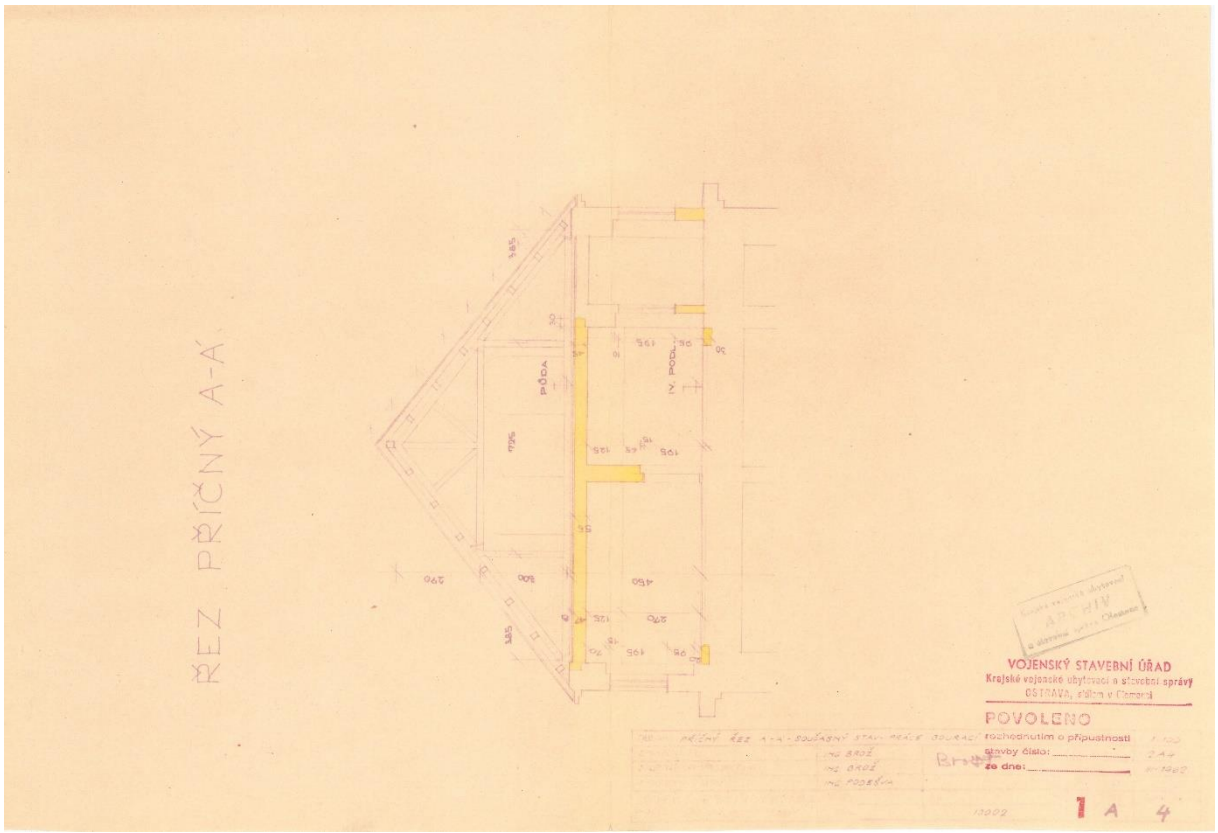

20. Hanácké kasárny, řez příčný A-A´, březen 1962

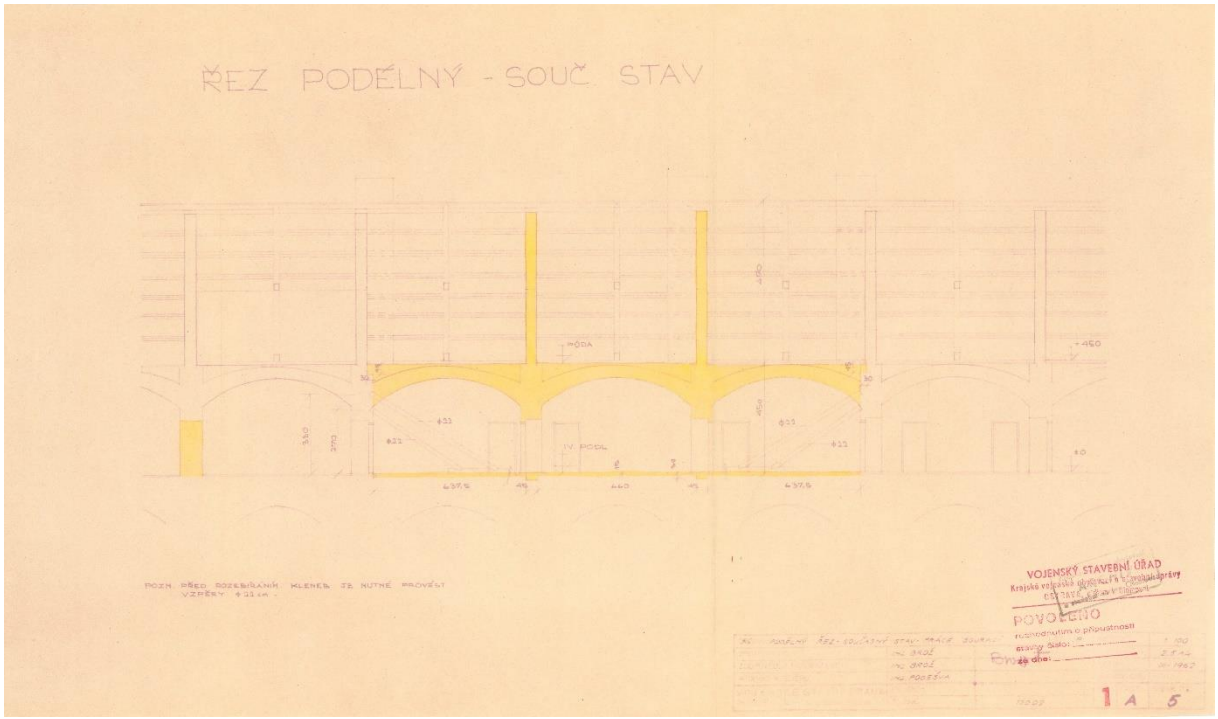

21. Hanácké kasárny, řez podélný, současný stav, březen 1962

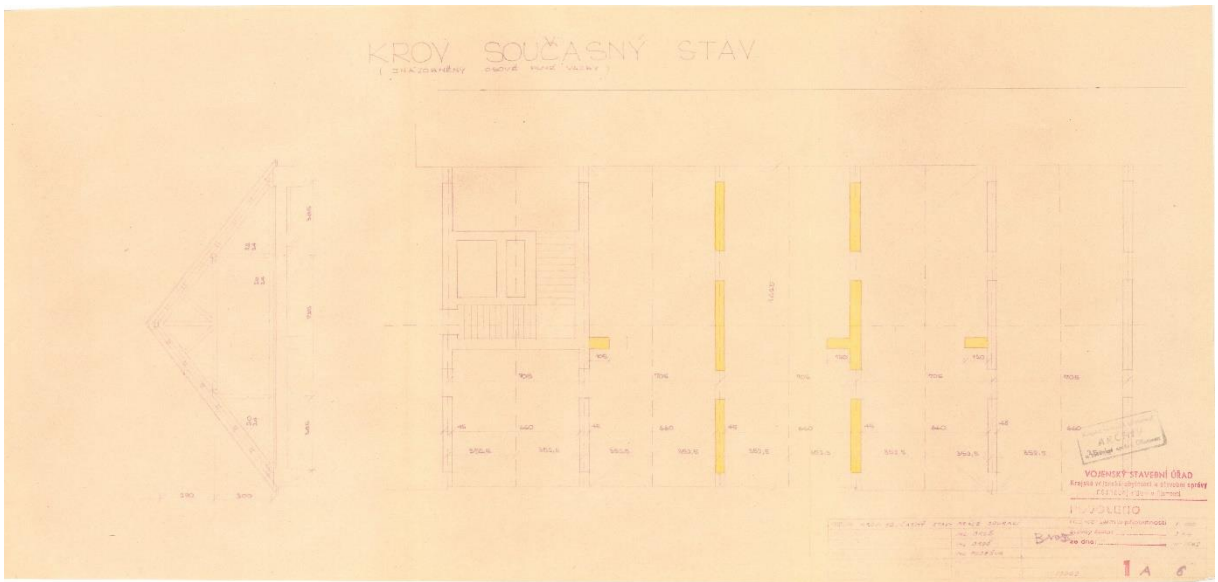

22. Hanácké kasárny, krov, současný stav, březen 1962

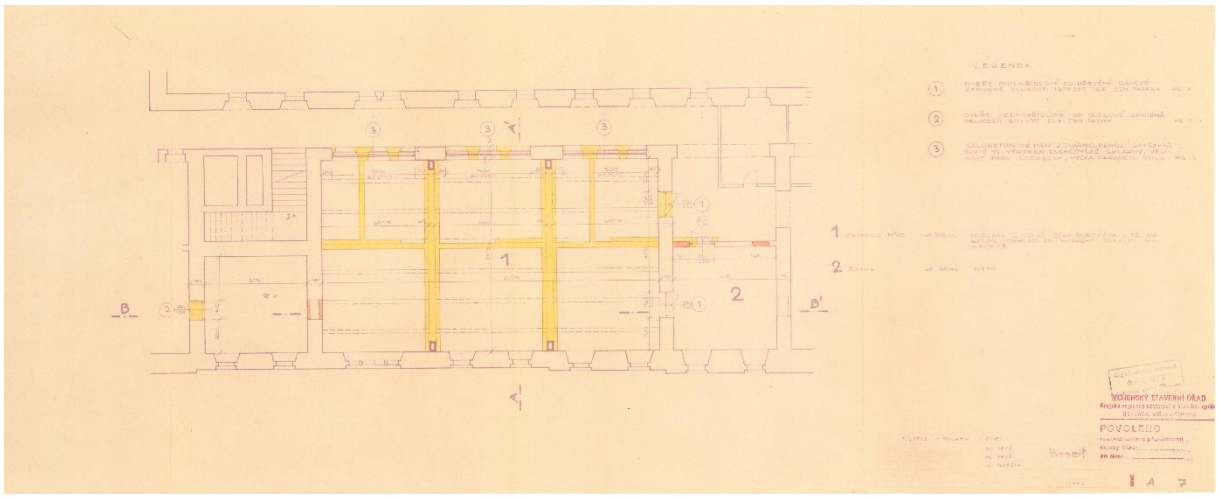

23. Hanácké kasárny, zasedací místnost a šatna, březen 1962

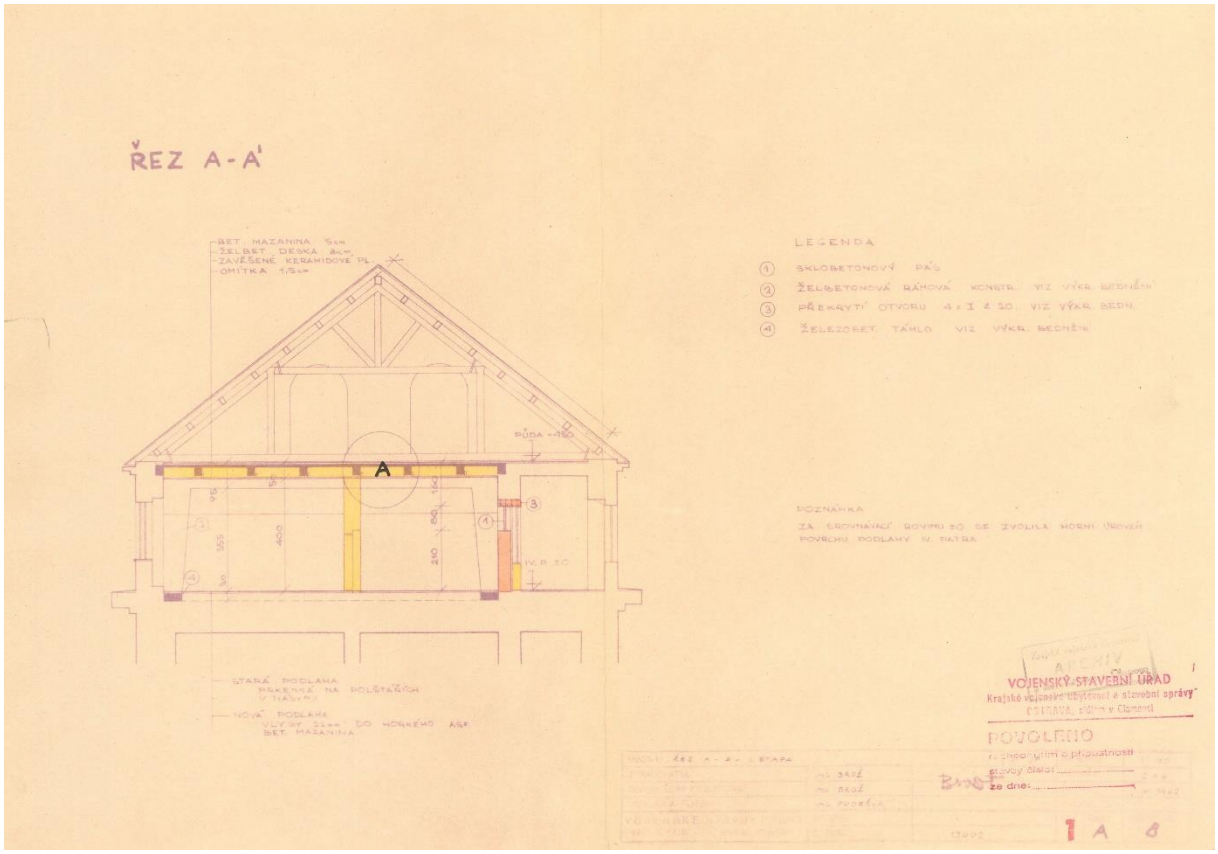

24. Hanácké kasárny, řez A-A´, březen 1962

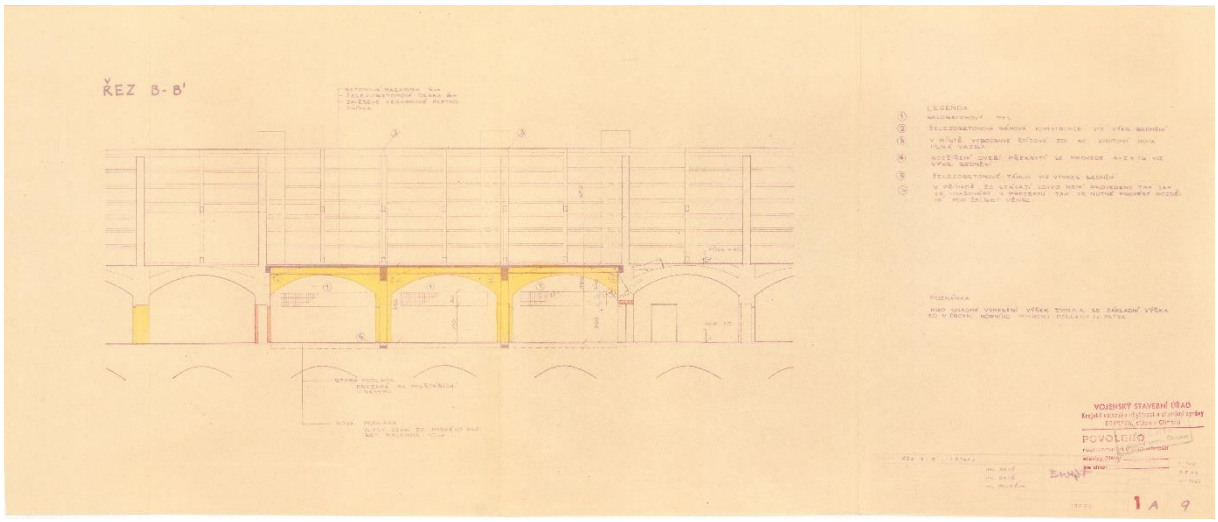

25. Hanácké kasárny, řez B-B´, březen 1962

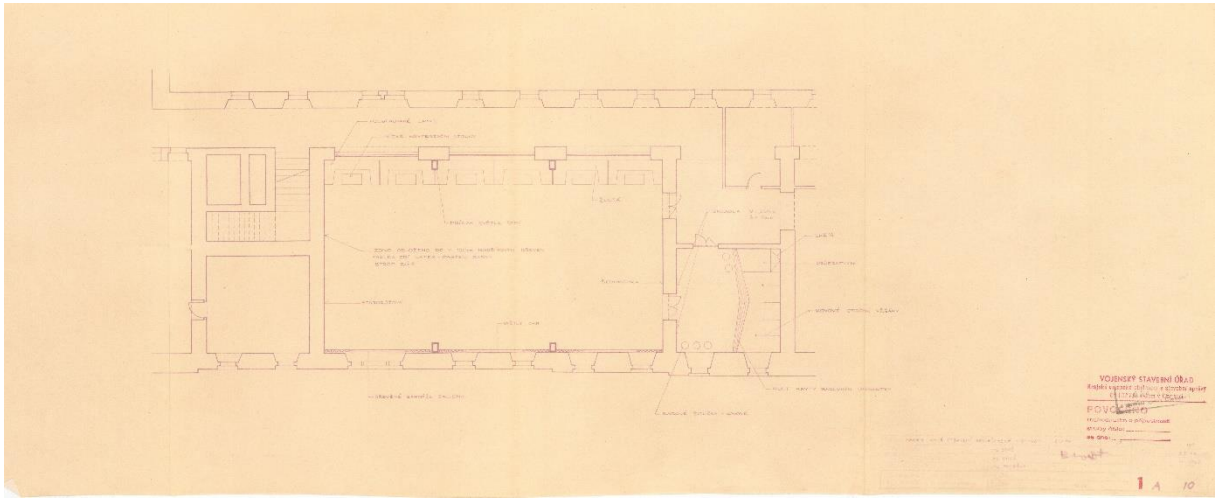

26. Hanácké kasárny, zasedací místnost a šatna, půdorys, březen 1962

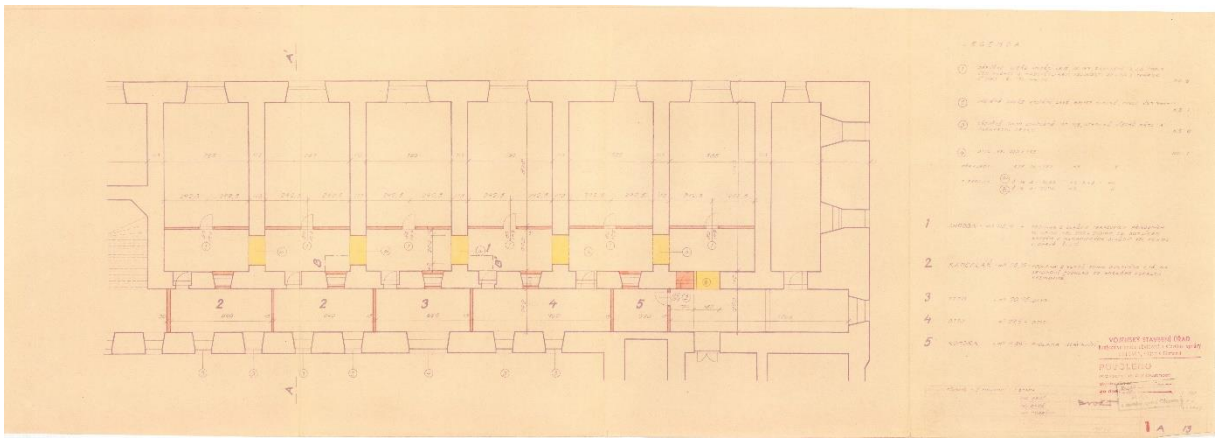

27. Hanácké kasárny, II. patro část, půdorys, březen 1962

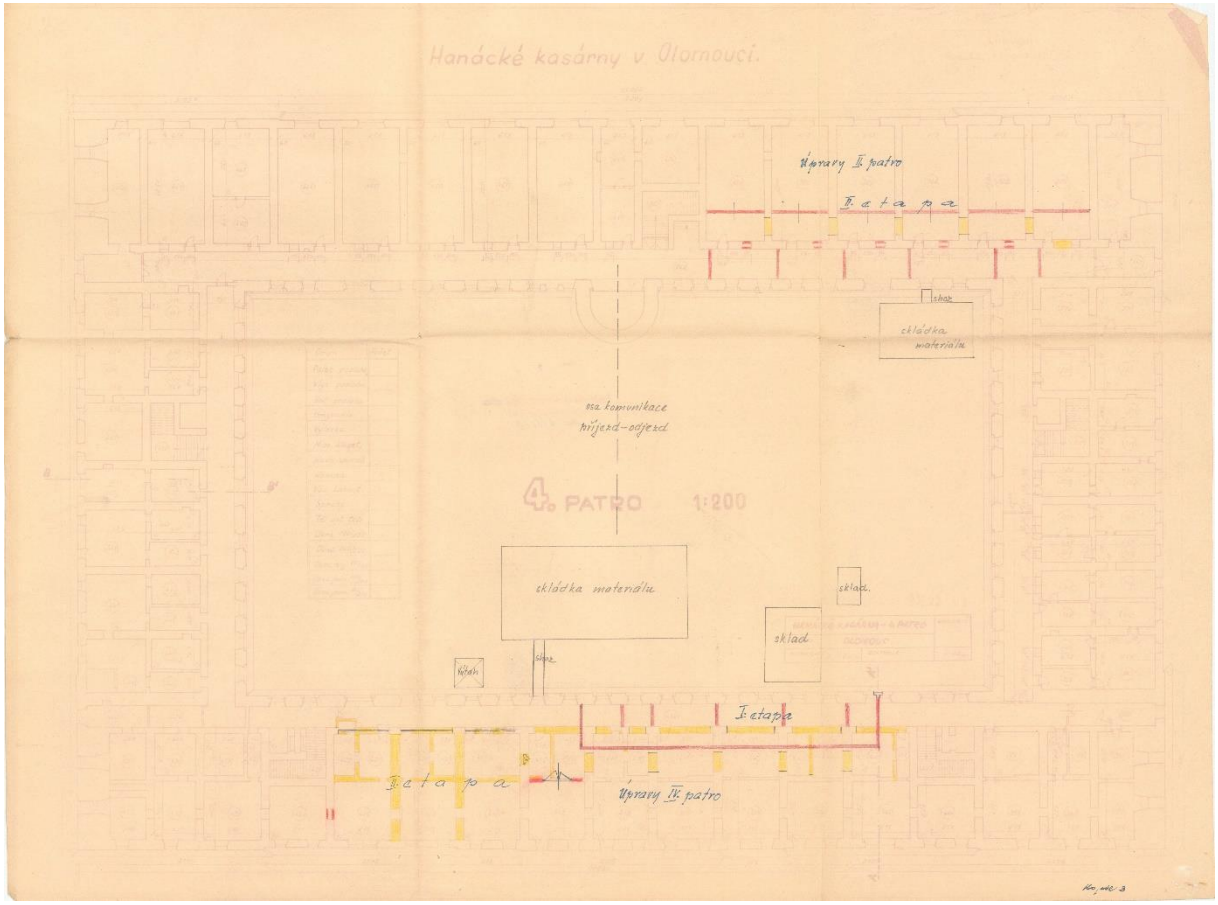

28. Hanácké kasárny, IV. a II. patro, úpravy, březen 1962

1971

Stavební spis 1112.01 – plány:

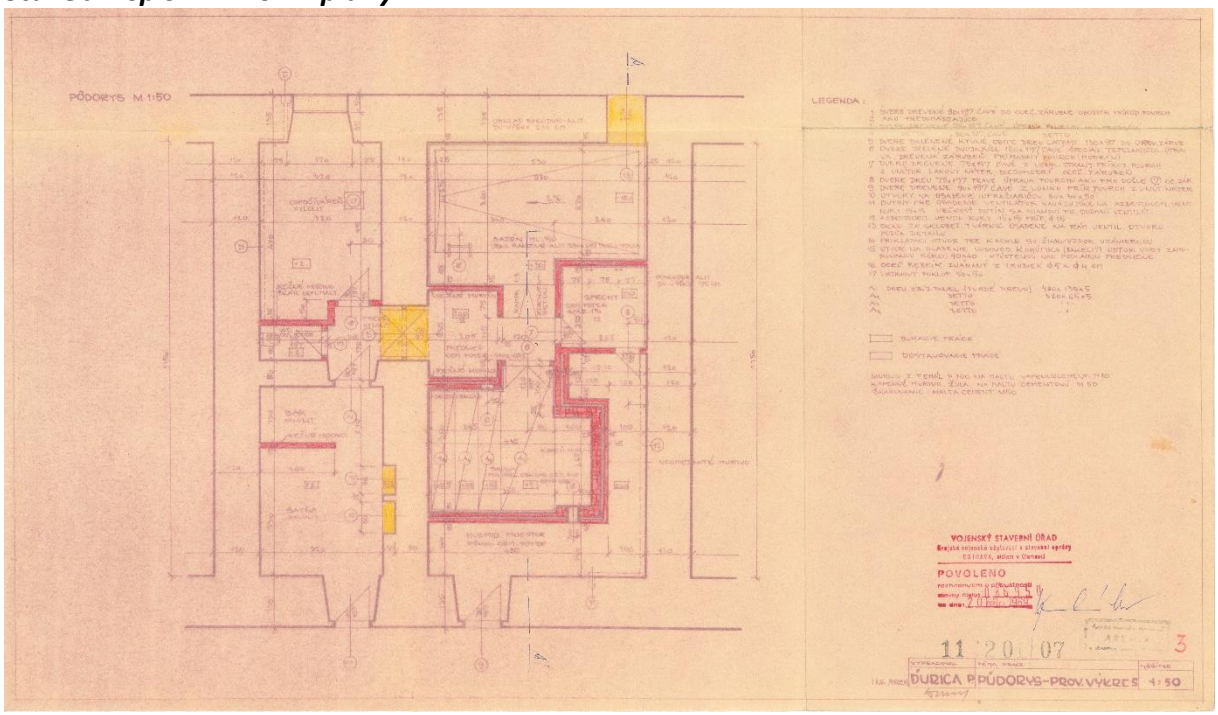

29. Sauna, půdorys, povoleno 1969

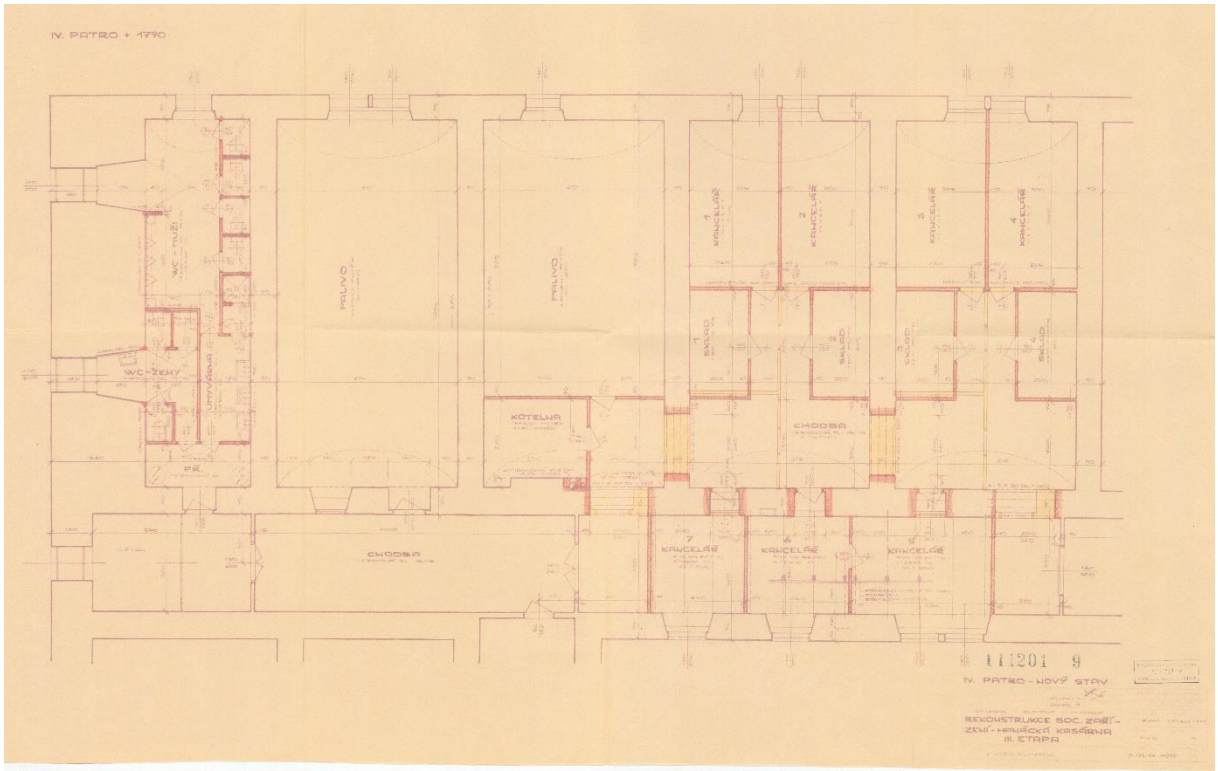

30. Rekonstrukce soc. zařízení, IV. patro, III. etapa, leden 1971

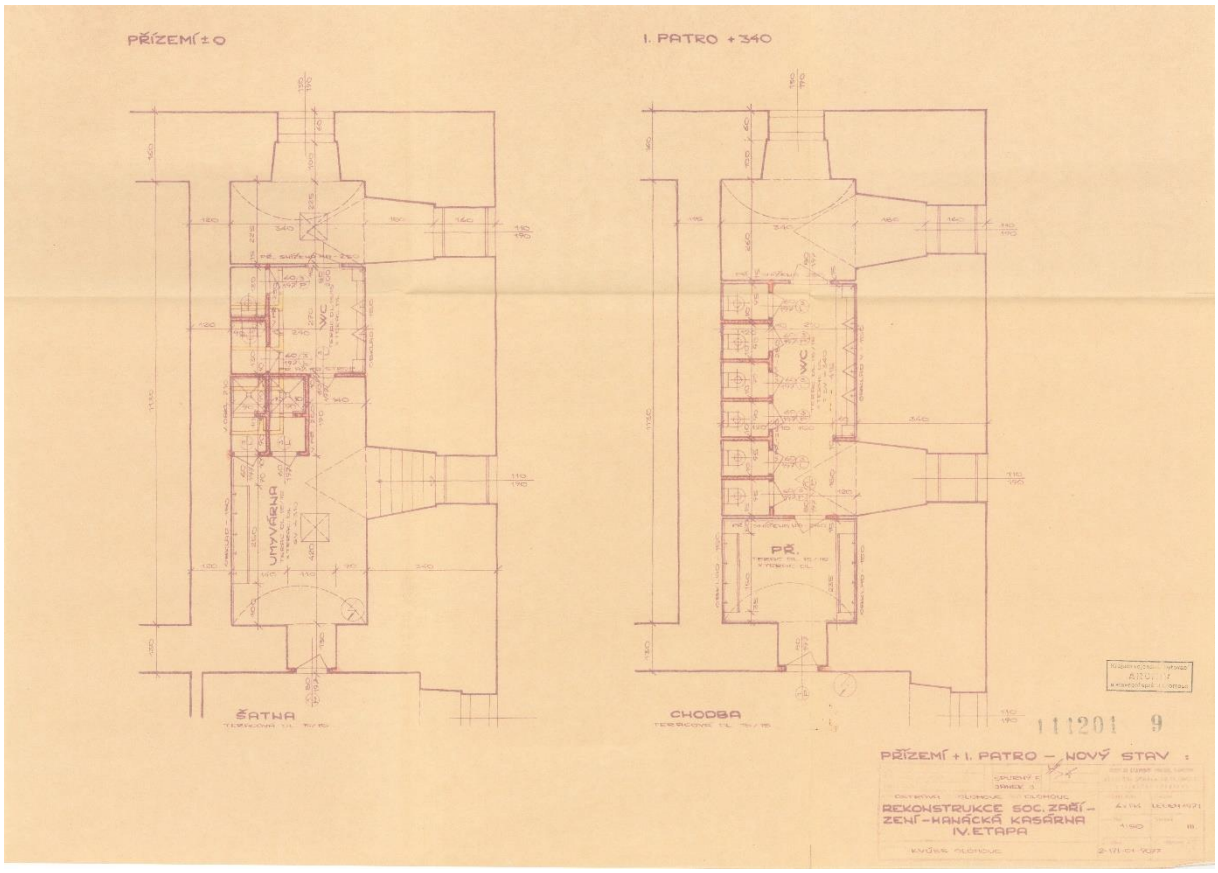

31. Rekonstrukce soc. zařízení, přízemí, I. patro, nový stav, IV. etapa, leden 1971

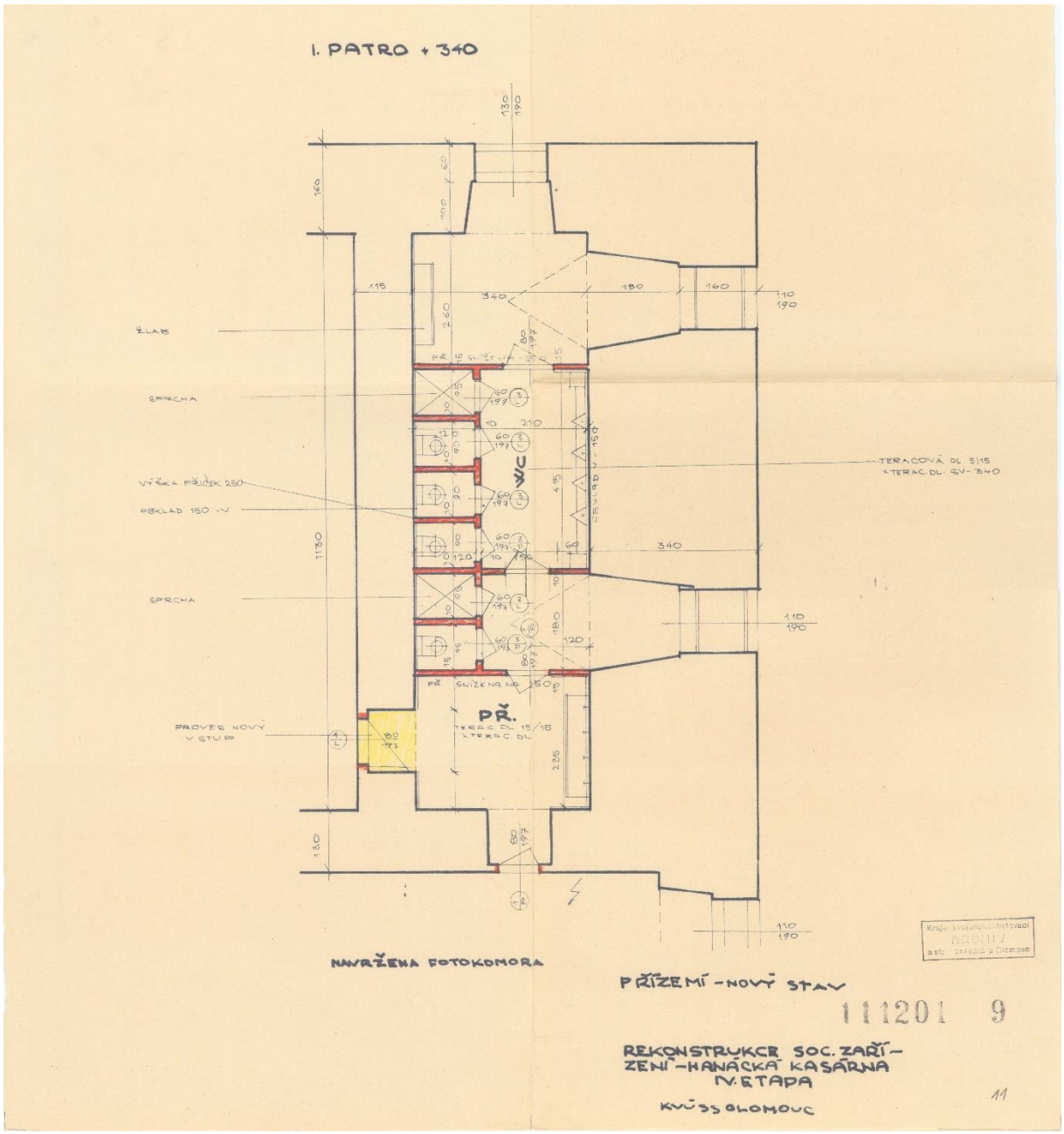

32. Rekonstrukce soc. zařízení, přízemí, nový stav, IV. etapa, leden 1971

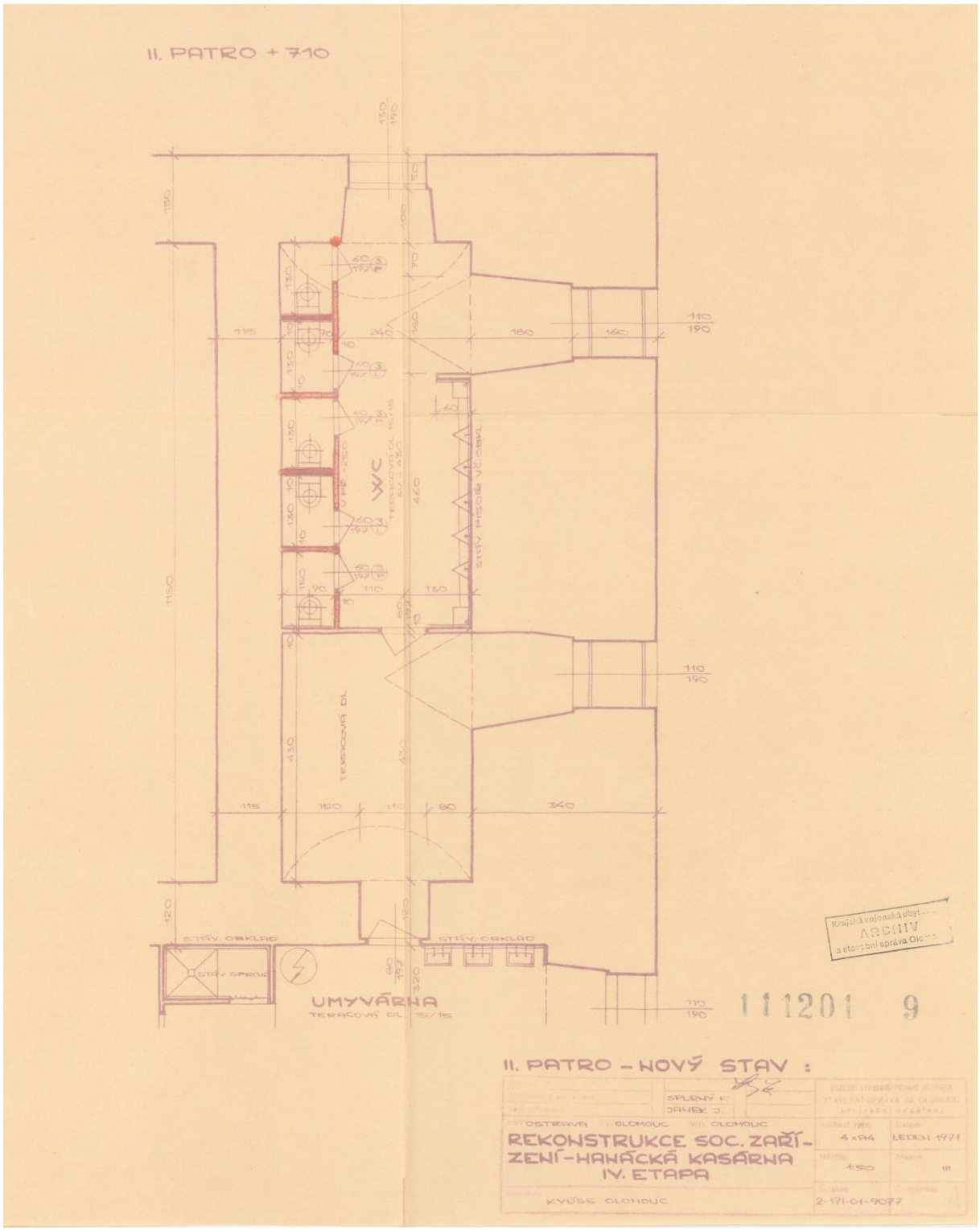

33. Rekonstrukce soc. zařízení, II. patro, nový stav, IV. etapa, leden 1971

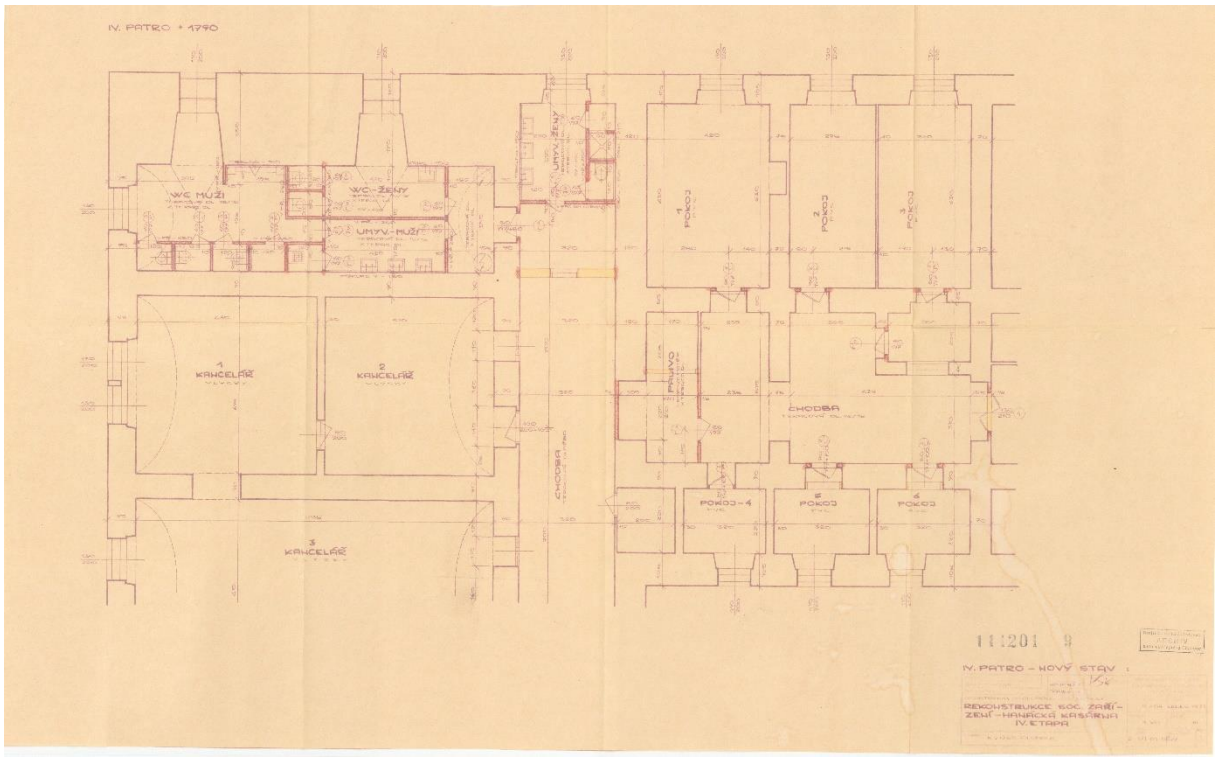

34. Rekonstrukce soc. zařízení, IV. patro, nový stav, IV. etapa, leden 1971

1975

Stavební spis 1112.01 – plány:

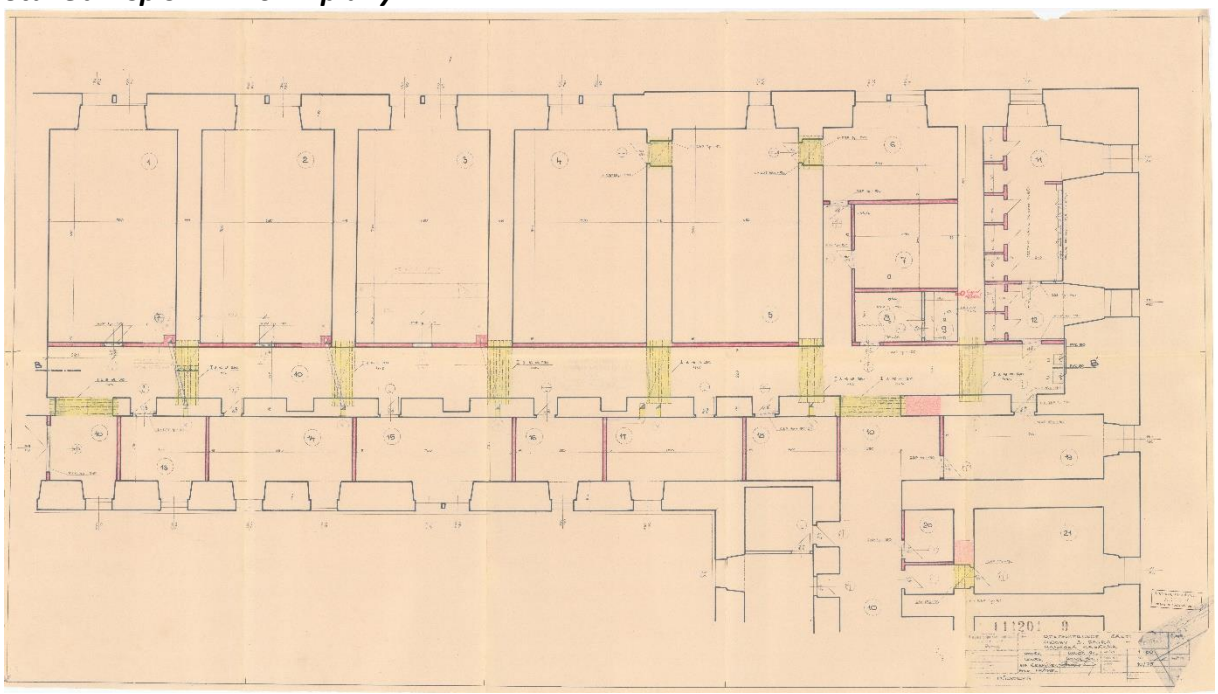

35. Rekonstrukce části chodby 3. patra, půdorys, 1975

1975-1977
Stavební spis nečíslován

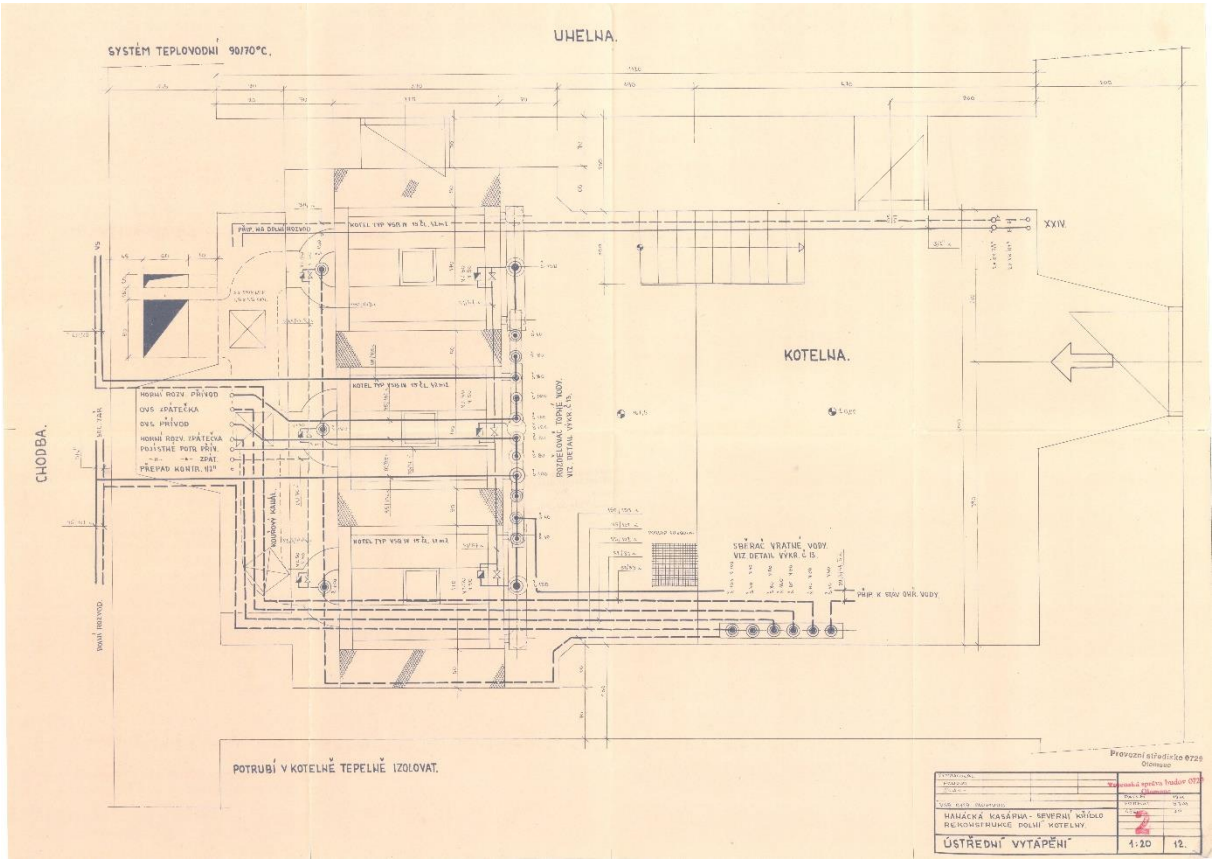

36. Hanácká kasárna, severní křídlo, rekonstrukce dolní kotelny, 1976

A – textová část

1978
Stavební spis 1112.01 – plány:

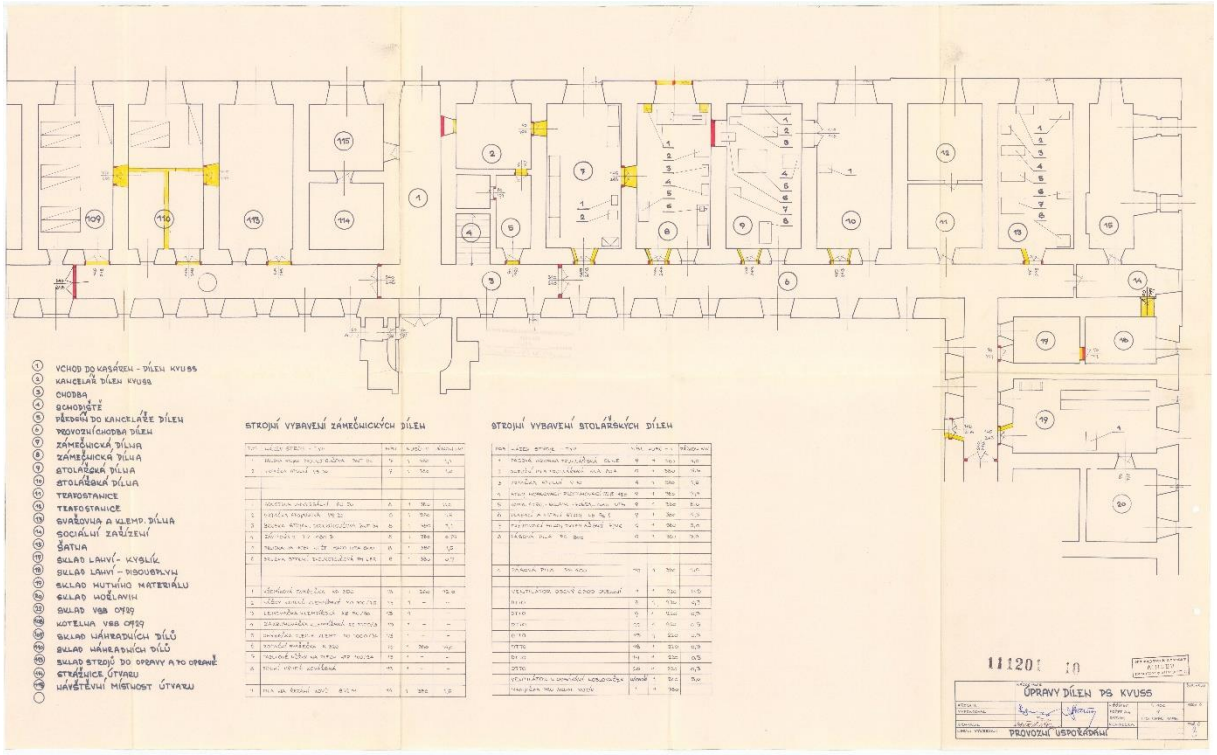

37. Úpravy dílen PS KVUSS, půdorys, listopad 1978

1970 - (1988)

Stavební spis, svépomocné akce 07-22-01 – plány:

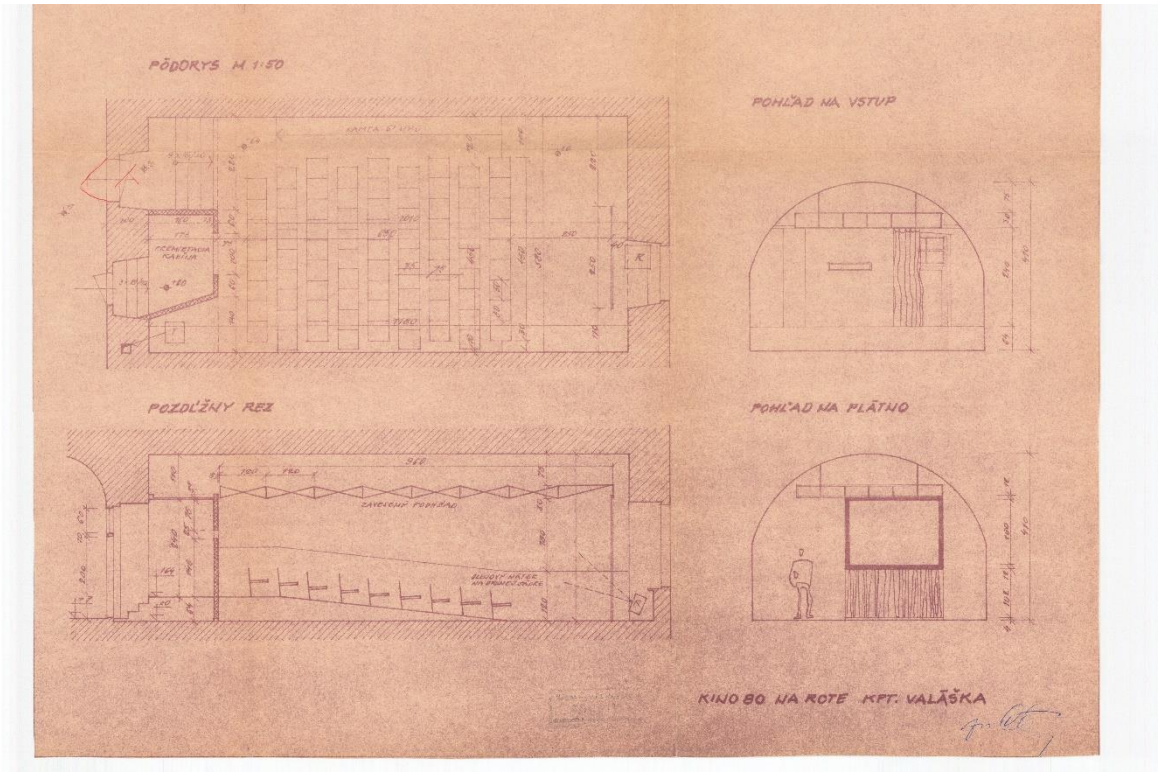

38. Kino 80 na rotě kpt. Valáška, půdorys, řezy, 1967

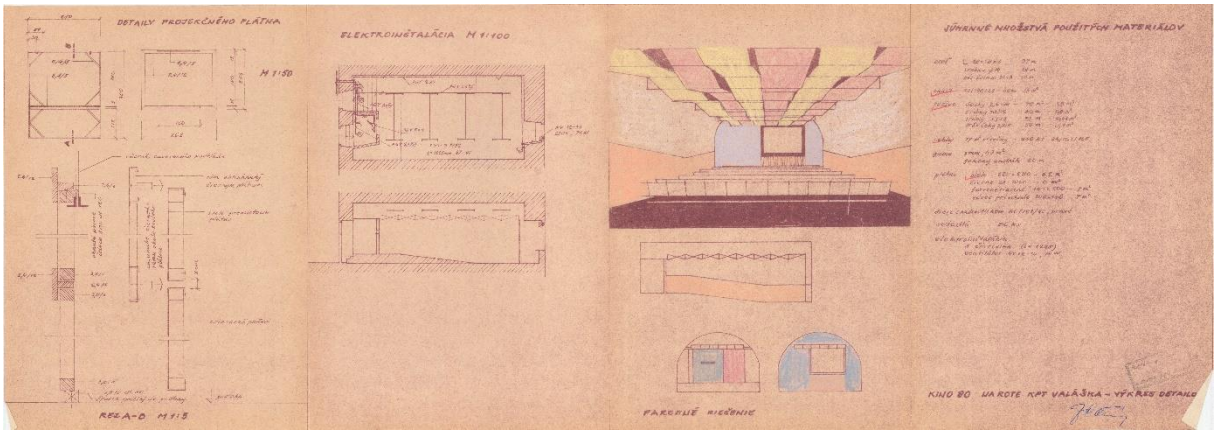

39. Kino 80 na rotě kpt. Valáška, výkres detailů, 1967

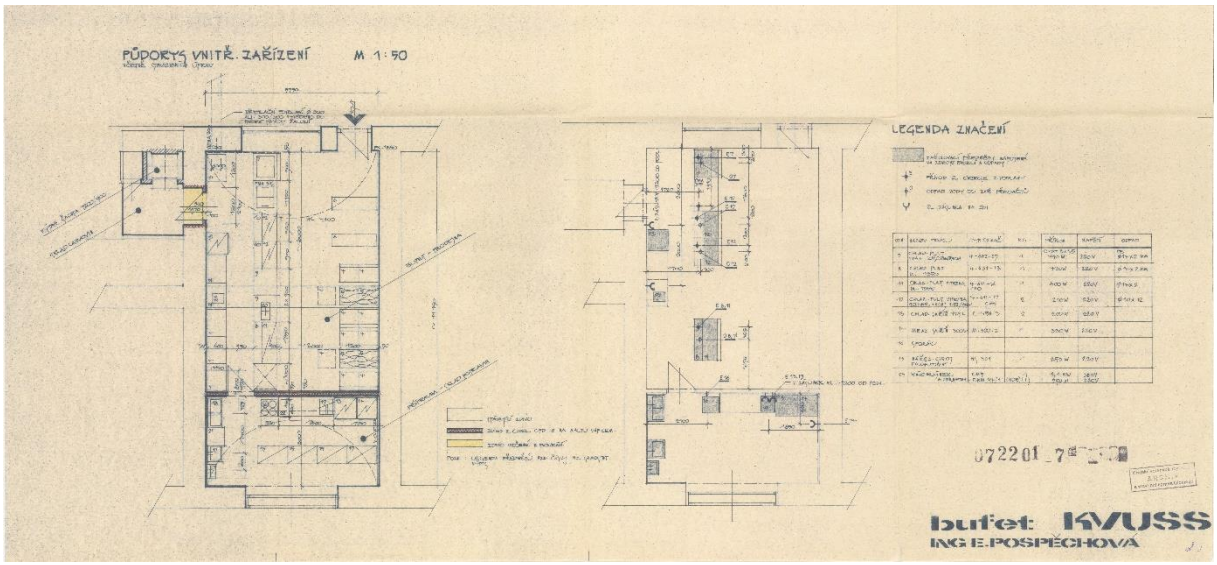

40. Bufet KVUSS, půdorys vnitřních zařízení, 1989

1976 (1978)-1981 (1988)
Stavební spisy GO fasád I. stavba 55-16-941 – plány:

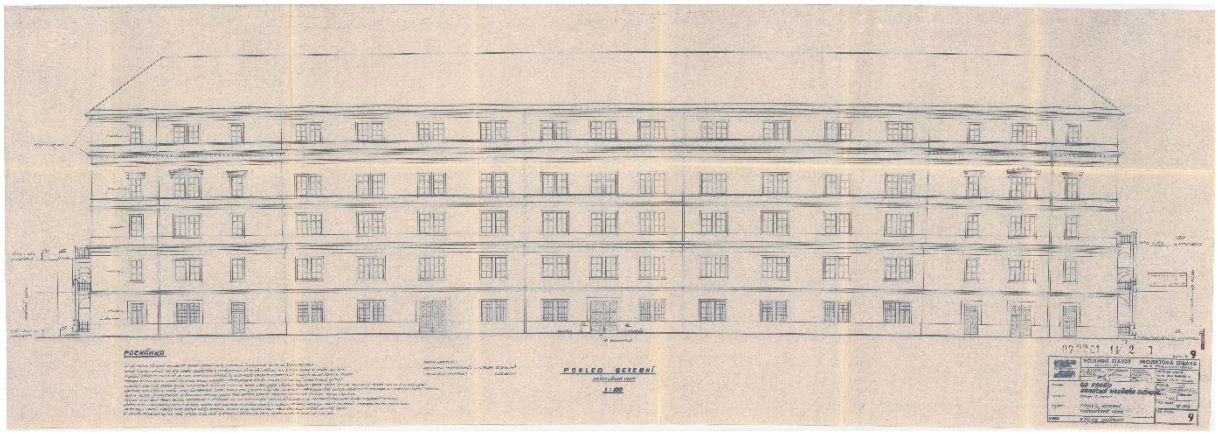

41. Hanácká kasárna, GO fasád I. stavba, pohled severní, Koželužská ulice, září 1976

Stavební spisy GO fasád II. stavba 55-16-930-70 – plány:
Olomouc, Hanácká kasárna, 11/c generální oprava fasády, II. stavba

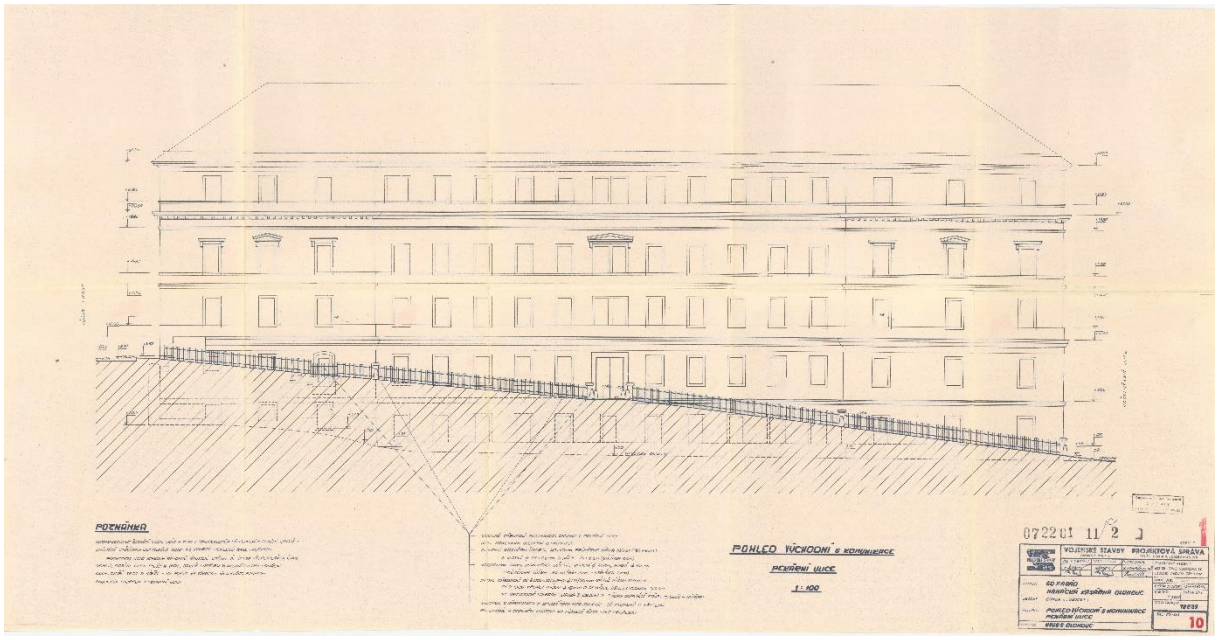

42. Hanácká kasárna, GO fasád II. stavba, pohled východní, Pekární ulice, listopad 1976

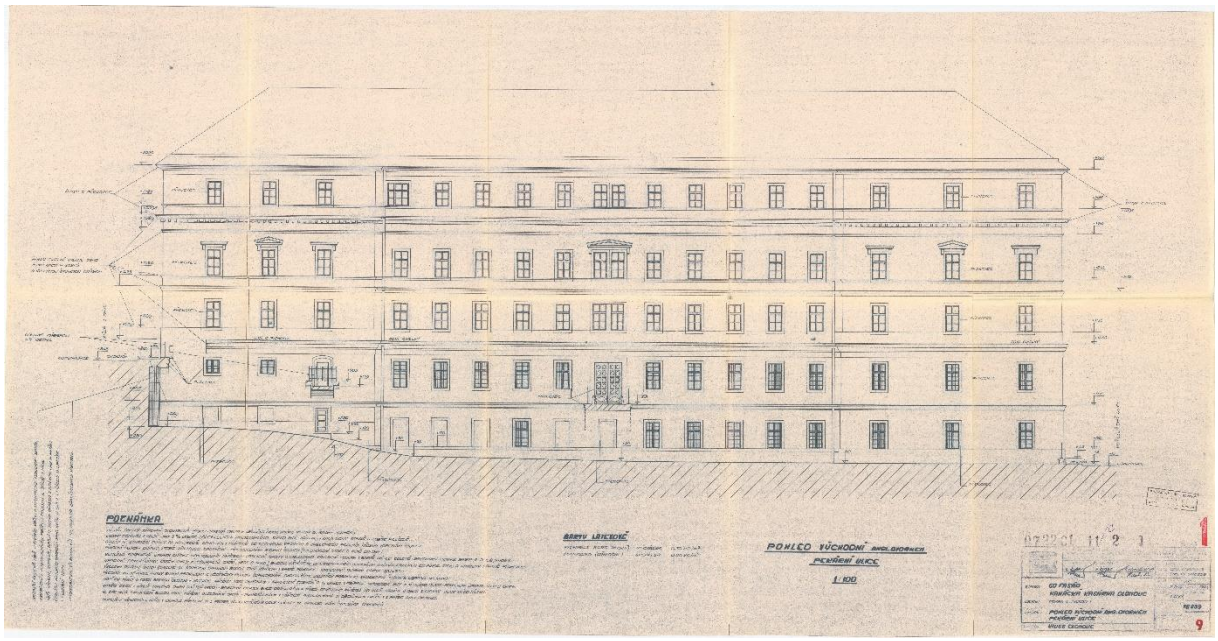

43. Hanácká kasárna, GO fasád II. stavba, pohled východní z komunikace, Pekární ulice, listopad 1976

Stavební spisy GO fasád III. stavba 55-16-930-70 – plány:

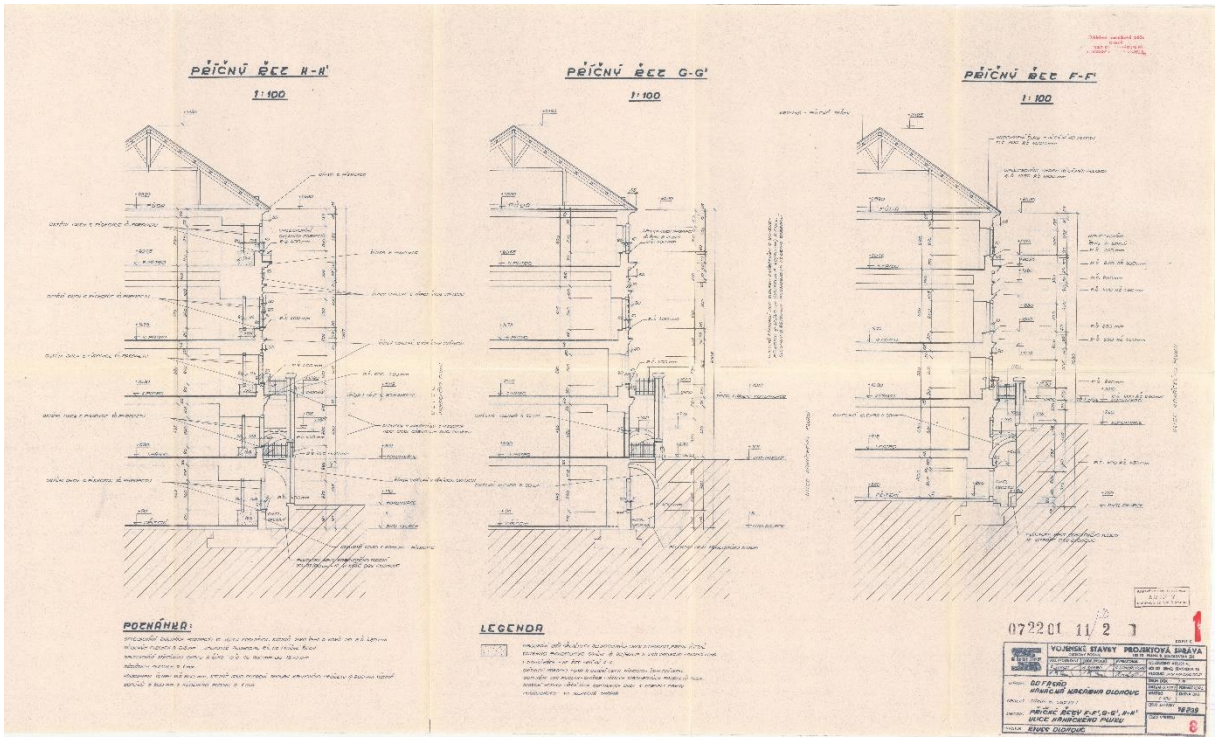

44. Hanácká kasárna, GO fasád III. stavba, ulice Hanáckého pluku, příčné řezy F-F´, G-G´, H-H´, Pekární ulice, květen 1977

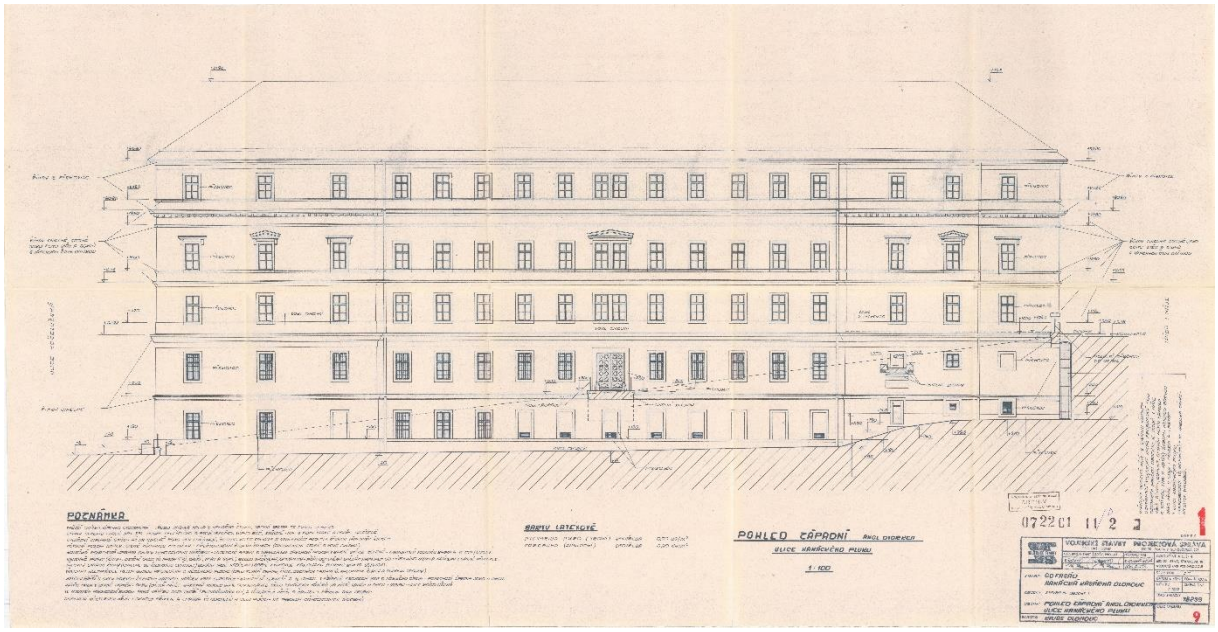

45. Hanácká kasárna, GO fasád III. stavba, pohled západní, ulice Hanáckého pluku, duben 1977

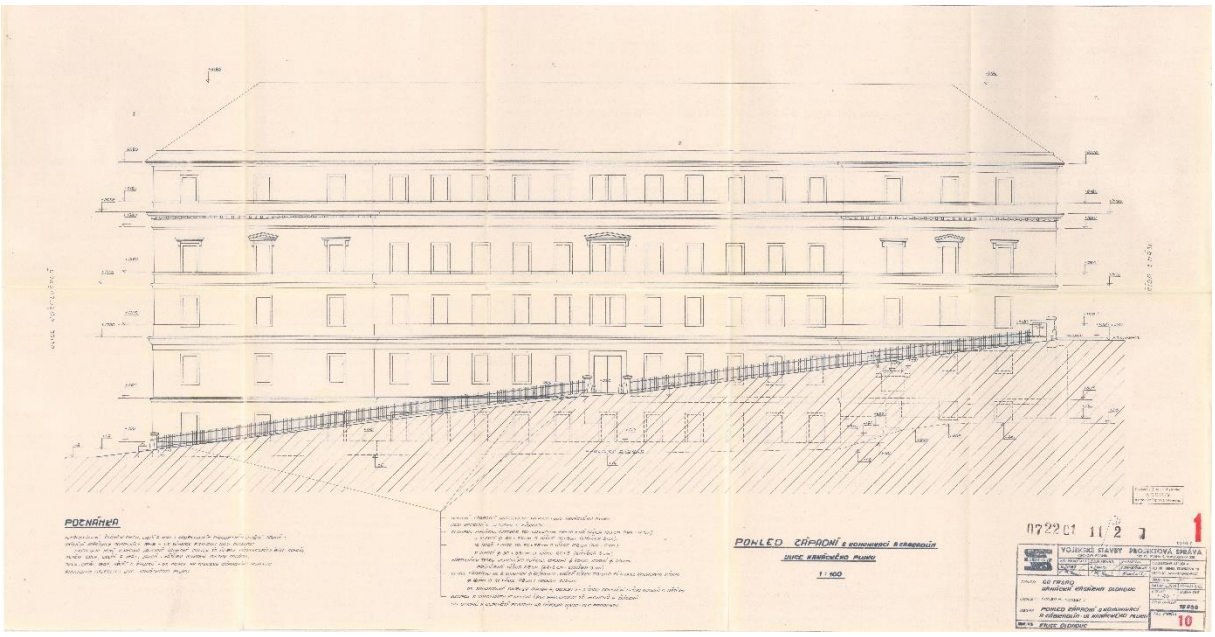

46. Hanácká kasárna, GO fasád III. stavba, pohled západní se zábradlím, ulice Hanáckého pluku, duben 1977

Stavební spisy GO fasád IV. stavba 55-16-930-70 – plány:

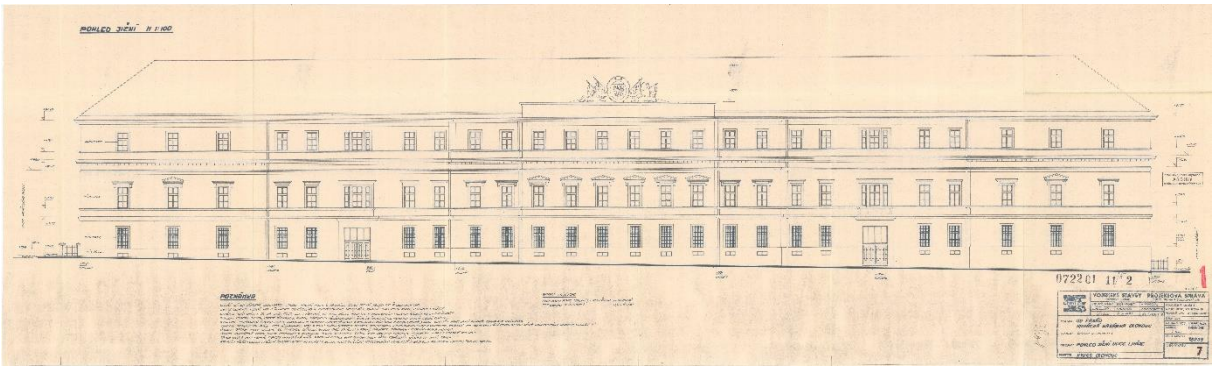

47. Hanácká kasárna, GO fasád IV. stavba, pohled jižní, ulice 1. máje, červen 1977

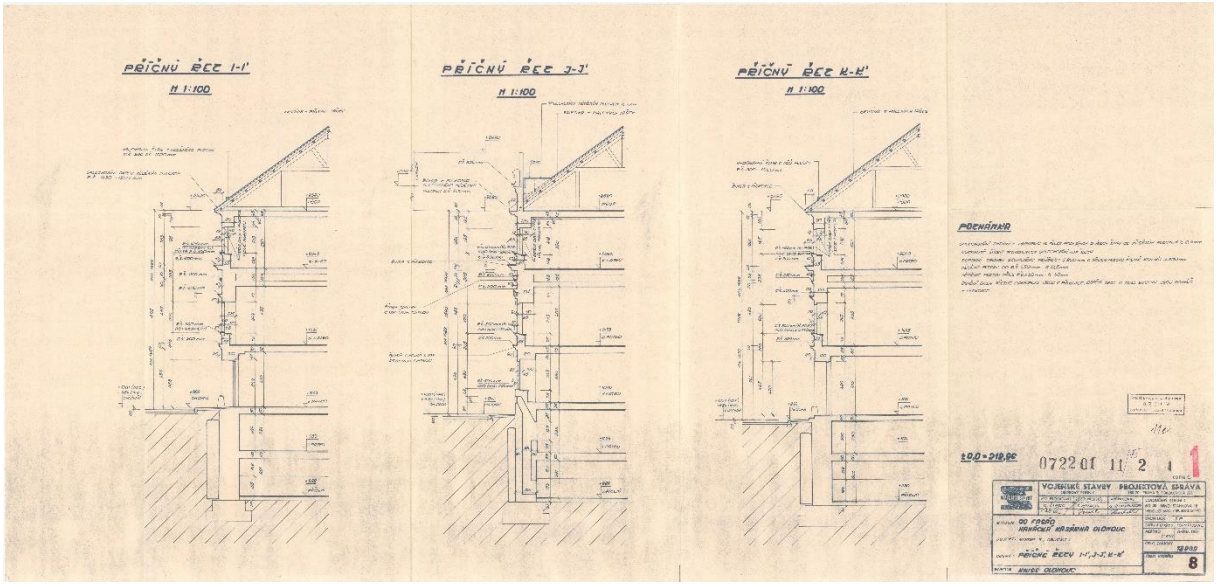

48. Hanácká kasárna, GO fasád IV. stavba, ulice Hanáckého pluku, příčné řezy I-I´, J-J´, K-K´, červen 1977

1977
Stavební spisy GO fasád V. stavba 55-16-941 – plány:

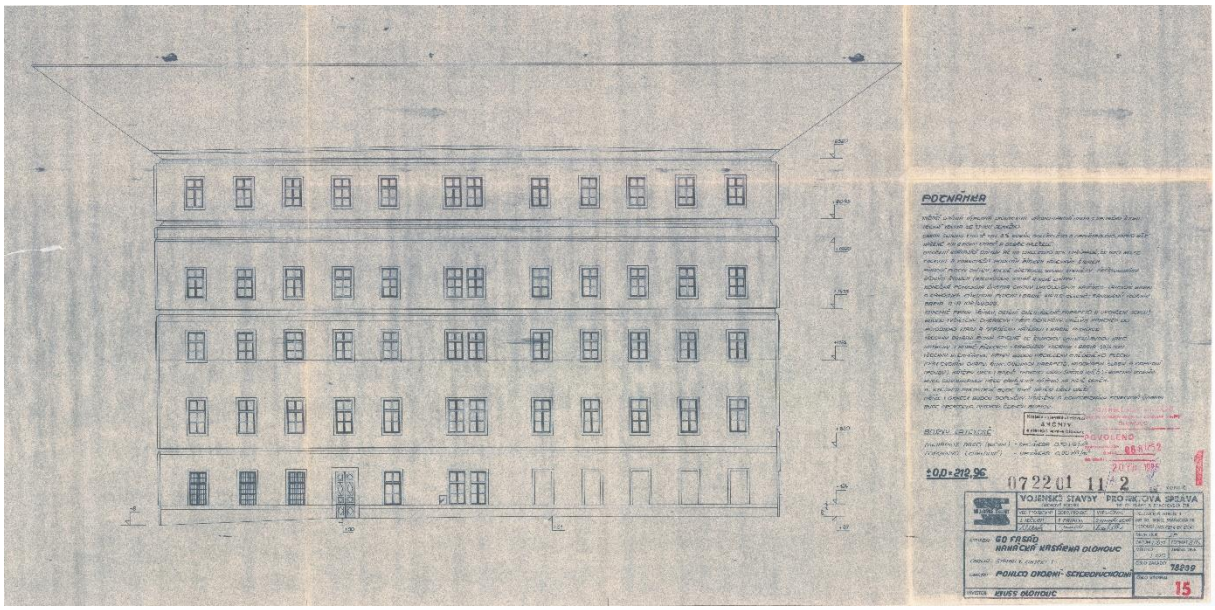

49. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní severovýchodní, leden 1977

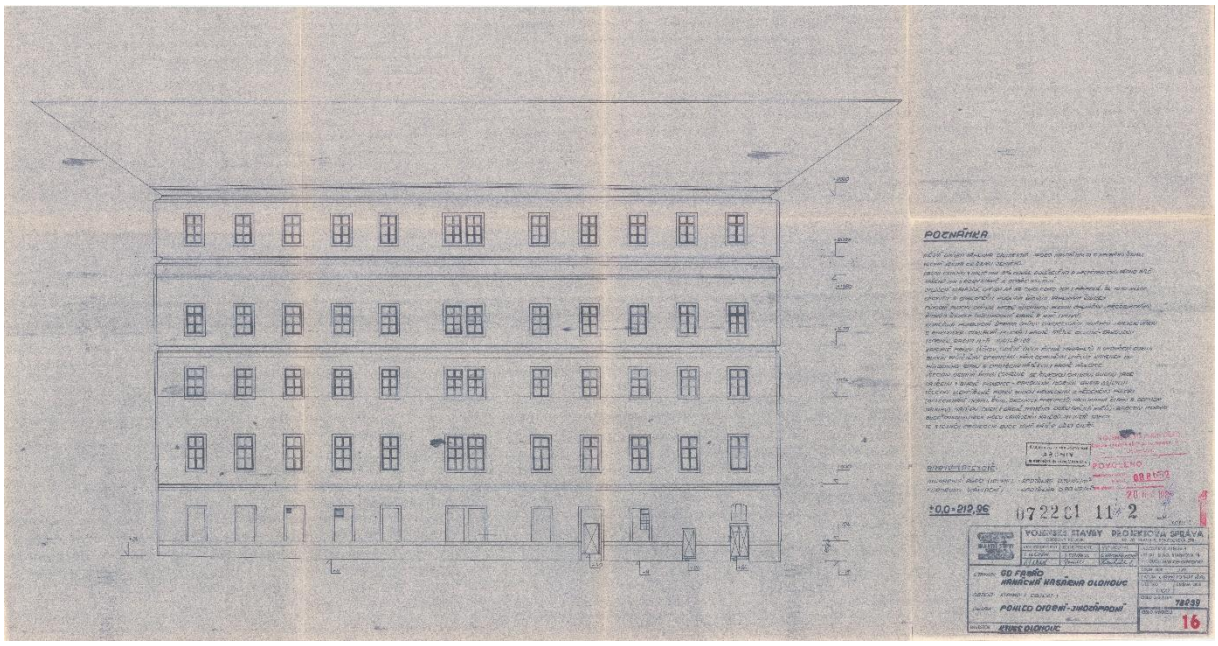

50. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní jihozápadní, leden 1977

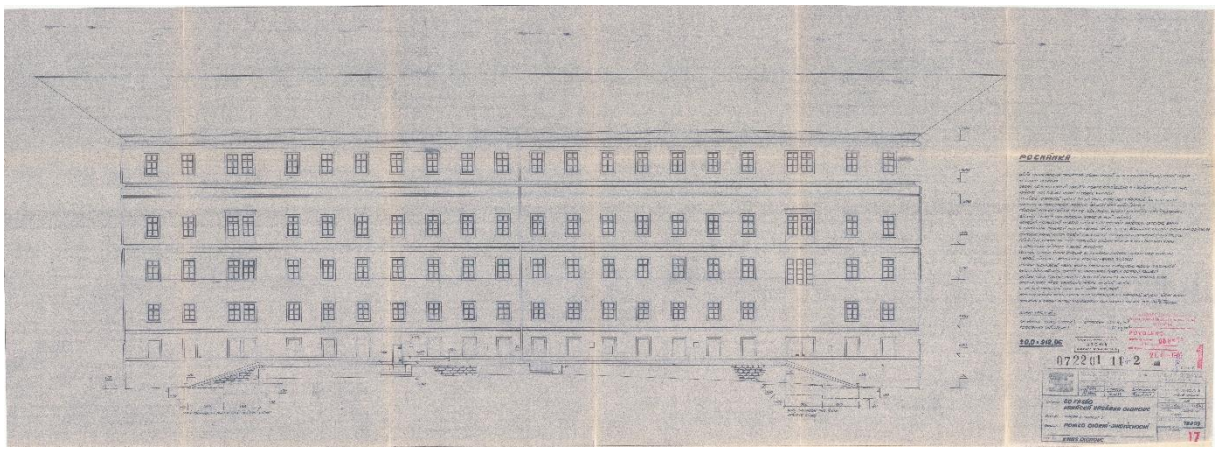

51. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní jihovýchodní, leden 1977

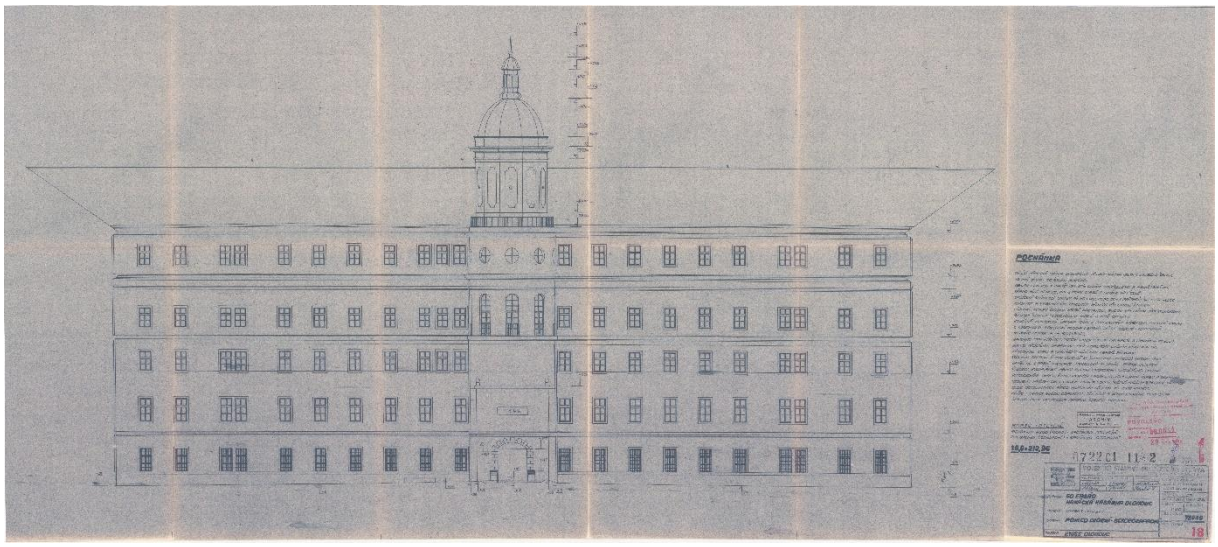

52. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní severozápadní, leden 1977

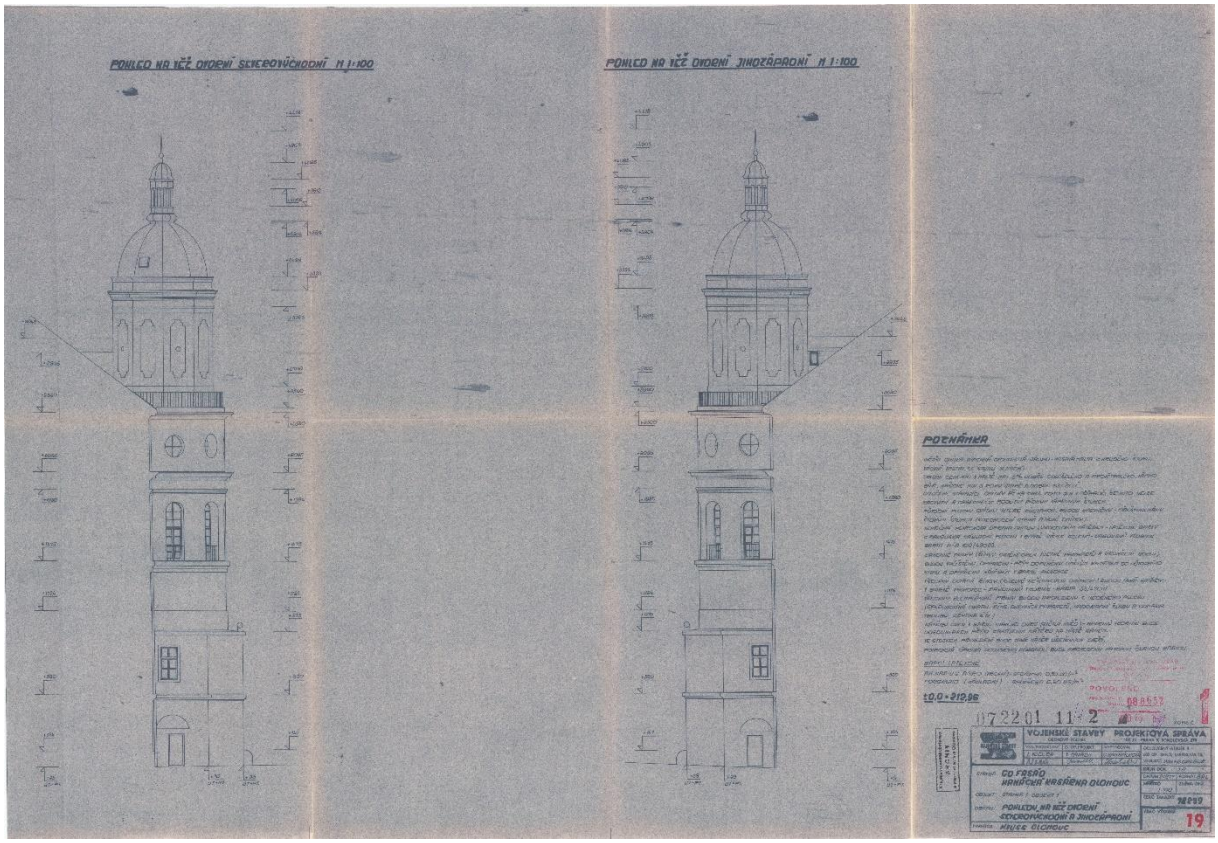

53. Hanácká kasárna, GO fasád V. stavba, pohled dvorní na věž SV a JZ, leden 1977

A – textová část

1996
Stavební spisy, akce 55-16-225 (072201 12 A – plány:

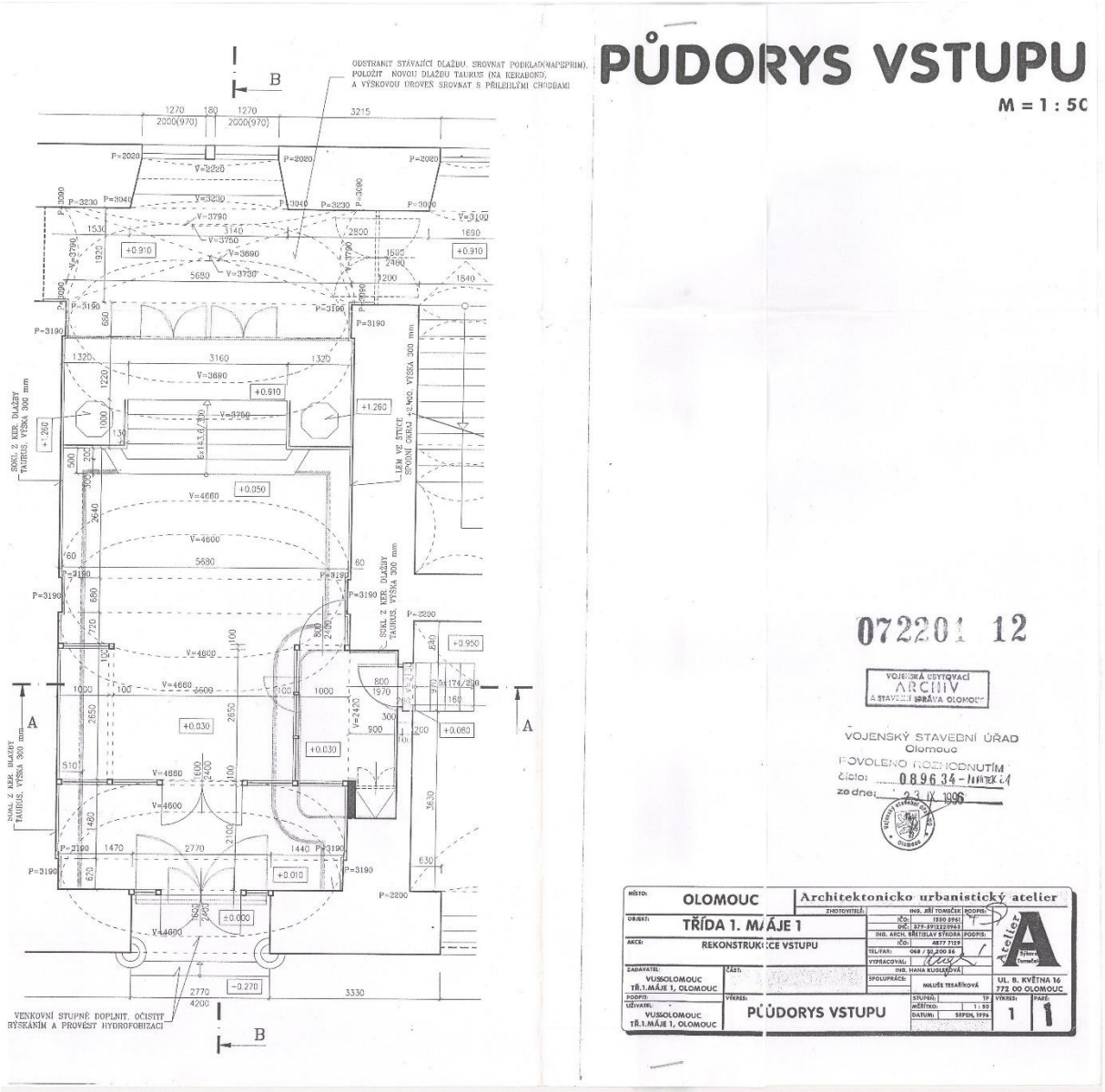

54. Hanácká kasárna, rekonstrukce vstupu, tř. 1. máje, půdorys, srpen 1996

2005
Stavební spisy drobné akce 072201 – plány:

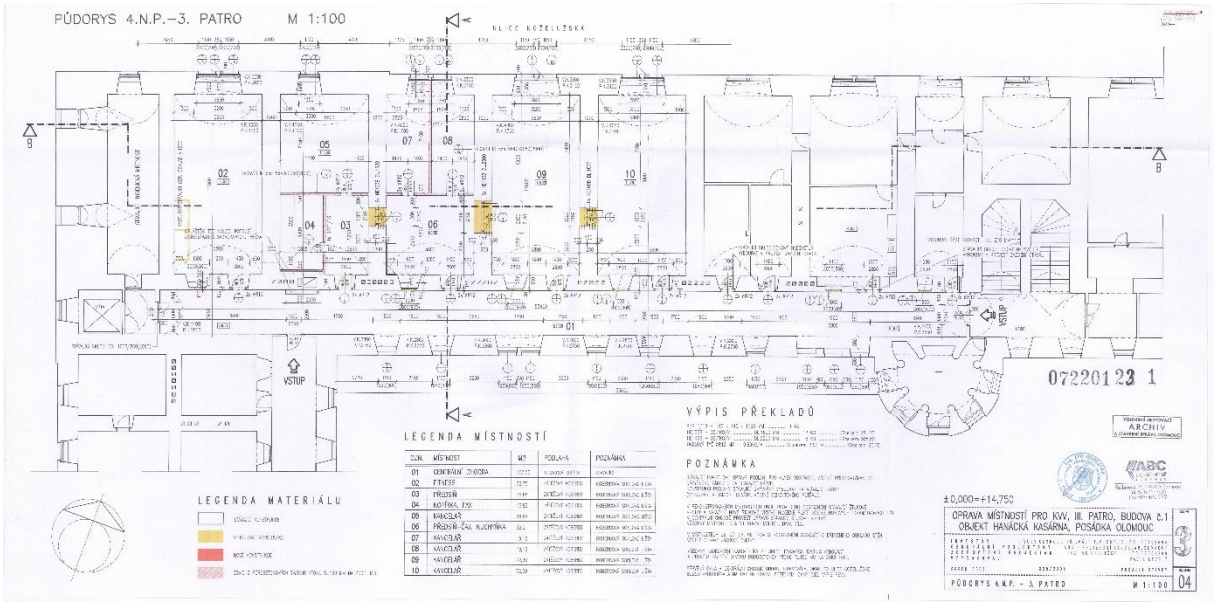

55. Hanácká kasárna, oprava místností KVV, 4. NP, III. patro, půdorys, srpen 2005

Plány z ÖStA Wien – Kriegsarchiv, fondy Kartensammlung a GGD

01
Přehledný plán města a části Hlavní a hraniční pevnosti Olomouc (1825), v plánu je žlutou barvou zaznačen půdorys plánovaných kasáren pro pěší, pozdějších Špitálských kasáren. ÖStA Wien – Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 10.

02
Přehledný plán města a části Hlavní a hraniční pevnosti Olomouc nových pumovzdorných Špitálských kasáren ve městě a nového opevnění Kláštera Hradisko, návrh zpracovaný pod vedením inženýra plukovníka Vacaniho, kreslil vedoucí sapérů Nürnberger, 1833-1834. ÖStA Wien – Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 13, 1834.

03
Řez krovu pro budované olomoucké Špitálské kasárny (dnešní Hanácké), autor profesor vídeňské inženýrské akademie majorem von Kuhsenitz, 8. března 1843. ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1843, kart. č. 409, sign. 28/1.

04
Plán stavu dvora c. k. pumovzdorných Špitálských kasáren v Olomouci před a po odstranění jádra dvora, bývalý a současný stav, Ženijní ředitelství v Olomouci, kreslil Miskich, 1856. ÖStA – KA Wien, GGD, 1855, kart. č. 778, sign. 6-11/1,2.

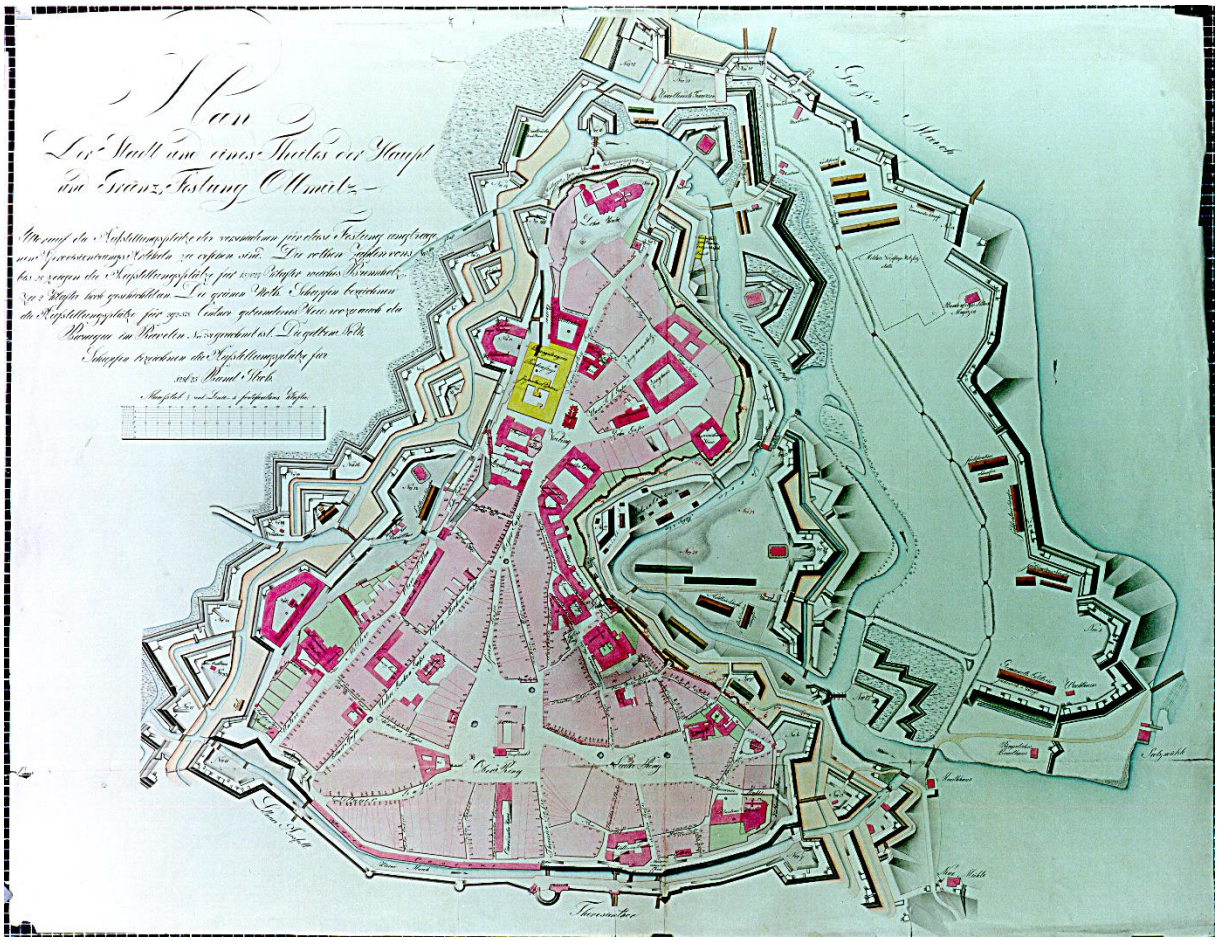

01
Přehledný plán města a části Hlavní a hraniční pevnosti Olomouc (1825), v plánu je žlutou barvou zaznačen půdorys plánovaných kasáren pro pěší, pozdějších Špitálských kasáren. ÖStA Wien – Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 10.

02

Přehledný plán města a části Hlavní a hraniční pevnosti Olomouc nových pumovzdorných Špitálských kasáren ve městě a nového opevnění Kláštera Hradisko, návrh zpracovaný pod vedením inženýra plukovníka Vacaniho, kreslil vedoucí sapérů Nürnberger, 1833-1834. ÖStA Wien – Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 13, 1834.

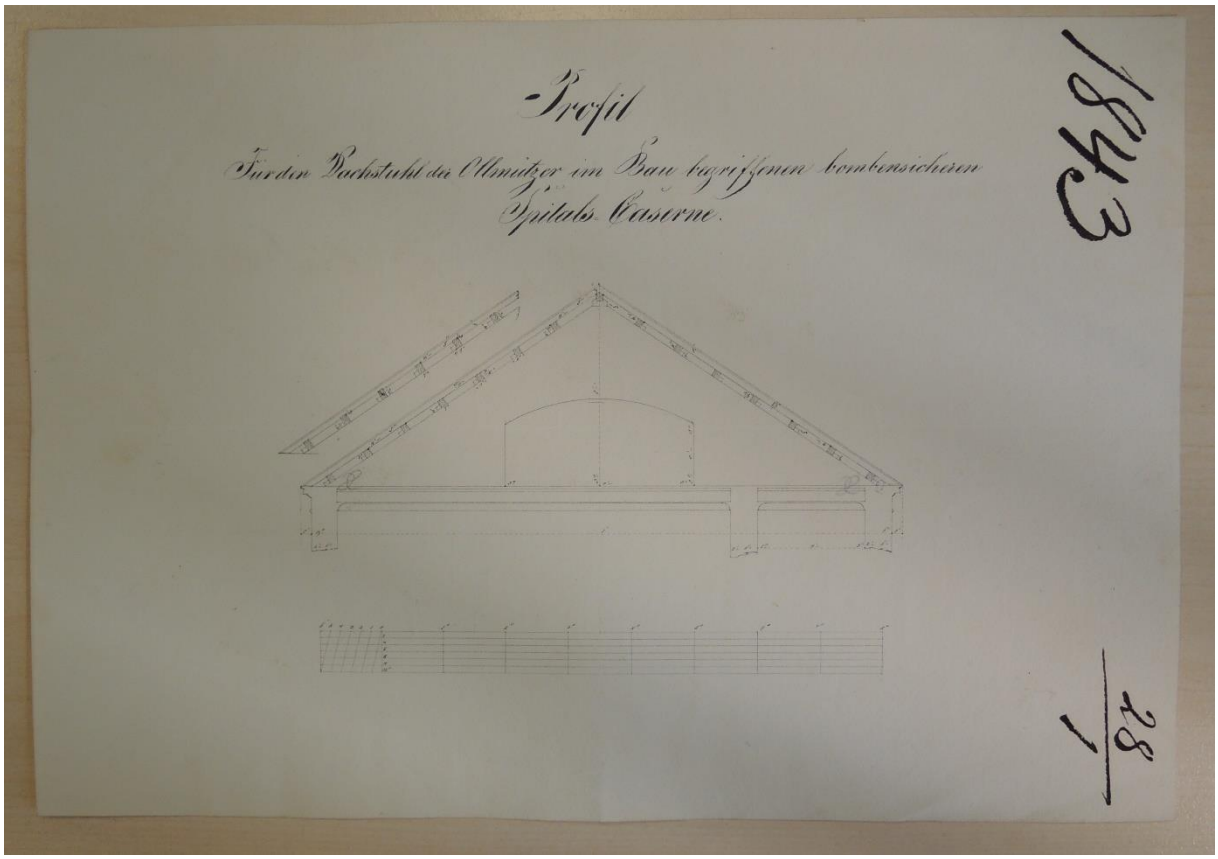

03
Řez krovu pro budované olomoucké Špitálské kasárny (dnešní Hanácké), autor profesor vídeňské inženýrské akademie majorem von Kuhsenitz, 8. března 1843. ÖStA Wien – Kriegsarchiv, GGD, 1843, kart. č. 409, sign. 28/1.

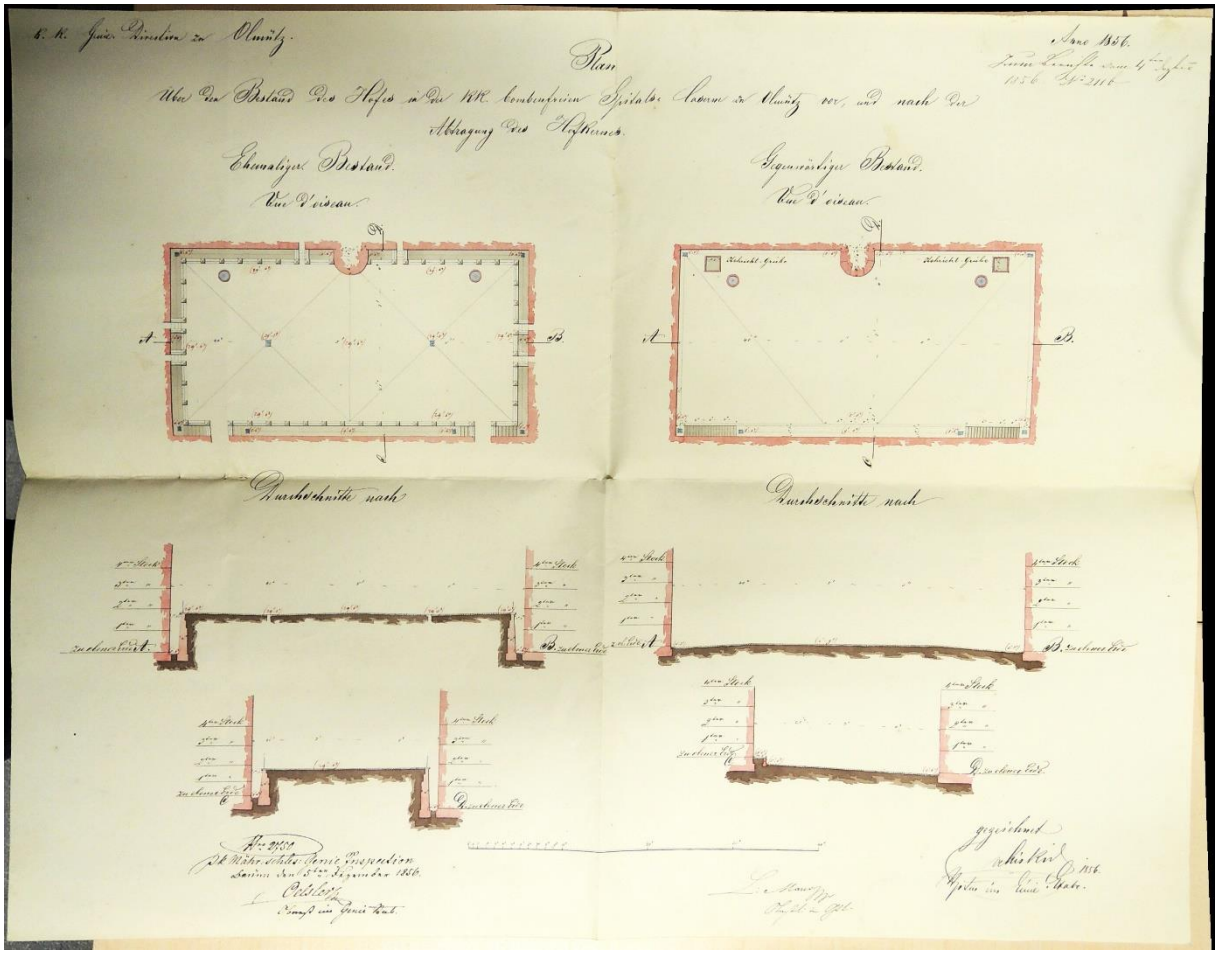

04

Plán stavu dvora c. k. pumovzdorných Špitálských kasáren v Olomouci před a po odstranění jádra dvora, bývalý a současný stav, Ženijní ředitelství v Olomouci, kreslil Miskich, 1856. ÖStA – KA Wien, GGD, 1855, kart. č. 778, sign. 6-11/1,2.

Ministerstvo obrany, Agentura hospodaření s nemovitým majetkem, odbor správy nemovitého majetku Brno, spisovna, signatura 07 22 01 A Olomouc, Hanácké kasárny

1 Hanácké kasárny, situace, 1973.

2 Hanácké kasárny, půdorys přízemí, 1965.

3 Hanácké kasárny, půdorys 1. patra, 1973.

4 Hanácké kasárny, půdorys 2. patra, 1973.

5 Hanácké kasárny, půdorys 3. patra, nedatováno.

6 Hanácké kasárny, půdorys 4. patra, 1973.

7 Hanácké kasárny, příčné řezy A-A, B-B, 1960.

8 Olomouc, Hanácké kasárny, plán úpravy nádvoří, 1980.

A – textová část

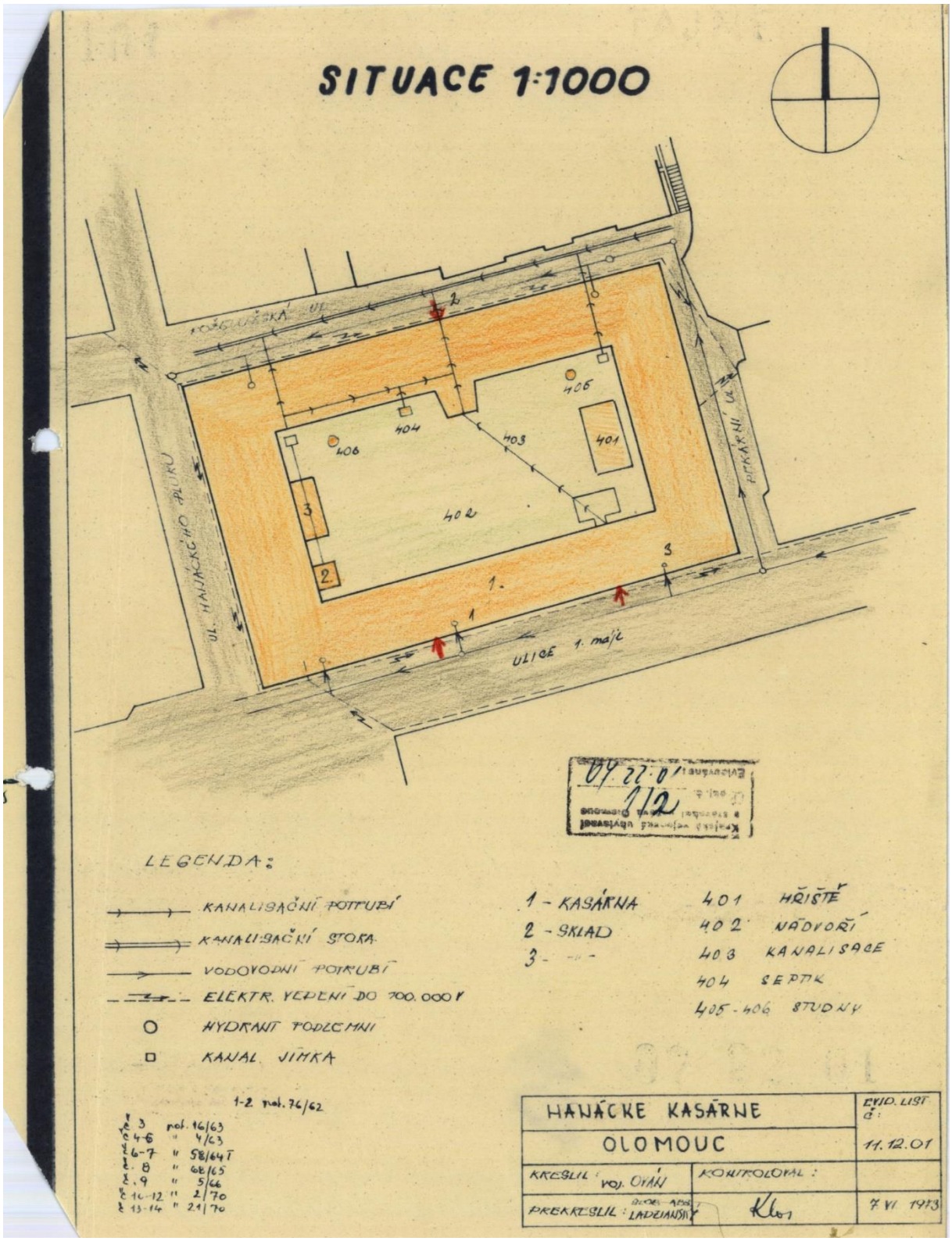

1 Hanácké kasárny, situace, 1973

A – textová část

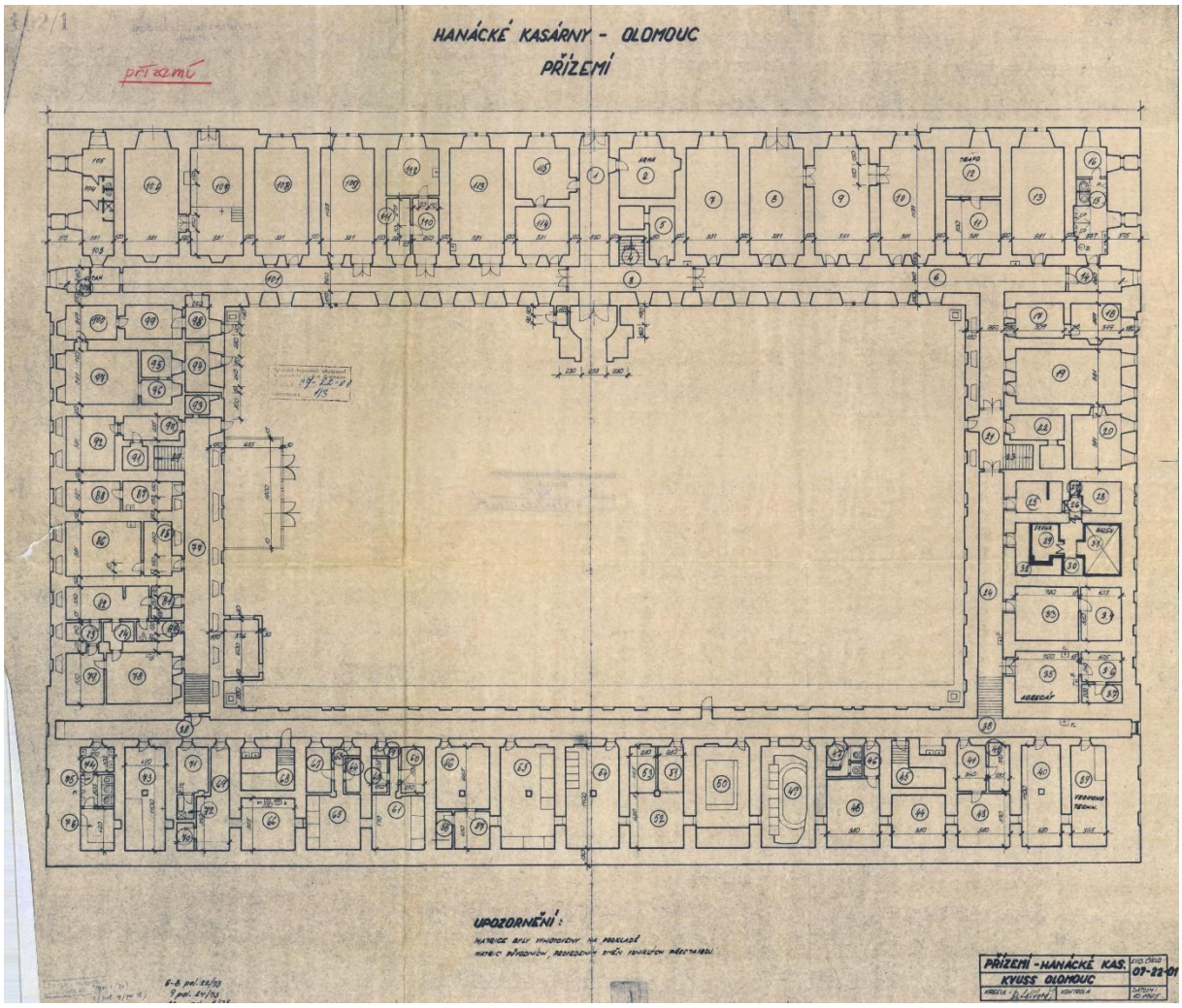

2 Hanácké kasárny, půdorys přízemí, 1965

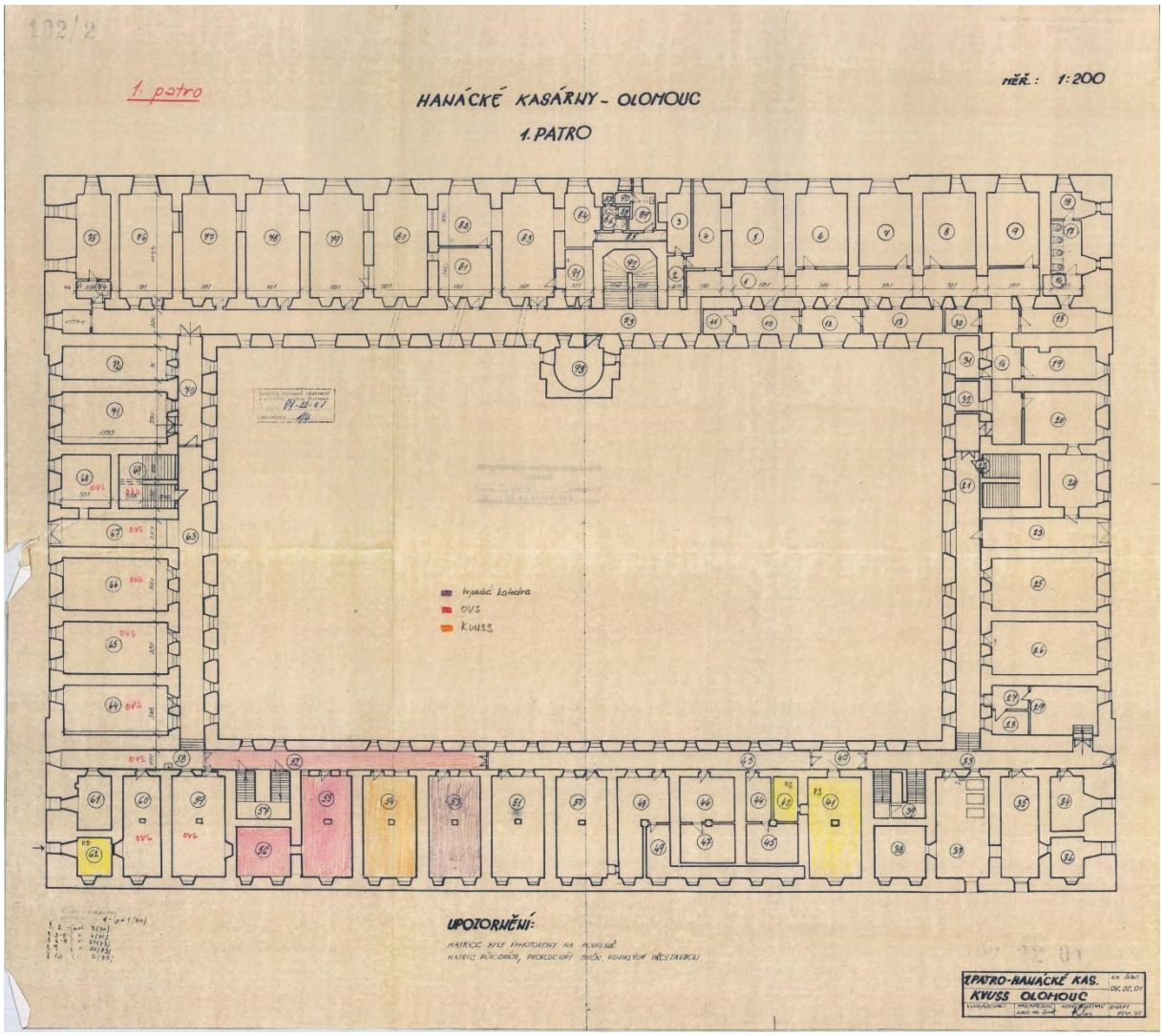

3 Hanácké kasárny, půdorys 1. patra, 1973

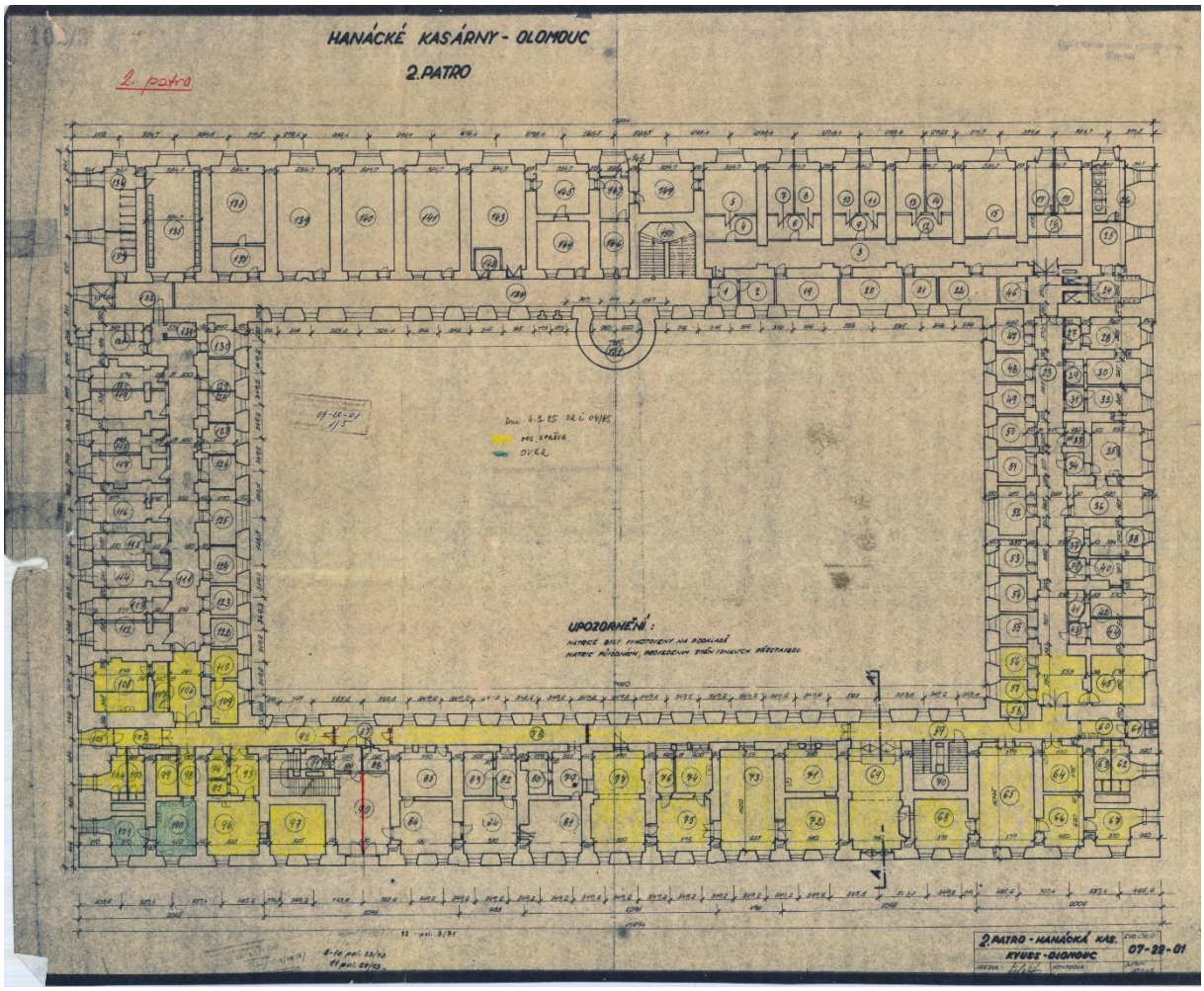

4 Hanácké kasárny, půdorys 2. patra, 1973

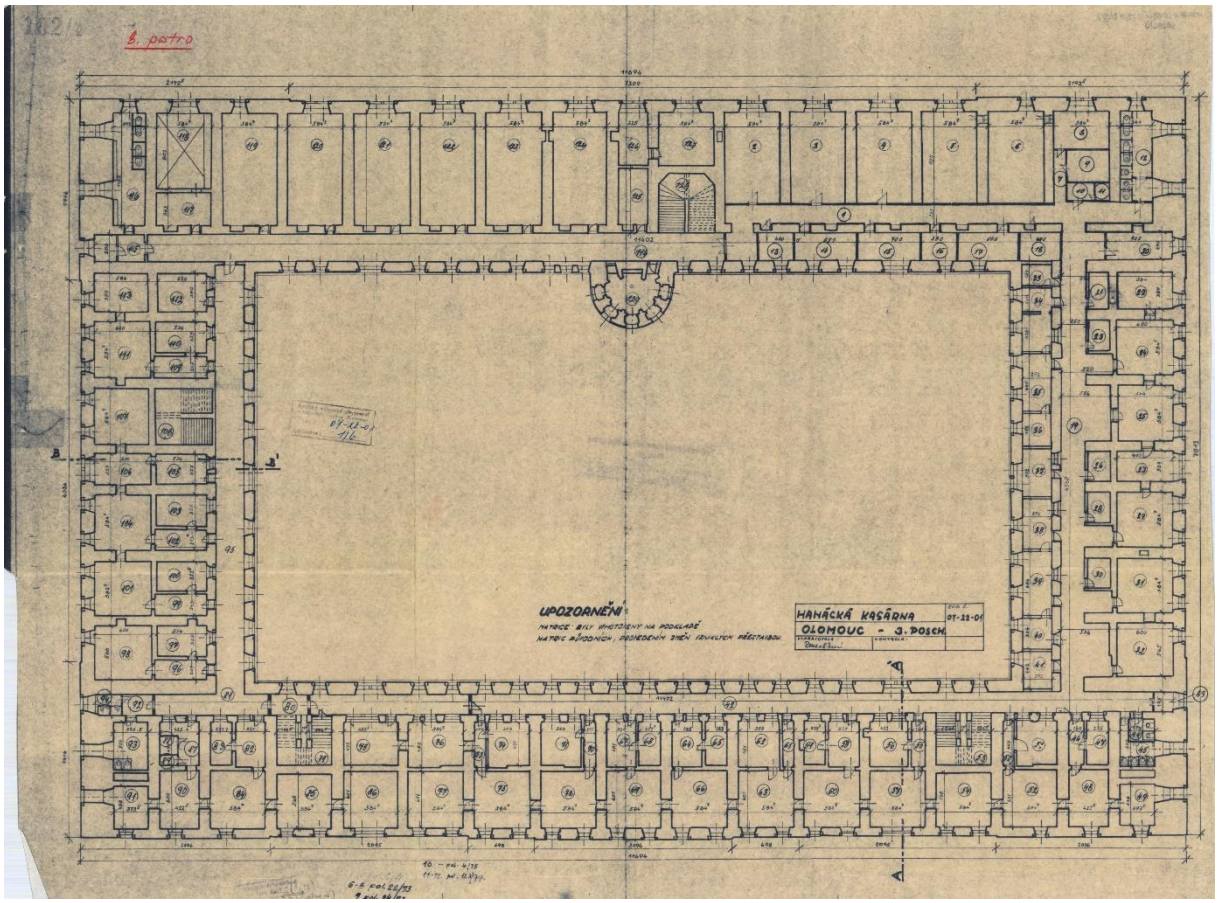

5 Hanácké kasárny, půdorys 3. patra, nedatováno

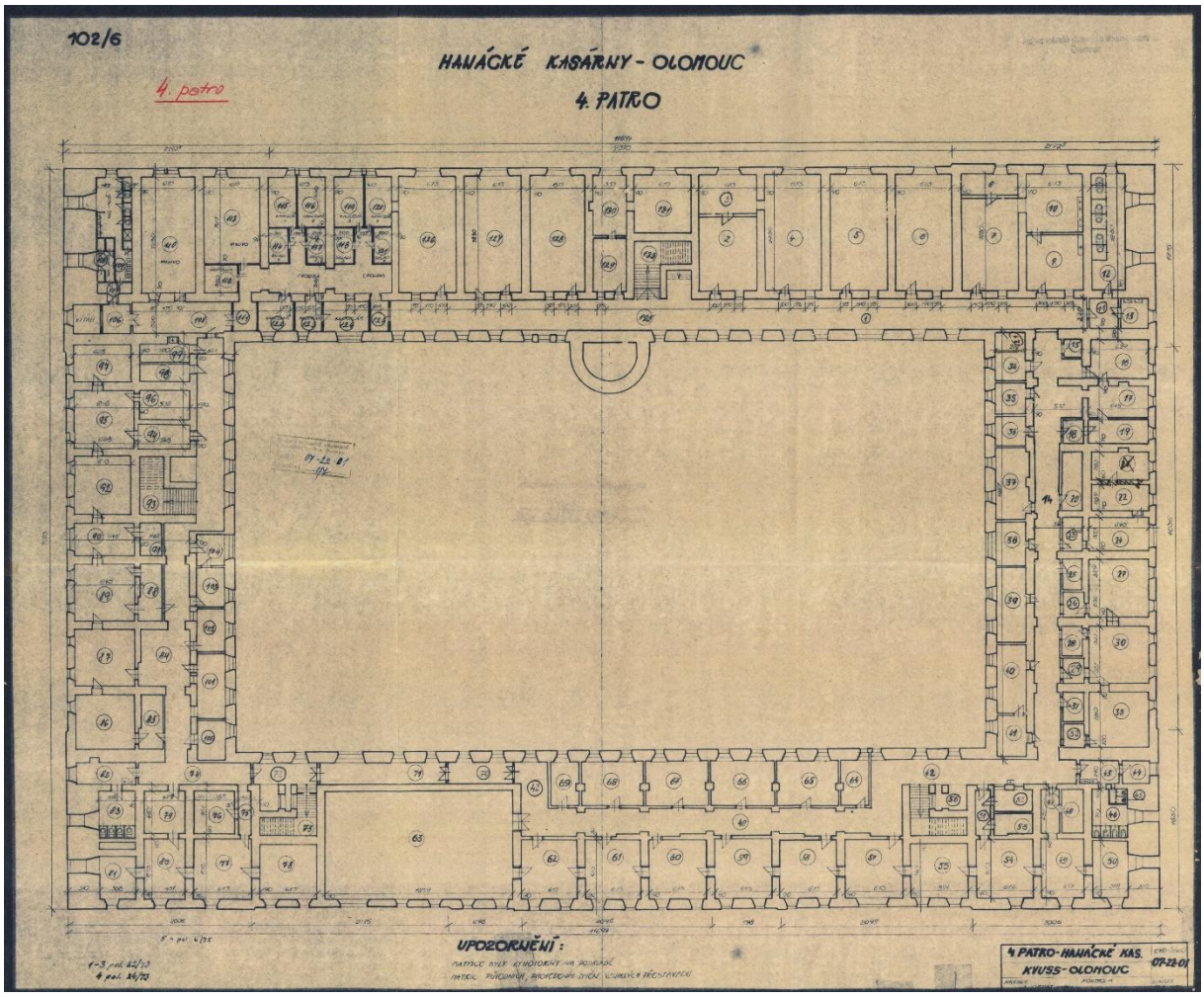

6 Hanácké kasárny, půdorys 4. patra, 1973

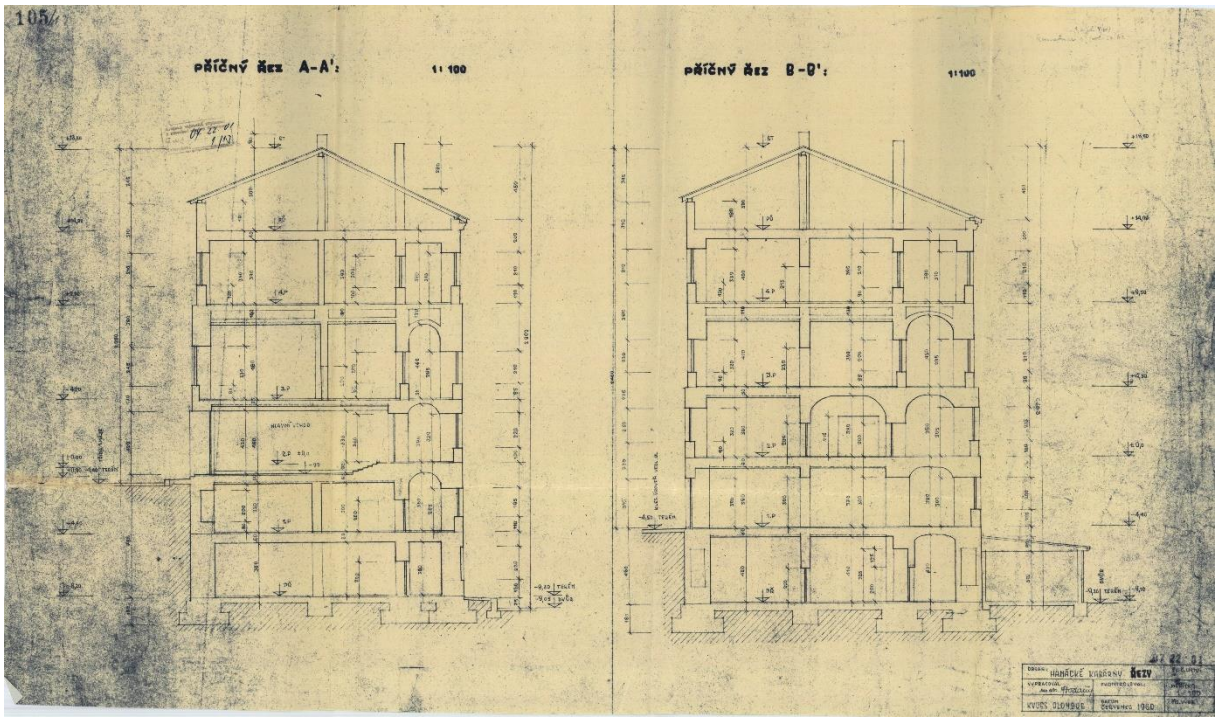

7 Hanácké kasárny, příčné řezy A-A, B-B, 1960

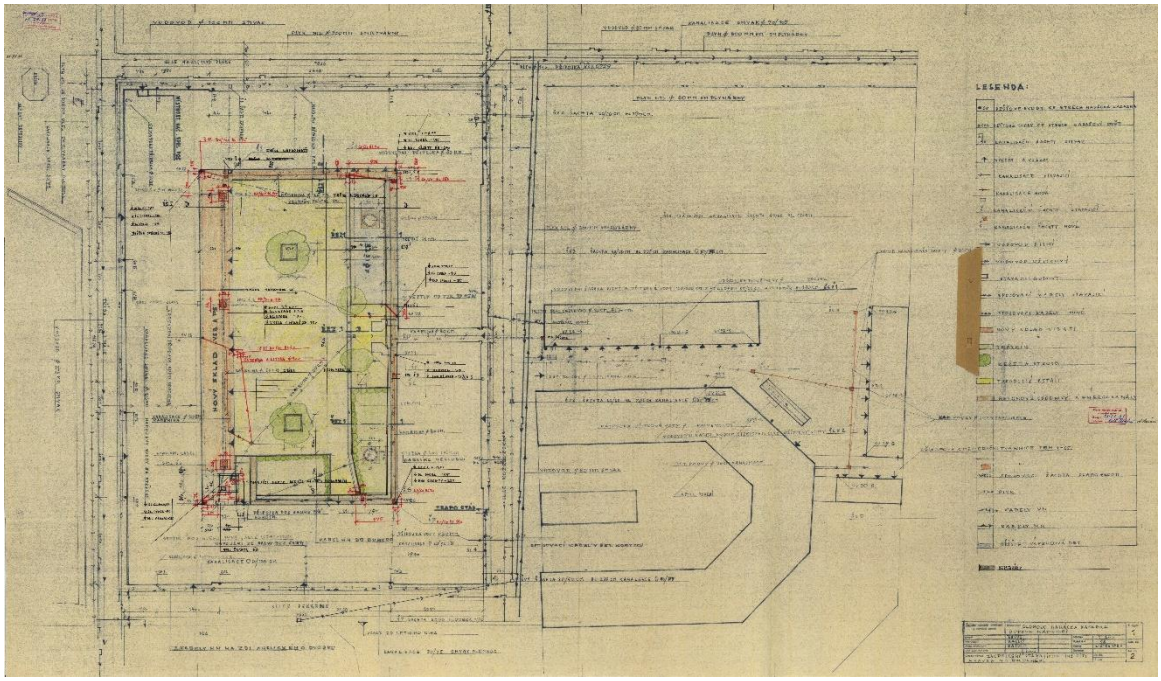

8 Olomouc, Hanácké kasárny, plán úpravy nádvoří, 1980

5. Ikonografie

Helena Richterová

1) Požár Nové brány 23. dubna 1675, rytina – universitní teze. SOA Opava, pracoviště Olomouc
2) Jezuitská kolej, kostel Panny Marie na Předhradí a kostel Panny Marie Sněžné, rytina M. Engelbrechta dle kresby F. B. Wernera, po r. 1724, SOkA v Olomouci
3) Předhradí mezi Novou a Hradskou bránou – špitál Sv. Ducha, klášter Klarisek, kartuziánský klášter, augustiniánský klášter, kanovnické rezidence, dóm sv. Václava, pohled od jihovýchodu, kresba, 1745, SOA Brno
4) Bývalý kartuziánský klášter od severu, tempera na pergamenu, A. Lublinsky, 1782, SOkA v Olomouci
5) Klášter kartuziánů v Olomouci od severu, perokresba podle neznámé pohřešované olejomalby, 18. stol. Burian, V.: Ikonografie Olomouce do r. 1900 (I. část), in: Sborník KVMO, oddíl B – Společenské vědy, Olomouc 1959, s. 413
6) Celkový pohled na kadetní školu od severu (vpravo rozestavěná budova Špitálských kasáren), kresba kadet W. Danihel, 1841, SOkA v Olomouci
7) Náměstí Františka Josefa s budovou ,Špitálských kasáren a okresního hejtmanství, foto, 1874, VMO
8) Špitálská kasárna, foto, 1874, VMO
9) Pohled na budovu Špitálských kasáren a okresního hejtmanství, foto, 80. l. 19. stol., VMO
10) Pohled na budovu Špitálských kasáren a vojenské pekárny od severozápadu, foto S. Wasservogel, 90. l. 19. stol., SOkA Olomouc, fond SOMaF
11) Pohled na budovu Špitálských kasáren a vojenské pekárny od severozápadu, detail, foto S. Wasservogel, 90. l. 19. stol., tamtéž
12) Branka v hradbě před severní fasádou Špitálských kasáren, foto S. Wassservogel, 90. l. 19. stol., tamtéž
13) Severní fasáda vojenské pekárny, v pozadí část fasády Špitálských kasáren, foto S. Wasservogel, 90. l. 19. stol., tamtéž
14) Pohled na bývalou kadetní školu a západní průčelí Špitálských kasáren z dnešní Dobrovského ulice, foto S. Wasservogel, 90. l. 19. stol., tamtéž
15) Náměstí Františka Josefa s budovou Špitálských kasáren a okresního hejtmanství, foto, kolem r. 1900, VMO
16) Olomouc, nová kasárna Špitálská a c.k. okresní hejtmanství, pohlednice, kolem r. 1900, VMO
17) Pohled na uliční fasádu Hanáckých kasáren, foto, 20. l. 20.stol, fotoarchiv NPÚ ÚOP v Olomouci
18) Oslavy bitvy u Bachmače, březen 1938, foto R. Smetana, 1938, VMO
19) Pohled z věže kostela Panny Marie Sněžné směrem k dómu, v popředí uliční fasáda Hanáckých kasáren, foto, VMO

20) Pohled z věže dómu sv. Václava směrem k východu, vpravo v popředí areál Hanáckých kasáren, foto, VMO
21) Panorama Olomouce z věže dómu sv. Václava, vpředu vpravo areál Hanáckých kasáren, pohlednice, soukromá sbírka
22) Letecký pohled na část Předhradí s dómem sv. Václava a areálem Hanáckých kasáren a vojenskou pekárnou v popředí, foto, 30. l. 20. stol., VMO
23) Náměstí Republiky s budovou vlastivědného muzea v popředí, za ním uliční fasáda Hanáckých kasáren, foto, 60. l. 20. stol., fotoarchiv NPÚ ÚOP v Olomouci
24) Pohled z věže kostela Panny Marie Sněžné k dómu sv. Václava, v popředí část areálu Hanáckých kasáren, foto, 60. l. 20. stol., fotoarchiv NPÚ ÚOP v Olomouci

Ikonografie - přílohy

1) Požár Nové brány 23. dubna 1675, rytina – universitní teze. SOA Opava, pracoviště Olomouc

2) Jezuitská kolej, kostel Panny Marie na Předhradí a kostel Panny Marie Sněžné, rytina M. Engelbrechta dle kresby F. B. Wernera, po r. 1724, SOkA v Olomouci

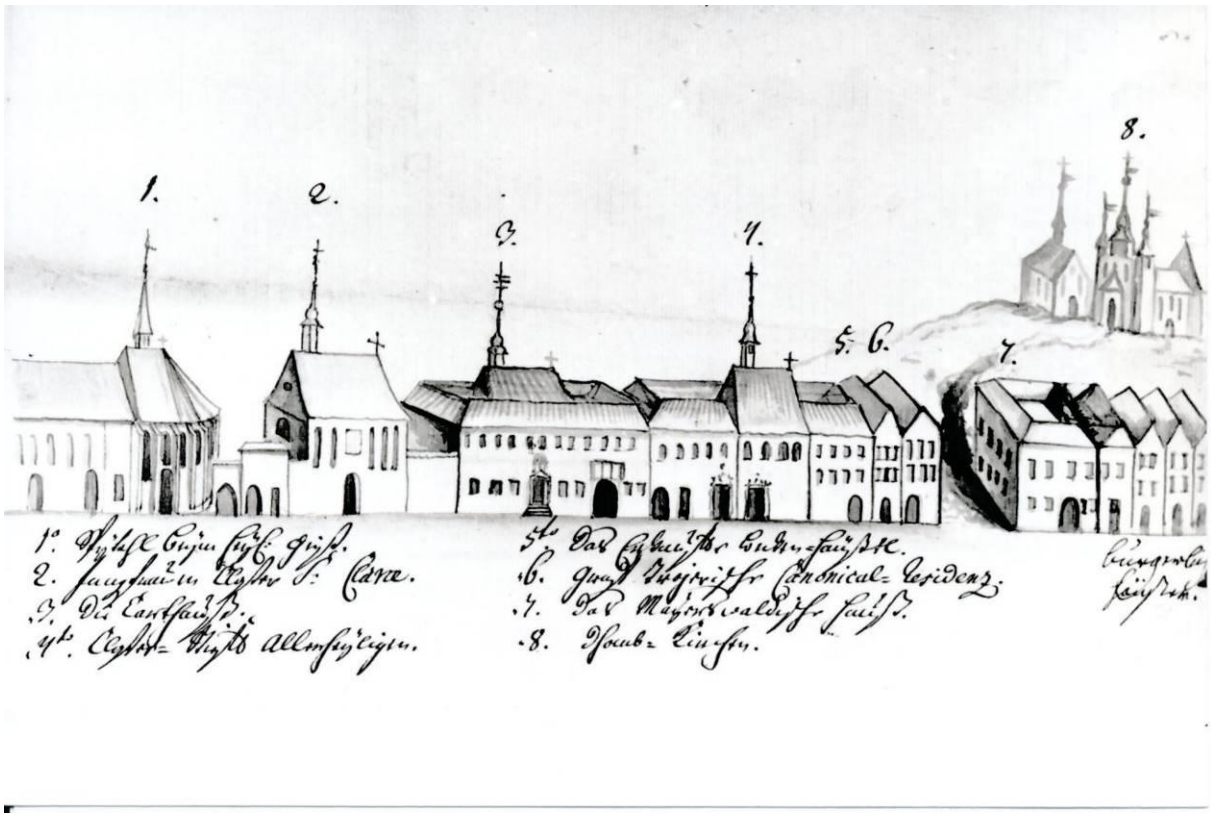

3) Předhradí mezi Novou a Hradskou bránou – špitál Sv. Ducha, klášter Klarisek, kartuziánský klášter, augustiniánský klášter, kanovnické rezidence, dóm sv. Václava, pohled od jihovýchodu, kresba, 1745, SOA Brno

4) Bývalý kartuziánský klášter od severu, tempera na pergamenu, A. Lublinsky, 1782, SOkA v Olomouci

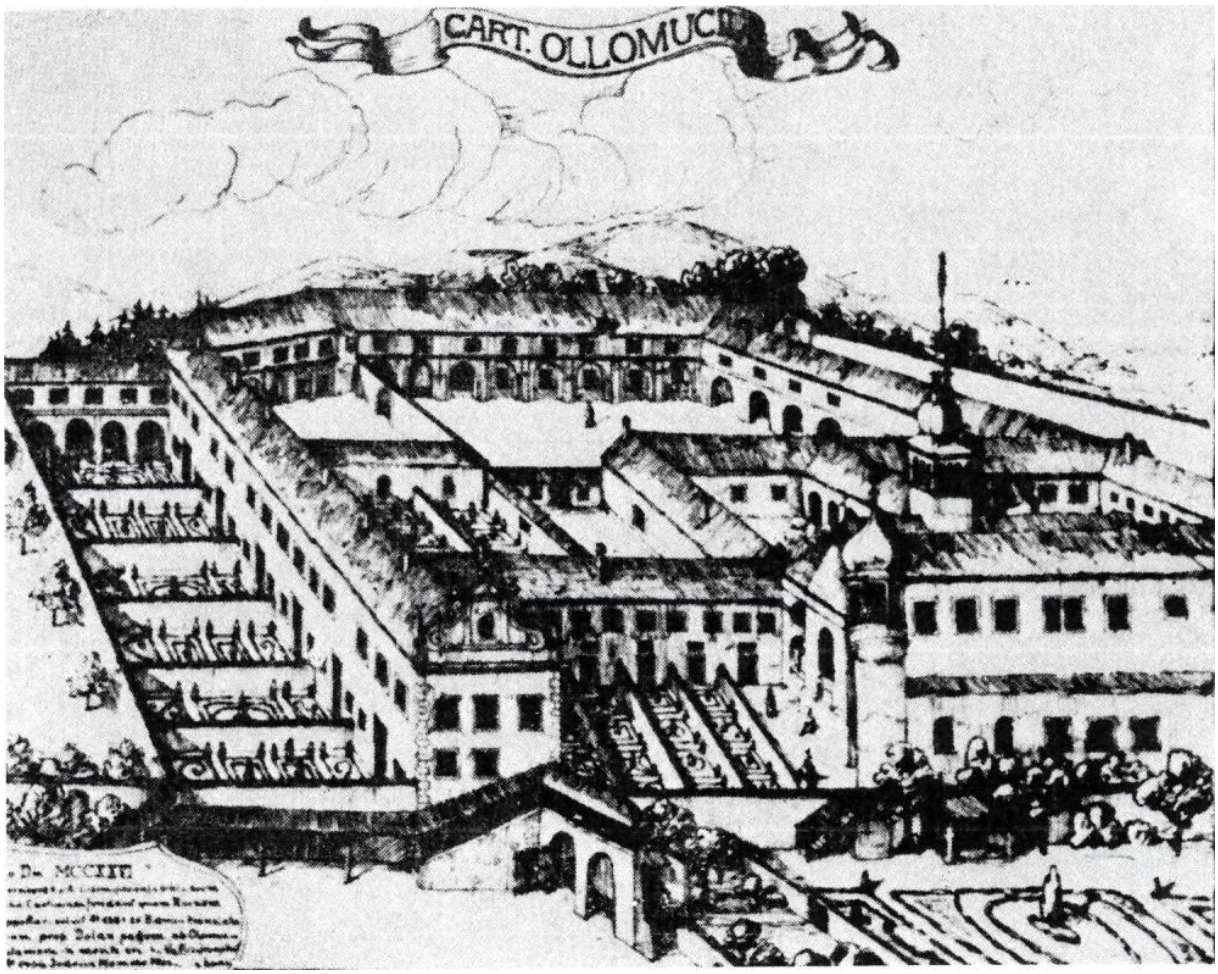

5) Klášter kartuziánů v Olomouci od severu, perokresba podle neznámé pohřešované olejomalby, 18. stol. Burian, V.: Ikonografie Olomouce do r. 1900 (I. část), in: Sborník KVMO, oddíl B – Společenské vědy, Olomouc 1959, s. 413

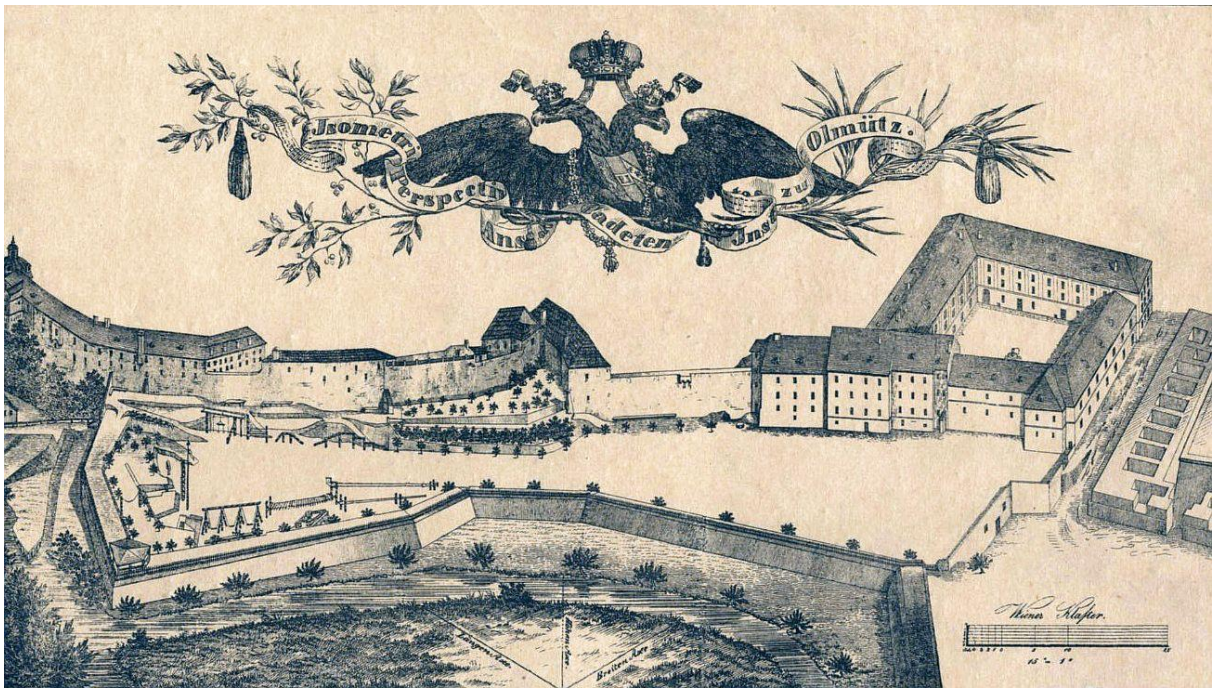

6) Celkový pohled na kadetní školu od severu (vpravo rozestavěná budova Špitálských kasáren), kresba kadet W. Danihel, 1841, SOkA v Olomouci

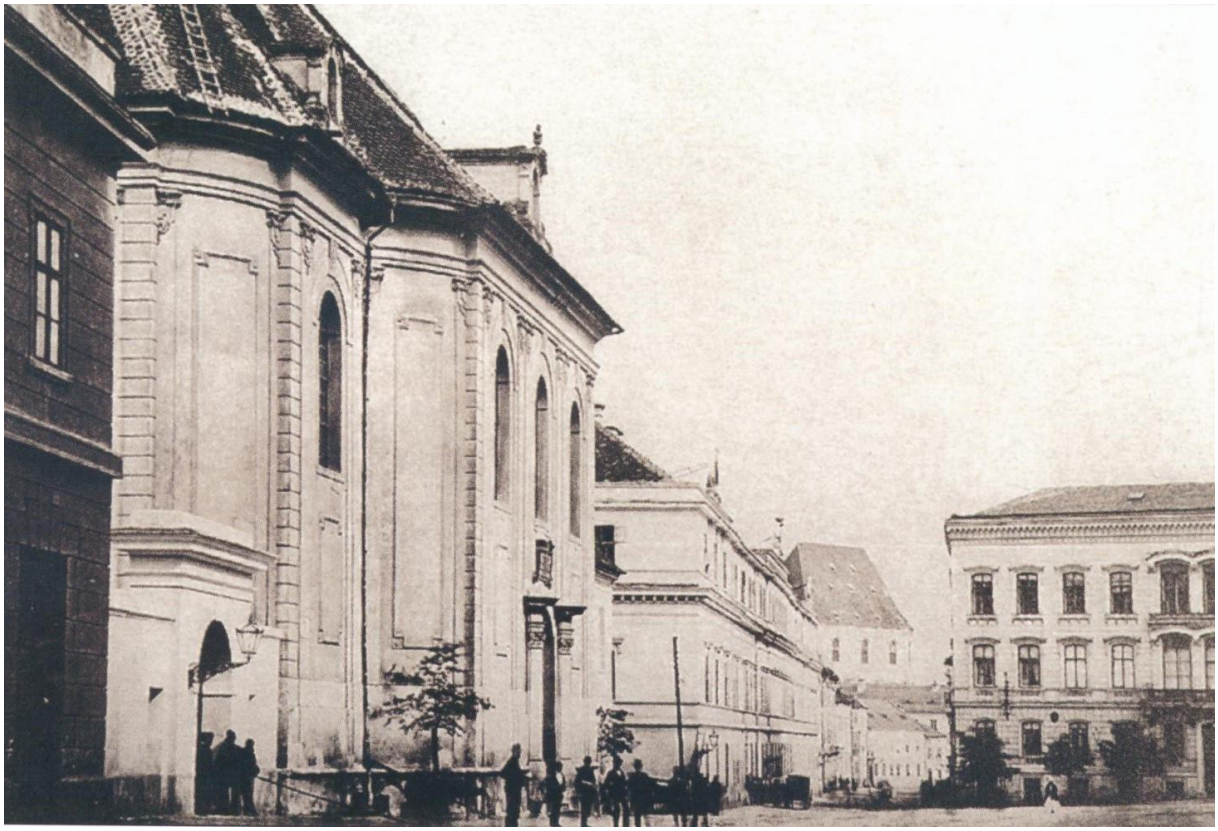

7) Náměstí Františka Josefa s budovou, Špitálských kasáren a okresního hejtmanství, foto, 1874, VMO

8) Špitálská kasárna, foto, 1874, VMO

9) Pohled na budovu Špitálských kasáren a okresního hejtmanství, foto, 80. l. 19. stol., VMO

10) Pohled na budovu Špitálských kasáren a vojenské pekárny od severozápadu, foto S. Wasservogel, 90. l. 19. stol., SOkA Olomouc, fond SOMaF

11) Pohled na budovu Špitálských kasáren a vojenské pekárny od severozápadu, detail, foto S. Wasservogel, 90. l. 19. stol., tamtéž

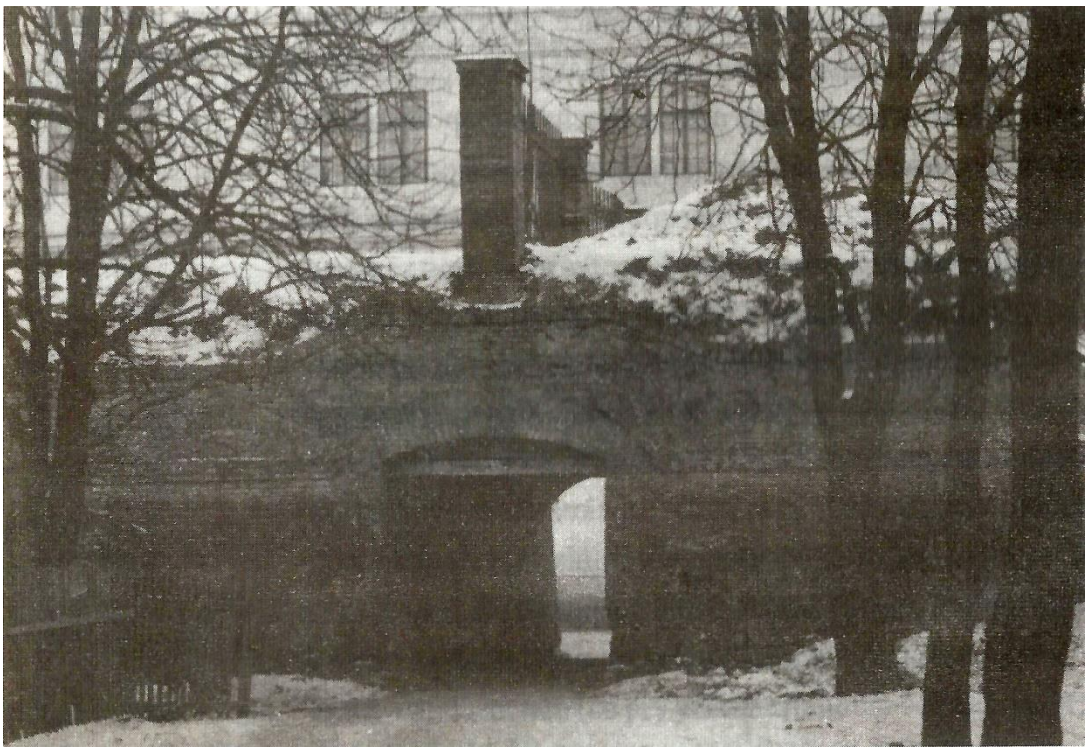

12) Branka v hradbě před severní fasádou Špitálských kasáren, foto S. Wassservogel, 90. l. 19. stol., tamtéž

13) Severní fasáda vojenské pekárny, v pozadí část fasády Špitálských kasáren, foto S. Wasservogel, 90. l. 19. stol., tamtéž

14) Pohled na bývalou kadetní školu a západní průčelí Špitálských kasáren z dnešní Dobrovského ulice, foto S. Wasservogel, 90. l. 19. stol., tamtéž

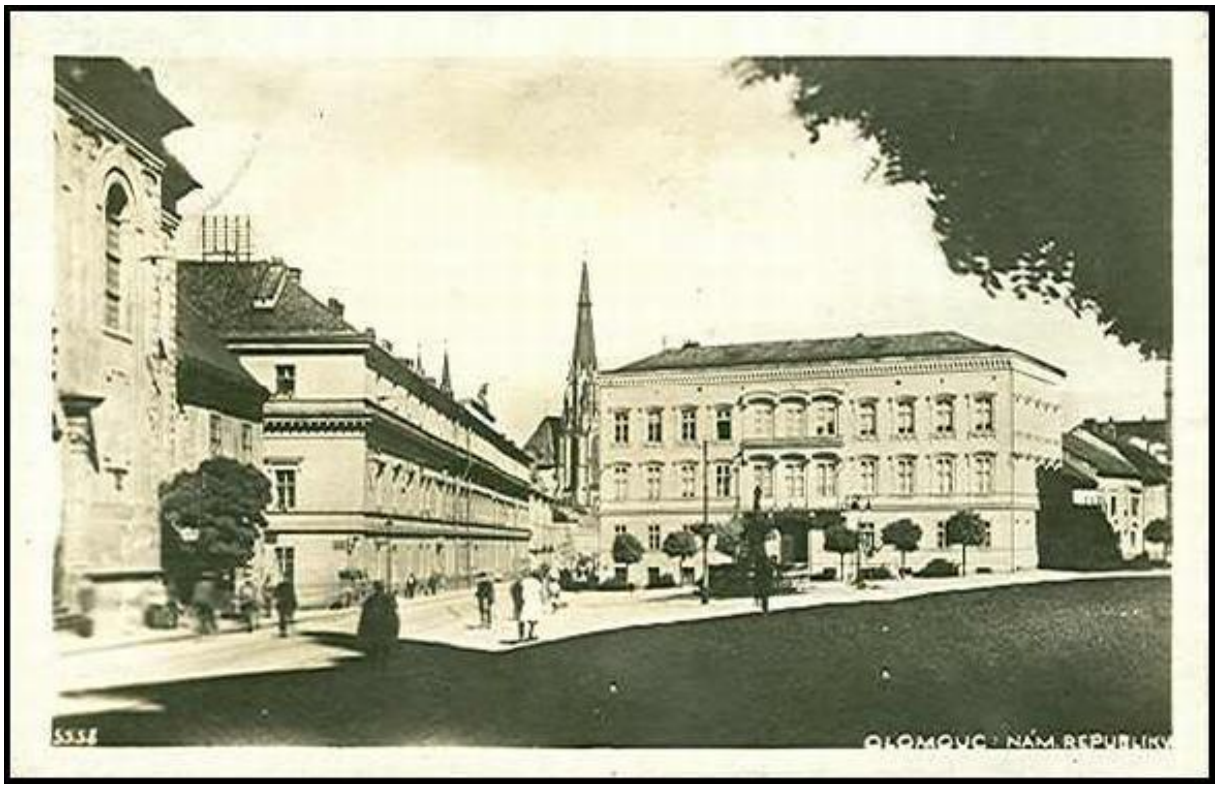

15) Náměstí Františka Josefa s budovou Špitálských kasáren a okresního hejtmanství, foto, kolem r. 1900, VMO

16) Olomouc, nová kasárna Špitálská a c.k. okresní hejtmanství, pohlednice, kolem r. 1900, VMO

17) Pohled na uliční fasádu Hanáckých kasáren, foto, 20. l. 20.stol, fotoarchiv NPÚ ÚOP v Olomouc

18) Oslavy bitvy u Bachmače, březen 1938, foto R. Smetana, 1938, VMO

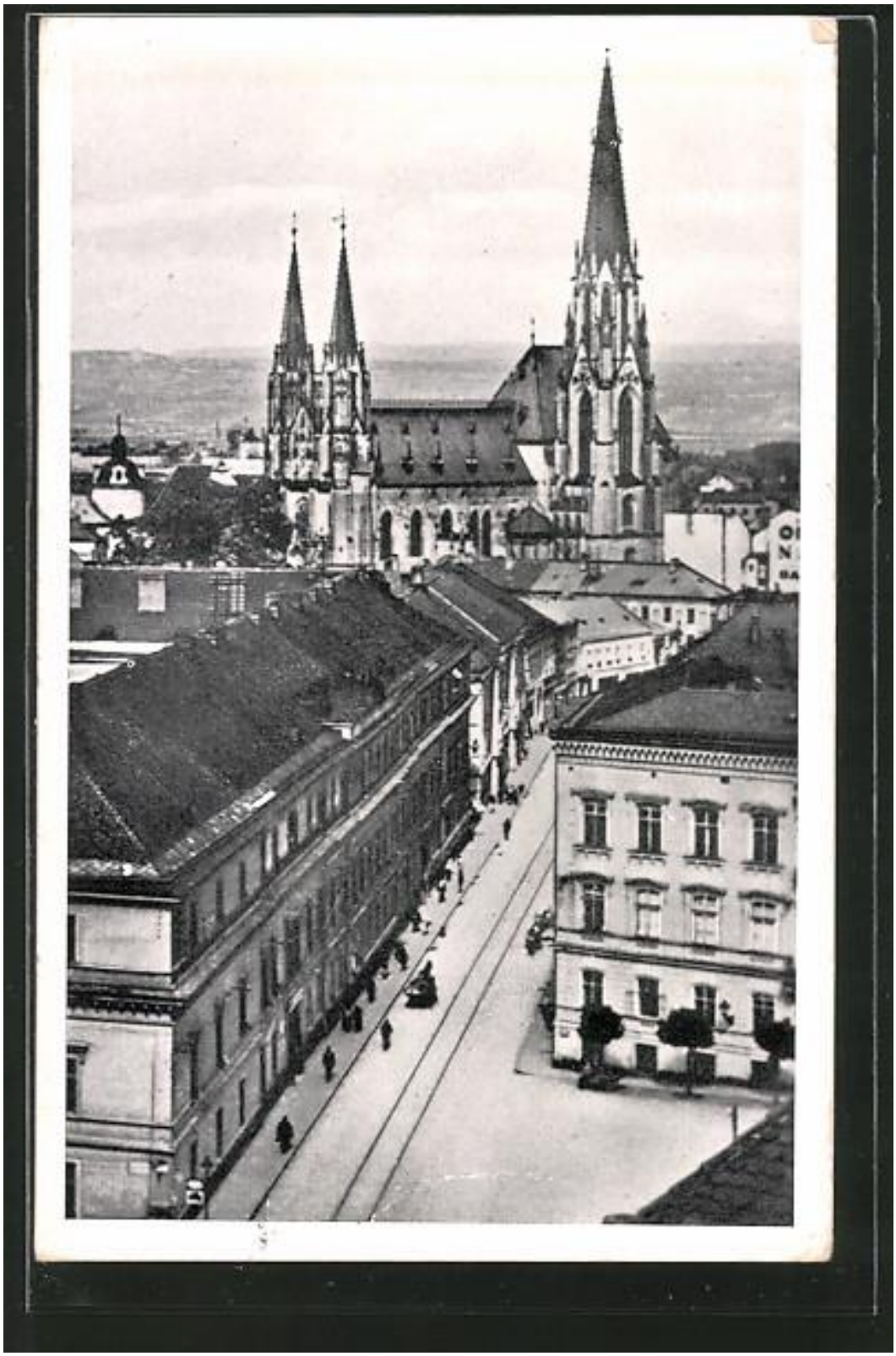

19) Pohled z věže kostela Panny Marie Sněžné směrem k dómu, v popředí uliční fasáda Hanáckých kasáren, foto, VMO

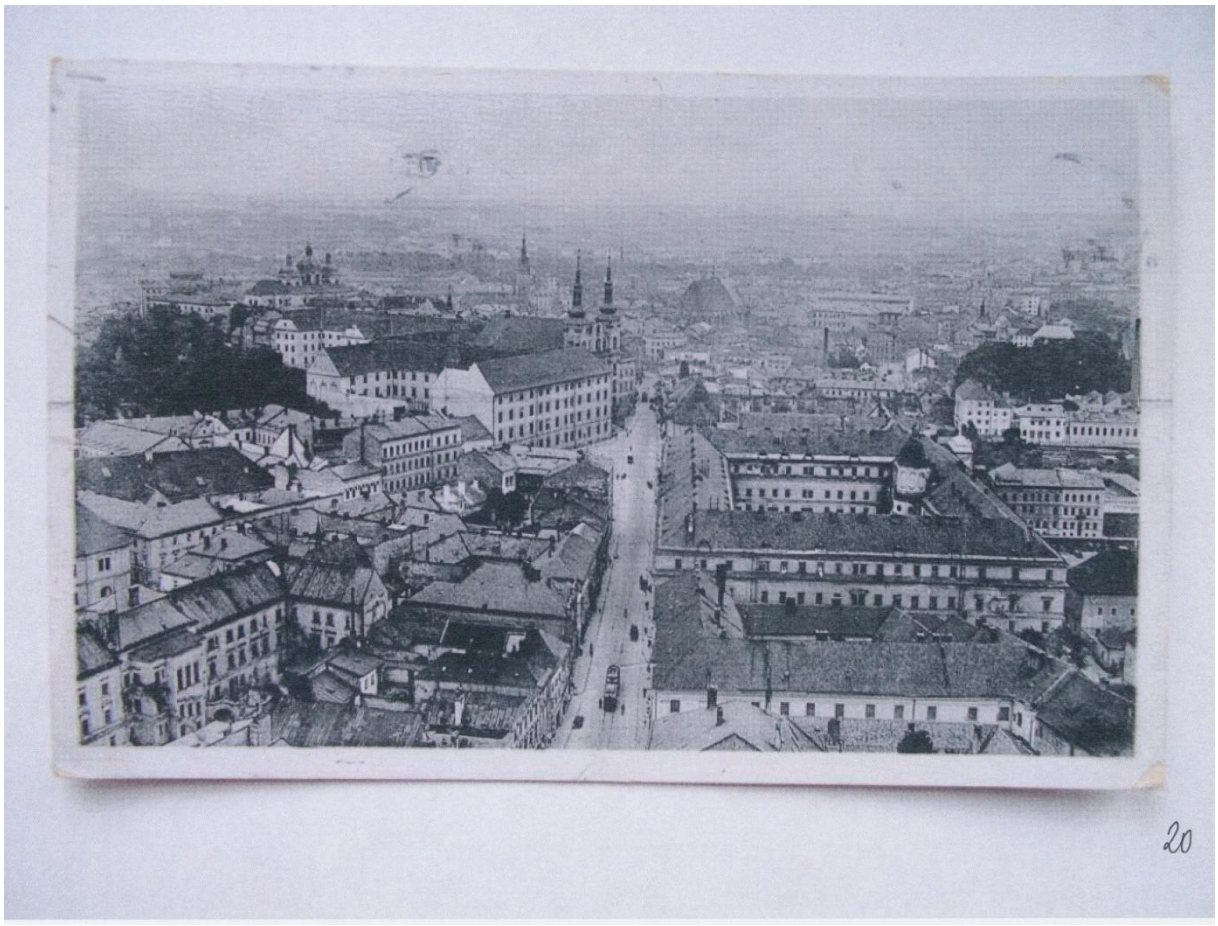

20) Pohled z věže dómu sv. Václava směrem k východu, vpravo v popředí areál Hanáckých kasáren, foto, VMO

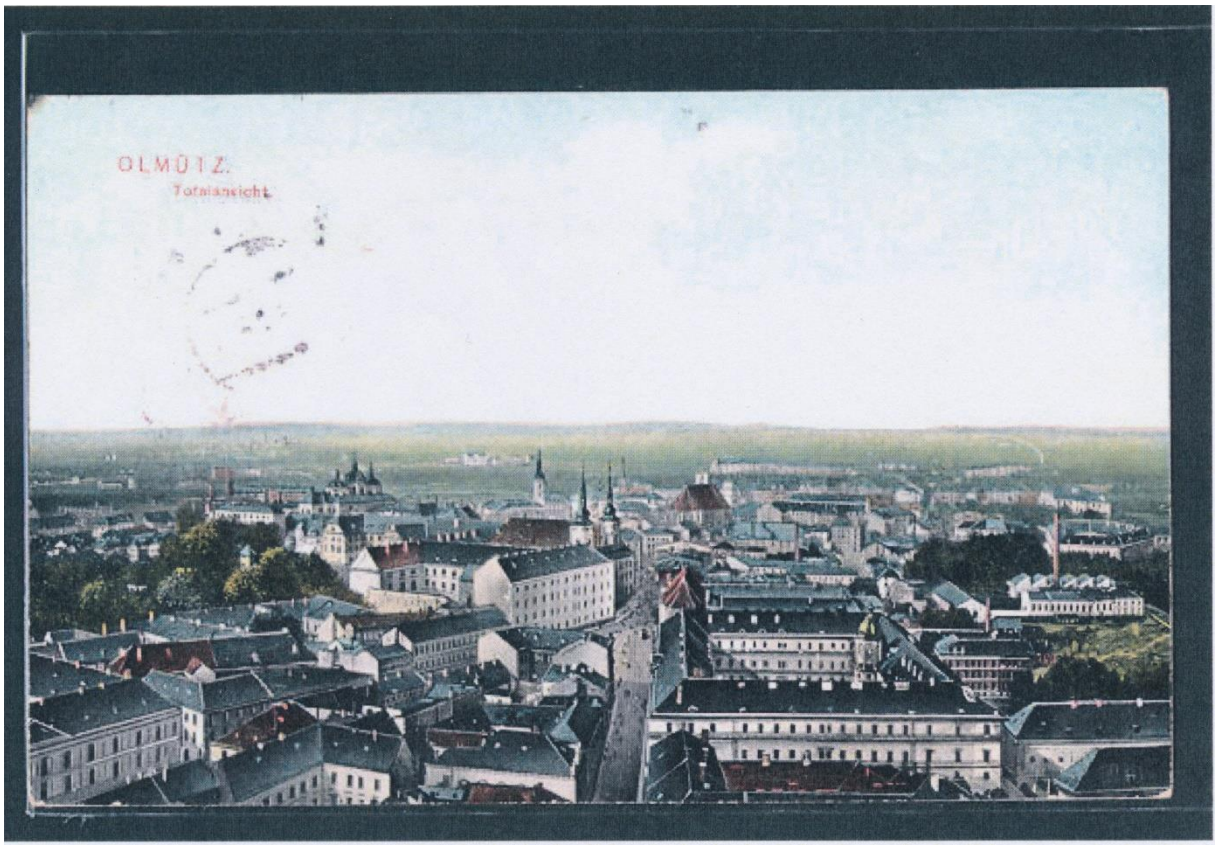

21) Panorama Olomouce z věže dómu sv. Václava, vpředu vpravo areál Hanáckých kasáren, pohlednice, soukromá sbírka

22) Letecký pohled na část Předhradí s dómem sv. Václava a areálem Hanáckých kasáren a vojenskou pekárnou v popředí, foto, 30. l. 20. stol., VMO

23) Náměstí Republiky s budovou vlastivědného muzea v popředí, za ním uliční fasáda Hanáckých kasáren, foto, 60. l. 20. stol., fotoarchiv NPÚ ÚOP v Olomouci

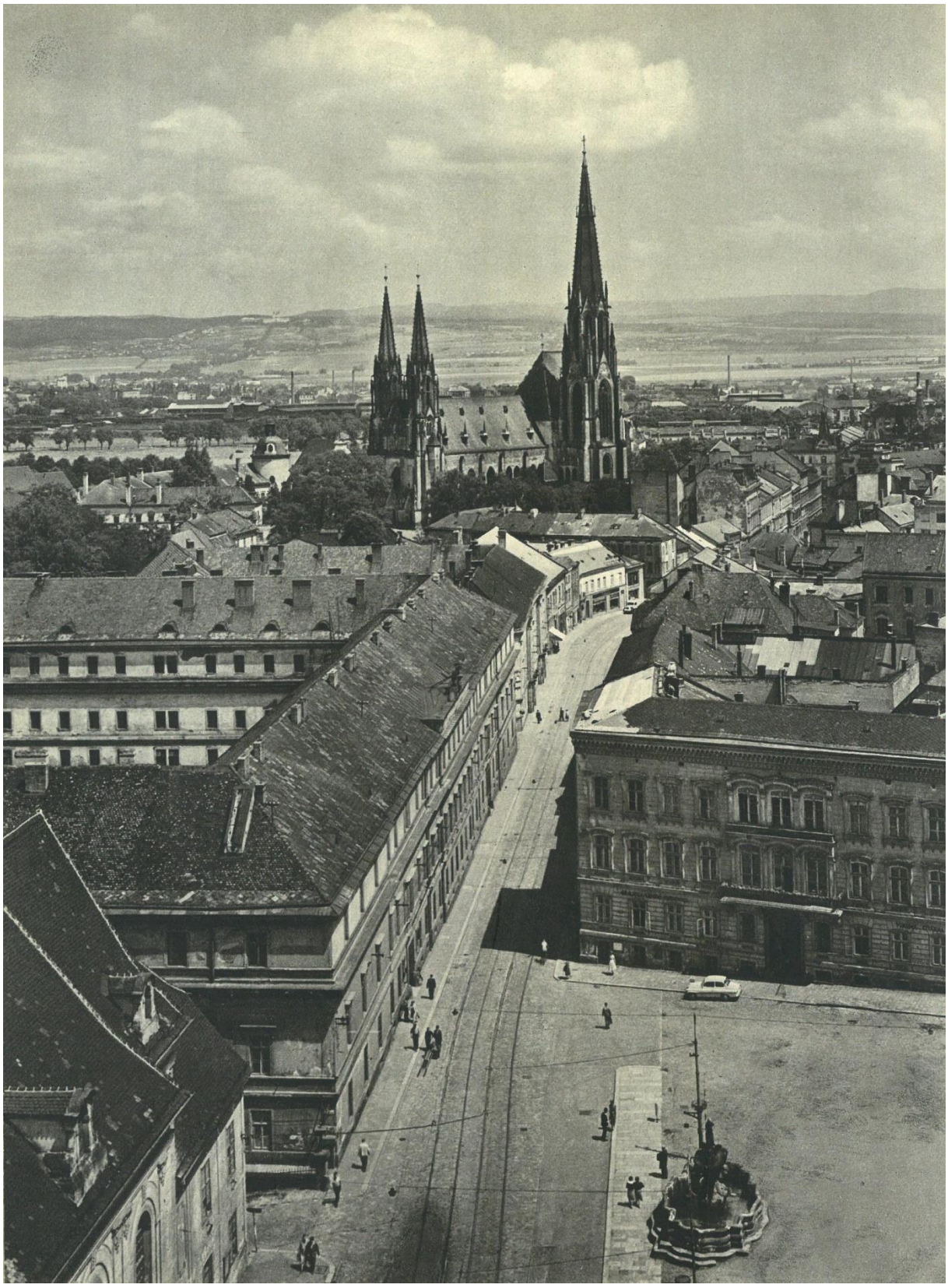

24) Pohled z věže kostela Panny Marie Sněžné k dómu sv. Václava, v popředí část areálu Hanáckých kasáren, foto, 60. l. 20. stol., fotoarchiv NPÚ ÚOP v Olomouci

Ikonografie 1980-86 – seznam

Tomáš Vítek

Fotodokumentace objektu Hanáckých kasáren před generální opravou fasád

Vše: Krajská vojenská a stavební správa Olomouc, archiv

I. severní průčelí 1980

1. Vjezdová vrata do Koželužské ulice
2. Vjezdová vrata do Koželužské ulice
3. Detail okna severního průčelí
4. Portál na severním průčelí
5. Portály a vjezd na severním průčelí
6. Portály a vjezd na severním průčelí
7. Severní průčelí, celkový pohled z Koželužské ulice
8. Severní průčelí, celkový pohled z Koželužské ulice

II. Východní průčelí 1984

9. Vjezd s můstkem na východním průčelí
10. Vstup s můstkem na východním průčelí
11. Detail okna a zábradlí na východním průčelí
12. Detail východního průčelí
13. Detail otvoru a mříže
14. Část východního průčelí z Pekární ulice
15. Celkový pohled na východní průčelí z Pekární ulice
16. Celkový pohled na východní průčelí z Pekární ulice

III. Západní průčelí 1984

17. Vjezd s můstkem přes světlíkovou šachtu na západním průčelí
18. Detail západního průčelí
19. Detail západního průčelí
20. Detail západního průčelí
21. Detail západního průčelí
22. Detail horní části západního průčelí
23. Celkový pohled na západní průčelí z ulice Hanáckého pluku

IV. Jižní průčelí 1985

24. Portály na jižním průčelí
25. Portály na jižním průčelí
26. Detail soklu jižního průčelí
27. Detail jižního průčelí
28. Detail jižního průčelí
29. Detail střední části jižního průčelí s kovovým štítem

30. Celkový pohled na jižní průčelí z ulice 1. máje
31. Celkový pohled na jižní průčelí z ulice 1. máje
32. Celkový pohled na jižní průčelí z ulice 1. máje

V. Dvorní fasády 1986

33. Část severního dvorního průčelí
34. Část severního dvorního průčelí
35. Část severního a východního dvorního průčelí
36. Východní dvorní průčelí
37. Část severního dvorního průčelí
38. Část jižního dvorního průčelí
39. Detail jižního dvorního průčelí
40. Detail jižního dvorního průčelí
41. Detail jižního dvorního průčelí
42. Západní dvorní průčelí
43. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí
44. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí
45. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí
46. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí
47. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí
48. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí
49. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí
50. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí

Ikonografie 1980-86 – přílohy

Vše: Krajská vojenská a stavební správa Olomouc, archiv.

I. severní průčelí 1980

1. Vjezdová vrata do Koželužské ulice

2. Vjezdová vrata do Koželužské ulice

3. Detail okna severního průčelí

4. Portál na severním průčelí

5. Portály a vjezd na severním průčelí

6. Portály a vjezd na severním průčelí

7. Severní průčelí, celkový pohled z Koželužské ulice

8. Severní průčelí, celkový pohled z Koželužské ulice

II. Východní průčelí 1984

9. Vjezd s můstkem na východním průčelí

10. Vstup s můstkem na východním průčelí

11. Detail okna a zábradlí na východním průčelí

12. Detail východního průčelí

13. Detail otvoru a mříže

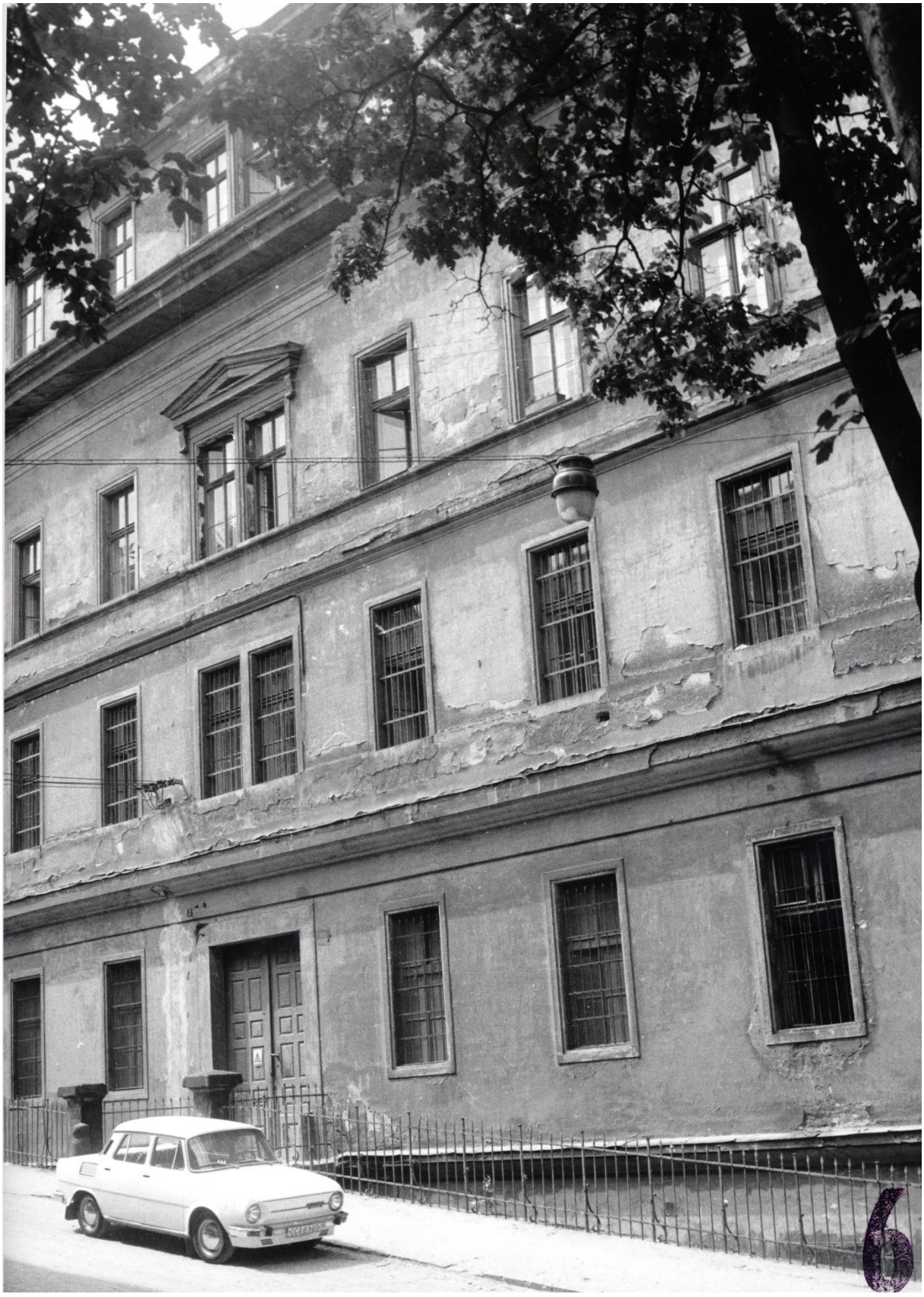

14. Část východního průčelí z Pekární ulice

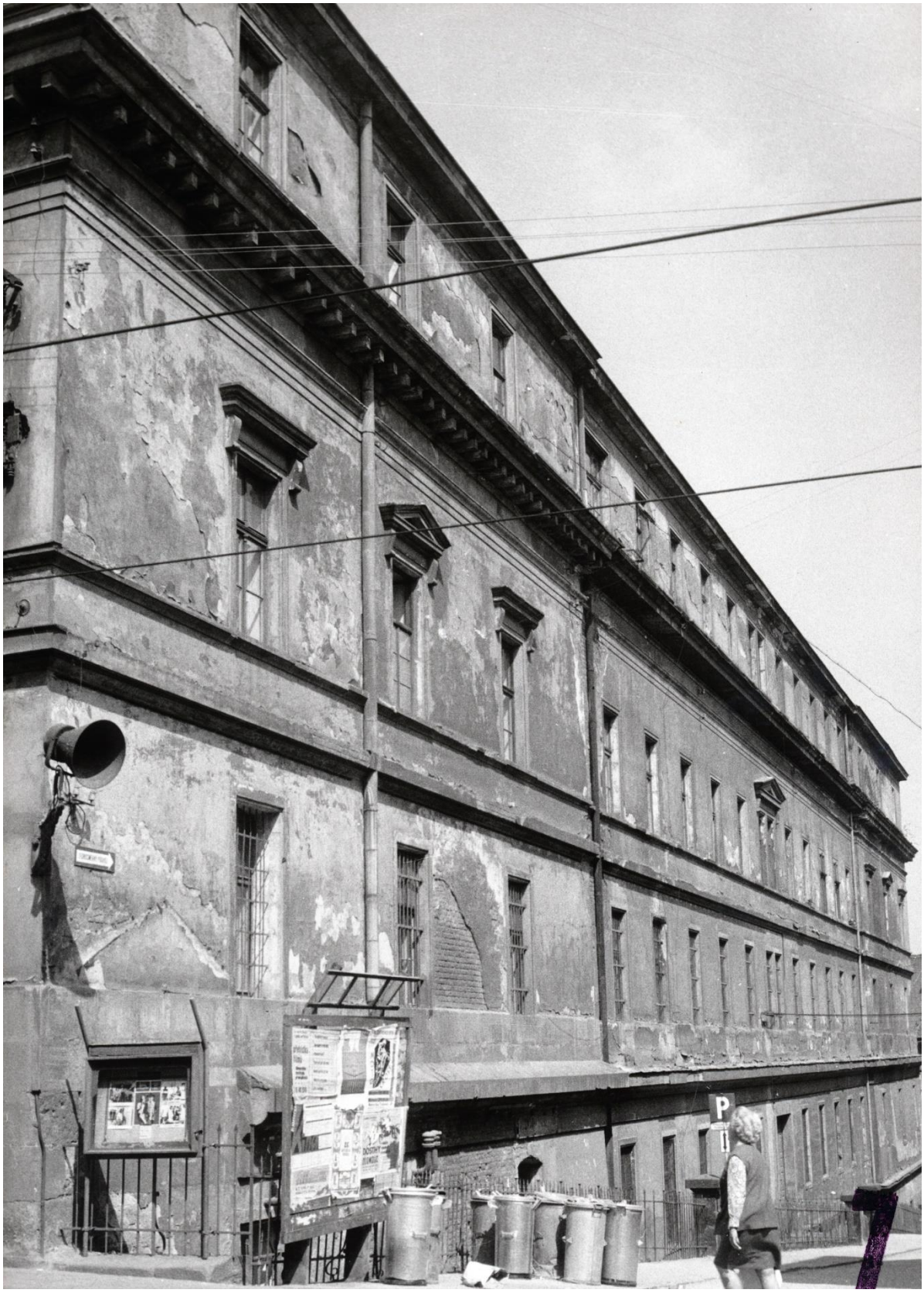

15. Celkový pohled na východní průčelí z Pekární ulice

16. Celkový pohled na východní průčelí z Pekární ulice

III. Západní průčelí 1984

17. Vjezd s můstkem přes světlíkovou šachtu na západním průčelí

18. Detail západního průčelí

19. Detail západního průčelí

20. Detail západního průčelí

21. Detail západního průčelí

22. Detail horní části západního průčelí

23. Celkový pohled na západní průčelí z ulice Hanáckého pluku

IV. Jižní průčelí 1985

24. Portál na jižním průčelí

25. Portál na jižním průčelí

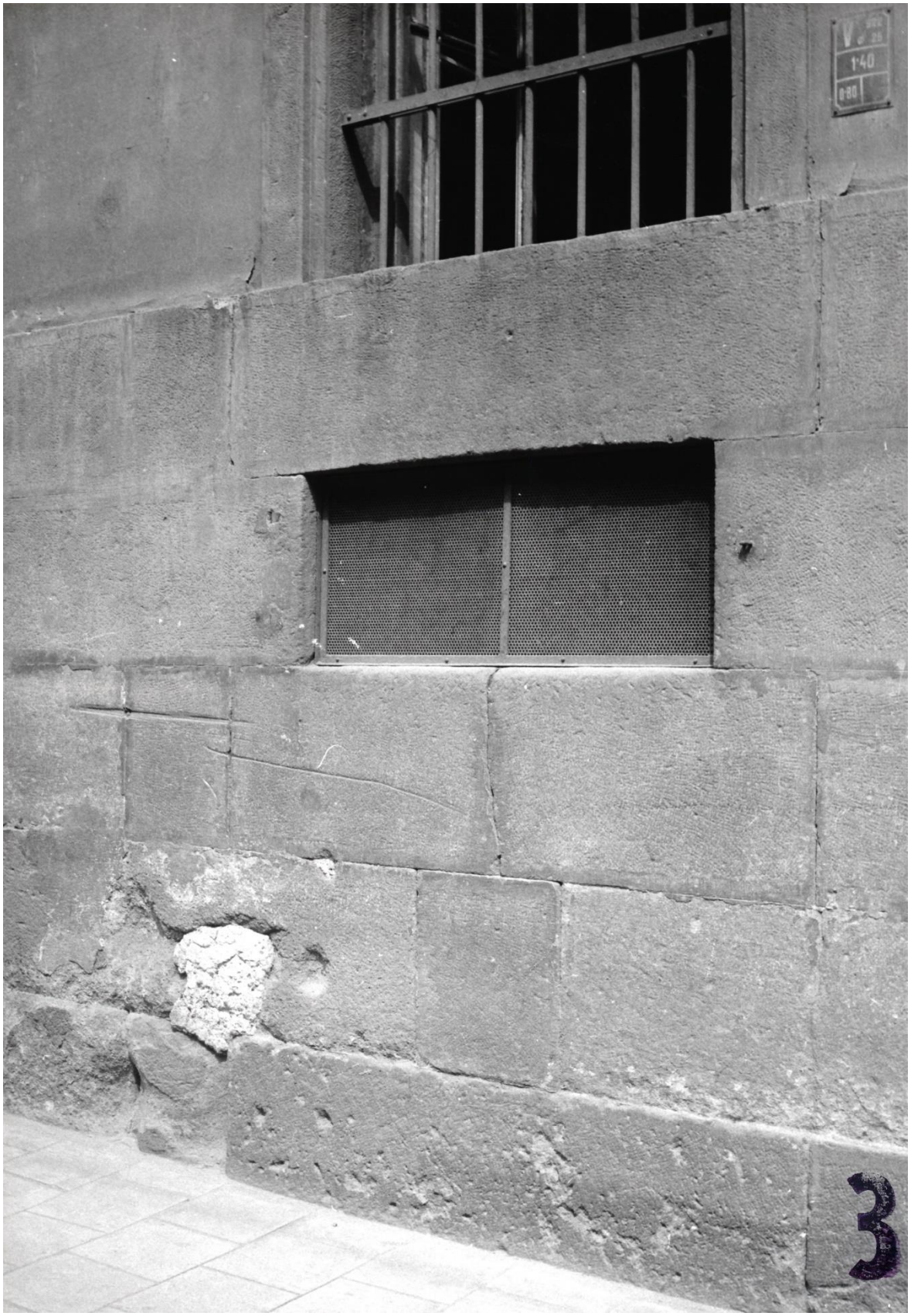

26. Detail soklu jižního průčelí

27. Detail jižního průčelí

28. Detail jižního průčelí

29. Detail střední části jižního průčelí s kovovým štítem

30. Celkový pohled na jižní průčelí z ulice 1. máje

31. Celkový pohled na jižní průčelí z ulice 1. máje

32. Celkový pohled na jižní průčelí z ulice 1. máje

V. Dvorní fasády 1986

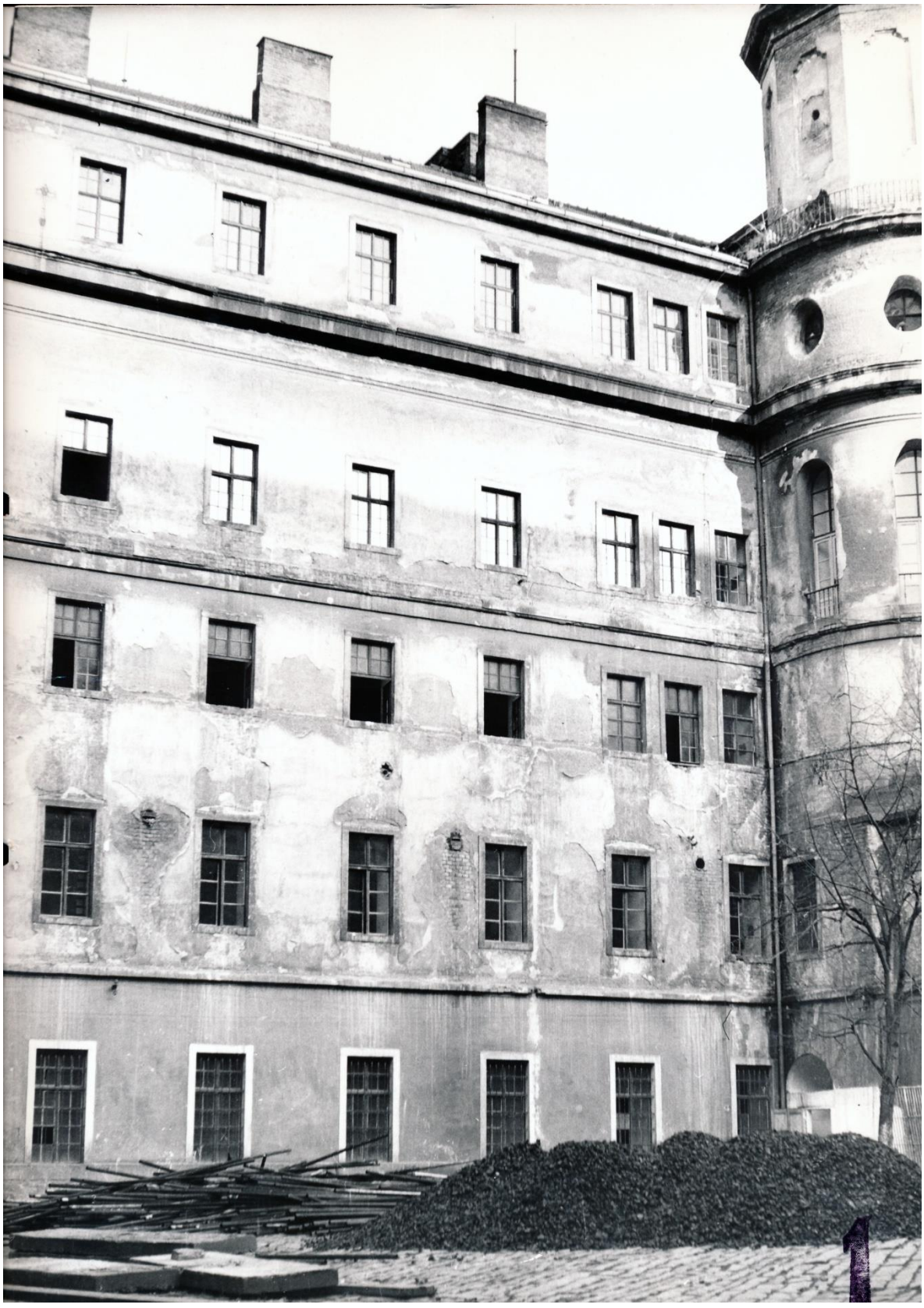

33. Část severního dvorního průčelí

34. Část severního dvorního průčelí

35. Část severního a východního dvorního průčelí

36. Východní dvorní průčelí

37. Část severního dvorního průčelí

38. Část jižního dvorního průčelí

39. Detail jižního dvorního průčelí

40. Detail jižního dvorního průčelí

41. Detail jižního dvorního průčelí

42. Západní dvorní průčelí

43. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí

44. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí

45. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí

46. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí

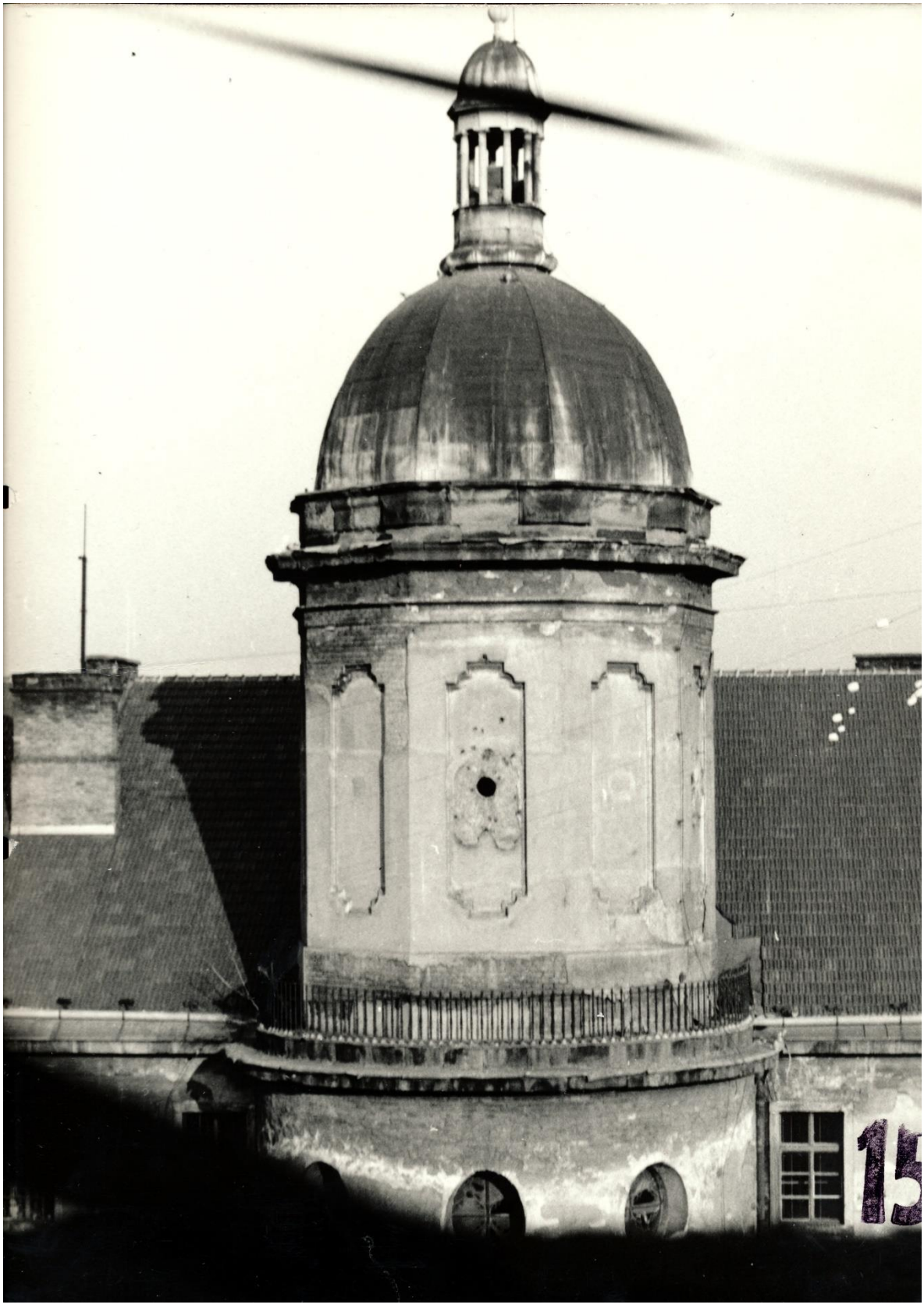

47. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí

48. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí

49. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí

50. Detail věže s kaplí u severního dvorního průčelí

6. Popis

Základní charakteristika objektu

Tomáš Vítek

Hanácká kasárna jsou vedle komplexu jezuitských budov největší stavbou historického jádra města Olomouce. Jedná se o pětipodlažní obdélnou budovu o čtyřech křídlech, seskupených kolem rozlehlého vnitřního dvora. Čelní průčelí se obrací do ulice 1. máje, hlavní komunikační tepny protínající někdejší městskou čtvrť Předhradí od Hradské brány k Nové bráně, která ústila do vlastního města. Za Novou bránou (do konce 18. století stála mezi nárožím Staré univerzity, součástí někdejšího jezuitského komplexu, dnes depozitář Vlastivědného muzea, a objektem dnešního Muzea umění) se cesta dále větvila do ulice Denisovy, směřující k Hornímu náměstí a ke kostelu sv. Mořice a do současné ulice Univerzitní, vedoucí na Michalské návrší. Hradská brána stávala v prostoru před hotelem Palác.

Kasárna zaujímají v podstatě rozlohu jednoho domovního bloku ohraničeného ulicí 1.máje, navazující zde na náměstí Republiky, a bočními ulicemi Hanáckého pluku a Pekární a při zadním průčelí ulicí Koželužskou. Budova je zahloubena do svahu, který vymezoval opevněný severní okraj slovanského hradiska, které předcházelo pozdějšímu Předhradí, tvořícímu zázemí přemyslovského hradu z 11. století v místech Václavského návrší.

V severní frontě ulice 1. máje a náměstí Republiky byla v období středověku postupně zřízena souvislá fronta klášterů mezi ulicí Mlčochovou a Novou bránou. Od východní strany to byl klášter augustiniánů – kanovníků, se kterým od 15. století sousedil klášter kartuziánů, následoval klášter klarisek a řadu uzavíral špitál sv. Ducha s kostelem, přiléhající k Nové bráně. V rámci Josefínských reforem byly všechny tyto kláštery zrušeny a spolu s kostelem Panny Marie na Předhradí posléze předány eráru.

Stavební místo pro novou kasárenskou budovu zaujalo plochu celého kláštera kartuziánů a části kláštera augustiniánů s kostelem, přestavěného mezitím na kadetní školu. Zatímco ulice 1. máje drží linii staré historické komunikace, vybíhající svažité ulice Hanáckého pluku a Pekární vznikly až po zboření a přestavbě zbylých klášterních budov, při terénních úpravách předcházejících výstavbě Hanáckých (dříve Špitálních) kasáren, jejichž pětipodlažní budova se jižním křídlem ve výši dvou podlaží skrývá pod úrovní ulice 1. máje. Hlavní průčelí se odtud tedy jeví jen jako třípodlažní. Souběžné severní průčelí v Koželužské ulici, na straně

původního opevnění, přiznává výšku všech pěti podlaží. Tři křídla budovy zařezávající se do svahu obklopují obezděné izolační šachty či příkopy. Šachta v linii ulice 1. máje je zaklenutá, přičemž klenba nese stávající chodník. Nádvoří je na úrovni ulice Koželužské, jeho plocha je vydlážděná a vybavená dvěmi studnami.

Masivní hmota této vojenské stavby, začleněná do ještě středověké struktury města, nepůsobí v pohledu dnešní doby násilně, naopak citlivě reaguje na organicky rostlý urbanismus a okolí se svými dominantami. Dřív se monumentalita Hanáckých kasáren, výrazně převýšených nad bastionové opevnění, uplatňovala zejména v pohledu od severu od Lazců, což dnes výrazně tlumí mladší zástavba.

Exteriér

Fasády Hanáckých kasáren jsou řešeny ve strohých formách pozdního empíru, přičemž nejbohatěji je pojato hlavní průčelí do ulice 1. máje. Nad úroveň ulice průčelí vystupuje pouze třemi podlažími, členěnými celkem 26 okenními osami rytmizovanými v systému 3+5+2+6+2+5+3. V nárožích jsou mělce vystupující rizality (3 okenní osy), střed je akcentován jednou odstupněným, rovněž jen mírně vysazeným rizalitem (2+6+2 okenní osy).

Dominujícím prvkem jsou římsy, zejména mohutná, bohatě profilovaná římsa oddělující poslední patro. V úsecích nárožního a středového rizalitu je navíc tato římsa doplněna sledem hladkých hranolových konzolek. Hranolová korunní římsa, která završuje fasádu, je oproti tomu poměrně nevýrazná. Jednoduchou profilaci má rovněž parapetní římsa prostředního patra a průběžná římsa nad kamenným soklem v přízemí, tvořeným pískovcovými deskami. Sokl je prolomen řadou obdélných otvorů vyústěných z větracích šachet a krytých vloženou mřížkou. Trochu masivnější profilaci má kordonová římsa mezi přízemím a prvním patrem. Kolem nároží rizalitů se římsy zalamují.

V páté ose zprava a v páté ose zleva jsou prolomeny na hlavním průčelí dva symetrické, hladké a pravoúhlé kvádrové portály s kuželovými odrazníky. Mají novodobé prosklené výplně s dveřmi. Většina oken jsou výškově obdélného formátu, pouze v osách nad portály jsou situována okna trojdílného palladiánského uspořádání. Všechna okna mají hladká ostění s vnitřním zářezem. V prvním patře jsou nad otvory profilované nadřímsy vynesené na nezdobených konzolách esovitého tvaru. Jinak rovné nadřímsy doplňují trojúhelné frontony pouze ve středové ose nárožních rizalitů a také u všech šesti oken rizalitu středového. Střední osu hlavního průčelí akcentuje nízká zděná atika, na níž je umístěn rozměrný reliéfní, nyní

prázdný, oválný štít nesený dvojicí lvů. Štít je pravděpodobně z tepané mědi, případně slitiny tohoto kovu. V ploše přízemí jsou dále umístěny tři kamenné novodobé pamětní desky.

Boční fasády do ulice Hanáckého pluku a do ulice Pekární jsou ztvárněny stejně. Obě uvedené ulice na východě a západu jsou svažité, překonávající výšku dvou pater budovy kasáren, takže na severní straně, v ulici Koželužské, již průčelí dosahuje plnou výšku pěti podlaží. Z těchto příčin je kolem bočních průčelí zřízena světlíková šachta, do níž se obrací okenní otvory dvou spodních etáží, která jsou však zčásti novodobě zazděná. To se týká zejména nejspodnějšího podlaží, obsahujícího z větší části vojenský kryt.

Šachtu od chodníku odděluje kovaný plot sestávající z železných prutů s šípovitým zakončením a pojených nýtovanými pásy. Plot rozdělují kamenné pilíře s krycími deskami. Pilíř v nároží ulice Pekární a 1. máje byl druhotně odstraněn.

Obě boční průčelí rytmizuje sedmnáct okenních os (3+5+1+5+3), přičemž tři krajní osy v obou nárožích zahrnují mělce vysazené rizality. Ve střední ose je prolomen na západě i na východě straně jednoduchý pravoúhlý portál s hladkým ostěním a to v úrovni druhého nadzemního podlaží. Šachtu překonává cihelný můstek klenutý poloviční valenou klenbou. Nad portály jsou pak ve všech patrech sdružená okna. Zbylá okna jsou jednoduchá, s hladkým ostěním s vnitřním zářezem jako na hlavním, jižním průčelí. Ve čtvrtém podlaží (které však na jižním průčelí tvoří první patro) jsou okna zvýrazněna ve střední ose a u rizalitu trojúhelnými frontony na hladkých esovitě prohnutých konzolách. Ostatní okna tohoto patra mají jen rovné nadřímsy.

Výrazné horizontální členění zajišťují římsy. Nejvýraznější je opět masivní římsa vymezující poslední patro, která je v úsecích rizalitu podnesena řadou hranolových konzolek. V pátém, čtvrtém a třetím podlaží okna propojují tenké průběžné parapetní římsy; kordonové římsy a také římsa korunní jsou oproti nim masivnější, ovšem vždy s rozdílnou profilací. Okna druhého nadzemního podlaží parapetní římsu nemají, okna přízemí dosedají přímo na mírně předsazený sokl z lomového kamene, který je zčásti omítaný.

Na východní straně blíže jihovýchodního nároží je na rozdíl od strany západní ještě jeden zděný můstek zpřístupňující nízký, segmentově zaklenutý vstup s novodobými dveřmi.

Zadní průčelí do Koželužské ulice člení sedmnáct okenních os. Tři osy v pravém i levém nároží zahrnují mírně předstupující rizalit. Většina okenních otvorů je tvořena okny sdruženými, pouze trojosé rizality mají sdružené střední okno doplněné po stranách oknem jednoduchým. Okna mají plochá neprofilovaná ostění, pouze okna rizalitů ve čtvrtém patře

jsou doplněná rovnými nadřímsami na konzolách, u středního okna také s trojúhelným frontonem.

V přízemí je prolomeno několik vjezdů a dveří, zčásti nepůvodních, opatřených však ve všech případech jednoduchým pásovým ostěním, u nových otvorů doplněných jen omítkou. V první, patnácté a sedmnácté ose zleva jsou situovány užší dvojkřídlé dveře s novodobými výplněmi, zčásti přizpůsobenými klasicistnímu tvarosloví a v šesté, deváté a šestnácté ose širší dvojkřídlá vrata s křídly členěnými kosodélnými výplněmi ve vpadlých plochách, tedy stejnými motivy jako křídla vrat na bočních fasádách.

Horizontální dělení severní fasády je stejné jako na bočních průčelích a římsy sem přecházejí v totožné profilaci. Stejně jako na ostatních fasádách je římsa pod horním patrem zvýrazněna zespod řadou hranolových konzolek.

Dvorní fasády obklopující rozlehlé obdélné nádvoří jsou ztvárněny ještě jednodušším způsobem, než fasády vnější. Monotónní výraz tlumí jen výrazná vertikála půlválcové věže s osmibokou nástavbou s helmicí a s ochozem, která přiléhá ke střední ose severního křídla. Směrem severním má nádvoří mírný spád a jeho plocha je vydlážděna původními „kočičími hlavami“. Dvě kruhové studny na severní straně mají kamennou obrubu a jsou kryty betonovými deskami. Podél jižního křídla je široká rampa, obezděná lomovým kamenem, která tomuto křídlu tvoří zároveň sokl. Jižní křídlo je založeno výše a jeho dvě spodní podlaží jsou proto nižší. Úroveň podlahy je stejná s bočními křídly až ve třetím podlaží, v nižších podlažích je v chodbách srovnána vloženým schodištěm.

Jižní průčelí člení dvacet okenních os. Do třetí osy zleva a do třetí osy zprava jsou umístěna okna sdružená. Boční, kratší fasády, tedy západní a východní, mají jedenáct os, přičemž středová osa má opět sdružená okna. Část severního průčelí napravo věže má devět okenních os, stejný počet os je na její levé straně pouze v prvním a ve druhém podlaží, výše jsou z neznámých příčin tři okna vedle sebe v rychlém sledu.

Namísto korunní římsy dominuje horizontálnímu architektonickému členění dvorních fasád kordonová římsa, která zdola vymezuje poslední, páté podlaží a je daleko bohatěji profilovaná. Římsa obíhá všechny fasády včetně věže, stejně jako kordonová římsa s plošší profilací mezi čtvrtým a třetím podlažím. Okna třetího podlaží mají jen velmi jednoduchou průběžnou parapetní římsu a další, rovněž méně výrazná římsa, je mezi přízemím a patrem, Mírně předsazený sokl všech fasád je vyzděn z lomového kamene.

Okna jsou opatřena hladkým nečleněným ostěním, jen na jižní fasádě mají sdružená okna ve čtvrtém podlaží plochou parapetní výplň a pětiboké suprafenestrum. Na stejném průčelí je pod sdruženým oknem ve třetí ose zprava netypické, níže položené trojdílné okno prostupující římsou. Pod tímto netypickým oknem rovněž schází okno v prvním patře.

V přízemí jsou okna opatřena rušivými sklobetonovými výplněmi, na jižní straně a zčásti také na západní a východní straně jsou okna zazděná. Vstupy, osově řazené a prolomené v šířce oken, jsou situované na východní straně ve třetí a čtvrté ose zprava a ve třetí ose zleva. Portál ve čtvrté ose je původní, včetně dvojkřídlých dveří, ostatní vstupy vznikly vybouráním parapetu oken. Na západním průčelí jsou vstupy prolomeny v prvních čtyřech osách zprava. Původní portál, ovšem s novodobými dveřmi, je opět ve čtvrté ose. Uprostřed jižního průčelí jsou na vyvýšenou rampu prolomeny novodobé dveře.

Fasády věže člení stejné římsy, obíhající všechny fasády. Její půlválcový tubus je posazen na hranolový sokl sahající do úrovně druhého podlaží. Ten je z čelní strany prolomen novodobým pravoúhlým vjezdem a z bočních stran obloukově zaklenutými nikami s nověji upravenými vstupy. Z bočních stran jsou v patře situována okna. Nad vjezdem je obdélná deska s datem 1846. Kaple ve čtvrtém nadzemním podlaží se do nádvoří otevírá pěti vysokými francouzskými okny s půlkruhovým zakončením a litinovou mříží vloženou v parapetní části. Pruty mříží mají vegetabilní výzdobu hlavic a motiv rozety v terčíku. V pátém podlaží, nad masivní římsou jsou prolomena oválná okna. Okna kaple nemají žádné architektonické rámování. Ochoz dosedající na korunní římsu má stejné zábradlí, jako ve francouzských oknech kaple. Osmiboká nástavba v úrovni ochozu má fasády členěné slepými pravoúhlými okny s čtvrtoblouky vloženými do horních rohů. Věž je zastřešena zvonovou kupolí s drobnou lucernou.

Interiéry

Dispozice budovy prostupuje všemi podlažími v zásadě ve stejném schématu. To spočívá v oběžné nádvorní chodbě, která zpřístupňuje prostory v jednotlivých traktech křídel obracejících se na vnější stranu. Chodba jižního a severního křídla je protažena až k průčelním zdem křídla západního a východního. Všechna podlaží jsou v plném rozsahu opatřena klenbami, s výjimkou novodobě porušených částí. Chodby jsou klenuty valeně. Valenou klenbou se stlačeným vrcholem jsou opatřeny také stejnorodé, uniformní, paralelně řazené

rozměrné místnosti ve vnějších traktech. Ty původně měly, nebo ještě mají, vstup a okno do chodby kromě okenních otvorů obrácených na vnější stranu.

Specifická je situace v nárožích budovy a to ve všech patrech. Dnes i v minulosti zde byly většinou situovány záchody. V délce rizalitů na fasádách je u severního a jižního křídla na východním a západním konci výrazně zesílena průčelní zeď. Valeně klenuté rohové prostory záchodů měly původně základní dělení na dvě části. Tento předěl obsahoval větrací šachty obdélného půdorysu, sahající formou nástavby až nad střechu. Otvory prolomené do zesílených štítových zdí nároží mají ve vyšších patrech lomený oblouk a vložený pravoúhlý portálek. V osách těchto otvorů plášť klenby prolamují lunetové výseče, rovněž lomeného tvaru.

Vertikální komunikaci zajišťují v každém křídle samostatná schodiště, původně propojující všechna podlaží, včetně půdy, dnes však na mnohých místech přerušená. Jedině v jižním křídle byla umístěna dvě schodiště a to v sousedství původních průjezdů. Schodiště jižního křídla jsou trojramenná, od třetího nadzemního podlaží obtáčející středové zrcadlo, otevřené na schodišťová ramena oblouky tvaru kobylí hlavy s vloženým litinovým zábradlím. Zrcadla jsou v současnosti z větší části zazděná. V západním a jižním křídle jsou schodiště dvouramenná se střední dělící zdí. Obdobné, ale širší je schodiště v severním křídle, řešeno je však jako vřetenové bez odpočivadel a má zkosené rohy v zadní části půdorysu.

První podlaží bylo před vyklizením objektu naposledy využito z velké části jako dílny a sklady (severní křídlo do Koželužské ulice, část západního a východního křídla), dále jako kryt (jižní křídlo, část západního křídla). V části východního křídla byla dokonce vybudována sauna s bazénem. Jižní křídlo obrácené do ulice 1. máje je založeno o necelé 2 m výše, než zbylá křídla. Tento rozdíl srovnává v prvním, ale i druhém podlaží nižší úroveň zaklenutí od ostatních křídel a výškový rozdíl dále překonávají schodiště vložená do chodeb přilehlého východního a západního křídla.

Nádvoří s ulicí Koželužskou spojuje klenutý průjezd (prostora č. I./1), napojený na novodobě upravenou prostoru půlkruhového půdorysu v přízemí věžové kaple (I./67a). Rovný strop není původní, stejně jako pravoúhlý vjezdový otvor. Schodiště severního křídla je rovněž novodobě upravené, zbavené kleneb, i když jeho původní půdorys zůstal zachován. Jednotlivé prostory severního křídla klenuté vysokými valenými klenbami jsou bez příček, zčásti však propojené nepůvodními průchody. V zachovaných oknech z chodby, ale i v oknech z chodby

do nádvoří jsou sklobetonové výplně (luxfery). Prvky dveří jsou většinou zhotoveny ze svařovaného plechu.

Záchody na koncích severního křídla (prostory č. I./23a-e, I./13a-c) mají valené klenby s lunetami v osách otvorů. Okenní výklenky mají zakončení ve formě lomených oblouků, což se projevuje i ve tvaru výsečí klenby. Záchody na východní straně mají klenbu z velké části zakrytu rovným podhledem. Rovný strop je vložen i do přilehlého úseku chodby (I./2g) a v jedné z místností východního křídla (I./25).

Východní a západní křídlo opakují zrcadlově stejnou dispozici, pozměněnou však zčásti zazdívkami otvorů, vloženými příčkami v prostorách i chodbách a některými novými vstupními otvory. Klenby místností i chodeb však zůstaly zachovány. V obou křídlech se dochovala původní schodiště do druhého podlaží s valenými stoupavými klenbami nad schodišťovými rameny a dvěma křížovými klenbami oddělenými pasem nad odpočivadly. Ve východním křídle se zachoval jediný historický prvek dveří v tomto podlaží. Jedná se o zárubeň do prostoru pod schodištěm (I./27a) s nadpražním světlíkem v němž zůstala osazena původní dvoukřídlá výplň s typickým kováním.

Celé první podlaží jižního křídla zaujímá kryt, zabíhající však také do části křídla západního. Dispozice s klenutými chodbami a klenutou řadou totožných, paralelně řazených místností zůstala zachována, stejně jako dvě původní trojramenná schodiště se stoupavými valenými klenbami nad rameny a křížovými klenbami nad odpočivadly. Stlačené valené klenby místností směrem k chodbě prolamují koutové výseče s čtvrtkruhovými čely. Pod nimi byly původně všude situovány vstupy a okna, což je dnes částečně změněno zazdívkami. Uprostřed většiny místností jsou dále vestavěna hranolová tělesa komínů, prostupujících do vyšších pater. Všechny prostory jsou dále propojeny průchody se segmentovými záklenky, přičemž tyto jsou důsledně řazeny do jedné osy. Do patky kleneb se zasekávají segmentovými lunetami. Některé z průchodů jsou druhotně zazděné. Provoz vojenského krytu si vyžádal zazdění všech okenních otvorů v chodbě do nádvoří, jejichž původní poloha je nyní v interiéru patrná jen drobnými výsečemi v klenbě. Zazděné jsou rovněž větrací šachty na jižní straně, směrem do ulice 1. máje, sahající skrz úroveň dvou podlaží a vyústěné v kamenném soklu nad chodníkem. Otevřená zůstala jediná, a to v prostoře č. I/64b.

Druhé nadzemní podlaží v zásadě opakuje stejnou dispozici jako přízemí. Západní část severního křídla do Koželužské ulice sloužila jako jídelna a kuchyně, čemuž odpovídá také

současná stavební úprava prostor. Východní část tohoto křídla je adaptována na kanceláře. Stejně je přeřešena také přilehlá část východního křídla. Zbylá část východního křídla, celé jižní a západní křídlo obsahují bývalé sklady, což je patrně příčina, že dispozice je vcelku málo porušena, včetně mnoha autentických oken a dveří.

V prostorách jídelny (prostory č. II./6, II./7, II/8) v severním křídle byly mezi původními klenutými prostorami prolomeny široké průchody. Razantní zásahy do konstrukcí jsou patrné také v místnostech sloužících kuchyňskému provozu (II./9a-b, II./10). Prostory, zčásti nově přepříčkované, mají stejnou dispozici se vstupem a oknem z chodby a opatřeny jsou ve vrcholu stlačenou valenou klenbou s vrcholnicí orientovanou kolmo k chodbovému traktu. Okna i vstupy mají výklenky se zešikmenými špaletami a segmentovým zakončením. Nad vstupy byly nadpražní světlíky. Prvky dveří a oken byly v tomto křídle kompletně vyměněny, zčásti došlo také k porušení původních dveřních a okenních nik.

Také v tomto patře má schodiště severního křídla odstraněnu původní klenbu. Na západním konci chodby je situován výtah spojující všechna podlaží. Záchody při štítových stěnách na západní a východní straně mají valenou půlkruhovou klenbu s lunetami v osách okenních nik, v nichž jsou osazeny jednoduché pravoúhlé portálky. V prostorách příslušenství na západní straně (prostora č. II/3a-i) je vložen snížený rovný strop.

Východní část severního křídla doznala razantnější dispoziční přeřešení. Původní chodba s okny do nádvoří byla příčkami rozdělena na řadu malých kancelářských místností a nový chodbový trakt byl vydělen příčkami z původně větších místností, přičemž v dělících zdech byly prolomeny široké pravoúhlé průchody. Klenby, stejně jako většina dveřních a okenních nik však zůstaly zachovány.

Východní křídlo uprostřed rozděluje průjezd z Pekární ulice (prostora č. II./26), který je zaklenutý půlkruhovou valenou klenbou a má původní dlažbu z kamenných desek. Od nádvorní chodby je oddělen dřevěnou stěnou, která je ze strany chodby omítnuta. Stěna, tvořená trámovou konstrukcí s obedněním je prolomena jednokřídlými dveřmi. Severně od průjezdu je situováno schodiště z prvního podlaží. Schodiště do třetího podlaží je zrušeno, klenba zbořena a nahrazena trámovým stropem. Spodní část ramene schodiště s původními kamennými stupni zůstala zachována. Dvě místnosti za schodištěm (prostory č. II./22a-b, II/21a-b) prodělaly stejnou úpravu jako část severního křídla. Z místností byl příčkami a průrazy v dělících stěnách vyčleněn střední chodbový trakt a přepříčkován byl rovněž přilehlý úsek chodby do nádvoří.

Tři místnosti jižně od průjezdu si zachovaly původní dispozici, včetně vysokých dveří s nadpražními světlíky a klasicistními okny do chodby, dělenými pevným křížem na čtyři samostatná křídla, která jsou příčlemi dělena na menší obdélné tabulky. Z větší části původní je také kování oken s vnějšími plechovými závěsy a obrtlíky (jedná se o prostory č. II./27, II./28, II/29a-d) . Poslední z těchto místností je porušena vloženými příčkami. Na jižním konci chodby je schodiště o šesti stupních zpřístupňující výše situovanou chodbu jižního křídla.

Západní křídlo má stejné dispoziční rozvržení jako křídlo východní. Také zde má průjezd zachovánu původní kamennou dlažbu a půlkruhovou valenou klenbu. Od chodby na nádvorní straně průjezd odděluje opět dřevěná stěna s dvojkřídlými vraty a oknem v nadpraží. Stěna má trámovou konstrukci s oboustranným obedněním se spárami krytými lištami. Na rubu dveří se zachoval krabičkový zámek. Okno má válcové zapuštěné závěsy s motivem kužele s kuličkou na koncích a subtilní mříž z provlékaných prutů.. Schodiště z prvního podlaží je zachováno, jen do chodby opatřeno zazdívkou. Oproti tomu zrušeno bylo schodiště do třetího patra, jehož spodní část s původními kamennými schody je nyní bez klenby, kterou nahradil trámový strop. Zbytek schodiště byl využit jako komora.

Tři místnosti se stlačenými valenými klenbami na jižní straně od průjezdu mají dochovánu původní dispozici bez příček a také vysoké dveře s nadpražními světlíky a v jejich sousedství do chodby prolomená okna s klasicistními výplněmi (prostory č. II./51, II./52, II./53) Dveřní křídla jsou zčásti nověji přeřešena, výplně oken a světlíků jsou však původní. Místnosti na severní straně dispozice západního křídla již mají původní dveře a okna z chodby vyměněna za novodobé prvky.

Jižní křídlo, oproti výše popsaným křídlům ve druhém podlaží nižší, je opět členěno na vnitřní chodbový trakt do nádvoří a trakt vnější, příčně dělený na sled totožně utvářených místností se stlačenými valenými klenbami s vrcholnicí orientovanou kolmo k chodbě. Z místností je do chodby situován vstup a v jeho sousedství okenní otvor. Na jižní straně byly do průčelní stěny prolomeny otvory větracích šachet se segmentovými záklenky a prosklenými kovovými výplněmi, které však byly z velké části zazděny. Zazděna či zrušena byla také část otvorů do chodby. Při krajích jižního křídla jsou umístěna dvě původní schodiště o třech ramenech, kolem plné zděné části uprostřed. Zaklenutí tvoří stoupavé stlačené valené klenby a křížové klenby nad odpočivadly, oddělené plochými pasy v omítce. Schodiště do třetího podlaží na západní straně je ve své dispozici porušeno probouráním nového ramene z prostory průjezdu.

Podobně jako i v nižším patře jižního křídla jsou asi doprostřed jednotlivých prostor vloženy zděné komíny, od nichž do stran vybíhají čtvrtkruhově klenuté pasy. Zčásti jsou místnosti rozděleny tenkostěnnými příčkami a propojeny novějšími vstupy mezi sebou. Úsek chodby vedle východního schodiště v délce tří prostor vnějšího traktu má namísto původní valené klenby sled segmentových kleneb na železných traverzách. Průčelní stěna těchto tří místností je vybourána a otevřena širokým klenutým pasem. Otvory byly nověji vyplněny tenkou příčkou s dveřmi (prostory č. II./37a-b, II/38a-d, II/39a-c).

V řadě dalších místností se dochovaly původní klasicistní dveře, okna a výplně nadpražních světlíků, zčásti však s četnými novějšími zásahy, doprovázenými zejména výměnou či redukcí původního kování. Okna mají pevný dělící kříž a čtyři křídla s vnějším plechovým kováním a uzavíráním pomocí obrtlíků. Jednokřídlé dveře mají hladké zárubně a nad poutcem obdélné světlíky s výplní stejného typu jako okna. Křídlo člení obdélné, jednoduché výplně. Zbytky původního kování tvoří štítky a vnější vykrajované plechové kování (okna a dveře zachovány v místnostech č. II./40a, II/41a, II/42a, II/43, II/44, II/45a, II/48a, II/49).

Koncové prostory jižního křídla při zesílených štítových zdech v tomto patře neobsahují vestavbu záchodů. Dispozice je však řešená obdobně. Plnou valenou klenbu člení nad hlubokými okenními nikami s lomeným záklenkem trojúhelná výseč. Prostory navíc rozděluje patrně původní příčka.

Původní dispozice třetího podlaží s oběžnou chodbou v nádvorním traktu ve všech křídlech je po modernizacích ve druhé polovině 20. století značně pozměněna. Klenební systém však zůstal zachován, i když narušen četnými průrazy v nosných zdech a vloženými příčkami. Tyto nekoncepční a veskrze rušivé zásahy poničily dispozici celého východního, západního a východní polovinu křídla severního.

Jižní křídlo, orientované do ulice 1. máje je odtud přístupné dvěma portály, na něž v interiéru navazují totožné prostory průjezdů. Průjezdy měly bezpochyby původně portály také na straně nádvoří, ale po odtěžení terénu ve výši dvou pater v době po polovině 19. století je nahradilo okno. Východní průjezd (prostora č. III./2a-c) je zaklenut výrazně stlačenou valenou klenbou, členěnou třemi pasy bez profilu. Směrem k nádvoří klenbu protíná ve formě styčných trojúhelných výsečí klenba navazujících chodeb. Pod patkou klenby jsou ploché

štukové římsy. V průjezdu je vestavěna novodobá vrátnice a zádveří, v zadní části je schodiště o pěti stupních.

Západní průjezd (prostora č. 16a-c) je utvářen stejně, ale v zadní části je příčkami oddělen od chodby, schází rovněž štukové prvky na klenbě. Přilehlé schodiště do čtvrtého patra je do prostoru průjezdu vyústěno sekundárně, čímž bylo změněna jeho uspořádání z trojramenného na dvouramenné. Původní klenby byly zčásti upraveny.

Schodiště na východní straně dispozice jižního křídla si svou původní trojramennou figuru uchovalo. Ramena schodiště jsou klenuta stlačenými valenými klenbami a nad odpočivadly jsou křížové klenby. Plášť klenby i obvodové zdi jsou členěny plochými štukovými pasy. Původní úzké středové zrcadlo schodiště je zazděno, zůstaly však zachovány úseky zábradlí z litinových prutů osazených v arkádách s oblouky ve tvaru kobylí hlavy.

Chodba, rozdělená nověji několika příčkami se vstupy, je zaklenuta valenou klenbou. Okna do nádvoří mají vnitřní výklenky se segmentovým zakončením, jejichž hrana (zřejmě novodobě, ve 20. století) byla opatřena masivní štukovou profilací. Místnosti východního křídla mají všechny valené stlačené klenby orientované kolmo k chodbovému traktu, kam se obrací vstupy a několika okny. Vstupy z větší části zdobí masivní štukové oblemování stejné profilace jako v případě protějších okenních nik do nádvoří.

Většina původně celistvých místností ve vnějším traktu je příčně dělena na dvě prostory nebo dalšími příčkami na více prostor. Část příček je jistě staršího data, z průběhu druhé poloviny 19. století, a prostupují je zřetelně tělesa komínů. Část kancelářských prostor má dochovány zdobné prvky deštění a dveří zhruba z období 1. republiky, které však byly několikrát nověji upravovány a vyměněny. Zasedací místnost (prostora č. III./5) má kromě deštění na obvodových stěnách také lištové táflování na klenutém stropu. Patka klenby byla druhotně podseknuta a doplněna dekorativními hranolovými konzolami. Deštění a dýhováním zdobené dveře jsou dále ve dvou sousedních kancelářích (prostora č. III/7 a III/9). V prostorách č. III/6a a III/6b byly na střední příčku posazeny dvě nové valené klenby. Koncové prostory na obou stranách křídla opět obsahují sociální zařízení vložená do původních, valeně klenutých prostor.

Dispozice třetího podlaží východního křídla, původně řešená jako dvoutrakt s vnitřní chodbou do nádvoří, je dobře patrná z klenebního systému, který se z velké části zachoval. V současnosti je přeřešena na trojtrakt se středním chodbovým traktem, přičemž původní chodba s okny do nádvoří byla hustě přepříčkována na řadu malých místností a nový chodbový

trakt vznikl proražením příčných nosných zdí širokými průchody a vložením nových příček. U původní čelní zdi místností s okenními a dveřními nikami do staré chodby byly tyto ve všech případech změněny přezděním. V místech zrušeného schodiště z druhého podlaží a rovněž zrušeného navazujícího schodiště do čtvrtého podlaží byly namísto zbořených stoupavých kleneb zřízeny rovné stropy. Zachovány zůstaly jen zaslepené arkády vstupů na schodišťová ramena směrem k nádvoří.

Protější západní křídlo, které původně mělo totožnou, zrcadlově obrácenou dispozici, je postiženo obdobně razantní úpravou s novým chodbovým traktem, zrušeným schodištěm nahrazeným rovným stropem a hustým přepříčkováním místností.

Východní polovina dispozice severního křídla za schodištěm je opět znešvařena hustým přepříčkováním, zřízením střední chodby bez přímého osvětlení a rozčleněním původní chodby do nádvoří na malé místnosti. Oproti tomu západní polovina křídla má dvoutrakt s vnitřní chodbou a kolmo navazujícími prostorami ve vnějším traktu zachován. Prostory jsou však z velké části porušeny četnými příčkami a utilitárními výměnami prvků také zde. V celistvost zůstaly jen dvě místnosti na západním konci (prostora č. III/47 s č. III/48). Schodiště do čtvrtého podlaží si stejně jako jeho nižší ramena zachovalo základní půdorys, nikoliv však původní klenby. Naproti schodiště je klenutá místnost půlkruhového půdorysu pod kaplí (prostora č. III/79). Místnost nemá okna, na severní straně se zde zachovala secesně ztvárněná vestavěná skříňka.

Záchodové prostory při štítových zdech na koncích křídel mají obdobné utváření jako v jiných podlažích. Okenní niky v zesílených stěnách mají segmentové zaklenutí, vnitřní část s rozevřenými špaletami je oddělena pravoúhlým neprofilovaným ostěním a je zaklenuta lomenou klenbou. Tento tvar také kopíruje kápě výseče na valené klenbě prostory. Východní záchody (prostora č. 61a-l) má přiznanou klenbu, kdežto na západě je pod klenbu vložen rovný strop. Na západním konci chodby severního křídla je zřízena výtahová šachta.

Čtvrté podlaží kasáren vychází ze základního rozvržení předchozího podlaží a má v plném rozsahu zachován klenební systém. Dispozice východního křídla a východní část křídla severního je zde opět poznamenána prolomením středního chodbového traktu a přepříčkováním původní chodby. Takřka důsledně je toto podlaží zbaveno původních architektonických detailů a prvků.

V jižním křídle je chodba ve dvorním traktu a sled kolmo posazených, valeně klenutých prostor paralelně řazených ve vnějším traktu zachován, stejně jako obě klenuté schodiště. Ve většině případů mají místnosti historické příčné dělení masivnějšími zdmi s vestavěnými komíny. Ty doplňují novodobé příčky a vestavby. Čelo místností do chodby zde není dvojosé (okno a vstup) jako jinde v interiérech kasáren, ale trojosé se dvěma okny a vstupem. Výplně jsou ve všech případech nové, ale do chodby se u části těchto otvorů dochovala pod omítkou vystupující ostění jednoduchého profilu. Zřejmě jen v omítce však byly pásové pasparty doplněny i u evidentně novodobých širokých otvorů.

Trojramenná schodiště do pátého podlaží mají na ramenech stoupající valené klenby oddělené pasy, na odpočivadlech klenby křížové. V obloucích prolomených ve středovém pilíři schodiště jsou osazeny úseky zábradlí z litinových prutů a dřevěným madlem. Východní schodiště je dole uzavřeno příčkou s jednokřídlými dveřmi a na horním rameni v pátém podlaží zcela uzavřeno zazdívkou. Litinové zábradlí v obloucích kolem zrcadla je také zde zachováno. V chodbě je vloženo několik příček s dveřmi. Koncové prostory záchodů na východní a západní straně jižního křídla mají valené klenby s lunetami nad okenními nikami s lomenými záklenky v zesílených bočních zdech. v nichž jsou osazena kamenná ostění, zčásti s parapety vydlážděnými břidlicovými plotnami.

Západní křídlo má vcelku dobře zachovánu původní dispozici. Schodiště do pátého podlaží je klenuté stoupavými klenbami nad rameny a křížovými klenbami na mezipatře. Vedle je klenutá komora namísto zrušeného horního ramene schodiště ze třetího podlaží se stoupavou valenou klenbou. Všechny valeně klenuté místnosti rozdělují starší, masivnější příčky s komíny, doplněné novodobými tenkostěnnými příčkami. Čela místností do chodby byla dvouosá, se vstupem a oknem. Okna jsou ve všech případech zazděna, zachovaly se však stejně jako u funkčních otvorů vnitřní výklenky se zešikmenými špaletami a segmentovým zakončením. V případě prostory IV./61a bylo do chodby čelo místnosti celé vybouráno ve formě širokého průchodu.

Protější Východní křídlo mělo v zrcadlové pozici stejné dispoziční rozvržení, je ovšem opět poznamenáno v tomto podlaží přeřešením dispozice na trojtrakt, kdy střední chodba je probourána skrz příčné zdi klenutých místností. Původní chodba pak byla hustě přepříčkována na sled malých prostor. Odstraněno zde také bylo původní schodiště a jeho půdorysná plocha rovně zastropena. Větší část dveřních a okenních nik zůstala zachována.

Úprava se středním chodbovým traktem bez přímého osvětlení, vybouraného do přední části prostor, byla realizována také ve východní části severního křídla. Přepříčkován byl přilehlý úsek chodby a příčky vloženy rovněž ve zbylých částech některých místností. Oproti spodním podlažím se na schodišti do pátého podlaží dochovalo i klenutí se stlačenými valenými klenbami nad rameny a křížovými klenbami na mezipatře.

Západní část severního křídla má původní chodbový trakt s okny do nádvoří zachován volný, bez příček. Menší počet příček je také v klenutých prostorách na vnější straně. Rytmus dvouosých čel těchto prostor směrem do chodby je vcelku zachován, i když všechny prvky výplní jsou novodobé. Ve valeně klenutých prostorách záchodů na koncích křídla jsou opět hluboké okenní niky s lomenými záklenky a pravoúhlým jednoduchým ostěním. Na západní straně je však klenba zakryta z větší části rovným stropem (prostora č. 51a-k).

Nejzajímavější prostorou tohoto patra je bezpochyby nevelká kaple půlkruhového půdorysu v interiéru věže přisazené k chodbě severního křídla do nádvoří, odkud byla původně přístupná dvojicí průchodů s půlkruhovými záklenky, z nichž je v současnosti funkční pouze jeden, ovšem s vloženými novodobými dveřmi. Mezi tyto vstupy je umístěn oltář s původní menzou členěnou masivní profilací. Oblý plášť do nádvoří prolamuje pět vysokých, půlkruhově zakončených francouzských oken bez zděného parapetu, mezi něž jsou umístěny oblé polosloupy s profilovanými patkami a palmetovými hlavicemi s čtvercovými krycími deskami. Sloupy nesou bohatě profilované kladí, tvořící zároveň podstropní římsu. Stávající rovný stop je však vložen druhotně a nad ním je dochována kupolovitá klenba. Neumělé mramorování a zlacení sloupů i oltáře není původní, stejně jako podlaha.

Páté podlaží respektuje dispoziční rozvržení předchozích podlaží, klenuto je však mladšími klenbami, odlišně tvarovanými. Oproti značně předimenzovaným konstrukcím nižších pater jsou zde také výrazně tenčí nosné zdi. Prostory řazené kolmo k vnitřnímu chodbovému traktu mají klenby s vysokým segmentovými čely a nádvorní chodby mají systém segmentových kleneb posazených na kovových traverzách.

V jižním křídle zůstala zachována obě trojramenná schodiště z nižšího podlaží (pouze schodiště na východní straně je uzavřené zazdívkou) nad nimiž jsou situována dvě ramena schodiště zpřístupňujícího krov. Zaklenuta jsou soustavou dvou kolmo k sobě posazených půlkruhově valených kleneb s vrcholnicí v různých výškách. Z chodby jsou vstupy opatřeny

zazdívkou s mříží, původně však byly opatřeny jen mříží, z níž se v obou případech dochovala horní část.

Vedle západního schodiště se nachází rozměrný plochostropý sál, vzniklý vybouráním příček mezi třemi původními klenutými prostorami (sál - prostora č. V./15). Mezi sálem a schodištěm na západní straně je dispozice poměrně radikálně porušena novodobými konstrukcemi a vybourávkami. Zčásti s využitím starších příček s vystupujícími komíny byly původní paralelně řazené klenuté místnosti prolomeny novým chodbovým traktem, dále odstraněny čelní stěny do chodby s okny a vstupy a nahrazeny tenkými příčkami od původní stěny položeny severněji. Místnosti zřízené namísto staré chodby dostaly rovné podhledy, z nichž jen v koutech vystupují náběhy klenebních patek.

Záchody u zesílených štítových stěn na koncích jižního křídla mají v tomto podlaží okenní niky bez lomených oblouků, ve dvou z nich se zachovaly kamenné portálky. Na západní straně je pod větší část klenby vestavěn snížený podhled (prostora č. V./33a-k).

V západním křídle je jižní část jeho dispozice vedle zachovaného schodiště ze čtvrtého podlaží a do podkroví znehodnocena příčkami v původní chodbě do nádvoří a prolomením nové chodby s průchody v dělících zdech. Vedle zachovaných historických příček s komíny jsou zde vloženy další novodobé tenkostěnné příčky. Niky okenních a dveřních otvorů se segmentovými záklenky, i přes jejich razantní úpravu zůstaly z větší části zachovány. Základní dispozice zbylé severní části západního křídla s chodbou s okny na nádvoří se dochovala. Protilehlé východní křídlo, původně zrcadlově opakující stejnou dispozici, je změněno na trojtrakt se střední chodbou bez přímého osvětlení v celé délce. Zrušeno je rovněž schodiště ze čtvrtého podlaží a také schodiště do podkroví. Klenby schodiště nahradil rovný strop, patrné jsou jen původní půlkruhové oblouky vstupů na schodišťová ramena. Stará chodba do nádvoří je hustě předělena příčkami. Okenní a dveřní niky jinak přeřešených otvorů jsou většinou zachovány.

Nejlépe se původní dispozice v pátém podlaží dochovala v severním křídle. Novodobým přepříčkováním a průrazy v dělících zdech je porušen jen krátký úsek chodby a přilehlých prostor na západní straně. Oproti tomu zbytek dispozice dává dobrou představu, jak architektura kasáren kdysi působila. Dlouhý úsek chodby v nádvorním traktu zůstal volný, bez příček a stěna vnějšího traktu je směrem do chodby rytmizována okny a dveřmi s nadpražními světlíky v původním formátu. Minimum příček je také v samotných prostorách. Okna z místností do chodby a také výplně nadpražních světlíků jsou zčásti původní, klasicistní,

ale s částečně vyměněným kováním - hlavně vnějších plechových závěsů - za zapuštěné, válcového tvaru. Zasklení malými obdélnými tabulkami zůstalo zachováno. Zárubně dveří jsou taktéž zčásti původní, ale dveřní křídla jsou ve všech případech novější (prostory ze starými okny a dveřmi: V./38, V./39, V./40, V./46, V./47a, V./48, V./49, V/50a, V./51). Klenuté prostory záchodů na obou koncích křídla při zesílených štítových zdech mají okenní niky bez vysokých lomených oblouků jako v nižších patrech, ale i zde, ve všech čtyřech případech, jsou do nich vložena pravoúhlá ostění. Záchody na západní straně mají z větší části klenbu skrytou rovným podhledem. Schodiště severního křídla ze čtvrtého podlaží má dochováno klenutí, v plném rozsahu se zachovalo i schodiště do podkroví s původní prutovou mříží v nadpraží u vstupu.

Z chodby je novodobými dveřmi přístupný klenutý prostor nad kaplí, oddělený od ní druhotně novým stropem. Kupolovitá klenba kopíruje půlkruhový půdorys a její plášť člení oválná okna. Nově prolomený vstup je v zadní stěně pravoúhlé niky s půlkruhovým záklenkem. Ve vrcholu klenby je malé kruhové zrcadlo se štukovým profilovaným rámem se zbytky patrně původní malby znázorňující holubici Ducha Svatého. Na klenbě jsou dále patrné fragmenty malované architektonické výzdoby s motivem kazetování. Zřetelné je též zdobné malované rámování otvorů oken s andílčími okřídlenými hlavami ve vrcholu, prosvítající skrz novější výmalbu.

7. Architektonické detaily

Vzhledem k původnímu určení budovy je architektonický detail celkem chudý a strohý, což však odpovídá také stylu, ve kterém byla někdejší Špitálská kasárna vystavěna. Náročněji řešené prvky proto nalezneme zejména na vnějších fasádách, kde se zachovaly takřka v úplnosti. Interiér oproti tomu prošel mnohočetnými úpravami a přestavbami, takže autentické detaily byly do značné míry odstraněny nebo porušeny necitlivými a utilitárními zásahy.

Exteriér

-členění fasád otvory, osově řazenými a opatřenými architektonickým rámováním (portály, šambrány a ostění oken)

-horizontální členění fasád průběžnými římsami

-kamenný sokl fasády na jižní straně s otvory větracích šachet s mřížkou.

-část původních výplní vstupů a vjezdů na fasádách.

-zčásti původní ohrazení světlíkových šachet kolem bočních fasád s kamennými pilíři.

-tři pamětní desky osazené na čelní fasádě do ulice 1. máje

-atika s kovaným štítem se lvy na jižní fasádě.

-litinové zábradlí ochozu věže v nádvoří a litinové zábradlí ve francouzských oknech kaple.

-deska s datem 1846 nad vjezdem v nádvoří

Interiér

-klenby všech prostor v jednotlivých podlažích

-původní dveřní a okenní výklenky (u části oken v chodbách s okosenou hranou špalet, u oken a dveří ve třetím podlaží jižního křídla se štukovými profilovanými rámy).

-kamenná ostění v okenních nikách na záchodech v nárožích jižního a severního křídla.

-ostění oken v chodbě čtvrtého podlaží jižního křídla.

-zábradlí z litinových prutů na schodištích v jižním křídle.

-fragmenty mříží na schodištích do podkroví

-protipožární dveře ve štítech a na schodištích v podkroví

-dřevěné stěny se dveřmi v průjezdech západního a východního křídla ve druhém podlaží.

-původní okenní výplně a dveře, dochované v různém stupni autentičnosti (prvky dochovány v prostorách č. I./27a, II/27, II/28, II/29a-b, II./40a, II/41a, II./42a, II./43, II./44, II/45a, II./48a, II/49, II./51, II./52, II./53, V./38, V./39, V./40, V./46, V./47a, V./48, V./49, V./50a, V./51).

8. Architektonické a památkové závady

K architektonickým závadám lze přiřadit výsledky většiny stavebních zásahů ze druhé poloviny 20. století. Jedná se o množství příček v chodbách i prostorách, zazdívky, či naopak nové otvory, typizované prvky dveří, sklobetonové výplně ve světlících i oknech, rušivé vývody vzduchotechniky nebo např. keramická dlažba na schodištích.

Oproti tomu lze konstatovat, že poslední rekonstrukce exteriéru budovy byla v intencích té doby vcelku citlivá a uchovávající architektonickou i památkovou podstatu stavby. Jako rušivé prvky by bylo možno označit prosklené výplně v portálech do ulice 1. máje. Na dvorní fasádě je bezpochyby závadou prolomení nového pravoúhlého vjezdu v přízemí věže s kaplí, který nahradil původní obloukový bosovaný portál. Značně rušivé jsou rovněž sklobetonové výplně (luxfery) v oknech přízemí dvorních fasád a také zazdívky učiněné v minulosti v souvislosti se zřízením krytu.

Zřejmě nejpodstatnější závadou jsou razantní zásahy do původní dispozice, doprovázené průrazy nových chodbových traktů a s tím související nové příčky a bourání schodišť v jednotlivých podlažích. Původně přehledná a velice účelně řešená dispozice s horizontální komunikací skrz oběžné chodby do nádvoří ve všech podlažích a s vertikální komunikací soustavou schodišť, která takto v každém křídle podlaží propojovala, se postupnými přestavbami zásadně změnila ke škodě architektonické i památkové podstaty objektu. V podstatě již nenahraditelnou je ztráta většiny architektonických prvků v interiérech.

9. Stavební vývoj

Výstavba Špitálských (dnes Hanáckých) kasáren započala v roce 1839 po předchozích úpravách a demolicích budov, které této stavbě předcházely. Jednalo se o rozsáhlý klášter kartuziánů a část kláštera augustiniánů, které byly zrušeny jozefínskými reformami. Stavba spěla rychle kupředu a roku 1844 je doloženo pokrývání střechy jižního křídla a práce na fasádách a v roce 1846 již byla stavba dokončena. Původní podobu si budova bez větších změn v podstatě zachovala v exteriéru dosud. V základních konstrukcích a dispozici se dochovaly také interiéry, i když porušené novějšími přestavbami a z velké části zbavené původních detailů.

První větší stavební zásah, doložený archivně, proběhl roku 1856. Nádvoří mělo do té doby stejnou úroveň jako dnešní ulice 1. máje, odkud tam také byly vyústěny dva průjezdy a bylo dále obklopeno světlíkovým příkopem. Z důvodů špatných hygienických podmínek ve spodních patrech budovy bylo rozhodnuto, že terén v ploše dvora bude odtěžen a příkop zrušen. Namísto původních průjezdů z jižního křídla musel být proto v přízemí věže s kaplí prolomen nový vjezd na severní straně.

Z roku 1871 se zachovaly plány na menší dispoziční úpravy interiérů a na stavbu prádelen ve formě koutových rizalitů v nádvoří, které však nebyly realizovány. Na plánech jsou však patrné příčky a komíny v klenutých prostorách, které jsou zčásti dosud zachovány. Můžeme předpokládat, že byly zřizovány postupně po výstavbě základní dispozice kasáren, nelze ovšem ani vyloučit možnost, že předělení prostor, alespoň některých, bylo současné s výstavbou.

Současný stav a také nejstarší fotografie (ikonografie č. 8) dokládají významnou stavební úpravu, ke které se však archivní doklady nepodařilo dohledat. Zatímco v době stavby kasárenské budovy jsou v posledním podlaží zmiňovány trámové stropy, dnes je celé patro opatřené v místnostech segmentovými valenými klenbami a v chodbách segmentovými klenbami na příčných železných traverzách. Na uvedené fotografii je dále patrné, že na korunní římse obíhala fasády nízká atika a do dnešní ulice 1. máje byly reliéfní kovové štíty tři a ne jen jeden jako nejenom dnes, ale už na snímcích z konce 19. století. Fotografie ze 70. let 19. století také ještě nezachytila nad střechu vystupující větrací šachtu v nároží. Šachty nejsou zakresleny ani na plánech z roku 1871. Jen hypoteticky můžeme uvažovat, že přestavba záchodů, úprava střech i zaklenutí pátého podlaží proběhla současně, snad v 80. letech 19. století.

Zásadní stavební úpravy, určující objektu jeho současnou podobu zejména v interiérech, proběhly ve druhé polovině 20. století. Podrobný výčet byl již podán v kapitole Historie objektu, stejně jako specifikace těchto zásahů. Ve stručném souhrnu je nutno zmínit zřízení krytu v prvním podlaží na začátku 50. let, adaptace s prolamováním nových chodeb a vkládáním příček v několika etapách v různých podlažích i křídlech v 60. letech, výstavbu sálu v roce 1962 v pátém patře jižního křídla a konečně generální opravu všech fasád v letech 1978 - 1988.

10. Náměty pro potřeby památkové péče

Objekt Hanáckých kasáren je veden v Ústředním seznamu kulturních památek pod č. 13696/8-3693 a zároveň se nachází na území městské památkové rezervace Olomouc. Náměty a doporučení obsažená v tomto elaborátu nenahrazují příslušná vyjádření odborné organizace státní památkové péče a ani závazná stanoviska orgánu státní památkové péče.

Kasárna svou architekturou, urbanistickou polohou i historií představují velice významnou olomouckou památku upomínající zejména na dějiny posádkového města a pevnosti. Budova je postavena ve stylu typického „erárního“ empíru, vybavena je strohým architektonickým dekorem zejména na vnějších fasádách, přičemž jako hlavní je akcentováno jižní průčelí obracející se do ulice 1. máje. Fasády si až na některé detaily uchovaly autentický, jen málo narušený ráz. Interiéry ovšem doznaly značných negativních změn v dispozici a detailech. Tyto nekoncepční a rušivé úpravy lze většinou datovat do průběhu druhé poloviny 20. století. Původní přehledné dispoziční řešení, obdobné ve všech pěti podlažích s oběžnými chodbami do nádvoří a jednotně pojatými klenutými prostorami na vnější straně bylo silně změněno vkládáním nepřehledného množství příček a prolamováním nosných příčných zdí novými průchody. Na několika místech je tak původní dvoutrakt změněn na trojtrakt.

Rušena byla dále v některých patrech schodiště, v původní figuře propojující všechna podlaží až do podkroví. V souvislosti s plánovaným novým využitím kasáren by bylo vhodné zvážit návrat původní dispozice napříč jednotlivými podlažími a obnovení chybějících ramen schodišť, resp. odstranit stavební konstrukce vložené do původních prostorů v průběhu druhé poloviny 20. století.

Zřízení krytu v prvním podlaží si vyžádalo zejména zazdívky otvorů do nádvoří. Při nové funkční náplni těchto prostor by bylo žádoucí jejich opětovné otevření. Zatímco v oknech na vnějších i dvorních fasádách navrhujeme ponechat jejich stávající členění, u oken obracejících se do chodeb je možno zvážit ztvárnění podle dochovaných klasicistních oken. Ty navrhujeme po náležité repasi zachovat. V každém případě doporučujeme nahradit luxferové výplně v oknech za standardní okenní výplně.

V podrobnějším výčtu dále doporučujeme:

-doporučujeme zachovat historickou dlažbu nádvoří, včetně řádkování vícevrstevnatého kamene.

-navrhujeme rehabilitovat původní tvar průjezdu a fasády ve spodní části věže v nádvoří.

-navrhujeme odstranit vzduchotechniku vyvedenou na fasádě v sousedství věže v nádvoří.

-vstupy z ulice 1. máje na jižní straně navrhujeme řešit jinak než celoprosklenou výplní.

-zábradlí dilatačního dvorku v bočních ulicích je nutno zachovat, případně doplnit, chybějící původní prvky.

-nová funkční náplň objektu by měla respektovat památkové hodnoty objektu, jeho kapacitní a technické možnosti a základní dispoziční schéma.

-je bezpodmínečně nutno zachovat základní dispoziční rozvržení v jednotlivých podlažích, zachovat nosné stavební konstrukce, klenební systém a další dochované architektonické detaily (mříže, zábradlí) případně historické omítky a původní výplně.

-navrhujeme respektovat zásahy do vnitřní struktury dispozice provedené v průběhu druhé poloviny 19. století, zejména podélné příčky s komíny v prostorách (viz plánová dokumentace).

-dále navrhujeme zvážit při obnově původní dispozice nyní zrušená okna do oběžných chodeb z jednotlivých vnitřních prostor.

-navrhujeme obnovit dvouetážové řešení prostoru kaple odstraněním stropu druhotně vloženého nad římsu. Uměleckořemeslná a umělecká výzdoba by měla být obnovena formou restaurování.

-původní podlahy byly prkenné, cihlové nebo z kamenných desek. Zachovány jsou jen lokálně, jinde byly buď odstraněny, nebo přikryty novými povrchy. Navrhujeme obnovu historických povrchů.

-na schodištích jižního křídla navrhujeme obnovit chybějící úseky litinového zábradlí.

-výtah, spojující všechny podlaží a situovaný v závěru chodby severního křídla, je možno ve stávající pozici zachovat.

-do krovu vylučujeme jakékoliv vestavby, jedná se o jedinečné technické a konstrukční řešení v našich zemích.

-specifický konstrukční systém krovu je bezpodmínečně nutno zachovat a zároveň navrhujeme možnost návratu původní krytiny, což byla pálená taška (při okapním okraji byl lem tvořený více řadami čtvercových břidlicových šablon.

-je nutno zachovat všechny zámečnické historické prvky v prostorách podkroví (komínová dvířka, protipožární dveře atd.)

-kovový štít se lvy na jižním průčelí by v každém případě měl obnovit restaurátor s patřičným povolením MK ČR.

-v době zpracování stavebně-historického průzkumu jevila střecha lokální poškození krytiny. Navrhujeme neprodleně zajistit funkčnost střešního pláště.

11. Popis krovových konstrukcí

Ondřej Belšík

Krovy sedlových střech nad jednotlivými křídly objektu Hanáckých kasáren jsou vazníkovými věšadlovými konstrukcemi, ve starší literatuře nazývané jako vlašské krovy, kombinovanými s příčnými nosnými zdmi. Krovy byly sestaveny z ručně tesaného a zčásti i hoblovaného[1] měkkého dřeva, z jedlí a smrků smýcených v období vegetačního klidu nebo na konci vegetačního období mezi léty 1833/1834, 1840/1841 a 1842/1843.[2] Základ krovových konstrukcí tvoří dřevěné vazníky (dřevěné plné příčné vazby) pravidelně střídané s příčnými nosnými zdi, jež nesou vaznice a na nich upevněné krokve. V typických polích mezi dřevěnými vazníky a nosnými zdmi se pak nachází vždy dvě prázdné vazby. Na několika místech nad severním, západním a východním křídlem objektu (nad severním křídlem v pozici věže, nad západním a východním křídlem při výstupech schodišť do podkroví a při stycích s jižním a severním křídlem) byly vynechány dřevěné vazníky a následují zde příčné nosné zdi za sebou. Mezi těmito zdmi jsou poté podle šířky příslušných polí dvě nebo tři prázdné vazby. Další odchylky v podobě střídání jednotlivých druhů vazeb jsou při nárožích. Vzájemné navázání konstrukcí krovů západního a východního křídla, resp. jejich dosedání na atypické nárožní vazníky zajišťují na severních nárožích vždy tři dřevěné příčné vazníky za sebou, z nichž jeden je atypický a dva, jsou dílčí. V poli mezi poslední příčnou nosnou zdí a atypickým příčným vazníkem se uplatňují tři prázdné vazby, v dalších polích až po nároží vždy dvě prázdné vazby. Dosedání uvedených konstrukcí krovů na atypické nárožní vazníky jižních nároží zajišťují vždy dva dřevěné příčné vazníky za sebou, z nichž jeden je atypický a jeden dílčí. V polích mezi poslední příčnou nosnou zdí a atypickým příčným vazníkem, stejně jako v následujících polích mezi dřevěnými vazníky (atypickým příčným /dílčím příčným / atypickým nárožním) se uplatňují vždy tři prázdné vazby. Tři prázdné vazby se nachází také v navazujících nárožních polích mezi atypickým nárožním vazníkem a dílčím příčným vazníkem, dílčím příčným vazníkem a příčnou nosnou zdí v konstrukci krovu jižního křídla.

Konstrukce krovu nad jižním křídlem má celkem 14 příčných nosných zdí, 19 dřevěných vazníků a 72 prázdných vazeb. Při druhotných zásazích v této konstrukci krovu došlo

[1] Ručně hoblovaný povrch mají prvky vazníků, ostatní prvky jsou tesané a v případě druhotných výměn i řezané.
[2] Ing. Tomáš Kyncl, Výzkumná zpráva č. 087-18. Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků krovů Hanáckých kasáren v Olomouci. Brno, listopad 2018.

k vybourání dvou příčných nosných zdí v západní partii krovu, původně tedy měla 16 příčných nosných zdí a 17 dřevěných vazníků. Ke konstrukci krovu je možné přiřadit i 2 atypické dřevěné nárožní vazníky.

Konstrukce krovu nad západním a východním křídlem mají vždy 10 příčných nosných zdí, 10 dřevěných vazníků a 49 prázdných příčných vazeb.

Konstrukce krovu nad severním křídlem má celkem 16 příčných nosných zdí, 16 dřevěných vazníků a 67 prázdných příčných vazeb. K uvedené konstrukci lze přiřadit ještě 2 atypické dřevěné nárožní vazníky.

Příčné vazby (jak příčné nosné zdi, tak i dřevěné vazníky a prázdné vazby) navazující na nárožní vazby jsou - z důvodu nasedání na nároží a úbočí - atypickými nebo dílčími vazbami, nemají tedy standardní podobu kompletních příčných vazeb, ale dle své pozice ve vztahu k nárožní vazbě jsou odpovídajícím způsobem upraveny či zkráceny.

Standardní příčné nosné zdi mají podobu přibližně rovnoramenného trojúhelníku a jsou vystavěny z plných pálených cihel, doplněných v pozici vaznic vystupujícími kamennými zarážkami (krakorci). V patě zdí se jedná o zarážku zhruba trojúhelného tvaru, v šikmých rovinách o zarážky tvaru čtyřbokého hranolu a ve vrcholu o kamenné sedlo. Kamenné zarážky vystupují nad úroveň cihelného zdiva cca 14 cm. Převážná část příčných nosných zdí je rozčleněna celkem čtyřmi zaklenutými otvory nebo nikami, dvěma vysokými při střední části a dvěma nízkými na okrajích, přičemž část z otvorů je opatřena ve středu nebo v líci jedné ze stran zazdívkou tloušťky cca 17 cm a vytváří tak z otvorů uzavřené výklenky (niky). Příčné nosné zdi oddělující prostory podkroví jednotlivých křídel vzájemně od sebe jsou rozčleněny jedním obdélným otvorem prostupu, vymezeným kamenným ostěním, do nějž jsou na kovové stěžeje osazeny dvoukřídlové plechové dveře. Příčné nosné zdi při výstupech schodišť obsahují dva otvory obdélného tvaru s kamennými ostěními a dvoukřídlovými plechovými dveřmi. U části z těchto zdí nebyly provedeny krajní nízké zaklenuté otvory nebo niky. V místech, kde do prostoru podkroví vstupují části zdiva průčelního rizalitu a dále v nárožích, kde na sebe navazují konstrukce krovů vzájemně se stýkajících křídel, jsou příčné nosné zdi zkráceny a nemají tak standardní podobu těchto konstrukcí. Vaznice příčných zdí nesou krokve, které jsou ve vrcholu spojeny rohovým plátem se zajištěním spoje dřevěným hřebem a ve spodní partii dosedají na zdivo. Příčné nosné zdi v případě jižního křídla zaujímají délku cca 17 m, výšku od úrovně podlahy do hřebene střechy cca 6,4 m a šířku cca 50 cm, v případě západního,

východního a severního křídla zaujímají délku cca 19 m, výšku od úrovně podlahy do hřebene střechy cca 6,4 m a šířku cca 50 cm.

Standardní dřevěné plné příčné vazby tvoří vazníky vynášející vaznice, na nichž jsou upevněny krokve. Vazníky jsou provedeny jako trojnásobné věšadlo a skládají se z nosníku (spodního trámu), uloženého na dvojici dřevěných, krátkých a cca 5 cm vysokých podkladků (desek) posazených přímo na podlahu půdy tvořenou plnými pálenými cihlami nebo jejich úlomky skládanými na vazbu. Podkladky se nachází vždy při koncích nosníku a u krovů nad severním, východním a západním křídlem také zhruba v místech nad podélnou dělící traktovou zdí mezi chodbovým a ubytovacím traktem. Zde se podkladky uplatňují buď ve dvojici, nebo také samostatně. Do horní strany nosníku jsou na okrajích začepovány s čelním zapuštěním spodní šikmé hlavní vzpěry vynášející spodní věšáky. Tento spoj vzpěr a nosníku je fixován kovovým třmenem (opaskem). Třmen má pásový profil, který při spodních koncích přechází v kruhový profil se závity. Třmen je k horní straně vzpěry přichycen malou kovovou skobou a podchycení spodního trámu zajišťuje podélný, na koncích zvednutý pásový kovový profil přišroubovaný čtyřhrannými matkami ke třmenu. Na protilehlé straně spodních hlavních vzpěr, mezi vzpěrou a věšákem, se uplatňuje podobný čepový spoj s čelním zapuštěním. Spodní věšáky jsou mezi sebou vzájemně rozepřeny vodorovnou příčnou rozpěrou, která je do věšáků rovněž začepována s čelním zapuštěním. Na spodním konci obou věšáků se nachází kovový třmen pásového profilu, kterým je opásán (vynášen) nosník. Třmen je na věšácích uchycen dvěma vodorovnými kovanými železnými svorníky s rozšířenou čtyřhrannou hlavou na jedné straně a závitem s našroubovanou čtyřhrannou maticí na druhé straně. Do rozpěry jsou na okrajích horní strany začepovány horní hlavní šikmé vzpěry středového (horního) věšáku. Tyto vzpěry jsou se středovým věšákem spojeny taktéž čepováním s čelním zapuštěním. Fixace spoje rozpěry s horní hlavní vzpěrou středového věšáku je zajištěna kovovým třmenem (opaskem). Třmen má pásový profil, který při spodních koncích přechází v kruhový profil se závity. K horní straně vzpěry je třmen přichycen malou kovovou skobou a podchycení rozpěry spodních věšáků zajišťuje podélný, na koncích zvednutý pásový kovový profil přišroubovaný čtyřhrannými matkami ke třmenu. Do středového věšáku jsou dále při spodní konci začepovány příčné, šikmo vzepřené vzpěry vzpírající horní hlavní šikmé vzpěry. Středový věšák vynáší rozpěru spodních věšáků prostřednictvím kovového třmenu pásového profilu. Třmenem je rozpěra opásána a na věšáku je třmen uchycen dvěma vodorovnými kovanými železnými svorníky s rozšířenou čtyřhrannou hlavou na jedné straně a závitem

s našroubovanou čtyřhrannou maticí na druhé straně. Do vrcholové partie horního věšáku je začepována masivní pětiboká hřebenová vaznice. Další čtyřhranné vaznice - na každé střešní rovině se jedná vždy o celkem sedm vaznic - jsou položeny nebo kampovány a dále přibity kovovými hřeby k horním a ke spodním hlavním šikmým vzpěrám věšáků. Prahová vaznice má stejně jako hřebenová vaznice oproti ostatním vaznicím masivnější profil. S vaznicemi jsou kampovány poměrně subtilní krokve, které jsou ve vrcholu spojené rohovým plátem zajištěným dřevěným hřebem a svou spodní částí dosedají na zdivo.

V případě konstrukce krovu nad jižním křídlem je délka nosníků (spodních trámů) cca 16,4 m, hřeben střechy dosahuje od horní hrany nosníků do výšky cca 5,8 m a celková délka zastřešeného prostoru zaujímá cca 117 m. Krokve mají sklon cca 37°.

U konstrukce krovu nad severním křídlem je délka nosníků cca 18,4 m, hřeben střechy dosahuje od horní hrany nosníků do výšky cca 6,2 m a celková délka zastřešeného prostoru zaujímá cca 117 m. Krokve mají sklon cca 34°.

V konstrukcích krovů nad východním a západním křídlem je délka nosníků cca 18,4 m, hřeben střechy dosahuje od horní hrany nosníků do výšky cca 6,1 až 6,2 m a celková délka zastřešeného prostoru zaujímá cca 78 m. Krokve mají sklon cca 34°.

Odlišnou podobu od standardních příčných vazníků mají atypické vazníky při nárožích a v nárožích, kde na sebe vzájemně navazují konstrukce krovů nad sousedícími křídly.

Atypický nárožní (úboční) vazník má u všech nárožních vazeb nosník (spodní trám) sestavený ze tří částí, přičemž jejich spojení je provedeno celodřevěnými plátovými spoji, a to rovným hákovým šikmočelným plátem s jedním hmoždíkem /klínem/ a zajištěním čtyřmi dřevěnými kolíky. Při patách vazníku jsou na horní hranu nosníku postaveny krátké sloupky vynášející spodní hlavní šikmé vzpěry spodních věšáků. Na úbočí straně vazníku se na nosníku dále nachází šikmo vzepřená vzpěra spodní hlavní šikmé vzpěry spodního věšáku. Spodní věšáky ve standardní podobě, tedy v celé délce jsou pouze u nárožních vazníků severního křídla a na vnější (nárožní) straně nárožních vazníků jižního křídla. Tyto věšáky jsou ve spodní partii opatřeny kovovým třmenem podchycujícím nosník. Spodní věšák úbočí (dvorní) poloviny vazeb nárožních vazníků jižního křídla je situovaný v pozici příčné nosné zdi, jeho délka je proto výrazně zkrácena do podoby drobné protézy a věšák je posazen do primárně vytvořené kapsy v nosné zdi. Spodní věšáky jsou rozepřeny vodorovnou rozpěrou. Na horní stranu rozpěry jsou na okrajích načepovány horní šikmé hlavní vzpěry středového věšáku. Dále jsou do rozpěry načepovány šikmo vzepřené vzpěry horních hlavních šikmých vzpěr středového věšáku.

Středový věšák je z důvodu styku s prvky (horními hlavními vzpěrami) více vazeb rozšířen příložkami. Příložky jsou do věšáku zazubeny a přichyceny kovovými svorníky. Horní věšák vyvěšuje pomocí kovového třmenu svislou rozpěru spodních věšáků. Na spodních i horních hlavních vzpěrách nárožního vazníku jsou přibita dřevěná sedla sloužící k usazení vaznic. Nárožní a úboční krokve mají masivnější profil ve srovnání se standardními příčnými vazbami a jsou s vaznicemi kampovány.

Atypické příčné vazníky se nachází při všech nárožích a mají zhruba shodnou podobu. Vnější polovina těchto vazeb je téměř shodná se standardními příčnými vazníky, pouze horní šikmo vzepřená vzpěra horní šikmé hlavní vzpěry středového věšáku nevychází z tohoto věšáku, ale je začepována do horní strany příčné rozpěry. Vnitřní (dvorní) partie těchto atypických vazeb má již odlišnou skladbu. Není zde spodní věšák a ten je nahrazen spodní šikmou vzpěrou začepovanou do horní strany nosníku a na protilehlém konci do příčné rozpěry zhruba v pozici středového (horního) věšáku. Spodní šikmá hlavní vzpěra, která ve standardních vazbách vzpírá spodní věšák, je vytažena až nad rovinu příčné rozpěry a na její vrcholovou část dosedá horní šikmá hlavní vzpěra středového věšáku. Atypické příčné vazníky patřící ke konstrukcím krovů východního a západního křídla mají vrchol a tím i středový věšák společný s nárožním vazníkem. Atypické příčné vazníky patřící ke konstrukcím krovů jižního a severního křídla nemají společný vrchol s uvedenými vazbami a jejich zkrácený, avšak mírně rozšířený středový věšák dosedá na horní stranu vnitřní horní šikmé hlavní vzpěry atypických příčných vazníků východního / západního křídla. Spoje řady prvků v těchto vzájemně se pronikajících atypických vazbách při nárožích jsou fixovány kovovými svorníky se čtyřhrannou hlavou na jedné straně a závitem s našroubovanou čtyřhrannou maticí na druhé straně.

Dílčí příčné vazníky, nacházející se při nárožích, obsahují pouze krátče (krátký nosník), které je začepováno do boční strany nosníku nárožního vazníku, a dále krátkou spodní šikmou hlavní vzpěru, lípnutou a přibitou k boční straně spodní šikmé hlavní vzpěry nárožního vazníku. Spodní šikmá hlavní vzpěra nese vaznice, s nimiž je kampovaná krátká krokev, lípnutá a přibitá k boční straně nárožní krokve.

Prázdné vazby se skládají pouze z krokví kampovaných s vaznicemi a ve vrcholu spojených rohovým plátem se zajištěním spoje dřevěným hřebem.

Osové podélné rozestupy krokví v typických polích mezi standardně se střídajícími vazbami jsou cca 105 až 120 cm. Osové podélné rozestupy krokví v polích mezi dílčími a atypickými vazníky při nárožích jsou cca od 80 až do 115 cm.

V místech, kde došlo k protézování krokví v patách vazeb (zejména na jižní střešní rovině jižního křídla), je přechod střešního pláště od krokví ke korunní římse dotvarován námětky, které jsou buď přibity k boční straně krokví, nebo lípnuty k horní straně krokví a ve spodní části posazeny na korunu zdiva. Na krokve jsou z převážné části nabity řezané latě velikosti 3/5 cm v rozteči cca 29 cm, při okapním okraji střechy je pak na krokve a námětky nabito bednění z řezaných prken kladených na sraz.

Střechy jednotlivých křídel objektu jsou z převážné části pokryty raženou dvoudrážkovou pálenou režnou taškou obdélného formátu. Hřeben střech a zlomy střešních rovin v nárožích pokrývají pálené režné drážkové hřebenáče kladené do neprobarvené malty. Okapní okraj střech a úbočí jsou vykryta hladkou plechovou krytinou. Hladká drážková plechová krytina se uplatňuje též na sedlové stříšce za atikovou nadezdívkou hlavního průčelí jižního křídla a nad menší sedlovou střechou propojující podkroví severního křídla s posledním desetibokým patrem věže. Žlaby oblého tvaru jsou provedeny jako nadokapní (nástřešní). Střechy jsou dále rozčleněny komínovými tělesy a střešními výlezovými okny čtvercového tvaru.

Volně v podkroví se vyjma výše uvedené novodobé dvoudrážkové keramické krytiny nachází i fragmenty a celé kusy starších druhů střešních krytin. Jedná se o ručně formované pálené režné hladké bobrovky se segmentovým zakončením dvojího formátu, menší bobrovky délky cca 36 cm (náběh segmentu cca 30 cm), šířky cca 18 cm a tloušťky cca 1,8 cm, s nosem (ozubem k zavěšení tašky) délky cca 3,5 cm, šířky cca 3,5 cm a výšky cca 2,3 cm, větší bobrovky délky cca 39 cm (náběh segmentu cca 34 cm), šířky cca 18,5 cm a tloušťky cca 1,8 cm, s nosem délky cca 5 cm, šířky cca 4 cm a výšky cca 2 cm. V podkroví se také dochovaly starší ručně formované pálené režné hladké kónické hřebenáče, délky cca 38,5 cm, šířky na užším konci cca 12 cm a na širším konci cca 15 cm, výšky na užším konci cca 6 cm a na širším konci cca 8 cm a tloušťky cca 1,5 cm. Další typy krytiny nalezenými v suti v podkroví byly čtvercové šablony břidlice a osinkocementové krytiny. Šablony tmavě šedé břidlice mají délku stran cca 32 x 32 cm a tloušťku cca 0,9 cm. Šablony osinkocementové krytiny se dvěma úhlopříčně protilehlými okosenými rohy mají délku stran cca 40,3 x 40,3 cm (náběh okosení je v cca 33 cm) a tloušťku cca 0,4 cm.

Nejčastějším typem tesařského spoje použitým k vzájemnému spojování jednotlivých prvků konstrukcí krovů je čepování. Čepované spoje však nejsou zajištěny běžným způsobem prostřednictvím dřevěných hřebů zaražených do předem připravených průvrtů provedených nebozezem. Závěrečná fixace čepovaných spojů zde buď zcela chybí, anebo se jedná o méně

obvyklé zajištění prostřednictvím kovových třmenů obepínajících oba spojené prvky či o zajištění prostřednictvím kovových svorníků procházejících skrze prvky v pozici jejich spojení. K fixaci čepovaných a plátovaných spojů mezi nosníky (spodními trámy) v nárožích byly použity také kovové skoby, a to od jednoduchých (přímých) až po víceramenné. V konstrukcích krovů se ale objevuje i standardní zajištění spojů dřevěným hřebem zaraženým do průvrtu, a to v případě rohových plátů krokví ve vrcholu vazeb. Dalším způsobem fixace spojů uplatňujícím se v daných krovech je zajištění kovovými hřeby. Je tomu tak například u krátkých prvků hlavních vzpěr a krokví dílčích příčných vazeb lípnutých k nárožním vazbám, dále v případě námětků lípnutých ke krokvím nebo k jejich protézám, v případě vaznic upevněných na hlavních vzpěrách vazníků nebo u dřevěných sedel připevněných na hlavní vzpěry atypických nárožních vazníků, ale také v případě kampovaných spojů protézovaných částí krokví a vaznic anebo u čelního šikmého srazu vaznic v pozici hlavních vzpěr vazníků. Velmi cenným dokladem úrovně dobového tesařského řemesla jsou též v krovech dochované původní rovné hákové šikmočelné pláty s jedním hmoždíkem (klínem) a zajištěním čtyřmi dřevěnými kolíky, které byly použity k nastavování nosníků atypických nárožních vazníků. V olomouckém regionu se jedná o prozatím nejstarší příklad použití celodřevěného plátového spoje.

Tesařské montážní značení se v konstrukcích krovů podařilo dohledat pouze na vaznících. Jedná se z převážné části o dobově obvyklé číslování prostými římskými číslicemi vyseknutými patrně dlátem nebo sekerou dlátovkou na povrchu jednotlivých prvků (např.). Pouze v nárožích severního křídla se objevují u atypických příčných vazníků římské číslice s přidaným odsazeným šikmým zásekem (např.) nebo menším trojúhelným zásekem (např.). Jednotlivé prvky konkrétního vazníku přitom ale nenesou shodné číselné označení, vždy je důsledně odlišována levá a pravá montážní strana vazníku, a to prostřednictvím číslic navazující číselné hodnoty (např. a). Avšak jinak je tomu v případě číselného řazení jednotlivých vazníků v konstrukcích krovů za sebou. Řazení je totiž je nesystematické a často zde za sebou následují vazníky s prvky označenými římskými číslicemi vyšších či nižších nenavazujících číselných hodnot.

Montážní stranou vazníků jižního křídla je strana východní. U krovů východního křídla je montážní sranou vazníků jižní strana, u západního křídla je to strana severní a v případě severního křídla je montážní stranou vazníků východní strana. Nárožní vazník v jihovýchodním nároží má jako montážní stranu svou jihozápadní partii, montážní stranou nárožního vazníku v jihozápadním nároží je severozápadní strana, u nárožního vazníku v severozápadním nároží

je montážní stranou jeho jihozápadní partie a montážní stranou nárožního vazníku v severovýchodním nároží je severozápadní strana.

Konstrukce krovů byly v minulosti celkově opatřeny protipožárním ochranným nátěrem, patrně Betogenem, přípravkem na bázi vodního skla zbarveným růžovou hlinkou. I když u řady prvků není možné z tohoto důvodu pozorovat přímo jejich souvislý povrch, na některých místech lze vysledovat stopy po tesařském opracování dřeva, doklady vrubování a hrubování kulatiny sekerou hlavatkou a lícování trámů sekerou širočinou, ale také doklady po pomocném rozměřování profilů trámů, rozměřování vazeb a spojů atp. Zajímavým svědectvím soudobých řemeslných znalostí je i na více místech dochované řešení korekce vlastností dřevěných konstrukčních prvků krovů v souvislosti s jejich postupným vysýcháním. Na vaznících byly do jednotlivých prvků poblíž spojů s jinými prvky nabity dřevěné kolíky, a to zjevně za účelem eliminace napětí ve dřevě a ovlivnění vytváření výsušných trhlin, tak aby vznikaly v pozicích, kde by v budoucnu tyto trhliny neměly deformovat samotný tesařský spoj. Na některých místech v krovech mezi příčnými nosnými zdmi a vazníky se přibližně ve střední části podkrovního prostoru nachází v určité distanci nad sebou podélné trámy usazené v kapsách nosných zdí a přibité na vaznících nebo na doplněných dřevěných sloupcích upevněných k vazníkům. Jedná se zřejmě o relikty dělících příček mezi příčnými zdmi, které členily původně volné prostory na více samostatných oddílů. V několika pozicích jsou totiž dochovány trámové zárubně a stopy po svislém dřevěném brlení uzavírajícím takto vymezená místa.

Konstrukce krovů vykazují řadu druhotných zásahů a defektů. Mimo zjevně mladší výměny části či celých prvků (např. protézování a náhrady poškozených dřevěných prvků, náhrady kovových třmenů kovovými skobami), doplňování prvků po vybourání původního zdiva (např. doplňování vaznic a krokví po vybourání komínových těles anebo doplňování vazníků po vybourání příčných nosných zdí v podkroví jižního křídla), se jedná také o poruchy způsobené zatékáním dešťové vody skrze netěsný či poškozený střešní plášť nebo o nevhodné zásahy do původního konstrukčního systému (např. vyřezání částí vaznic, odstranění třmenů) zřejmě v souvislosti s některou z mladších oprav střech. Výrazné destrukční zásahy na krajních partiích příčných nosných zdí se odehrály u severního křídla, a to při budování tras ústředního topení.

K severnímu křídlu objektu přiléhá ze strany nádvoří věž. Její čtyřboký půdorys se na úrovni druhého patra mění ve válcový a od korunní (hlavní) římsy za ustoupením, vytvářejícím úzký ochoz se zábradlím, věž zakončuje desetiboký pavilon zastřešený helmicí v podobě mírně převýšené kupole s lucernou. Krov této střechy je zcela novodobou konstrukcí sestavenou z řezaného dřeva. Její základ tvoří paprsčitý prahový rošt nesoucí 10 sloupků, vzepřených celkem 14 šikmými vzpěrami. Na zhlaví trámů prahového roštu a na sloupky dosedají ramenáty sestavené z napojovaných (sbitých) řezaných prken. Na ramenáty je nabito bednění z řezaných latí (lišt) a na něm je položena měděná hladká drážková krytina (na stojatou drážku).

Zaměření současného stavu *(podrobná schémata charakteristických částí konstrukcí krovů)*

1. Jižní křídlo, plná příčná vazba/vazník/ č. VII a VIII, pohled od V

2. Jižní křídlo, prázdná příčná vazba ve východním poli mezi vazníkem č. VII a VIII a nosnou příčnou zdí, pohled od V

3. Jižní křídlo, příčná nosná zeď situovaná mezi vazníky č. XI a XII a č. V a VI, pohled od V

4. Jižní křídlo, pole mezi příčnými nosnými zdmi a vazníkem č. XV a XVI, severní rovina, pohled od J

5. Severní křídlo, plná příčná vazba/vazník/ č. VI a V, pohled od V

6. Západní křídlo, plná příčná vazba/vazník/ č. XIIII a XIII, pohled od S

7. Východní křídlo, plná příčná vazba/vazník/ č. XV a XVI, pohled od J

8. Východní křídlo, příčná nosná zeď jižně od vazníku VII a VIII, pohled od J

9. Východní křídlo, pole mezi příčnými nosnými zdmi o dvou prázdných vazbách při jižním okraji konstrukce krovu, východní rovina, pohled od Z

10. Východní křídlo, pole mezi příčnými nosnými zdmi o třech prázdných vazbách při severním okraji konstrukce krovu, východní rovina, pohled od Z

Zaměření současného stavu

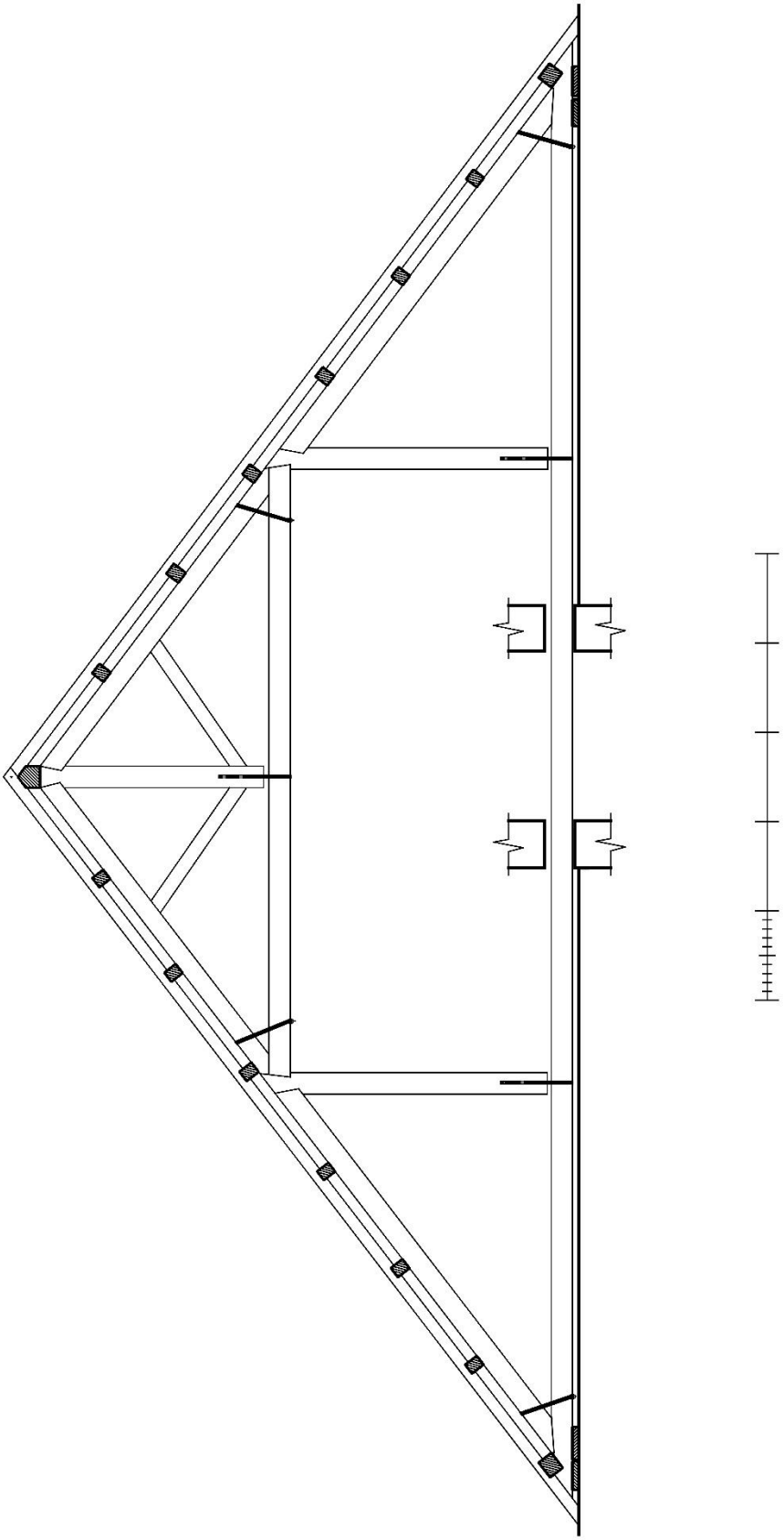

1. Jižní křídlo, plná příčná vazba/vazník/ č. VII a VIII, pohled od V

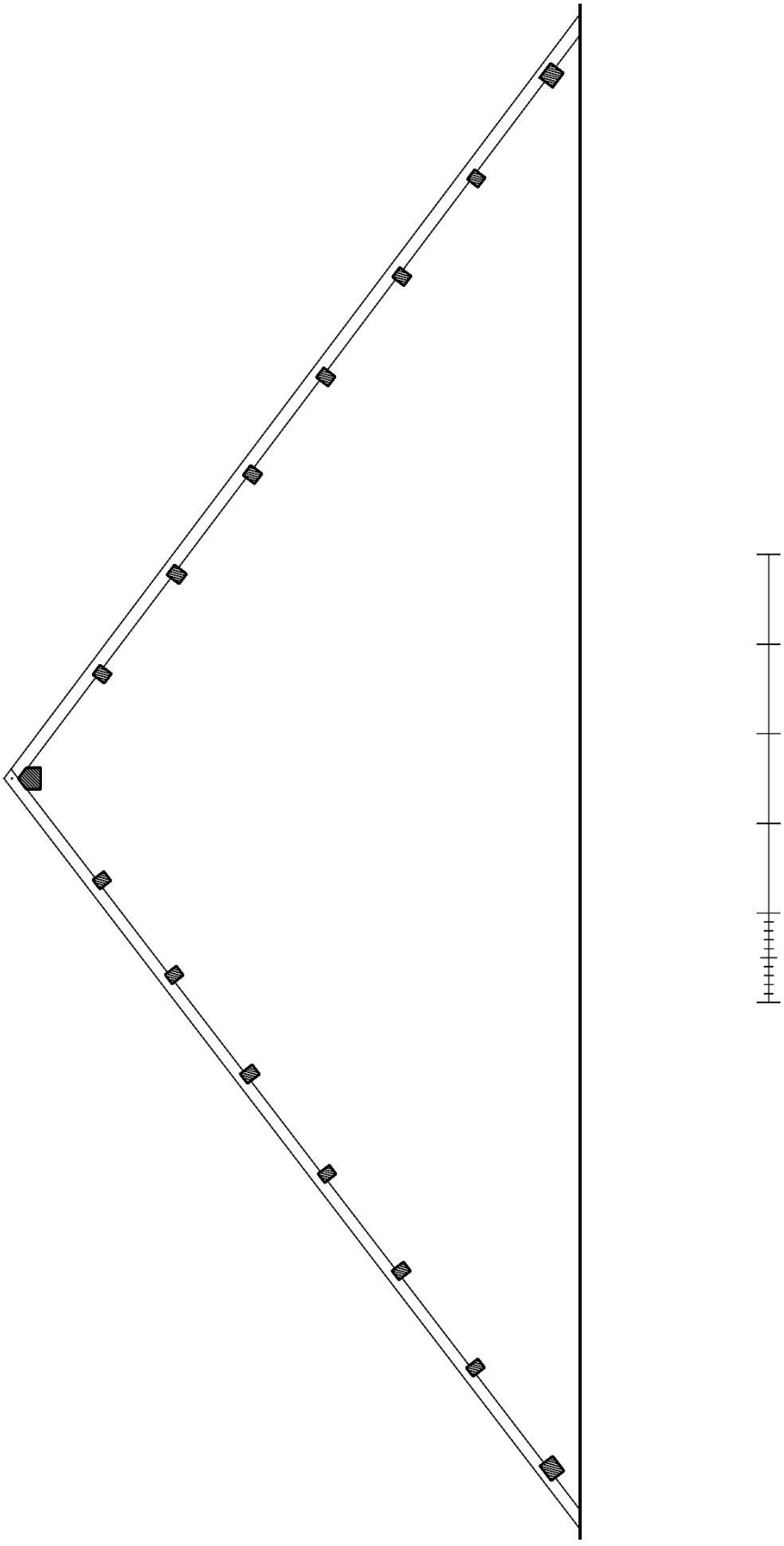

2. Jižní křídlo, prázdná příčná vazba ve východním poli mezi vazníkem č. VII a VIII a nosnou příčnou zdí, pohled od V

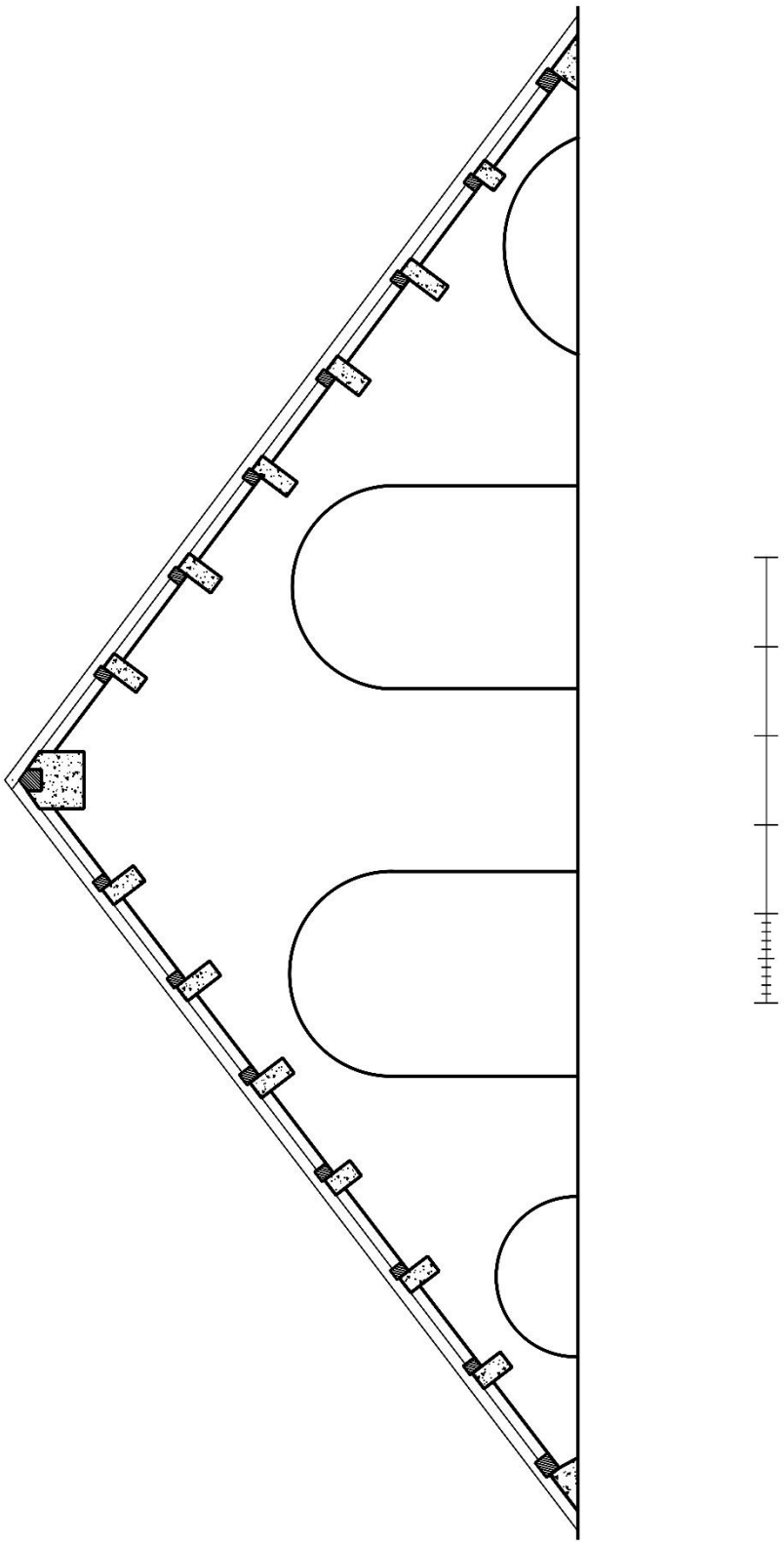

3. Jižní křídlo, příčná nosná zeď situovaná mezi vazníky č. XI a XII a č. V a VI, pohled od V

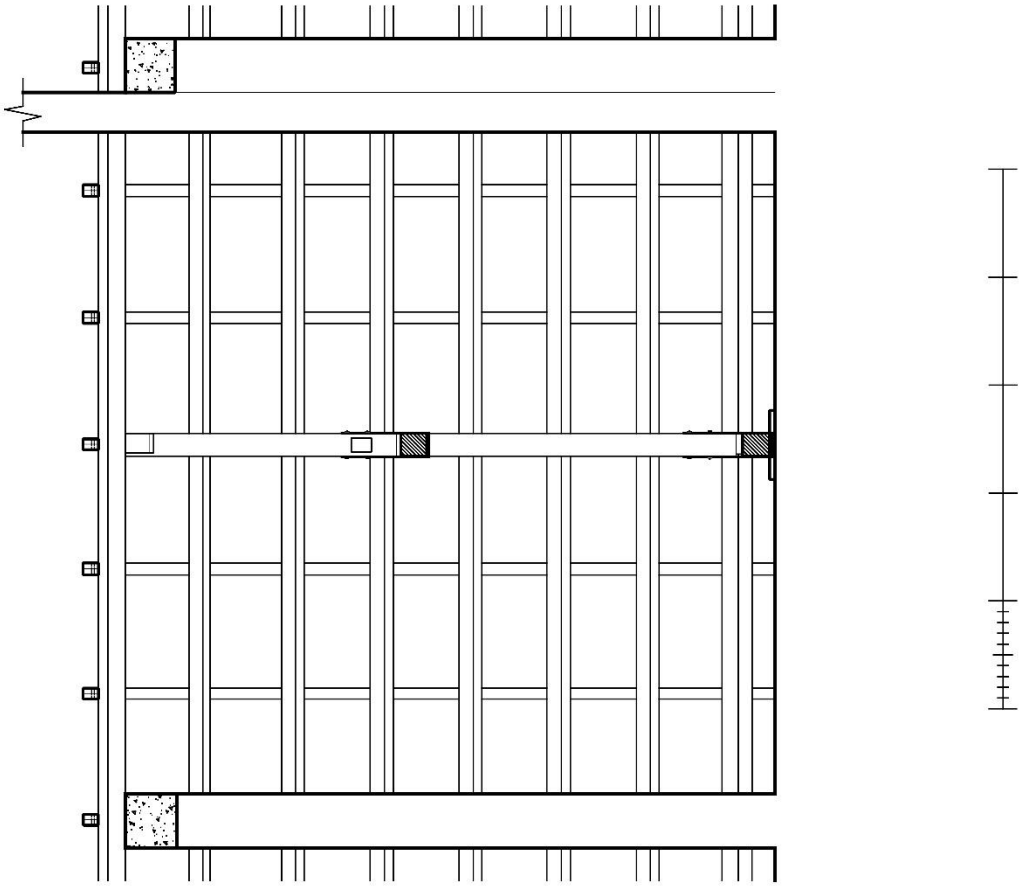

4. Jižní křídlo, pole mezi příčnými nosnými zdmi a vazníkem č. XV a XVI, severní rovina, pohled od J

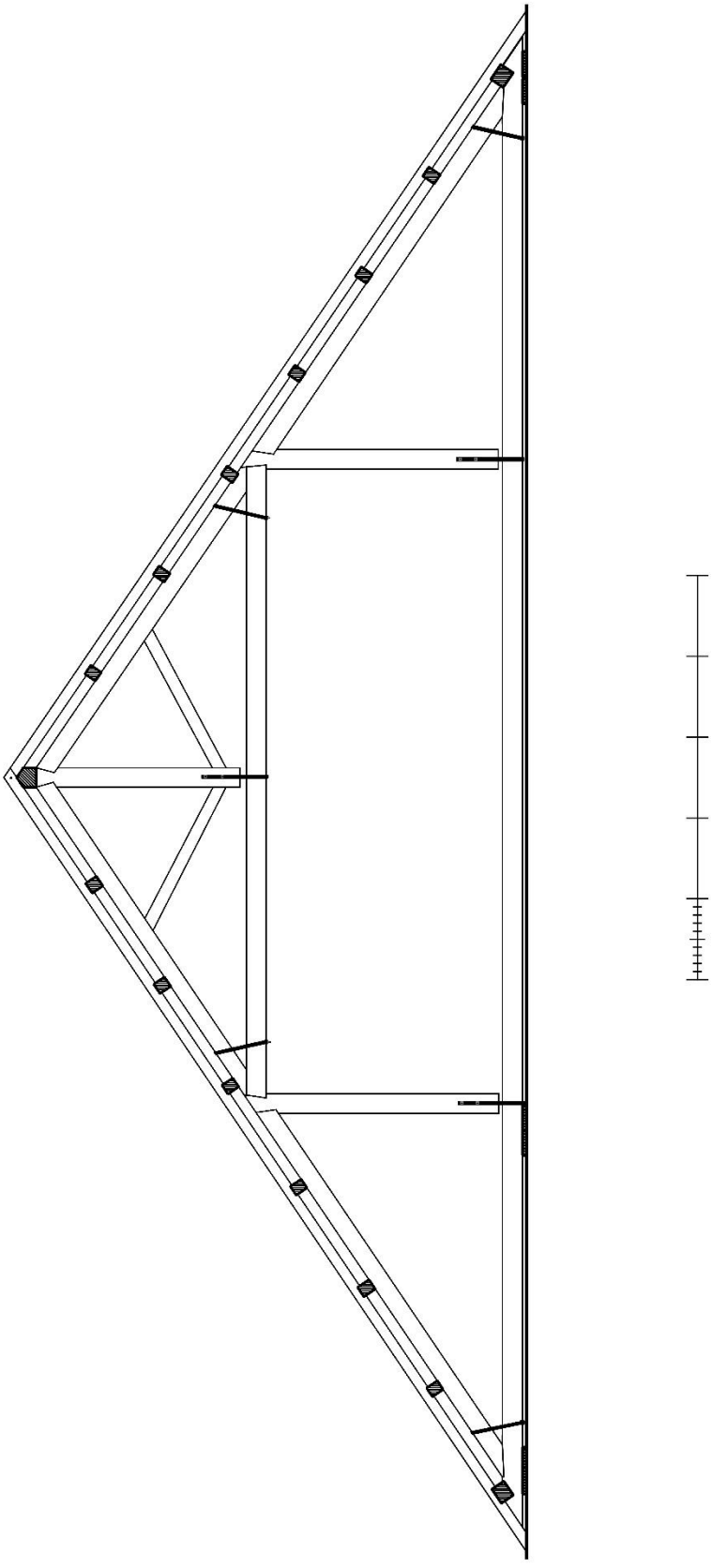

5. Severní křídlo, plná příčná vazba/vazník/ č. VI a V, pohled od V

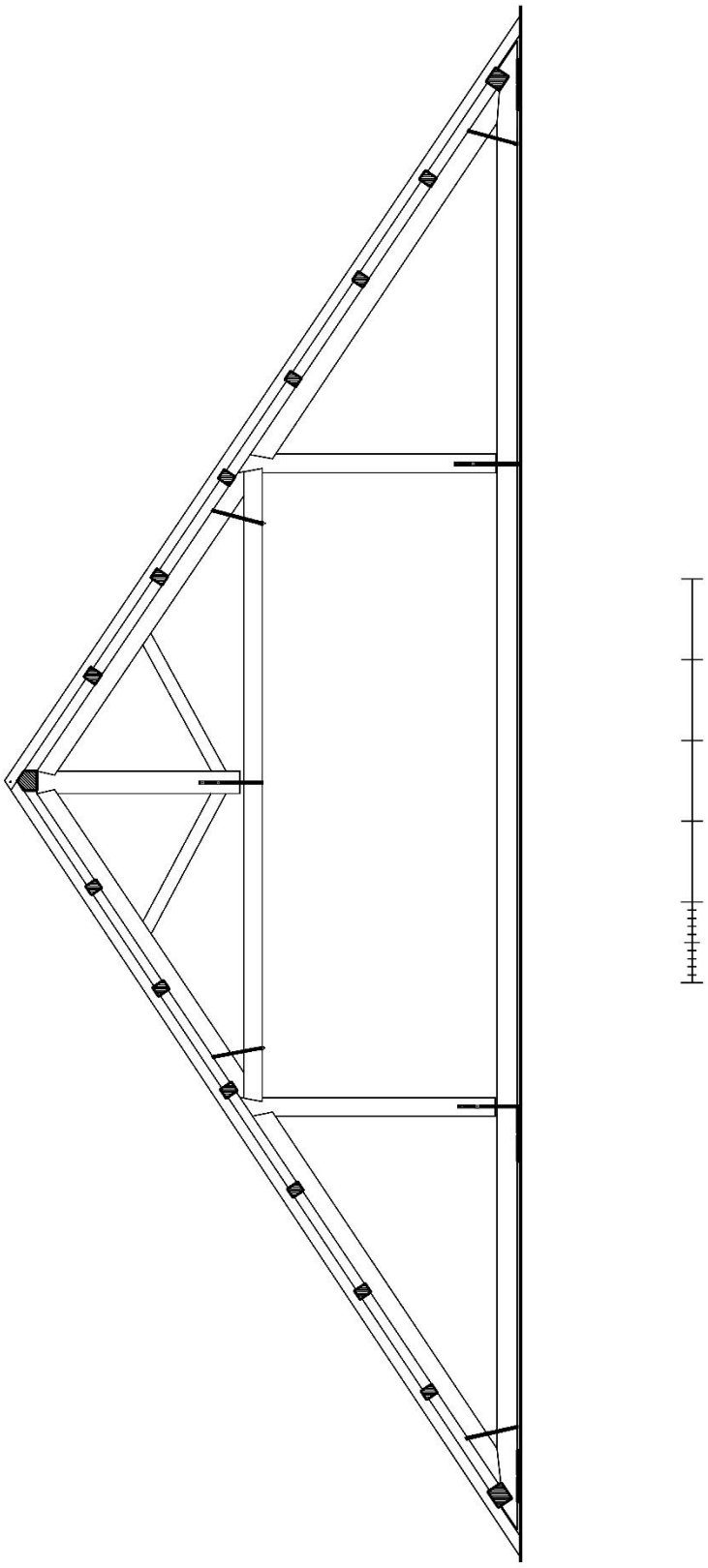

6. Západní křídlo, plná příčná vazba/vazník/ č. XIIII a XIII, pohled od S

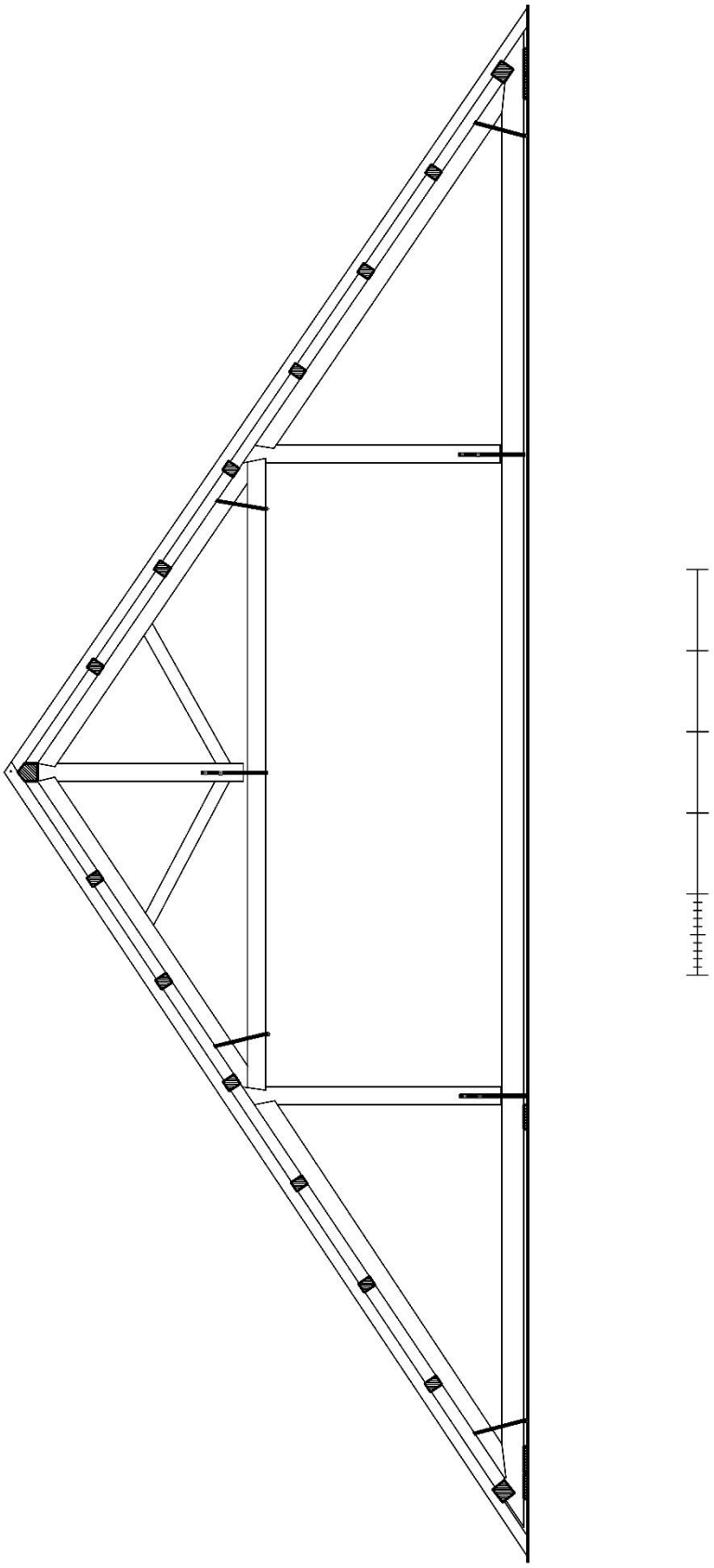

7. Východní křídlo, plná příčná vazba/vazník/ č. XV a XVI, pohled od J

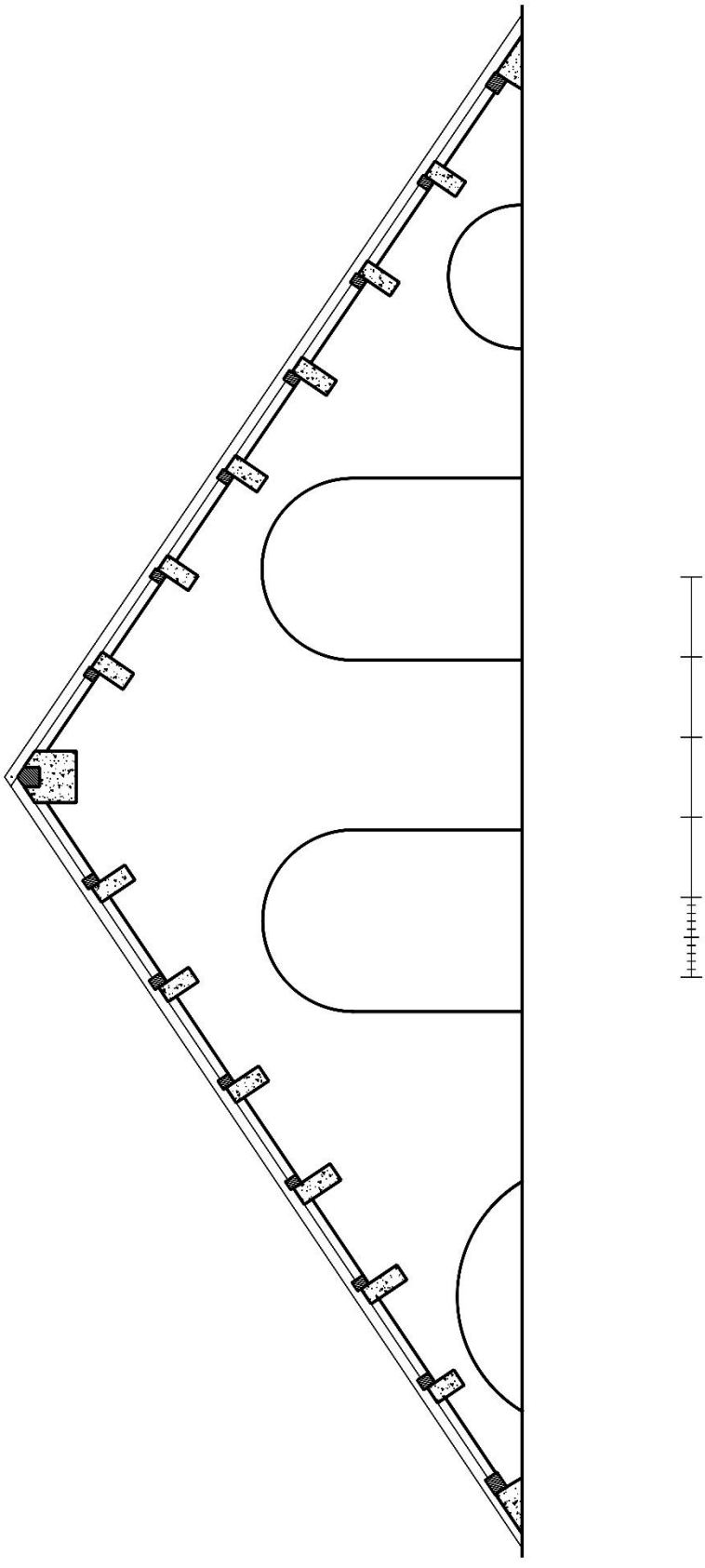

8. Východní křídlo, příčná nosná zeď jižně od vazníku VII a VIII, pohled od J

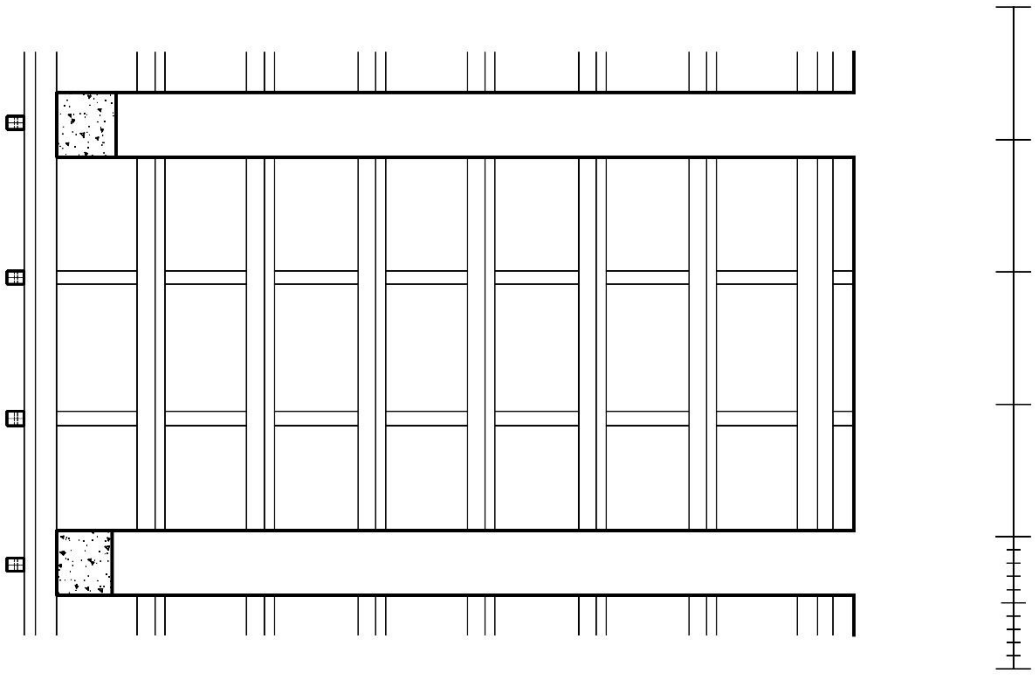

9. Východní křídlo, pole mezi příčnými nosnými zdmi o dvou prázdných vazbách při jižním okraji konstrukce krovu, východní rovina, pohled od

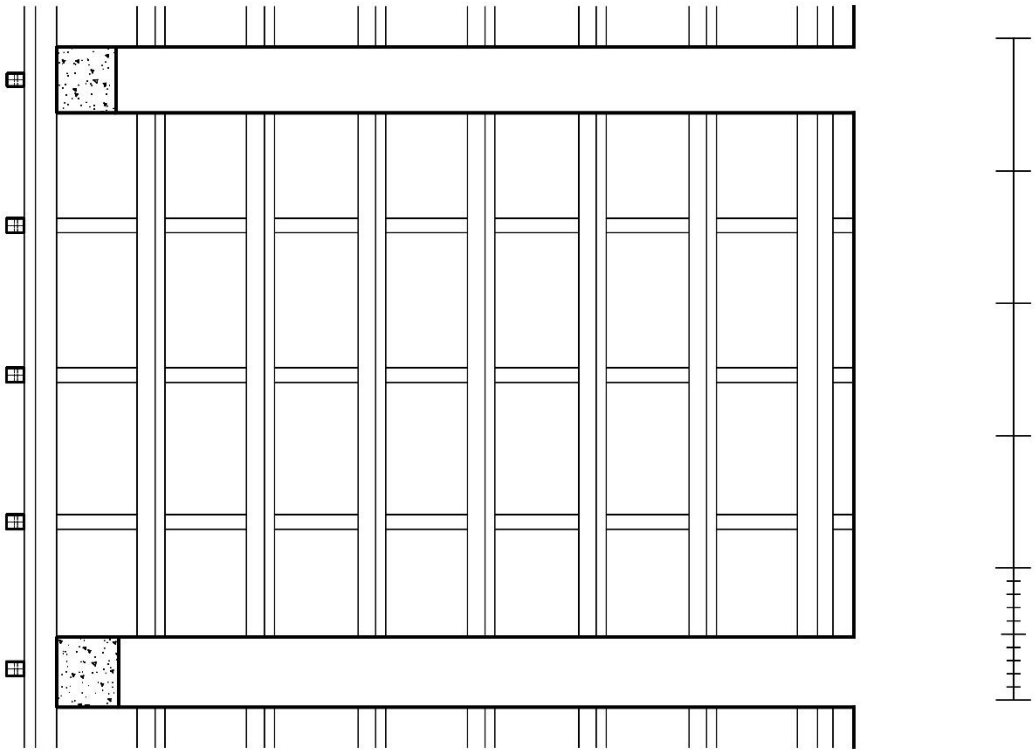

10. Východní křídlo, pole mezi příčnými nosnými zdmi o třech prázdných vazbách při severním okraji konstrukce krovu, východní rovina, pohled od Z

Fotodokumentace současného stavu - krovy

1. Pohled na střechy objektu (pohled od V)
2. Příčná nosná zeď (podkroví S křídla, pohled od Z)
3. Kamenné sedlo ve vrcholu příčné nosné zdi sloužící k usazení hřebenové vaznice
4. Kamenná zarážka (krakorec) příčné nosné zdi sloužící k uchycení vaznice v šikmé střešní rovině
5. Druhotně upravená část konstrukce krovu po vybourání příčných nosných zdí v souvislosti s novodobým vybudováním velkého sálu v posledním patře jižního křídla (pohled od V a pohled od Z)
6. Druhotně upravená část konstrukce krovu po vybourání příčných nosných zdí v souvislosti s novodobým vybudováním velkého sálu v posledním patře jižního křídla (pohled od V a pohled od Z)
7. Vrcholová část dřevěného vazníku (S křídlo, pohled od V)
8. Spodní věšák vazníku (S křídlo, S strana konstrukce, pohled od V)
9. Horní partie horního věšáku se zapuštěním horních hlavních vzpěr do věšáku
10. Horní partie spodního věšáku, spojení se spodní hlavní vzpěrou, rozpěrou a horní hlavní vzpěrou (Z křídlo, Z strana konstrukce, pohled od S)
11. Třmen spodního věšáku vyvěšujícího nosník (spodní trám)
12. Třmen (opasek) s možností rektifikace fixující spojení rozpěry a horní hlavní vzpěry
13. Podkladky (desky) sloužící k usazení vazníků
14. Charakteristické pole se dvěma prázdnými vazbami mezi vazníkem a příčnou nosnou zdí (S křídlo, S střešní rovina)
15. Charakteristické pole se dvěma prázdnými vazbami mezi příčnými nosnými zdmi (V křídlo, V střešní rovina)
16. Horní partie nárožního vazníku JV nároží, řešení styku vazeb konstrukcí krovů nad J a V křídlem
17. Spodní partie nárožního vazníku JV nároží, řešení styku vazeb a příčných nosných zdí nad J a V křídlem
18. Horní partie nárožního vazníku SV nároží, řešení styku vazeb konstrukcí krovů nad V a S křídlem

19. Spodní partie nárožního vazníku SV nároží, řešení styku vazeb a příčných nosných zdí nad V a S křídlem
20. Průnik prvků JZ nárožního vazníku skrze zkrácenou příčnou nosnou zeď (pohled od V)
21. Zkrácený spodní věšák JZ nárožního vazníku usazený v kapse příčné nosné zdi (pohled od V)
22. Dřevěné sedlo sloužící k usazení vaznice na spodní hlavní vzpěře spodního věšáku v úbočí JZ nárožního vazníku
23. Zesílení horního věšáku příložkami v místě společného styku horních hlavních vzpěr více vazníku (JV nárožní vazník)
24. Zazubení příložky do horního věšáku (SV nárožní vazník)
25. Třmen horního věšáku JZ nárožního vazníku
26. Třmen horního věšáku SV nárožního vazníku
27. Ozdobné zakončení nosníku (spodního trámu) atypického příčného vazníku při JZ nároží
28. Kamenný překlad nad nosníkem atypického příčného vazníku procházejícího příčnou nosnou zdí v SV nároží
29. Napojení nosníku JZ nárožního vazníku rovným hákovým šikmočelným plátem s jedním hmoždíkem (klínem) a zajištěním čtyřmi dřevěnými kolíky
30. Napojení nosníku JZ nárožního vazníku rovným hákovým šikmočelným plátem s jedním hmoždíkem (klínem) a zajištěním čtyřmi dřevěnými kolíky
31. Protézování (rovný plát) spodní hlavní vzpěry spodního věšáku dílčího příčného vazníku při JV nároží (V křídlo, pohled od J)
32. Protézování (šikmý hákový plát) nosníku dílčího příčného vazníku při JV nároží (V křídlo, pohled od J)
33. Spoj protézované krokve (tupý čelní sraz) a spojení vaznice (šikmý čelní sraz) v pozici dílčího příčného vazníku při JV nároží (V křídlo, pohled od J)
34. Zajištění spoje nosníků nárožního a příčného vazníku kovovou jednoduchou skobou
35. Zajištění spoje nosníků nárožního a příčného vazníku kovovou jednoduchou vidlicovitě zakončenou skobou
36. Zajištění spojů nosníků nárožního a dílčích příčných vazníků kovovou víceramennou, vidlicovitě zakončenou skobou
37. Fixace třmene („opasku“) malou skobou na horní straně spodní hlavní vzpěry spodního věšáku vazníku

38. Zajištění spoje (lípnutí) spodní hlavní vzpěry dílčího vazníku a spodní hlavní vzpěry nárožního vazníku prostřednictvím kovového hřebu
39. Montážní značka v podobě prosté římské číslice
40. Montážní značka v podobě římské číslice s přidaným odsazeným šikmým zásekem
41. Montážní značka v podobě prosté římské číslice s přidaným trojúhelným zásekem
42. Značení - cejchování - hraněných trámů (patrně obchodní?, transportní?, kvalitativní?, druhové?)
43. Kovové dvoukřídlové dveře osazené do kamenného ostění otvoru v příčné nosné zdi (lícní a rubová strana)
44. Kovové dvoukřídlové dveře osazené do kamenného ostění otvoru v příčné nosné zdi (lícní a rubová strana)
45. Kovová komínová dvířka nacházející se na komínových tělesech v podkrovních prostorech
46. Kovová komínová dvířka nacházející se na komínových tělesech v podkrovních prostorech
47. Relikty dělící příčky v prostoru podkroví jižního křídla, kapsy v příčných nosných zdech a dochované příčné trámy v horní části podkroví se stopami odstraněného brlení
48. Dřevěné kolíky nabité do horního konce spodní hlavní vzpěry JV nárožního vazníku poblíž spoje se spodním věšákem z důvodu ovlivnění napětí ve dřevě a korekce vytváření výsušných trhlin
49. Ručně formovaný pálený režný hladký kónický hřebenáč dochovaný v podkroví (líc a rub)
50. Ručně formovaný pálený režný hladký kónický hřebenáč dochovaný v podkroví (líc a rub)
51. Hřebenová ručně formovaná pálená režná hladká bobrovka se segmentovým zakončením, menšího formátu s pozůstatky malty na lícní straně po uložení hřebenáče, dochovaná v podkroví (líc a rub)
52. Hřebenová ručně formovaná pálená režná hladká bobrovka se segmentovým zakončením, menšího formátu s pozůstatky malty na lícní straně po uložení hřebenáče, dochovaná v podkroví (líc a rub)
53. Ručně formovaná pálená režná hladká bobrovka většího formátu se segmentovým zakončením, dochovaná v podkroví (líc a rub)
54. Ručně formovaná pálená režná hladká bobrovka většího formátu se segmentovým zakončením, dochovaná v podkroví (líc a rub)

55. Čtvercová šablona břidlice dochovaná v podkroví
56. Čtvercová šablona osinkocementové krytiny dochovaná v podkroví
57. Novodobá ražená pálená režná dvoudrážková taška položená na střechách objektu (líc a rub)
58. Novodobá ražená pálená režná dvoudrážková taška položená na střechách objektu (líc a rub)

Foodokumentace současného stavu – krovy

1. Pohled na střechy objektu (pohled od V)

2. Příčná nosná zeď (podkroví S křídla, pohled od Z)

3. Kamenné sedlo ve vrcholu příčné nosné zdi sloužící k usazení hřebenové vaznice

4. Kamenná zarážka (krakorec) příčné nosné zdi sloužící k uchycení vaznice v šikmé střešní rovině

5. Druhotně upravená část konstrukce krovu po vybourání příčných nosných zdí v souvislosti s novodobým vybudováním velkého sálu v posledním patře jižního křídla (pohled od V)

6. Druhotně upravená část konstrukce krovu po vybourání příčných nosných zdí v souvislosti s novodobým vybudováním velkého sálu v posledním patře jižního křídla (pohled od Z)

7. Vrcholová část dřevěného vazníku (S křídlo, pohled od V)

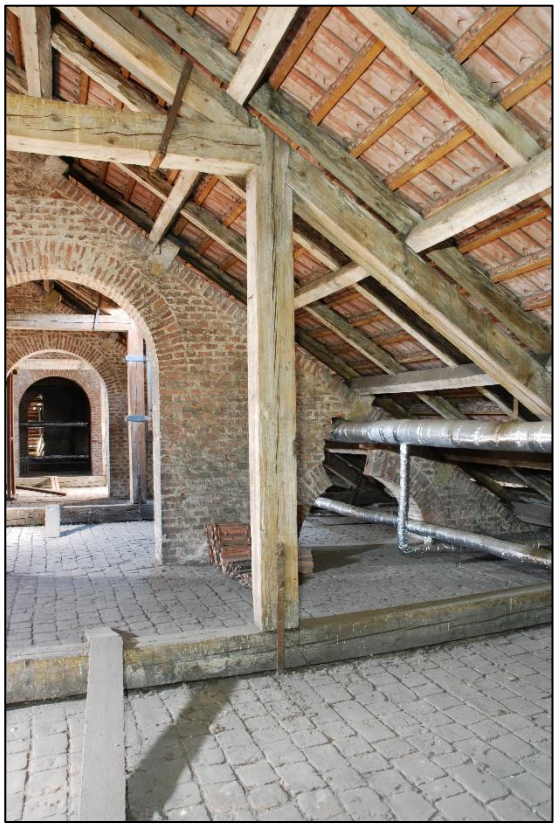

8. Spodní věšák vazníku (S křídlo, S strana konstrukce, pohled od V)

9. Horní partie horního věšáku se zapuštěním horních hlavních vzpěr do věšáku

10. Horní partie spodního věšáku, spojení se spodní hlavní vzpěrou, rozpěrou a horní hlavní vzpěrou (Z křídlo, Z strana konstrukce, pohled od S)

11. Třmen spodního věšáku vyvěšujícího nosník (spodní trám)

12. Třmen (opasek) s možností rektifikace fixující spojení rozpěry a horní hlavní vzpěry

13. Podkladky (desky) sloužící k usazení vazníků

14. Charakteristické pole se dvěma prázdnými vazbami mezi vazníkem a příčnou nosnou zdí (S křídlo, S střešní rovina)

15. Charakteristické pole se dvěma prázdnými vazbami mezi příčnými nosnými zdmi (V křídlo, V střešní rovina)

16. Horní partie nárožního vazníku JV nároží, řešení styku vazeb konstrukcí krovů nad J a V křídlem

17. Spodní partie nárožního vazníku JV nároží, řešení styku vazeb a příčných nosných zdí nad J a V křídlem

18. Horní partie nárožního vazníku SV nároží, řešení styku vazeb konstrukcí krovů nad V a S křídlem

19. Spodní partie nárožního vazníku SV nároží, řešení styku vazeb a příčných nosných zdí nad V a S křídlem

20. Průnik prvků JZ nárožního vazníku skrze zkrácenou příčnou nosnou zeď (pohled od V)

21. Zkrácený spodní věšák JZ nárožního vazníku usazený v kapse příčné nosné zdi (pohled od V)

22. Dřevěné sedlo sloužící k usazení vaznice na spodní hlavní vzpěře spodního věšáku v úbočí JZ nárožního vazníku

23. Zesílení horního věšáku příložkami v místě společného styku horních hlavních vzpěr více vazníku (JV nárožní vazník)

24. Zazubení příložky do horního věšáku (SV nárožní vazník)

25. Třmen horního věšáku JZ nárožního vazníku

26. Třmen horního věšáku SV nárožního vazník

27. Ozdobné zakončení nosníku (spodního trámu) atypického příčného vazníku při JZ nároží

28. Kamenný překlad nad nosníkem atypického příčného vazníku procházejícího příčnou nosnou zdí v SV nároží

29. Napojení nosníku JZ nárožního vazníku rovným hákovým šikmočelným plátem s jedním hmoždíkem (klínem) a zajištěním čtyřmi dřevěnými kolíky

30. Horní strana výše uvedeného spoje

31. Protézování (rovný plát) spodní hlavní vzpěry spodního věšáku dílčího příčného vazníku při JV nároží (V křídlo, pohled od J)

32. Protézování (šikmý hákový plát) nosníku dílčího příčného vazníku při JV nároží (V křídlo, pohled od J)

33. Spoj protézované krokve (tupý čelní sraz) a spojení vaznice (šikmý čelní sraz) v pozici dílčího příčného vazníku při JV nároží (V křídlo, pohled od J)

34. Zajištění spoje nosníků nárožního a příčného vazníku kovovou jednoduchou skobou

35. Zajištění spoje nosníků nárožního a příčného vazníku kovovou jednoduchou vidlicovitě zakončenou skobou

36. Zajištění spojů nosníků nárožního a dílčích příčných vazníků kovovou víceramennou, vidlicovitě zakončenou skobou

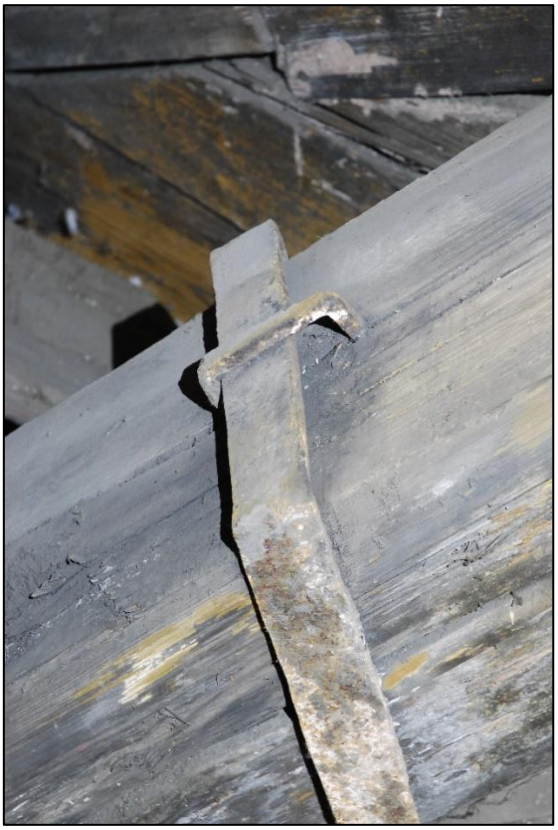

37. Fixace třmene („opasku“) malou skobou na horní straně spodní hlavní vzpěry spodního věšáku vazníku

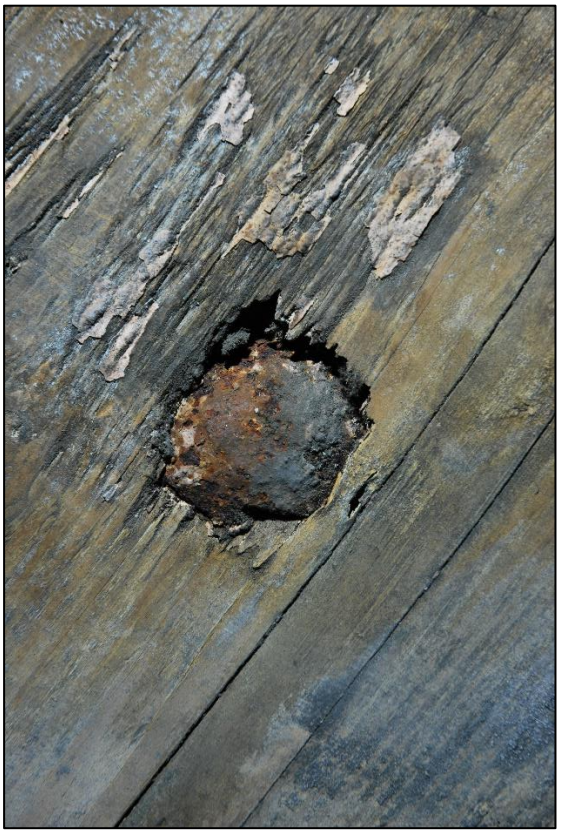

38. Zajištění spoje (lípnutí) spodní hlavní vzpěry dílčího vazníku a spodní hlavní vzpěry nárožního vazníku prostřednictvím kovového hřebu

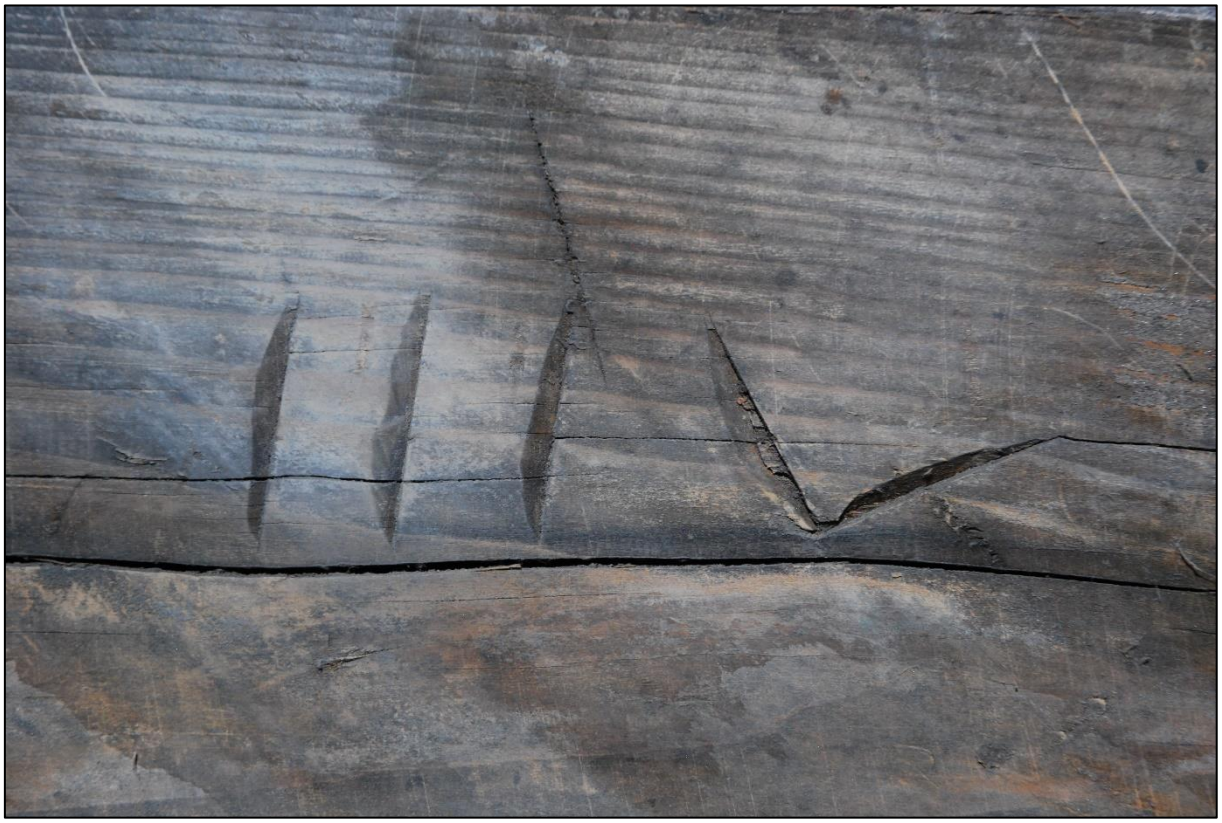

39. Montážní značka v podobě prosté římské číslice

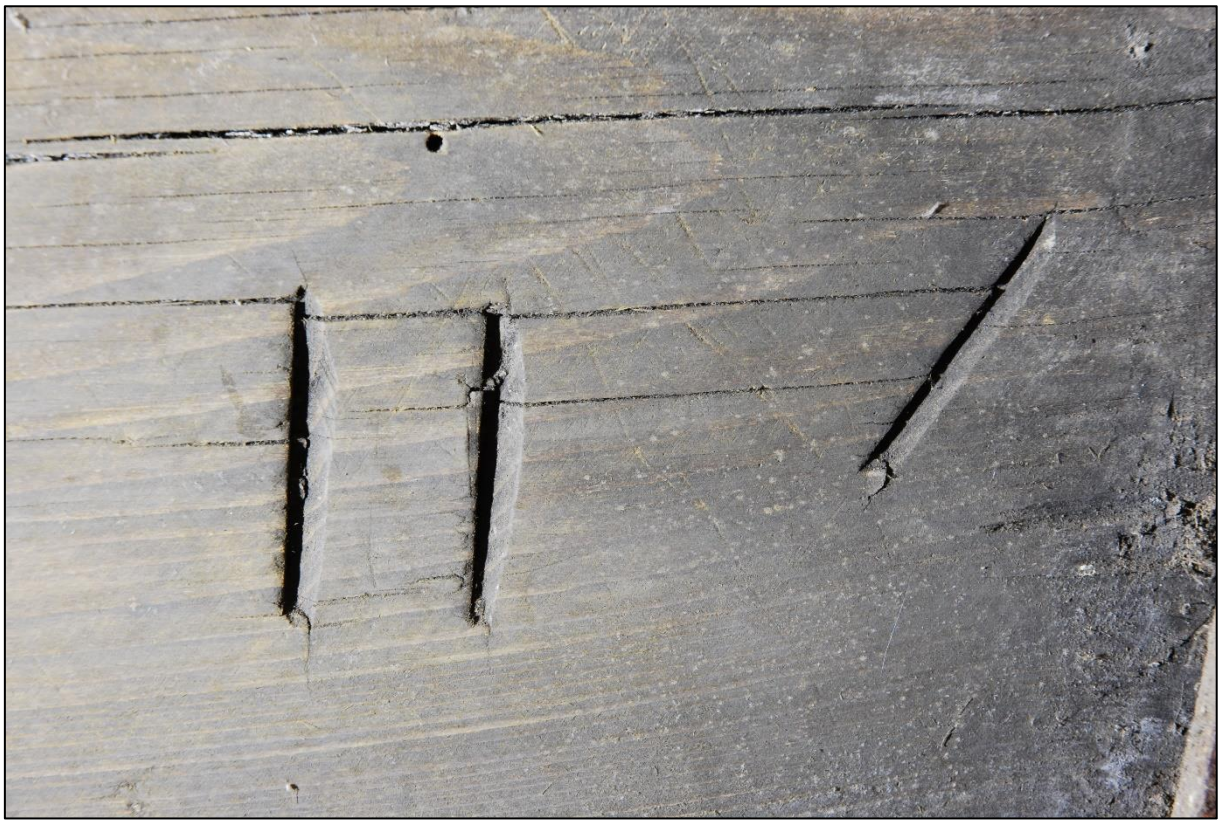

40. Montážní značka v podobě římské číslice s přidaným odsazeným šikmým zásekem

41. Montážní značka v podobě prosté římské číslice s přidaným trojúhelným zásekem

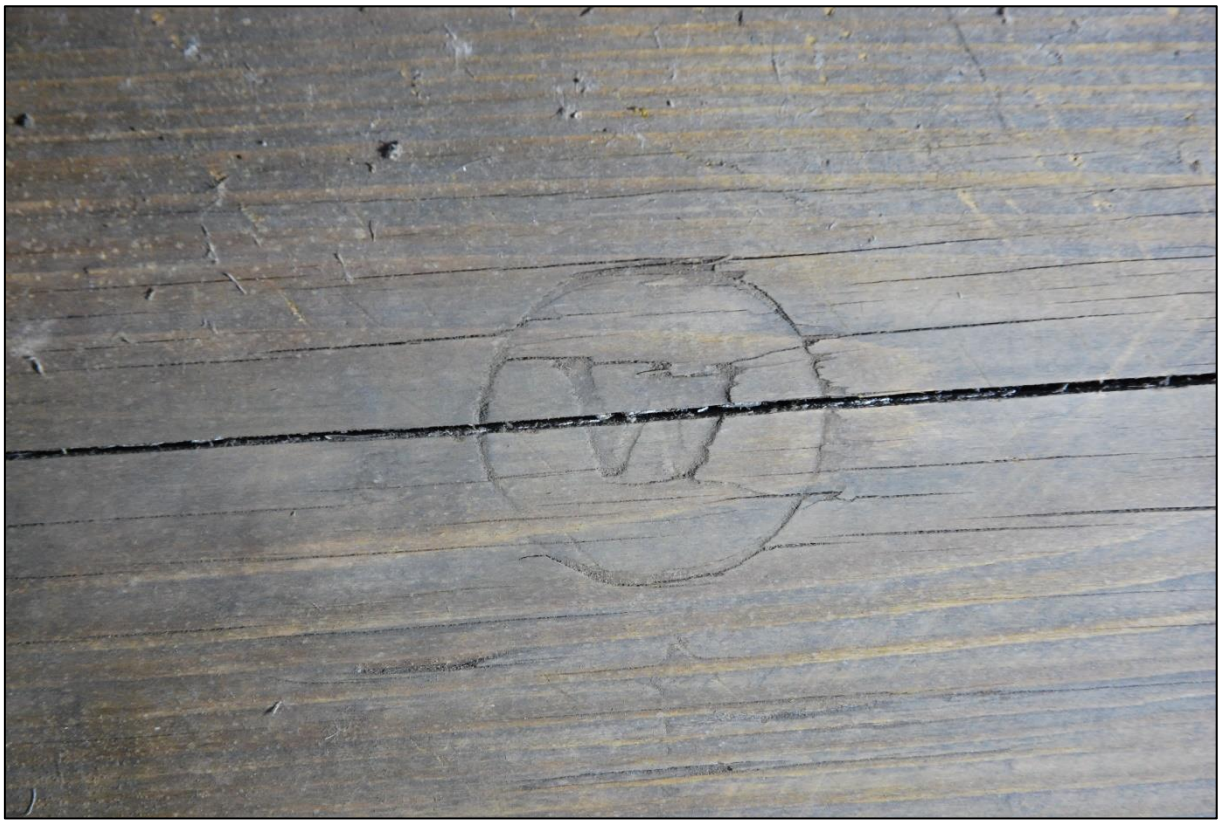

42. Značení - cejchování - hraněných trámů (patrně obchodní?, transportní?, kvalitativní?, druhové?)

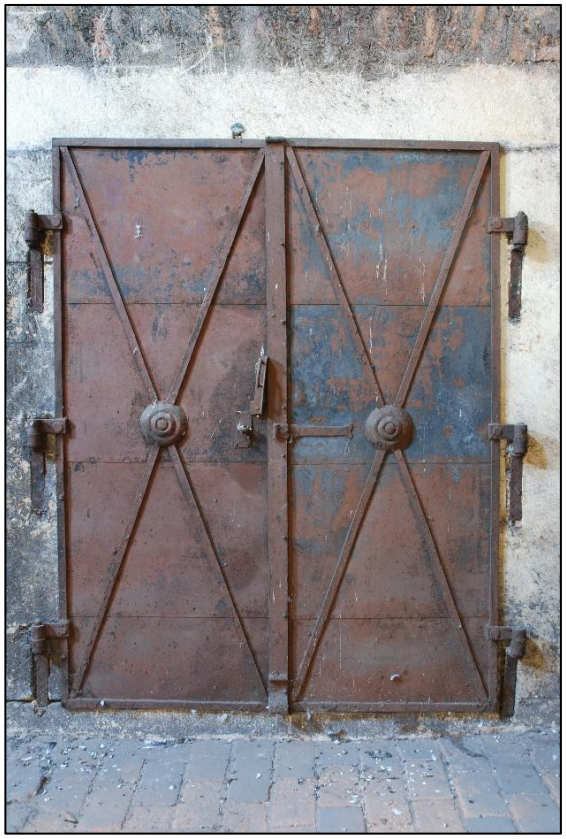

43. a 44. Kovové dvoukřídlové dveře osazené do kamenného ostění otvoru v příčné nosné zdi (lícní a rubová strana)

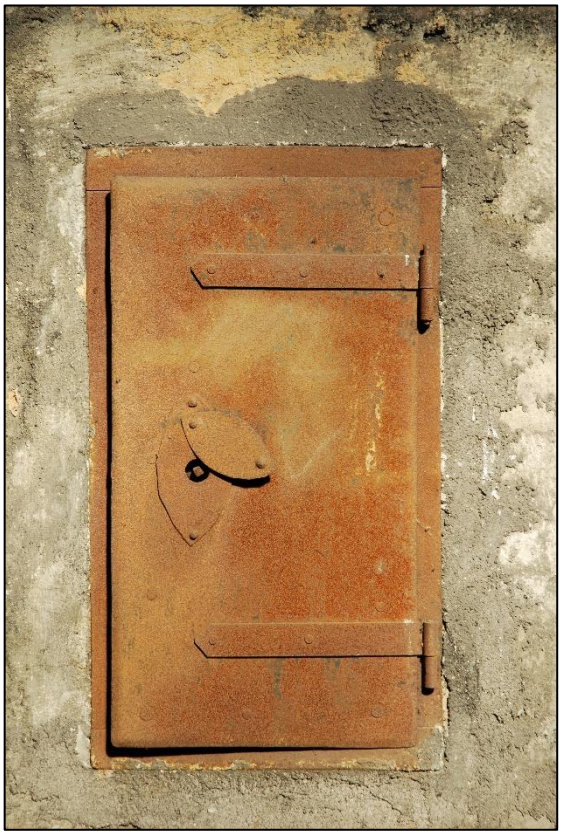

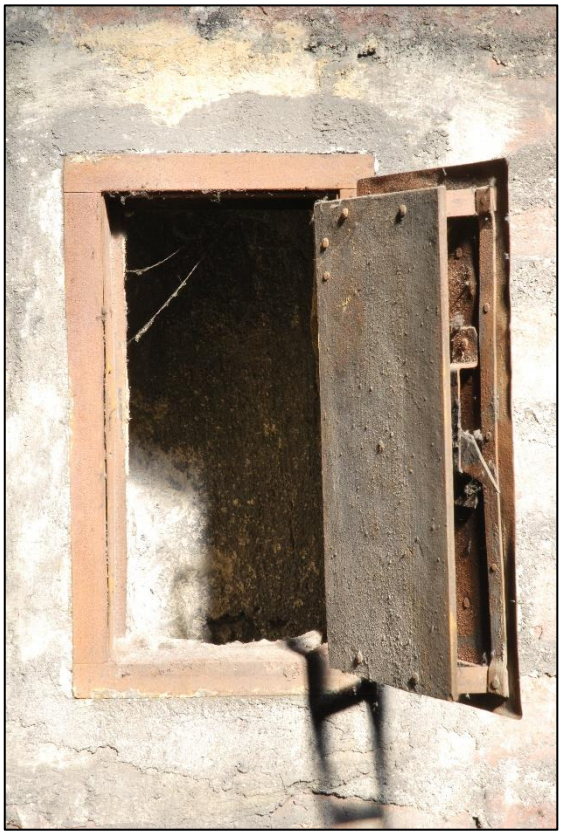

45. a 46. Kovová komínová dvířka nacházející se na komínových tělesech v podkrovních prostorech

47. Relikty dělící příčky v prostoru podkroví jižního křídla, kapsy v příčných nosných zdech a dochované příčné trámy v horní části podkroví se stopami odstraněného brlení

48. Dřevěné kolíky nabité do horního konce spodní hlavní vzpěry JV nárožního vazníku poblíž spoje se spodním věšákem z důvodu ovlivnění napětí ve dřevě a korekce vytváření výsušných trhlin

49. a 50. Ručně formovaný pálený režný hladký kónický hřebenáč dochovaný v podkroví (líc a rub)

51. a 52. Hřebenová ručně formovaná pálená režná hladká bobrovka se segmentovým zakončením, menšího formátu s pozůstatky malty na lícní straně po uložení hřebenáče, dochovaná v podkroví (líc a rub)

53. a 54. Ručně formovaná pálená režná hladká bobrovka většího formátu se segmentovým zakončením, dochovaná v podkroví (líc a rub)

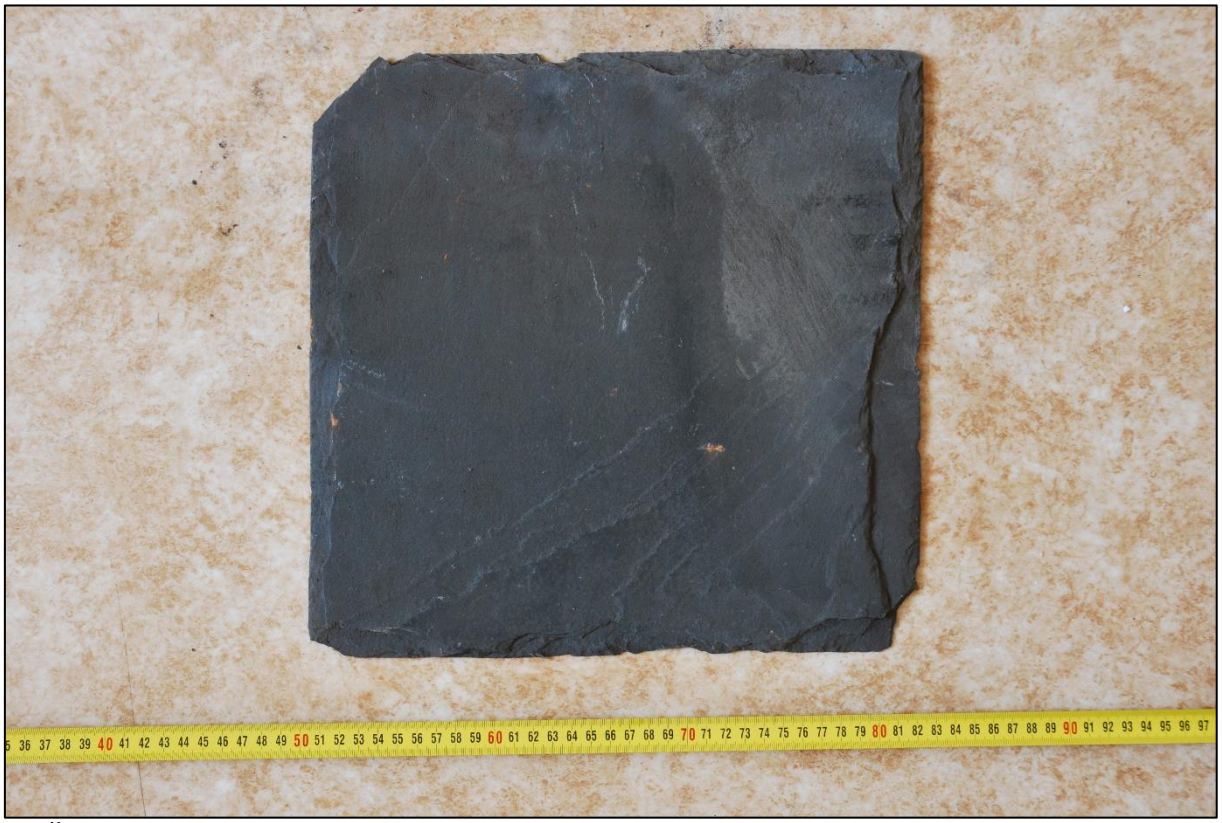

55. Čtvercová šablona břidlice dochovaná v podkroví

56. Čtvercová šablona osinkocementové krytiny dochovaná v podkroví

57. a 58. Novodobá ražená pálená režná dvoudrážková taška položená na střechách objektu (líc a rub)

12. Výzkumná zpráva č. 087-18. Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků krovů Hanáckých kasáren v Olomouci. Brno, listopad 2018

Svazek B - Fotodokumentace současného stavu

Detaily vybraných stavebních prvků *Otruba, Z.*

Plánová příloha

A – textová část